מוכירות הממשלה

שם תיק: פטנטרכות הוועדה לחתייטבות
כותרת פרוט: 7943/3-ג
כותרת פריט: 001gg91
כתובת: 2-120-5-2-5
תאריך הדפסה 04/03/2019

סודי

סודי

7943/3 - ג
PO-10-01-T00-T0

מזכירות הממשלה

שמור

פרוטוקול

ישיבת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ב' באלול תש"ם - 14.8.80

נכחו: חבר ועדת השרים: א. שרון - יו"ר.

נציגי ההסתדרות
הציונית: מ. דרובלס, א. כץ, פ. שנק, מ. ריבלין.

נעדרו: חברי ועדת השרים: ש. ארליך, ז. המר, י. הורביץ,
ד. לוי, ח. לנדאו, מ. נסים וג. פת.

נציגי ההסתדרות
הציונית: ר. וייץ, ע. לוינסקי, י. פרידמן,
א. שנקר, א. תבין.

י. ארד	-	משרד הבריאות
מ. בן-מאיר	-	נציב המים
א. בראון	-	לשכת שר החקלאות
א. דודאי	-	לשכת שר החקלאות
ח. בוניו	-	ראש המועצה האזורית געתון
ש. דדוש	-	המועצה האזורית מעלה-יוסף
סא"ל ד. בן-ישי	-	צה"ל
י. זקין	-	משרד החקלאות
י. עקב	-	ראש המועצה האזורית מעלה-יוסף
מ. לביטוב	-	משרד הבריאות
א. לוטן	-	ראש המועצה האזורית סולם-צור
א. לנדאו	-	לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי-והשיכון
מ. נהיר	-	המועצה האזורית זבולון
א. קדוש	-	לשכת שר הבריאות
ד. קורן	-	האגודה לפיתוח הגליל המערבי
א. פוגל	-	אגף התקציבים, משרד האוצר
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
ד. רייז	-	ראש המועצה האזורית נעמן
י. רם	-	ראש המועצה האזורית זבולון
ש. שרון	-	משרד הבריאות
י. קניג	-	הממונה על מחוז הצפון, משרד הפנים
א. לישנסקי	-	מזכיר הוועדה

/סדר-היום

בפרוטוקול זה 4 דפים.

ש מ ו ר

סדר היום : הת/18. ההתיישבות בגליל עמ' 2.

הת/19. ריחן ה', מעון, כרמל עמ' 35.

הת/20. יתיר ב' עמ' 36.

הת/21. מרכז במודיעין לתנועת מכבי העולמית עמ' 38.

./ההתיישבות

הת/18. ההתיישבות בגליל

היו"ר השר א. שרון: פותח את הישיבה.

אני מתנצל בפני אנשי הגליל; קבענו פעמיים פועדים לביקור ועדת השרים בגליל ובמצפים, אבל לצערי לא נמצאו שרים שיכלו להתפנות לנסיעה, ולכן קבענו את הישיבה להיום כאן, אבל התברר שגם היום אף שר לא יכול היה להתפנות לבואלישיבה. החלטתי בכל-זאת לקיים אותה, כי יש כמה בעיות דחופות, ולפי תקנות הממשלה - נוכחות היו"ר מספקת, ולכן ההחלטות שתתקבלנה היום תהיינה תקפות, בין אם שרים אחרים יהיו נוכחים ובין אם לאו. אני מתנצל, כי הכוונה היתה לקבל החלטות אלו בזמן ביקור בגליל ופגישה עם אנשי המקום.

הנושא הראשון שעלינו לדון בו היום - הישובים החדשים בגליל. בהתייעצות שקיימנו לפני כשלושה שבועות סיכמנו שלא נקרא יותר למצפים שהוקמו מצפים, אלא נתייחס אליהם כאל נקודות יישוב לכל דבר. בהמשך לזה אני מציע לקבל היום החלטה פורמלית בנושא זה: שהמצפים יקראו להבא יישובים ויטופל בהם בהתאם.

אני מבקש את מר דוד קורן להעלות את הבעיות בתחומים השונים. אתחיל אולי בבעיה אחת שהועלתה בפגישה הקודמת: תוספת של מספר מבנים או מספר משפחות בחלק מהיישובים.

דוד קורן: בפגישה הקודמת העלינו מספר בעיות שבחלקן אעמוד עליהן אני, ובחלקן ישלימו אותן חברי שידברו כאן.

הדבר הראשון והחשוב ביותר זה ענין הגדלת היישובים הקטנים, כי הסכמנו שאלה יהיו יישובים ולא מצפים. יש מספר

3/.

דוד קורן:

נקודות כאלה ש"ש שם 10-12 משפחות, ואם יחול משבר ו-2 משפחות תעזובנה את השטח כל הי"שוב עומד בסימן שאלה. הצענו הי"א להגדיל כל י"שוב עד ל-30 משפחות על ידי בניה נוספת לבניה הקיימת.

חוץ מזה אנחנו רוצים לפתוח את נקודות הי"שוב האלה גם ליוזמה פרטית בהתי"שבות, והמחשבה הי"א לעשות זאת במסגרת התכנית של "בנה ביתך", אבל קיימת סכנה שחלק גדול מהמועמדים האפשריים לא ירצה להשקיע את כספו במקום כזה. ההצעה הי"א להתחיל במספר מקומות להכין שטח ולתת אפשרות לבנות במסגרת "בנה ביתך" גם ביוזמה פרטית בפוקחת על ידי גורם ציוני, כדי שנגיע לאותה מטרה שאליה אנו חותרים.

דבר שלישי, בפגישה הקודמת ציין שהמועצות האזוריות אימצו את הי"שובים האלה, והן מטפלות בהם טיפול מוניציפלי, אבל התקציב למטרות אלו הוא דל מאד, ומוכרחים להגדיל את תקציב המועצות האזוריות בהתאם למספר הי"שובים שאנחנו מטפחים אליהן בדרך של טיפול אדמיניסטרטיבי.

דבר רביעי, כדי לפתור את בעיות הגליל הכרחי לתכנן את הכפר הערבי שיהיה במסגרת איזו שהיא. יש בזה משום ראיה קונסטרוקטיבית וגם פעולת מנע מסויימת.

יש דבר שאנחנו עומדים עליו בכל התוקף המוסרי, כי ברור שכדי שאנשים יבואו לגליל צריך להעלות את איכות החיים. משמע, לטפל בשירותים: שירותי החינוך והבריאות שאנחנו צריכים לטפק לאוכלוסיה זו בשנים הקרובות. אין כל ספק שהשנים הראשונות תהיינה שנים מסובכות, וצריך יהיה לרכז גם את ענין חינוך מבוגרים; ענייני הבריאות במסגרת בית-החולים בנהריה וכו', והכל במסגרת מסלכתית.

בפגישה הקודמת ציינו גם את ענין הכבישים, כי יש מקומות שאי-אפשר להגיע אליהם.

4/.

דוד קורן:

ועוד דבר חשוב מאד, יש פה אנשים שמדברים הרבה מאד על הגליל ומשבחים את הפעולה שנעשתה בתקופה האחרונה, והיא בהחלט ראויה לשבח, אבל השבח יחסיא את המטרה אם לא נבטיח את ההמשך. אם להשתמש בסונח פוליטי שהיה מקובל לפני כמה שנים: אנחנו צריכים לנפל את המומנטום ולהגדיל את היישובים האלה בצורה מפחה את הדעת.

היו"ר השר א. שרון: ברצוני להעלות עוד נקודה שעלתה כזעקה בדברי ראש המועצות בזמן הביקור בגליל. לפני שנה וחצי פניתי לראשי המועצות, אותם החברים היושבים פה, ואמרתי שיש בעיות בריאות ובטחון, סלילת כבישים והוצאת אשפה וכו', ומאחר שלוחצים עלי בבעיות אלו כדי לתת תנופה לנושא ההתיישבות בגליל, אמרתי להם: קחו עליכם ותאמצו את הנושא הזה; כל מועצה תקח על עצמה את הטיפול במספר יישובים ותרחיב את תחומי פעולתה. אלה מועצות חזקות וכולן עשו זאת, אבל אלו מועצות שבשטחן ובהיקפן גוללם הוא קטן יחסית, וזו מעטה לא קטנה. ברגע שהוספנו עוד 7 יישובים למועצה מסויימת, כמו למשל מועצת נעמן שעל 8 היישובים הקיימים הוספנו 18. פה לקחנו יישובים שמשתרעים למרחקים של עשרות קילומטרים, והמועצות עומדות היום במצב מאד קשה. פניתי ליישובים ואמרתי שמדברים לא רק על פעילות זאת, אלא על תוספת משפחות, התוצאות הולכות וגוברות וגם הקשיים הולכים וגוברים.

אני מבקש מהחברים להתרכז סביב נושא זה, ואני מצפה לקבל החלטה שמגדילים את ההשתתפות התקציבית כדי שמועצות אלו תוכלנה לשאת בעול. אינני רואה שום פתרון יותר טוב מהפתרון הזה, שהמועצות לקחו על עצמן ברצון וגם הגשימו אותו. הרעיון הזה הועלה באחת הפגישות, שוכעבור כמה חודשים התברר שהחלוקה ברורה לכל אחת מהמועצות, פרט מועצה מספלת ביישובים שהיא אימצה באופן יוצא-מן-הכלל, אבל אין להן את התקציב הדרוש.

ישראל קניג: להערה של דוד קורן בענין הכפר הערבי -
ההיתי רוצה שנדע על מה מדברים. הלוואי
ובמחוז הצפון היינו במצב תקציבי טוב לגבי הסקטור היהודי כפי שזה
בסקטור הערבי. בסקטור הערבי 39 יישובים יש להם תכניות מיתאר בתוקף,
ועוד 17 יישובים הם בשלב של התקנה, ועוד 11 יישובים בשלב של רביזיה
והתקנה. נכון שיש בעיות של קרקע למוסדות לצרכי ציבור וכו'. מבחינת
תושבי תרמת ואל-זעוביה יש בעיות כי הם מתנגדים להקים את בית-הספר
בתוך הכפר, והקרקע היא במרחק של 3 ק"מ מהכפר, כי בתוך הכפר אינם
רוצים להפריש מהאדמות שלהם. אבל כאן צריך לדעת שהכפר הערבי הוא
מתוכנן כך שיש כפרים שיש להם רזרבה עד 500% לא רק לאור הצפי.
(היו"ר השר א. שרון: אבל כל הכנרות הן מחוץ למיתאר של הכפרים הערביים,
זה התכנון הקיים, כדי שהבנייה תהיה מפוזרת על כל הגליל).
הבנייה הלא-חוקית ירדה ב-90% כתוצאה מתיקון
החוק. הנושא של הבנייה הלא-חוקית ירד מאד. הם רוצים בכל כפר כמעט
איזור תעשייתי, אבל דבר זה לא ניתן, כי זה משחית את פני הכפר, ואנחנו
הולכים לשיטה של איזורי תעשיה.

היו"ר השר א. שרון: ברצוני להבין את הבעיה, האם הכנסתם בנושא הזה
של תכנון הכפר הערבי בנייה לגובה? למה
אוסרים לבנות בתים של כמה קומות?

י. קניג: לא אוסרים, להיפך, אנחנו מעודדים בנייה
לגובה, אבל הם אינם רוצים. אי נוי יכולים
להכריח; אנחנו יכולים לאשר למי שמבקש לבנות בנייה לגובה. אנחנו
אומרים למתכנן שמגיש את התכנית שהשטח מספיק אם הוא יבנה לגובה,
אבל הם אינם רוצים.

היו"ר השר א. שרון: אני רואה כפרים קטנים"לי"ד השרון ששם בונים בתים של שלוש קומות.

י. קניג: בעניין זה יש תיאום עם משרד השיכון, לגבי אנשים שמקבלים הלוואות אנחנו מפעילים אאאא לחץ שיבנו לגובה, אבל זה יקח זמן עד שהם יתרגלו לזה. הבעיה היא שאין היום כסף כמה שצריך להלוואות. בשנים עברו משרד הפנים הקציב הקצבה מסויימת לאותם היישובים, והיה צורך בהוצאות תשתית. זה לא מספיק, וזעקת ראשי הרשויות יש לה יסוד. משרד הפנים יחד עם הסוכנות היהודית, היא באמצעים שלה ואנחנו באמצעים שלנו, נתנו מענקים לצורך זה. הסוכנות היהודית נתנה לכל גוש מועצות 17 מיליון ליי, ואנחנו ניתן סכום דומה. זה לא מספיק. הבעיה היא שדרג מספלתי צריך לקבל החלטה בעניין זה. נדמה לי שאם תתקבל החלטה עקרונית עם המלצה לאוצר, לא חשוב דרך איזה משרדים זה ילך, של הוצאת 3 מיליון ליי להוצאות תשתית מוניציפליות, זה יכול בצורה כלשהי לכסות את ההוצאה. פסך הכל נדמה לי שהיום היישובים החדשים מקבלים את השירותים שלהם הודות למאמצים של המועצות האיזוריות, וראשי המועצות זכאים לכל עידוד על המאמץ שהם עשו. אני בטוח שהם יעשו זאת גם בעתיד, שרק יבואו יהודים.

היו"ר השר א. שרון: אם יש אפשרות לתת תוספת של כסף נקבע פה מה מוסיפים באופן קונקרטי, כי זו הבעיה.

י. קניג: ניתן כסף. איני יכול להגיד כרגע את הסכום. לא יהיה מקרה שישוב ישאר ללא שירותים. זה לא קרה בעבר ואני יכול להבטיח שזה לא יקרה גם בעתיד. אפשר לראות

י. קניג:

זאת כהתחי"בות. עמדתי בהתחי"בויותי עד עכשיו, אשתדל לעמוד בהן גם
להבא. השירותים יינתנו, הם ניתנו בעבר ויינתנו גם בעתיד.

מ. דרובלס: השירותים ליישובים יינתנו.

היו"ר השר א. שרון: זאת אומרת שאתם תשלמו? משרד הפנים עד לזה
ויזאג לכן?

י. קניג: יינתן מענק מיוחד; נמצא כסף להוצאות מיוחדות.
עשינו זאת בשנה שעברה ונעשה זאת גם השנה.

לובקה זכין: אני חושב שישראל קניג לא הבין בדיוק את
משרד התקלאות עכו
הערתו של דוד קורן בעניין הכפר הערבי, כפי
שאנחנו רואים אותו. אנחנו כל הזמן נחרדים מהפריסה הרחבה של הכפר
הערבי, כי אנחנו חוששים שמחר יתפרשו עוד יותר; אם לא נמצא דרך להעלות
אותם לגובה אז בעוד 5 או 10 שנים שהמיתאר יצטרך לעבור שינוי יסודי.
אני מציע שבנושא זה תהיה פה הצעה קונסטרוק-
טיבית ולכן צריך לדון בזה. אנחנו רואים שבנצרת עלית בנו בתים לגובה
רב, ובו בזמן נצרת תחתית היא עיר של וילות והם טוענים שאין להם אדמה.
בסקום לתת להם עוד אדמה שהם יבנו לגובה. מוכרחים למצוא דרך להעלות
אותם לגובה. צריך להתחיל לבנות לגובה ביישוב הערבי העירוני, כאשר
הופכים את הכפר ליישוב עירוני, ואת השיכונים לבנות שם לפחות כמו
שבונים ביישוב היהודי. אחרת נעמוד בעוד כמה שנים במצב שהפריסה הזאת
תהיה בלתי אפשרית. לא באנו לטעון שלא עושים מספיק, אבל צריך למצוא דרך
להעביר אותם לגובה כדי לתפוס פחות שטח, ולהפסיק עם בניית הוילות.

8/.

ל. זכין:

דבר שני שצריך להדגיש אותו, כי חבל מאד שאנחנו לא מדגישים אותו מספיק. אתמול סיירתי בשטח וראיתי מה המצב. לא באנו להלל את העשייה שלנו, אנחנו עושים זאת יחד, אבל אנחנו חרדים. נעשתה פעולה עצומה כדי שהיישובים האלה לא יפלו. קיבלנו שם אנשים שעוזבים מקומות טובים ורוצים להתיישב בגליל, אבל קשה לראות 7 משפחות ביישוב נושאים בכל העול, והכרחי שנגדיל את מספר המשפחות בכל יישוב למינימום מסויים. אתמול ראיתי בהילה ש-7 משפחות נושאות בכל העול של היישוב הזה. לדעתי צריך לקבוע מינימום של 30 משפחות בכל יישוב כזה, עוד לפני התכנון.

בתום חבר הוועדה למצפים אני מודיע שכל מצפה יאושר מיידית כיישוב, אבל צריך ללוות את האאשורים האלה בקביעת מינימום של 30 משפחות לכל יישוב כזה. יש גרעין של 7 משפחות ויש עוד 20 או 30 משפחות שרשומות. יש יישובים שהמשפחות נוטלים אנשים מבחוץ והם נושאים בעול. מוכרחים למצוא תקציב לבנייה זמנית, ויעבדו את הפרטים אחר כך. צריך להביא לכך שיהיו 1000 עד 1500 משפחות בכל היישובים האלה. אני משתומם על ישראל קניג שהוא מתחיב כאן על כך, כי אני יודע שאין לו כסף.

<u>י. קניג:</u> יהיה מענק מיוחד לשירותים ליישובים האלה.

<u>צבי רייז:</u> שרבים הניצוח עוברת למועצות לפני שהמתיישבים ראש מועצה אזורית נעמן נכנסים לבתיהם, כי אנחנו רוצים לשמור כאן על הרוח החלוצית של המתיישבים, אבל לשם כך חייבים לתת להם שירותים ולא רק השירותים הראשוניים של חינוך ובריאות, אלא גם קצת תפרבות, השכלה וכדומה. איננו יכולים להשאיר אף ילד אחד ללא סידור בבית-ספר, למרות שיש מועצות מקומיות שצריכות להסיע לעתים ילד אחד או שנים למרחק של 65 ק"מ במקום

צבי ר"י:

10 ק"מ, אבל חי"בים לעשות זאת. אמנם יש לזה כתובות, אבל כל הכתובות הן פיקטיביות.

המועצות האיזוריות צריכות לעשות כל מיני דברים ואפילו לעזור בעקירת קוצים ועזביה כדי שלא יהיו במקום עקרבים ונחשים, ושהכניסה תהיה קצת מסודרת. אנחנו צריכים להוציא השנה 1.5 מיליון לי לניכוש קוצים וסידור שבילים לכפרים ולישובים.

ועוד דבר בסגנרת איכות החיים - סועדון לנוער. המועצות המקומיות אינן יכולות לשאת בזה, אם כי זה מתפקידן. עשינו כמיטב יכולתנו בעזרתו של ישראל קניג, אבל זה תלוי גם באדם שעומד בראש המועצה.

השנה יש צריך לגייס 6 מיליון לי בשביל אסטבוסים להובלת האנשים לעבודה והילדים לבתי-הספר, ולקחתי אותם מאיזה מקור, רק 3 מיליון לי באו מתשרד הפנים והמחצית השניה ממקורות אחרים, לפי מיטב ידיעתי.

בפגישה שהיתה לנו בסתן הסיור בגליל הצעתי לקבוע סכום של 3 מיליון לי לכל ישוב, שהוא צריך לגייס אותם. לפי רמת המחירים של היום, גם אם ננהג בצנעה כולנו הגענו למסקנה שנחוץ תקציב מיוחד של 3 מיליון לי לכל ישוב חדש.

לגבי התכנית של "בנה ביתך" כאן צריך קודם-כל ליצור את התשתית. זה לא יהיה היום אלא בעוד 5 שנים, כי אין אפשרות להציע לאנשים לבוא למצפה במקום שומם ולהקים בית. זה רעיון טוב, אבל לדעתי הרעיון הזה אינו מתאים לזמן הנוכחי.

<u>מ. דרובלס:</u> זו ההזדמנות לשבח את הפעולות של ראשי המועצות האיזוריות למען היישובים החדשים בגליל, שכן זו פעולה יוצאת מן הכלל. אני רוצה לקוות שבעקבות המועצות שאישרו זאת - אם זה היה מתוקצב או לא - ילכו גם ישובים ותיקים. אם היישובים

./10

מ. דרובלס:

הוותי"קים היו יכולים להכנס לכל יישוב ולאמץ יישוב חדש, לאו דוקא מבחינה כספית, אלא בפעולות שונות שבהרבה מקרים שווים הרבה יותר מכסף. בכל הרשויות שאנחנו עומדים אתן בקשרים אנחנו מוצאים אוזן קשבת.

לגופו של ענין בענין המצפים - אני מסכים עם כל החברים שאומרים, כי יישוב של 7 משפחות אינו יכול לתפקד כיישוב לטווח ארוך, בזה אין כל ספק. אבל המצב הוא שעל מנת להביא אותם היישובים החדשים למינימום שבין 25 ל-30 מבנים בכל יישוב, אנחנו זקוקים לפחות לחצי מיליארד לי". לסוכנות היהודית יש גרעין לפי התכנון שלנו. בינתיים הזמן עשה את שלו ויש חוסר בתקציב. אינני יכול להגיד שבמושב חבר הנאמנים האחרון הצלחנו לגייס מקורות נוספים. יש תכניות שאולי בכל זאת נוכל לקבל בשבילן תקציבים מבחוץ כדי להשלימן. הקמנו יישובים אבל עוד לא עשינו פעולות התשתית, והחורף מתקרב ובא. חייבים להקים שבילי גישה, כי בגשם הגישה ליישובים אלה קשה מאד. רק מעט חודשים נשארו כדי לעשות פעולה זו, אבל נצטרך לעשות זאת, כי לא נוכל להשאיר את המתיישבים כך. לא משנה כמה כסף דרוש לזה, כי אין לנו גם החלק הקטן מזה.

במסגרת השיטה של "בנה ביתך" סיימנו את התכנון של 6-7 יישובים במסגרת התכנית הזאת. אפילו אם יהיה כסף ויהיו אנשים, התכנון המפורט עוד איננו. זה יקח לנו כ-3 חודשים במקרה הטוב ביותר. במקרה אחר, זה יקח יותר. אני מציע להחליט פה להסיל על הגורמים הצריכים לטפל בכך, בתכנית של "בנה ביתך" לגמור את התכנון המפורט, כדי שאפשר יהיה לגשת לעבודה, אחרת יהיה מצב שתהיה הרשמה של מתיישבים ויהיה כסף ולא יהיו תכניות. אני חושב שאם תהיינה תכניות מפורטות הרי במסגרת זמן של שנתיים אפשר יהיה להכנס לבתים במסגרת התכנית הזאת. גם אם זה יעלה 5 מיליון לי" אין לנו הכסף הזה, אבל אנחנו הקימונו את היישובים האלה במקומות חיוניים, וחיוני מאד לבצע תכנית זאת. אבל אי אפשר להביא החלטה זו לביצוע אלא אם יהיו מקורות כספיים אחרים. אם תכנית זו תצליח - ואני מאמין שזה יכול

מ. דרובלס:

להצליח - הי"שובים האלה הם י"שובים סגורים, והבעיה היא טכנית, כי ליישוב סגור מי שרוצה להתקבל כחבר צריך להיות מועמד במשך שנה, וברור שמי שהוא רק מועמד ואינו מתקבל סופית כחבר הי"שוב, הוא לא יגש לבנות את ביתו במסגרת התכנית "בנה ביתך".

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אמרנו שצריכים לפתוח 5 י"שובים לקבלת חברים חסרים: שני הגלעונים ושני הקמונים ואת עדי, והחלטנו לפתוח אותם.

<u>ש. רביד:</u> זה עוד לא הוכנס לתכנית.

<u>מ. דרובלס:</u> צריכים או להקטין את תקופת המועמדות, או לקבל חברים על בסיס אחר, אחרת לא יתחילו לבנות את הבתים; אף אדם לא יגש לבנות את ביתו כל עוד לא קיבל תשובה שהוא נתקבל כחבר.

<u>דוד קורן:</u> אבל מי שכבר גר עכשיו בבית של הסוכנות היהודית יכול להתחיל לבנות את ביתו ואז הדירה שלו תתפנה לחברים חדשים.

<u>מ. דרובלס:</u> במקרה הטוב יש 7 משפחות בדירות כאלה, אז רק שבע דירות יכולות להתפנות. אם י"שובים מסויימים עם מספר כזה של משפחות מתפקד כי"שוב לכל דבר, כל הכבוד למתי"שבים. אבל יתכן שעלול לבוא משבר, כי בשנות ה-80 אין אותו האידיאליזם כפי שהוא היה פעם. במידה שישנה האפשרות למצוא מקורות כדי לחזק את הי"שובים, צריך להביא לשם עוד 150-200 מבנים, ואז נחליט אי"ז סכום דרוש. זה השלב הראשון. אם התכנית של "בנה ביתך" יכולה לעזור, אם כי היא לא עונה על הצרכים, זה הרבה יותר ממה שאפשר לקוות. 12/.

יעקב יעקב: אנחנו מתלהבים כאן מהמצב כאילו הכל בסדר,
ראש המועצה האזורית מעלה יוסף ועושים הכל כדי שהמתי"שבים יהיו מרוצים.
אנחנו מכירים את הבעיה בשטח, שאם המתי"שב לא יקבל כל מה שדרוש לו מבחינת החינוך, הבטחון, התרבות וכדומה, הוא עלול להגיד שזה לא בשבילו. כדי להציל משפחה כזאת, צריך לעשות הכל, כי להביא משפחה אחרת זה יעלה פי שניים.

כאשר מדברים על דבר טוב וחיוני נתקלים תמיד בטענה שאין כסף. להקמת יישובים אלה לדעתי אסור להגיד שאין כסף; צריך למצוא את הכסף. התחלנו בצורה יפה מאד ולא יתכן ש-7 או 12 משפחות ניתן להם במשך כל הזמן לחיות בצורה כזאת. תמיד יש מישהו שהוא בסילואים, או שמישהו חולה וכאשר צריכים מישהו שישמור אין איש. לפעמים צריך להסיע ילד אחד לבית-ספר במרחק רב, וזה עולה כסף רב.

עוד לא קיבלנו עד היום כסף בשביל הספים לקראת שנת הלימודים ההולכת וקרבה. עשיתי כל מה שהיתי צריך לעשות גם בשטח הבטחון, אבל אני נמצא במצב שאילי החודש הכסף לתשלום משכורות. עם כל הכבוד לסר קניג ולהתחייבויות שלו, עוד לא קיבלנו את הכסף.

היו"ר השר א. שרון: יש לנו עובדות המוכיחות שהיושבים בעין יעקב לא יסבלו הרבה; אבל במקומות אחרים שבהם יש רק 7 או 10 משפחות, ואנחנו הבאנו אותן לשם, לקחנו על עצמנו סיכון גדול מאד, שאם לא נעלה אותם על הפיסגה, זה עלול להתמוסס.

י. קניג: אנחנו ערים לנושא זה. לא המצפים אשמים שאין לו הכסף הדרוש לתשלום משכורות.

יעקב יעקב: אין ויכוח שצריך לעשות זאת, אבל לא רק הכסף למשכורות חסר, צריך לדאוג גם לחינוך. /13.

יעקב יעקב:

זה לא קל. 7 משפחות ליישוב זה לא מודד,
אין לנו אפילו מגין.

י. קניג: ברור שמספר המתישבים בכל יישוב חייב לגדול.

תיו"ר השר א. שרון: בעניין זה אנחנו צריכים לסכם ולהחליט, אבל
לאף אחד אין הכסף, עם כל הרצון לתמוך במפעל
זה. צריך לקבל החלטה היום.

יעקב יעקב: הבעיה של היישוב היא לא רק הקמת הבית. לדעתי
צריך להחליט על 30 יחידות וצריך להחליט מתי
הן יבנו, כמה יחידות יבנו בשנה זו וכמה במשך השנתיים הבאות, ואז יהיו
30 יחידות הדיור, וגם המתישב ישתתף בהוצאות.
לבעיית הכבישים - ישנם יישובים כאלה שבחורף
אי-אפשר להכנס אליהם. לפחות חצי מהכבישים צריך להיעשות בחלק מהיישובים
האלה, אבל זה צריך להיות בשלב הראשון, כי אם זה לא יהיה, האנשים עלולים
לעזוב.
לבעיית הקיום - יש כאלה שיש להם עבודה במקום,
ויש כאלה שאין להם מקום עבודה. צריך לפנות למשרד התקשורת, לדואר ולאגד,
ולמוסדות שונים שכל אחד מצדו קצת יותר על העקרון, ויעזור גם למתישבים
האלה.
אם אנחנו מחליטים שהמצפים יהפכו ליישובים צריך
לתת להם שטות של כפרים. כפר יכול במשך 5 שנים להגיע ל-30 יחידות ובמשך
10 שנים להגיע ל-60 יחידות, כשכל אחד יתפתח לאט.

תה"כ א. כץ: אני מבקש לחדד את השאלה שהובאה היום לדיון
על ידי היו"ר. בזמנו הוסבר שאחת המטרות
העיקריות להקמת המצפים היתה לשמור על הקרקע של המדינה, כדי שהמדינה

חה"כ א. כץ:

לא תפסי"ד קרקע, ולכן קיבלנו את הקונצפצי"ה של מספר קטן של משפחות בכל מצפה. לא השלינו את עצמנו שזה יהי"ה חי הנושא את עצמו. עכשיו מוצע להעלות את מספר המשפחות בכל מצפה שיהפוך לי"שוב ל-30 משפחות וזה חי"ב להיות חי הנושא את עצמו.

אני שואל את היו"ר: האם הכוונה היא לשינוי בגי"שה הקונצפטואלי"ת במטרה העי"קרי"ת והמקורי"ת של הקמת המצפי"ם? האם זה לגבי חלקם או כולם? אם יש כאן שינוי קונצפטואלי ואין כסף אז כל העניי"ן ישאר על הניי"ר. לכן צריך להחליט קודם כל על זה. אם הבעי"ה היא שינוי קונצפטואלי, הרי כל מקום שניתן צריך להפוך אותו לנקודת י"שוב גדולה. אבל השאלה היא האם זה ניתן. אם זה לא ניתן, כל הדיונים אין להם ערך.

השאלה השניי"ה היא במי"שור התקצי"בי - גם אם נקבל החלטות טובות השאלה היא אם יש כיסוי תקצי"בי?

<u>בוניו רונן</u>: כאשר התחלנו לדבר על נושא זה של איכלוס הצליל יו"ר המועצה האיזורי"ת לא רק במי"גזר העירוני, אלא גם במי"גזרי הכפרי, נעתון

הנושא שהועלה בסנגרת הרעיון של הקמת המצפי"ם היה הנושא שיש להתחיל בשלב מסויי"ם ראשוני של הפעולה. מעולם לא חשבנו שהמצפי"ם האלה צריכים להי"ות רק לפטרה זו של תפי"סת קרקע ושמי"רתה. אם כן, לזה היו מספי"קים מגדלי תצפי"ת של מצפי"ם של משפחה אחת. לא זו היתה הכוונה. נתנו לזה שם של מצפי"ם כדי לכסות על המטרה הראשוני"ת הזאת. לנו, אנשי הגלי"ל נראה, שהי"שובי"ם האלה שהועלו על הקרקע בשלב הראשון כמצפי"ם, חי"בים להפוך אותם לי"שובי קבע. חשוב לנו שהתהלי"ך הזה יהי"ה תהלי"ך מתמשך ולא פעולה חד-פעמי"ת.

15/.

בוניו רונן:

לכן אנחנו באים היום ומתוך ראי"ת המצב בשטח ומצ"ע שנזנח את המונח מצפים, כי הוא מכניס לדעת-הקהל מושגים משובשים. צריך לדבר על "ישובים ולא על מצפים, כי לזה יש מושגים ברורים. גם "ישוב שמתחיל עם 10 משפחות צריך בעתיד להיות "ישוב, ולהתקבל כ"ישוב כפי שאנחנו מכירים אותו גם בגליל וגם במקומות אחרים; כדי שה"ישוב יהיה בעל כושר עמידה חיבים לראות את ההתפתחות ואת ההרחבה. בשלב הבא צריך להוסיף משפחות; בשלב הבא צריך להוסיף יחידות דיור זמניות, כי אי אפשר לצפות שבשלב הראשון התי"שבים ישקיעו את כספם במסגרת "בנה ביתך". אולי פה ושם יהיו התי"שבים שיסכימו להשקיע את כספם ולבנות את בתם הסופי, אבל אנחנו חוששים שזה יקפיא את ההתפתחות של הנקודות החדשות, ולכן צריך להגדיל את מספר המשפחות במבנים הזמניים.

דיברנו על סדר גודל של 300 או 400 xxxxx יחידות דיור. אם אפשר לדבר על אלפי יחידות דיור, כפי שאמר כאן מר דרובלס, אדרבא. אני חושב שזה חשוב, שעוד במסגרת שנת התקציב הזאת יהיה המשך לפעולה, מפני שהגרעינים שמצפים להמשך העליה על הקרקע מרוכזים בערים ובכל מיני מקומות אחרים, שם יושבים חברים הצמודים לגרעין הישוב כבר על הקרקע. יש להם קופה משותפת והם מצפים לעליה, וצריך לאפשר להם זאת. אני בטוח שהתפתחות כזאת תאפשר להגיע גם לביצוע התכנית במסגרת "בנה ביתך" אבל לא בשלב הראשון. צריך לזכור שבי"שובים הסגורים המועמדות לחברות היא של שנה אחת, ולא כל אחד בטוח שהוא יתקבל כחבר קבוע. כאן קובע גם השיקול הכלכלי ומקורות הפרנסה. לכן הנקודה העיקרית שצריך לדון בה היא: המשך ותוספת בניה זמנית, מסלכתית או לאומית, ולא פרטית, ליישובים האלה.

נקודה שניה, כדי שיישובים אלה יחזיקו מעמד יש צורך להשלים את עבודות התשתית, והכוונה היא לחשמל, מים, כבישים, טלפון ותקשורת לכל יישוב. הנושא הזה אינו פתור עד היום, וזה נושא כאוב.

בוני רונן:

למשל, נושא הכביסים. כרגע בכל יישוב ישנה תשתית של כביסה, אבל חברת אגד אינה מוכנה לנסוע לאף יישוב כל עוד אין שם כבוש אספלט. אם עד החורף לא יהיו כביסים עלולה להיות נשירה מהישובים האלה.

נקודה שלישית, חלקן של המועצות האזוריות בנושא הזה של המשך להתישבות החדשה - היה לנו מובן מאליו שאם רוצים להבטיח את הפליל צריך לדאוג להתישבות החדשה, ואנחנו עושים זאת בכל המיגבלות שלנו גם מבחינה כלכלית וגם מבחינה חברתית. חלק מהישובים האלה מאוכלס על ידי יישובים ותיקים. יש לנו היום ארגון לשעת חרום, ואם קורה משהו והגברים מהישובים סגוריים, הישובים הותיקים לקחו על עצמם את הסיפול בישובים החדשים.

אנחנו פועלים בכל תחום ותחום עד כמה שזה רק ניתן. לנושא החינוך נתנו את מלוא התשובה. קלטנו את הילדים בבתי-הספר של הקיבוצים והמושבים.

לגבי מה שקורה בשטח - עם כל הרצון הטוב שיש לישראל קניג וכל הדאגה שמכרסמת בלבו לגליל, עלינו לדעת שהאפשרויות של קניג עם כל התקציבים של משרד הפנים רחוקות מלענות על הצרכים אפילו להתחלתה של תשתית. בכל נושא ונושא נותנים ליישובים החדשים אותם השירותים שנותנים ליישובים ותיקים. התקציב שמשרד הפנים מסוגל להעמיד לרשותנו הוא אפילו לא החצי ממה שדרוש. נראה לי שההכרזה של קניג שהוא ידאג לכך אינה מספקת. צריך להעלות את הנושא לדיון על רמה ממלכתית, ולא רק משרד הפנים צריך למצוא פתרון באותו סדר גודל, כי לדעתי נחוצים כ-100 מיליון לי לנושא של המצפים מבחינת ההוצאות השוטפות במשך השנה התקציבית הנוכחית. איני יודע מה התקציב שעומד לרשותו של קניג, אני יודע כמה הוא מקציב לי.

ס. בן-מאיר: ברצוני לפתוח בשאלה שהועלתה על ידי חה"כ כץ בנושא הקונצפציונלי, האם יש פה תפיסה של קונצפציה חדשה של ההתישבות האיזורית. לדעתי הקונצפציה לא תשתנה אם יהיו 10 משפחות או 30 משפחות בישוב. הבעיה היא איך עונים על השאלה של תפידת משחים ענקיים על ידי מספר קטן - גם 30 משפחות זה מספר קטן - של מתישבים בכל ישוב וישוב שהוא באיזור מפוזר מאד. יש בעיה של קיום יום-יומי כדי לקיים חברה אנושית. מבחינה זו לא 7 ולא 30 משפחות אינם מספרים מקודשים.

זה לא יהיה חי הנושא את עצמו בלי לדאוג לתפיסה קונצפציונלית שונה של השירותים, וזו הבעיה. זו עלולה להיות אשליה מסוכנת אם חושבים שכאשר עוברים מ-10 ל-30 משפחות באה הבשלה לעולם. זה לא נכון. מבחינה זו לא היה שוני בתפיסה הקונצפציונלית. לצערי לא הושגה הקונצפציה בענין המרכזי. אני מצטער שהישיבה הזאת אינה מתקיימת במקום, כדי שהשרים הנוגעים בדבר יראו, כי טוב מראה עיניים מסמראה נפש.

היו"ר השר א. שרון: בתחילת הישיבה התנצלתי בשם השרים שלא הצלחנו להגיע לצפון במשך שבועיים. קויתי שהם יבואו לישיבה הבוקר. זו כוונת הדברים של מר בן-מאיר, לאלה שלא היה בראשית הישיבה. צריך לקבל כאן החלטות קשות שרציתי שיהיו שותפים להן גם השרים שלא באו. נקבל החלטות, ואם הם ירצו לערער - יערערו.

ס. בן-מאיר: אני מצטער על זה לא מפני שהם אינם נוכחים בזמן שמקבלים החלטה שיש לה משמעות גורלית, ואני רוצה להסביר את דברי.

אנחנו היינו עדים לתופעה שהגליל עלול להיפסט מידינה מבחינת השטחים או מהבחינה הדמוגרפית, שהיא שאלה מאד מסובכת. אז נעשתה הפעולה של המצפים. ברצוני להדגיש שזוהי רק התחלה, בלי קשר

18/.

ס. בן-מאיר:

לשאלה המספרית, זה נסיון, בלי קשר לעובדה שיש 15 או 30 משפחות; איש איננו יודע כיצד זה יתפתח.

אפשר היה לא לעשות זאת, אבל זה חסור מאד. אני רוצה לקרוא לילד בשמו, זה עלול להיות חסור יותר, כי זה עלול להתפרש כך שאנחנו עלולים להיכשל מבחינת מעמדנו היהודי בגלל; זה חומר שבעתיים מאשר לא להתחיל באיזו שהיא פעולה. הדבר הרה-תוצאות שאי-אפשר להפריז בהן, כאשר אני מניח על כפות המאזניים את מה שאנחנו מסכנים ומה הדבר שאנחנו שלו נדרשים כדי להיסגע מסיכון מיותר. הבחירה היא פשוטה מאד.

כאן אני רוצה להדגיש, אם לא נאמץ שיטה זו אם בוועדת השרים או גורם מממשלתי אחר, לא נעים יהיה לאנשים העומדים בפתח לעוד כמה יחידות קרקע, והמועצה האיזורית לא תוכל להתמודד עם מטרה שהיא מעבר ליכולתה. אני מוכן להגיד זאת בצורה ברורה יותר למי שרוצה לדעת את הדברים: בין יודפת ועד ליישוב הרית יכולים לראות מה כוחה של מועצה איזורית לסגור את הפער הזה, אבל אין בכוחה לסגור את הפער הזה לא בתשתית וגם לא בשירותים ניידים.

אם המשלה תבין את השינוי הקונצפטואלי בתפיסה האיזורית, היא תצטרך להקצות משאבים קודם כל ולהעירך לתת שירותים גם אם יהיו 30 משפחות במערכת האיזורית, כי גם כאשר יש 30 משפחות ביישוב עדין הריבוי הטבעי בקרה היישוב היהודי הוא קטן מזה של הריבוי הטבעי ביישוב הערבי. גם אז יצטרכו להסיע אוטובוס עם ילד אחד לבית-הספר. הזעקה של ריזיז לא תהיה יותר קטנה אם יהיו שלושה ילדים באוטובוס לבית הספר ולא אחד.

אני רוחק מלהטיל ספק במאמץ שיעשה על ידי המסונה על המחוז לעזור למועצות האיזוריות, אבל נושא זה צריך להיות בראש דאגותיו של שר האוצר והמשלה. זה לא פחות משל אולי יותר חשוב, לתת

מ. בן-מאיר:

לו אפשרות שהאוטובוס יסיע 2 ילדים לבית-הספר מאשר לסבסד את התחבורה הציבורית בתל-אביב.

לסיום דברי, אנחנו דנים במקרה זה על מה שקוראים מצפים ואומרים ש-7 משפחות זה לא פחי הנושא את עצמו וקובעים מספר מינימלי של משפחות שדרוש. זה מאד שרירותי. גם כאשר יינתנו כל נורמי הייצור - ועושים מאמץ אדיר לתת את נורמי הייצור הדרושים לשרשרת היישובים המפוזרים בבקעת הירדן - אם לא תתקבל התפישה האיזורית לא יעמדו היישובים גם אם יהיו להם כל הקרקע וכל המים הדרושים וכל מה שצריך.

הוא הדין בשרשרת הדלילה המשתרעת מסדום ועד אילת. מה שנדרש פה מהיישובים זה להפריש מהכנסותיהם לצרכי קיום היישובים, וזה נכס צאן ברזל מעבר למה שהפרה והגזר יכולים לשאת. מדובר על דברים גדולים כאשר יש סיכוי רב להצלחה מרשימה בגליל, אבל כגודל הסיכוי כך גם גודל הסיכון.

<u>אריק לוטן:</u> אני קשור בנושא זה שנים רבות. אני רוצה להזכיר לישראל קניג, שפרסם בזמנו את המסמך ראש המועצה האיזורית סולם צור

המפורסם שכולם גידפו אותו, אני אמרתי לו אז שהמסמך הזה יפנה את הפוקוס לאחת הבעיות החמורות; ואני רוצה להגיד עכשיו איך אנחנו רואים את המצב.

אני חושב שאת הבעיה הדמוגרפית אנחנו נשנה באמצעות גורמים אחרים שקיימים בגליל, על ידי עיבויין של פקודות התי"שבות. לשם כך צריך להעתיק אנשים מהערים לגליל על ידי יצירת זהות יהודית, כדי שאנשים מנתניה וממקומות אחרים במרכז הארץ יבואו לגליל לא רק לסוף שבוע, אלא להפוך את הגליל לאתגר וליעד.

20/.

אר"ק לוטן:

ד"ברנו על כך עם השר לא מזמן והבטחנו לו שגם כ"ריבים פוליטיים אנחנו נשתף פעולה, ויצרנו אווירה של סימביוזה שצריכה לשמש דוגמה לעם האומלל הזה, שיודע להתקומם בבעיות מאד חיוניות להתפתחותו.

בזמנו כאשר הבאנו את התכנית הזאת לא העזנו לבקש מהממשלה הכרה בסטטוס של היישובים האלה. יכול להיות שחשבנו אז לא נכון. (<u>היו"ר א. שרון</u>: בעניני התישבות מעולם לא מכניסים כאן שיקולים פוליטיים ומפלגתיים). לכן אמרתי בישיבה הקודמת שאחרי שנים ארוכות זכינו בחודשים מעטים לראות לראשונה שמספר היהודים בגליל גדל. לפי הנוהגים של מזרח אירופה הייתי צריך להסתיר זאת, אבל אמרתי זאת בכל הפשטות, כי זו האמת היום, ~~א~~ וזו זכותך הגדולה וזכותה של הסוכנות היהודית והקרן הקיימת שעסקה בעניין זה. בסך הכל רצינו להתנבב ולהיות לעזר, כי אנחנו האנשים שיושבים במקום. גם כאשר אני יושב בחניתא אני יודע מה נעשה בצפון ובדרום, ואני יכול להבטיח לכם ממה שאני רואה כאשר אני בא למצפים, אני אומר לכם שאין מה לחשוש. גם אני צאצא לקבוצה של 28 משפחות חברים שעלוּ על הקרקע ובמשך השנים הגענו למשק גדול עם תעשיה ועם חקלאות מפותחת. ואנחנו רוצים עכשיו לאמץ ולהשאיל מכוחנו למצפים החדשים. בנושא זה של הגליל ישנה קונצפציה ש-98מהיישובים הוותיקים יכולים להגיש עזרה ליישובים החדשים.

כאשר השר ביקר ביעד הוא אמר דבר מאד חשוב: חברים, עם ישראל אין לו כסף לבנות ארטונות. אבל אי-אפשר שהמתיישב יחכה עד שממדרים לו את בעיות הביוב והמקלחת החמה וכדומה, כי עד אז הוא לא בא. אנחנו היום צריכים לשאוף לכך - ואני אומר זאת כאיש ההתיישבות העובדת - שגם היוזמה הפרטית תגיע לגליל. אני סוען שהיוזמה הפרטית צריכה להגיע לשם כבר היום, כי יש בינתים שהם טוענים שהם לא צ'ונים, ואינם רוצים לעסוק רק באיסוף הכסף. הנושא של הציונות הפך בשך השנים נושא בשבילי השנור והם רוצים להינתק מזה.

21/.

ארי"ק לוטן:

אנחנו צרי"כים היום לאתר את השטחים והסדי"נה צרי"כה לתת את התשתית היסודי"ת, וזה צריך להיות בכל הקו מחיפה, כרמי"אל והקריות. לא צריך לכל אחד להעתי"ק את החמסה שלו, כי אי"ן לממשלה הזאת הכסף לזה, וגם אם תהי"ה ממשלה אחרת, אם יהי"ה תחלי"ף, לא יהי"ה לה הכסף.

מר דרובלס אמר נכון, צריך לאמץ את הי"שובים החדשים, כי הרגש של ההשתתפות הוא בזה שבלילות יש שורות רבים יותר בגלי"ל, והערבים מרגי"שים זו הפעם הראשונה שזה רצי"ני, אחרי שנים רבות של שיתוק בגלי"ל. העם שלנו יש לו כל מי"ני מחשבות איך להביא נוער מתוך-לארץ שיושב במצפים, נגי"ס אותו לענין הזה. אנחנו צריכים להתאחד כדי שיהי"ה לנו יותר כוח.

לדעתי צריך להקים מועצה אחת שתטפל בענין זה; מועצה אחת או שתים בכל הגלי"ל שתטפלנה בענין זה. יש עכשיו צורך באיתור שטחים. נאמר כאן שלא צריך להפקיע קרקעות, אבל אי אפשר שבמדינה זו נתרוצץ במשך שנים בגלל חוסר הרצון להחליט על הפקעה של דונם אחד או שנים לכביש למנוף, למשל. אנחנו יוצרים מצב של חולשה ב-350,000 ערבים מרגי"שים בחולשה זו. בסקום שיש צורך בהפקעת קרקעות צריך להפקיע לא כדי להרגיז משהו, אלא כדי לאפשר קיומו של תהלי"ך שצריך לעודד.

את הנושא של פיתוח הקונצפציה של שלב א' של המצפים ביצענו. היו לענין זה גם תוצאות אחרות. מאז שהתחלנו בכל הענין הזה גם הבנייה הבלתי-חוקית התחילה לרדת, גם תפיסת השטחים, כי יש עכשיו יותר עיניים בשטח. אבל לא עשינו זאת רק בשביל זה. הי"שוב הזה צריך להרגיש שיש לו יכולת של קיום.

יחד עם פיתוח השטח אנחנו מוכרחים היום בענין זה להראות אפשרות של ביטוס בשלב השני, אבל שוב פעם לא לשבת ולחכות עד שיביאו לנו את הדברים.

22/.

התי"שבות 14.8.80

אריק לוסן:

בשליחותו של השר שרון, שהתגי"ס יחד אתנו, לפתור בעיה נוספת, במקומות שלא יהיו מצפים, להביא יהודים שרוצים לחיות בגליל, ורוצים רק לדעת איפה הם יכולים להתי"שב; במקום שם הם יסתדרו בעצמם. יש היום תהליך חשוב של עצמאות יהודית ממדרגה ראשונה. לענין זה צריכים כולנו להתגי"ס היום, כי אם חס וחלילה ניכשל - ואסור לנו להיכשל - זה יהיה יותר גרוע מאשר לולא היינו מתחילים.

בדרך זו וברוח זו של שיתוף פעולה אני מוכן ללכת יחד עם השר לרמטכ"ל ולשאול אם יש לו כסף. בסך הכל אנחנו צריכים לבקש ממנו רבע מיליארד לירות. אתמול דובר על סכום של 20 מיליארד לי'. יש בסדינה זו עוד כסף לפתור כמה בעיות. שאלתי את לוינסקי, גזבר ההסתדרות הציונית, מה הוא יכול לעשות. כל העם בישראל צריך לדון איך לבנות 200 בתים נוספים בגליל. לענין זה צריכים כולם להתגי"ס ולמצוא את הכסף. צריך להתאחד ולהסתיך לפעול, ובדרך זו נצליח. אין לי כל ספק.

ש. רביד: אחרי הדברים של אריק קשה לגשת לדברים פרוזאיים. ברצוני לשאלה הקונצפטואלית האידיאלית, מה היה בסתר לגם של המתכננים של המצפים. הקונצפציה האידיאלית היתה קיימת גם לפני המצפים. מערכת השירותים אינה יכולה לעמוד גם בקהילה של 200 משפחות. זה נכון גם בבקעה וגם בשטחים אחרים. האמת היא שאת הקונצפציה של המצפים ביצוע לפני שהקונצפציה היתה מושלמת, כי היתה שאלה של זמן.

אבל גם חה"כ כץ צודק, כי היו שתי מחשבות: להנתק בקצב של שמירת הקרקעות בגליל מהקצב של הקמת יישובי קבע. מאחר שהקצב של הקמת יישובי קבע לא הבטיח שהדבר ייעשה תוך תקופה של 10-15 שנה, אמרנו שצריך לנתק את הקצב של שמירת קרקעות המדינה מהקצב של הקמת יישובי הקבע. הדבר השני היה, הרצון לסבך את המערכת. היה ברור

ש. רבי"ד:

לנו שהמערכת תסתבך והיא תצטרך לעסוק בכמה שהיא עוסקת עכשיו.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני יודע כמה שנים חיו בדגניה רק 7 חברים. אינני מפחד מזה, אבל ניאבק כאשר יש על מה להיאבק. אם אין על מה להיאבק, מה אתה נאבק על כל היישובים. עובדה היא שביישוב הילה 7 חברים נושאים בכל עול השמירה; או למשל היישוב חרדלית, עד היום אין שם דרך, ועד החורף לא תהיה דרך, אבל לא תהיה דרך אם לא יהיו מתיישבים בחרדלית. אני מאמין בשיטה זו. אני זוכר מניל צעיר במשך 45 שנה מה קורה בשטח זה. אני לא האמנתי אף פעם שאפשר לבנות כמעט את כל השתשית ולהכין מקורות תעסוקה, בתים, כבישים, מים וחשמל, ורק אז להביא את המתיישבים. ראשית כל צריך להכנס ואחרי זה בשלב הבא מתחילה לעלות זעקת המתיישבים. ברור לי שאני לא נאבק לבדי, יש לנו שותפים נוספים למאבק הזה, כי כל אחד אחראי לקטע מסויים, ואז מצליחים להתגבר.

אותו דבר יהיה בממשלה אחרת, כי גם היא תהיה לחוצה, ומצליחים להיאבק כאשר מעורבים בזה אנשים. אני מדגיש את המושג הזה של הסתבכות, כל הציונות היא הסתבכות. לפי דעתי נכנסה לזה הממשלה ברגע האחרון. זה יכול להיות באותה ממשלה וגם בממשלה אחרת. הכל בגלל על אנשים. יכול להיות אדם יוצא מן הכלל, אבל בנושא זה אינו רואה את אחריות הנושא. אותי הנושא הזה מטריד שנים רבות. ברגע שזה ניתן בידי שמתי על זה את כל כובד משקלי. ממשלות מתחלפות, זה דבר רגיל, אבל אני ראיתי אחריות ראשית כל להכנס וליצור מצב שיהיו בגליל אנשים. זו מהפכה מוחלטת. עכשיו צריך לתת עוד תמיכה. אנחנו עכשיו מספסים על גבעה, וכדי שהדבר יוכל להתקדם ולקצור הישגים חיוביים בעוד סיפוס על הגבעה. עוד מאמץ ונשימה כדי שאפשר יהיה להגיע למטרה.

ש. רביד: בעבודה שלנו על נושא המצפים תכננו 28 מצפים שעסקנו בהם שי"הפכו ליישובי קבע בקצב של 6-7 לשנה. כך חשבנו בזמנו כאשר הרעיון נולד לפני כשנתיים. הבעיה היא שכרגע המערכת הזאת אינה עונה על הקצב הזה, ואין זו שאלה של החלטות שיו"ר הוועדה רוצה לקבל.

אבל לגבי שאלתו של חה"כ אברהם כץ צריך לציין שיש מספר מקומות שבהם אין אפשרות לתת פתרון של קבע. זאת אומרת, היישובים עלו על מנת לתפוס שטח, והנושא הזה של יישובי קבע תלוי בחילופי עסקאות של קרקעות. הנסיון בעבר הוכיח שנוכחותנו בשטח מקלה על רכישות של קרקעות ועל חילופין. העיסקאות הן אחרות כאשר המתיישב מדבר בשפת השכן. כתוצאה מהנוכחות שלנו בגליל הצלחנו לרכוש שטחים בקני מידה שלא חשבנו עליהם לפני 3-4 שנים.

אבל מעבר לזה ברור שנושא התי"שבות הקבע תלוי בחילופי שטחים וברכישות, ויש מספיק מקומות בהם אפשר לתת פתרון קבע. העזרה הגדולה ביותר למערכת הזאת תנתן בנושא התשתית, וזה קשור בכל הענין הזה של התקנת טלפונים, סלילת כבישים, מערכת חינוך ומערכת מוניציפלית.

למעשה רק שני גורמים מכל המשרדים הנוגעים בדבר נושאים בכל הנטל: משרד הפנים דרך המועצות האיזוריות ומחלקת ההתי"שבות של הסוכנות היהודית. מחלקת ההתי"שבות נתנה את הדחיפה הראשונה, וכך עשינו. יצרנו בעיה, פתרנו אותה בעיה ואז התקדמנו לקראת בעיה נוספת כדי לפתור גם אותה, ופתאום ראינו ארץ מלאה יישובים.

זה מה שצריך לעשות פה, אחרת לא נתקדם בנושא זה. לפעמים יש לי הרגשה שאני אבל בין חוגגים בענין המצפים. 92 ק"מ דרכים שפרצה הקהק"ל בנושא זה מאפשרים לעבור ליישובים ביתר קלות, ולא נוכל להגיע ליישובים אם לא יהיה לזה המשך. התחלה ללא המשך היא יותר גרועה מאשר אי-התחלה.

ש. רביד:

אני מקווה שיהיה תקציב להתחלת בניית הבתים. אני תומך בשיטה של "בנה ביתך", אבל "בנה ביתך" זה לחוד, אם אפשר להקים 200 יחידות דיור זמניות לאלתר, האחד אינו בא במקום השני. אבל העזרה האמיתית והרצינית ביותר מתבקשת בנושא התשתית. אם לזה הכוונה, שיהיה כביש גישה, ושמשרד התקשורת יהיה חייב להקים תשתית אזרחית; אותו דבר בנושא החינוך, זו תהיה תרומה גדולה לרמת השירותים.

חלק מהקשיים שהובאו פה אנשי המצפים מודעים להם, זו הסתבכות המערכת בסובן החיובי. הדגש שלי הוא על עזרה לתשתית ממשרדי ממשלה אחרים כדי לעזור לתשתית בשטחים אחרים.

עוד לא דיברתי על נושא הפירוז במקום. באותם המקומות שמיועדים להיות יישובי קבע המחלקה להתיישבות יכולה לעמוד בקצב של 6-7 יישובים לשנה מבחינת אמצעי הייצור.

<u>א. בר-און:</u> ברצוני להוסיף כמה דברים בלבד, בעיקר אחרי דברי אריק לוטן, על הנושא הזה שקוראים לו השלב השני. הגדלת המקומות הקטנים זה השלב הראשון. השלב השני הוא צורף משפחות לאותם חמשת היישובים הראשונים הסגורים שדיברנו על כך שצריך לפתוח אותם, ולדעתי זה לוקח יותר מדי זמן, אם עד היום כבר עברו מספר חודשים מאז קבלת ההחלטה הזאת, והענין לא קיבל את התנופה שיכול היה לקבל. אלינו פונים בודדים וקבוצות מעריכים קרובות וערים רחוקות, אנשים בעלי אמצעים ואומרים: תראו לנו את החלקה הזאת שעליה אנחנו רוצים לבנות את ביתנו. יש לנו, בלי הגזמה, כלפי משפחות כאלה שמסיבות שונות מעוניינות לעבור לשם. תהיינה הסיבות אשר תהיינה, השר שרון קורא לזה ציונות; העם קורא לזה שיפור רמת החיים, העלאת רמת החיים במקום שבו רוצים שהילדים ינדלו. אין צורך לחזור ולהדגיש באיזה תנאים נמצאים היום חלק

א. בר-און:

מהמשפחות האלה בשכונות בערים ואפילו באיזור חיפה, שזה פתרון נכון בשבילן. זה היה הפתרון הנכון בכל העולם במשך הרבה שנים, ואצלנו התהליך התה התחיל רק בשנים האחרונות. הקיץ הזה יכולנו להביא מאות משפחות שיתחילו לבנות את בתים באותם המיצפים שאנחנו קוראים להם עכשיו יישובים.

לרבים מהפונים האלה נאמר שזה נושא - וזה הנושא שאני רוצה להעלות בפני ישראל קניג - שדורש אישורים של ועדות מחוזיות וכדומה, וכל הדברים האלה לוקחים יותר מדי זמן. יש דברים שבהם אנחנו צריכים ללחוץ יותר.

<u>י. קניג:</u> מי שאמר זאת אינו מתמצא בענייניים, זו אינה בעיה היום. האמת היא ששרי המשלה סיבכר אותנו כך, שכרגע זה הפוך להיות לבעיה פוליטית ממדרגה ראשונה. עד עכשיו זו היתה בעיה תכנונית, ועכשיו הפכה לבעיה פוליטית, ואולי אסביר את דברי.

כתוצאה מכל הוויכוחים שאנחנו קוראים עליהם בעתונות הצליח משהו לגייס את כל אנשי תרשיחה ולהתחים כאלף אנשים, וכך קיבלנו כאלף התנגדויות לתכנונים של הוועדות המחוזיות. כתוצאה מכל הדברים שקוראים עליהם בעתונות אנשים במקום התחילו כמעט את כל התושבים במעלות להתנגדויות. הם לקחו את עורך הדין ג'ורג'ורה, והוא מפתח את זה לנושא שלם, והוא גייס ערבים כדי להחתים אותם על התנגדויות. בוועדות יושבים כל מיני אנשים שמחפשים כל מיני אמתלאות, וצריך מאד להזהר. זה הפך להיות בעיה פוליטית, כי קודם אפשר היה לעשות זאת בצורה קלה יותר.

<u>ס. ריבלין:</u> גם אנשי כפר הורדים של מסף ורסהייסר דאגה לפרסומים מיותרים בעתונות לדעתי. הוא בא אלי וביקש אישור ואיים שאם לא נאשר את היישוב הוא יפרסם בעתונות שלא קיבלו אישור. גם אנשים כאלה הם גורם לפרסום מיותר ומזיק.

י. קניג: וכתוצאה מזה יש באמת דברים מיותרים שמקשים עוד יותר, ואיני יודע אין זה יגמר. אם הערבים קוראים בעתונות שר בממשלה הגיש ערעור על החלטה להקים שם יישוב, אז גם הם יכולים לעשות זאת ועורך-הדין שלהם מעודד אותם לעשות זאת. למה שלא ינצלו זאת?

היו"ר השר א. שרון: נניח שקיבלנו החלטה בוועדה והיו הרבה קשיים להעביר את הנושא הזה, וכל היושבים כאן מכירים את הבעיה - אין איזור בארץ שביקרתי בו כל כך הרבה פעמים כמו הגליל המערבי; בסופו של דבר סיכמנו והיה על זה ערעור בממשלה, וכאשר יש ערעור חייבים להביא זאת לדיון, ואז חייבים להיאבק על זה. בכל זאת הגענו לכך שבונים עכשיו במקומות מסויימים בעומר או בנחל ב'.

י. קניג: בעקבות כל הוויכוחים והערעורים האלה בממשלה, ישנם מקומות שבהם עורכי-הדין מגייסים ערעורים.

ע. ברנשלו

: ישנו הנושא של תכנון מקומות יישוב שאפשר לדחוף אותו קדימה. אף אחד אינו יודע מה יהיה בעוד שנה. יש מקומות שהדברים היום הם שם פיגור רב, שאין לו כל סיבה מעשית; ולא רק שחבל שקיים מצב כזה, אלא שזה עלול לגרום לאסון.

היו"ר השר א. שרון: קבענו חמישה מקומות חדשים. האם אפשר לעשות דבר שהוא שונה מהרגיל ולהגיד: ישנה תכנית כללית וחצים שבשנה הבאה יהיו שם 2400 משפחות?

פרצוני להביא לידיעתכם שתוך ימים אחדים אני עומד להביא למינהל מקרקעי ישראל הצעה החלטה מהפכנית, בעקבות הביקור שלי בגליל לפני שבועיים. ישנה היום מפה מסודרת שמראה לפי העדיפויות הלאומיות את המקומות שבהם תועמד הקרקע לרשות המשתכנים ללא תשלום או

התי"שבות 14.8.80

היו"ר השר א. שרון:

תמורת תשלום סמלי, ונקטנו באמצעים הדרושים כדי למנוע ספקולציות, ונותנים אפשרות בלתי-רגילה לנושא הזה. אמרנו שאחת לשלוש שנים תהיה בדיקה מחדש לאור הדרישות. הצעה זו באה כתוצאה מהשיחה שלנו בעניין ובנשר-הזיו.

נניח שאומרים עכשיו שיש קרקע ואנחנו מפחסמים על כך, האם אדם יכול להתחיל לבנות את ביתו מבלי לעבור את כל התהליכים, כמבצע מיוחד, האם זה אפשרי?

י. קניג: אינני רוצה להכנס כאן לפרטים, כי אני חושש שזה ידלוף החוצה, אבל זה בהחלט אפשרי. נדון על זה יחד בשיחה, לאחר שיסרו לי את הפרטים המלאים של המקום והשטח.

היו"ר השר א. שרון: נקיים פגישה בצפון בתקופה הקרובה ביותר לדיון בנושא זה.

ש. בר-און: הדבר האחרון, וזה נושא גודל היישובים. אנחנו מדברים על חלק גדול מהמקומות שיכולים להגיע ל-200 או 300 משפחות, אבל ישנם מקומות שהם ישארו קטנים בהתאם לגודל השטח שעומד לרשותם וגם יעמוד לרשותם בעתיד, ובהתאם לקרבתם למקומות תעסוקה. כאן בהחלט אפשר לתכנן איזורי התיישבות מסוג קצת אחר; חלקם אפשר יהיה לומר שאלו יהיו שכונות כפריות, מאחר שכל המרחק שלהם מאיזורי התעסוקה הוא 10 ק"מ.

י. מרגלית: ישנה תמיסות דעים בין כולם שצריך לעשות זאת מהר, ואין ויכוח בכל מה שנוגע להצהרות פומביות, והשאלה היא איך עושים זאת. תחילה דובר על 30 מיצפים בבחינת מושג, או יישוב מסוג מסויים. אם מדברים על ישובי אמת צריך לבחון את הנושא מבחינה

י. מרגלית:

מקצועית בראש ובראשונה. אני חושב שצריך לעשות זאת מהר ולבחון מבחינה מקצועית אם כל אחד מהמיצפים האלה יכול להיות יישוב, אי זה סוג יישוב ולהתחיל בתכנון.

הבעיות שישנן היום ליישוב שיש בו 3 משפחות או 7 או 15 אינן שונות במהותן מהבעיות שתהיינה אם נוסיף 10 או 20 יחידות דיור. בעיות היסוד יהיו אותן הבעיות של ביסוס קבע. אני סבור שכל כסף שניתן לגייס היום צריך לגייס לתשתית. בניגוד לדעת החברים אשר סבורים שהתכנית של "בנה ביתך" היא לא ריאלית, אני סבור שאתם שוגים, ולדעתי צריך לעודד את השיטה הזאת שהמדינה נותנת את התשתית והסיוע הדרוש לפרט כדי שהוא יקים לו את ביתו, כפי שעושים באיזורי פיתוח. אני יודע שישנה נטייה לזה ביישובים פתוחים או חצי פתוחים, וניתן שיחידת הדיור תוקם על ידי הפרט או על ידי האגודה. ניתן לקדם תכנית זו, שהמדינה תעסוק בהכשרת השטח, מתן התשתית ודאגה להקמת מוסדות הציבור הדרושים, כאשר הפרט בסיוע מספלתי מקים לו את ביתו. תכנית זו יכולה להיות טובה גם בגליל, ובראש וראשונה באותם היישובים שעליהם מדברים.

אני מוצא לנכון לחזור ולומר שאין משאבים. כל יחידת דיור ביישוב כזה זה ענין של 5 מיליון ליי. אני מציע על עבודה זו. יושב כאן נציג משרד האוצר והוא צריך לתת תשובה לשאלה זו. אפשר לעבור לסיפול מיידי בנושא זה, אבל בראש וראשונה קיימת השאלה של המשאבים. המשאבים שיהיו צריכים ראשית כל ללכת ליצידת תנאים לבניית קבע אם מדובר על 200 או 300 יחידות דיור.

א. פוגל: אני חושב שכפי שוועדת השרים צריכה לסייר בגליל כדי לראות את הדברים, צריכים להזמין גם את כל חברי הממשלה לעשות סיור אצלנו כדי שנוכל לספר את הבעיות שלנו. אני חושב שלפחות בין כל הנוכחים פה לא היה ספק, שמבין היעדים שעומדים בפני המדינה

א. פוגל:

עכשיו קשה לחשוב על יעדים יותר חשובים מזה שעליו הצבעתם. זו הסקנה הראשונה שצריכה לחייב את כולם. לא יכולים להגיד שזה הדבר הכי חשוב מבלי להצביע על אפשרויות התקציב, כי אחרת יהיה מצב שאחרי שנגמור את תקציב המדינה ניתן לנושא זה תוספת.

כולנו היינו מודעים לכך שאנחנו בונים מיצפים ובמשך הזמן הולכים על משהו יותר גדול. כך בדרך כלל מתחילים בדברים וכך נבנתה מדינת ישראל. אני מקווה שתמשיך להיבנות, אבל לא בשיטת תקצוב זו. אנחנו הולכים לפרישה גדולה והולכים למצב בלתי אפשרי שמוכרחים לפתור אותו, וקשה מאד לפתור אותו.

אני חושב שדבר זה צריך לחייב את כולנו ובראש וראשונה את המערכת של משרד הפנים, את המערכת ההתישבותית והמערכת הממשלתית.

י. קניג: כל מה שיש היום בגליל זה 300,000 דונם. אם עכשיו נתחיל לדבר כך הרי במשך תקופה קצרה לא תהיה לנו יותר אדמה.

א. פוגל: אני מוצא לנכון להציג כאן את שתי האפשרויות: הממשלה היום בפעילותה במשק נמצאת במצב שהפעילו היא בין 30 ל-40 מיליארד ליי גדולה ממה שיש בתקציב המדינה ומחפשים להם מקורות כיסוי. אני בטוח שלא נוכל למצוא ברמת פעילות שהחליטו עליה כאן את המשאבים הדרושים.

דבר שני, הסוכנות היהודית שחייבת להמציא את כל אמצעי היצור נמצאת בגרעון של עשרות מיליוני דולר, וכאשר באים אליה בדרישות היא מפנה אותן לאוצר, ובסופו של דבר המקורות יהיו אותם המקורות.

א. פוגל:

אינני בטוח שניתן להקציב סכומים נוספים. הדברים האלה צריכים לבוא מתוך התקציב המעודכן החדש שהוא נע סביב 750 מיליארדי, ובתוך זה צריך לקדם גם את הנושא הזה, אין ברירה. לכן, לדעתי צריך מה לקבל החלטות ריאליות משמעותיות. אני חושב שצריך לקבל החלטות להגדלה ולהקדמות, אבל צריך לסיים זאת במסגרת האפשרויות הקיימות.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני רוצה לסכם את הדיון הזה. ראשית, טוב שנפגשנו. אני עומד להזמין את הממשלה כולה לכיקור בגליל, ואני מעריך שהוא ייערך ואז הממשלה כולה תיפגש עם הפורום הזה. אני מקווה שכאשר נבוא לשם יהיו בידינו כמה החלטות יותר ברורות. טוב שכולם שמעו כאן את כולם.

אני רוצה להגיד עכשיו מה הסיכום שנראה לי מהפגישה הזאת, ומה ההחלטות לגבי הידים שצריכים לקבל. סעיף אחד, מחליטים כי המיצפים הינם יישובים לכל דבר; שנים, לשם-כך מחליטים להגדיל את מספר המשפחות בכל יישוב למינימום של 30 משפחות במבנים זמניים, ואני רוצה להדגיש: מבנים זמניים.

שלוש, מחליטים לסייע בידי המועצות האזוריות לקיים רמת שירותים שהיא אלטרנטיבית ומבטיחה את קיומם של היישובים גם במספר המתיישבים הקטן; רביעית, להבטיח את המינימום ההכרחי כתשתית לקראת עונת הגשמים; חמש, להבטיח את המינימום ההכרחי בשירותים הבאים: חינוך, בריאות, תקשורת וטלפון; שש, לסייע בידי המועצות גם באמצעים חומריים וגם בכוח אדם לקיים את הבטחון השוטף.

אני מציע סעיפים אלה כהחלטות של הוועדה הזאת.

32/.

חה"כ א. כץ: אני מקבל את הסעיפים 2 עד 6, אבל לגבי סעיף 1 אני רוצה להעיר לגבי הביטוי "כל המיצפים", כי מסה ששמענו כאן לא כל המיצפים ראויים מבחינה ענייניות ומעשית להיהפך ליישובים. אני מציע לכתוב כאן: מיצפים שניתן להפכם ליישובים.

היו"ר משה א. שרון: אני מוכן למנות את כל היישובים ואיני רואה אחד שאינו ראוי להיהפך ליישוב. אני רוצה שיהיה ברור, כל מקום שנכנסנו אליו שם יהיה יישוב. בן-מאיר אמר לי קודם, שגם בתקופת דגניה היה זמן שישבו שם רק 7 משפחות. היחשם ספר בשם שן אשר כתב מאסר והוא פיתח בו אידיאולוגיה של יישוב בן 3 משפחות. כל אחד מהמיצפים האלה הוא יישוב. החלטה זו חשובה מאד.

לובקה זכין: בזמנו לא האמנו בדבר זה, בעיקר כאשר התחילו בו. לדעתי ההצלחה כאן היא מעל למעבר למשוער. מתבר שכל מיצפה יכול להיהפך ליישוב קבע. דבר שני, שהוא חשוב ביותר, שישנם אנשים שרוצים בזה. תחילה לא האמנו שישנם אנשים שמוכנים ללכת לזה. בכל יישוב כזה אומרים: תנו לנו כמה דירות זמניות ואנחנו נביא את האנשים.

בוניו רונן: אני מבקש בסעיף שמדבר על כך שיש לספק את השירותים והאמצעים הדרושים להוסיף גם: כוח האד.

דוד קורן: אני מקבל את הסיכום של היו"ר, השאלה היא מה תהיה התוצאה. כדי שדברים אלה יהיו ברי-ביצוע צריך לתת לזה שלד מעשי בנושאים השונים. למשל, בענין החינוך, צריך לבדוק מה שיש בשטח החינוך ומה צריך להוסיף.

33/.

היו"ר השר א. שרון: אני מקבל, אבל צריך קודם כל לקבל החלטה, ולאחר שישנה החלטה יכולים ללכת למשרדים ולדרוש.

דוד קורן: בשביל לעשות מזה דבר ממשי צריכים לקבל במשך החודש מצא הקרובים את כל תכניות הפעולה, אם זה בסחון המיצפים, חינוך כולל חינוך מבוגרים וכדומה.

היו"ר השר א. שרון: הרבה זמן לא דנו כך בענייניים. ברצוני להסביר איך זה פועל ואיך מקבלים החלטה. יושבים כאן נציגי המשרדים השונים. יכול להיות שהם יערערו על כמה דברים, אבל זו תהיה החלטת הוועדה. ישנו תקנון לעבודת הממשלה ולפי זה צריך לבצע זאת. אנחנו מפה פונים לכל מי שצריך כדי לקבל את הדברים האלה בנושאים השונים, כמו בנושא המיצפים. לא הזמנתי אתכם לכאן כדי לקבל החלטה הצהרתית. בשביל להתחיל להזיז את הדברים הכרחי שתהיה החלטה. אם ישנה החלטה של הפיכת המיצפים ליישובים, וכדי שממשלת רביד יוכל להתחיל לטפל בהם צריכה להיות החלטה.

דוד קורן: כל אחד יודע, לפי ההוראות שלך, שצריך לתכנן את הדברים הנוגעים למשרדו בכל יישוב.

מ. בן-מאיר: מחלקת ההתיישבות עוסקת בזה.

מ. דמבלס: אני מסכים לסיכום, אבל אני מבקש תקון לסעיף 2: יש לערוב לתקציב ל-30 בתים זמניים בכל יישוב. יושבים נציגי שני המשרדים הממונים, ואינני רוצה שיווצר מצב מצא שהסוכנות תחשוב שהארגון מבצע זאת, והאוצר יחשוב שהסוכנות מבצעת זאת. החלטה זו פירושה מיליארד לירות.

היו"ר השר א. שרון: לא הכל יעשה בבת-אחת, אפשר להתחיל ב-10 יחידות דיור ולתת לאנשים הרגשה שמתקדמים.

אביא זאת לישיבת הממשלה. לגבי מה שהוצג כאן מבחינת תיאור המצב, אם אפתח פה תיקים ואבדוק מה קרה כתוצאה מהחלטות של וועדת השרים להתי"שבות תראו מה הנושאים שבוצעו. אני מבקש שתתנו לי לסגל בביצוע. לפנינו עוד דרך ארוכה. יש צורך לקבל עוד כמה החלטות לשם ביצוע. כל יהודי שבונה שם ורוצה לבנות את ביתו בעצמו, יש צורך בהחלטה שמישהו ירכז את זה. כל מקרה כזה שישנו ואפשר לבצע זה לא בגדר התי"שבות מסודרת.

אני רוצה לקבל רשימה מרוכזת מיידית של אותן ההפקעות של קרקע שצריך לבצע. אני רוצה להביא זאת לממשלה כהצעת החלטה.

(ש. רביב: אין כרגע בעיה לוחצת). תביאו מה שיש, אני רוצה לגמור את הדברים. תהיה לי פגישה עם קניג בנושא זה כדי לבדוק את הדברים, מאחר שהוא לא רצה להכנס כאן לפרטים. נעשה זאת תוך שבוע ימים.

בקשר לנושא הקרקע אביא זאת לאישור למועצת מינהל מקרקעי ישראל; ברגע שזה יתקבל זה יפורם.

לנושא התחבורה - אני עומד לפנות גם לשר התחבורה וגם לאגד ישירות, ואני מציע לכם להסיע במכוניות שלהם אנשים בתשלום. אני מציע זאת כהצעה כדי להתחיל לעבוד.

י. קניג: נתנו לכמה יישובים כספים למטרה זו, כי זה משבש את החיים.

היו"ר השר א. שרון: אני אביא זאת כהצעה להחלטה אחרי שאפגש עם שר התחבורה ועם אגד. אני מציע לקבוע זאת כאפשרות נוספת.

בזה סיימנו את הדיון בסעיף זה, ואני מציע לעבור לסדר היום.

(נציגי יישובי הגליל עוזבים)

חה"כ א. כץ: אני מבקש הערה לסדר. אנחנו קיבלנו הזמנה לישיבה עם סדר-יום, וכאן דנו במשך שעתיים בנושא שכלל לא היה רשום בסדר-היום. אני מבקש שבעניין זה יהיה קשר ישיר בין מזכירות הממשלה לבין חברי הוועדה.

מ. ריבלין: אם חברים שלנו היו יודעים שזה הנושא היום ולא סדר-היום שקיבלנו, יתכן שהיו מבטלים פגישות אחרות בנושאים אחרים, כדי לבוא לדיון בנושא הגליל.

היו"ר השר א. שרון: בדרך-כלל זה לא קורה, ועובדים בשיתוף-פעולה מלא. הגוף הזה של נציגי הסוכנות האיאוריות הוא גוף שיושבים אתו כמה שנים, ומיום שאני בתפקידי אני עומד אתם בקצב הדוק, ושיתפתי אותם מההתחלה בפרויאקט הזה של המיצפים. הם נתנו תמונה שלמה של העניין שצריך לתת לו דחיפה מיידית, כדי שלא ייסוג לאחור. אנו עוברים לסעיף הבא.

הת/19. ריתן ה', מעון, כרמל

במסגרת האישורים של היישובים החדשים שהובאו בפני הממשלה ישנם שלושה יישובים שכבר אושרו ועברו את כל ההליכים הדרושים. איני זוכר אם אישרנו את ריתן ה'.

א. בר-און: מדובר על ריתן ה' בשומרון הצפוני בנוש ריתן ליד חיננית. זה השם החדש שנתנו לריתן ג' - חיננית, שהוא פרח שגדל בשומרון. ריתן ה' מיועד לגרעין שישב בשומרון הצפוני, ועיקרו מחיפה, בניסינה וזכרון יעקב. זה עוד לא עבר את כל ההליכים. זה באיזור יותר צפוני של שפלת החוף (תיאור על המפה).

המקום השני הוא זיו, שהוא קצת יותר מזרחית מאמחז של הצבא, ובשלב הראשון רוצים להקים כאן את מעין וכרמל (מפה). /36.

היו"ר השר א. שרון: על אלה יש אישור סופי של הממשלה. יש עוד שלושה מקומות שאושרו בוועדת השרים, אבל היה ערעור בממשלה וביום ראשון יובאו לאישור, ולכן אני עוד לא מבקש את אישור הוועדה.

א. בר-אוחן: הישוב מכמש נמצא על כביש לאלון מורה (?) ויתחם בכביש לנוה-יעקב ממעלה האדמים, כוכב השחר זכור' (תיאור על המפה), במקום שבו נמצא בית מצפה גוברין על הכביש של קריית ארבע ובית גוברין.

מקום נוסף הוא תקוע ב' בכביש מתקוע למצפה שלם כ-5 ק"מ מדרום לתקוע שקיימת היום.

היו"ר השר א. שרון: זה במסגרת 10 הישובים שעליהם דיבר ראש הממשלה; כרגע מדובר על 6 הראשונים ובתוכם ריחן ה', מכמש, תקוע ב', מצפה גוברין, מעין וכרמל. לגבי שלושה יש עדיין ערעור בממשלה, אבל אני חושב שזה יעבור. על זה נדון בישיבה הבאה. אני מבין שמאשרים זאת כאן כדי לגשת לעבודה.

הת/20. יתיר ב'

ש. רביד: ישנם שני נושאים נוספים שקשורים באישור הוועדה. הנושא הראשון הוא קבוצת הישובים המתוכננת לאיזור יתיר בבקעת ערד. לנו יש תכנית להקמת 4 ישובים כפריים באיזור זה, פלוש ישוב קהילתי ששר התקלאות דיבר עליו קודם. מבחינתנו היום יושבים במקום של בית-יתיר גרעין שיושב בתוך היערות של ביתיתיר (?). זה ישוב לכל דבר ומיועד לישוב קבע לא רחוק משם.

37/.

ש. רביד:

אנחנו מבקשים אישור ליתיר ב', אם כי אין כרגע אפשרות להקים אותו מבחינה תקציבית. זה יישוב שהסוכנות יכולה לקבל על עצמה מאחר שהגרעין בינתיים שכר דירות בערד ויושב שם, אבל הוא רוצה להתחיל להראות את נוכחותו בשטח, ואנחנו רוצים להעמיד לרשותם את אמצעי הייצור. לשם כך אנחנו זקוקים לאישור התכנית ליתיר ב'. זהו גרעין מקביל לגרעין של בית יתיר א' של בוגרי תנועת בני עקיבא. הם רוצים להקים מושב שיתופי בדומה לגרעין של בית יתיר.

היו"ר השר א. שרון: זהו גרעין של גוש אמונים מקביל לגרעין בית יתיר, שיכול להיות יישוב יוצא מן הכלל.

ש. רביד: עיקר הפרנסה שלהם היא בחקלאות בבקעת ערד, שנמצאת בתהליך של הכשרת קרקע ברשות. הם גרים בינתיים בערד וזה מאפשר להם לרדת לשטח ולעבדו. הפיום בכל מקרה, פרט למיצפים, מאשרים העלאת גרעין עם 20 משפחות כמינימום.

ת/21. מרכז במודיעין לתנועת מכבי העולמית

הנושא הבא, הוא נושא שהוא לא בטיפולנו אבל היינו הדוחפים שלו וגם לגבינו יש צורך באישור הוועדה, וזה הנושא של מרכז המכבי במודיעין. כפי שידוע פה באיזור הזה של מודיעין (מפה) ישנם ארבעה יישובים באיזור הספורט, ששנים מהם הם יישובים דתיים שנשענים על מערכת השירותים של גוש עשלבים, ושני יישובים חילוניים: שילת וחרוב. בדרך-כלל מקשרים בין שני יישובים, אבל פה ישנה תביעה של תנועת מכבי העולמית להקים באיזור הזה (מפה) מרכז שישמש גם כמקום מגורים למדריכים והוא יכול להוות מרכז לאספקת שירותים לשני היישובים החילוניים באיזור.

אנחנו תומכים בהחלט ברעיון הזה של הקמת מרכז. זה חשוב גם מבחינת הקשר לאיזור מודיעין, ויש חשיבות לנושא זה גם בעצם הבאו יהודים נוספים לאיזור זה, כי זה איזור שמוא מוגבל באמצעי הייצור החקלאיים. באמצעות אותו מרכז של מכבי יכולים להוסיף אוכלוסיה לאיזור הזה. מדובר על 200 משפחות.

ש. רביד:

על מנת שאפשר יהיה להתקדם מבחינת הקצאת השטחים אנחנו מבקשים אישור פורמלי של הוועדה הזאת לדבר זה.

ר. מרגלית: האם יש סיכום על המקורות התקציביים למטרה זו?

ש. רביד: כאשר מרכז מכבי פנה אלינו הבענו את עמדתנו הברורה שנושא זה אינו יכול לבוא במסגרת הפעילות התקציבית הרגילה שלנו, כי אז זה יקבל מספר סידורי רחוק יותר בדור שהם צריכים לגייס את המקורות הכספיים לנושא זה. אני יודע אם בהקשר זה לא תהיה מבחינת המתי"שבים עצמם שאלה של שכאות. אנחנו בתקציב שלנו לא כוללים ענין זה, אבל הבטחנו לתנועת מכבי העולמית להעלות זאת כאן לאישור עקרוני של הקמת המרכז. אני חושב שההחלטה צריכה לחייב קביעת המקורות הכספיים.

היו"ר השר א. שרון: אני מציע שנאשר את מה שדובר כאן לגבי ריחן, מעון וכרמל ויתיר ב'. לגבי האינפורמציה שקיבלתם על יישובים נוספים - הייתי מסלים שלפני שניגש לטיפול בבקשת מרכז מכבי העולמי שיביאו לנו תכנית מה הם רוצים לעשות וגם המיקום המדויק של המרכז.

ש. רביד: העברנו לך את התכנית של המרכז עם המלצה.

חה"כ א. כץ: למה לא לאשר זאת?

ר. מרגלית: אני ראיתי את התכנית. מדובר על מרכז ספורט כאשר סביבו ולידו יהיו בתי מגורים של הספורטאים, ונוסף לזה שכונת מגורים של 120-200 משפחות שיהיו להן יחידות דיור עם רחת קרקע בלתי-רגילה, שבסופו של דבר מיועד לתת תשובה לאוכלוסיה ישראלית שתרצה לבוא ולהקים במקום את ביתה. לכן אני סבור שצריך להסס לפני שמקבלים או מסלימים לקבל בענין זה החלטה מיידית.

40/.

מ. ריבלין: תנועת המכבי אומרת שמודיעין זה מקום מיוחד להם, ואנחנו רוצים לטפח את הזיקה של מכבי. הם אומרים שכפר המכביה כבר לא מספיק להם. בעוד שנה תתיה המכביה הקרובה והם חושבים להביא ספורטאים מחוץ-לארץ ולעניין אותם במרכז הזה. אם זה לא בא בסקום יישוב אחר ולא מנתקים כאן יישוב, והם רוצים לעשות זאת דוקא במודיעין, ודקא לקראת המכביה הבאה, לדעתי צריך להשיב להם בחיוב.

מ. דרובלס: הבקשה הוגשה למחלקת ההתיישבות על ידי יו"ר מכבי העולמית, ד"ר ישראל פלר, כדי להקים שם מרכז חינוכי במודיעין. יש להם זיקה לסקום והכוונה להקים מקומות מגדרים לחניכים ולמחנכים. הכוונה להביא בני נוער מהתפוצות לקורסים לתקופות יותר ארוכות, ולתקופות קצרות ולהכין קאדר של מדריכים למכביה העולמית הבאה.

היות ומדובר על יישוב חינוכי שיצטרך להכנס במסגרת התקצוב הרגיל, אני רואה בזה תשתית על חשבון המדינה שיוקם ביוזמת ומסקורות כספיים של מכבי העולמית.

לדעתי עקרונית יש חשיבות לעשות זאת לקראת המכביה בשנה הבאה, וחשוב שדבר זה יהיה מאושר ואפשר יהיה לפעול, כי אז לא צנחנו נצטרך לדחוף זאת, אלא תנועת מכבי העולמית תצטרך לדחוף זאת. פה לא מתנגש ולא בא על חשבון מקומות אחרים. זו לא בעיה של קקע ולא של מים. זהו יישוב שיהווה מרכז חינוכי בעיקר.

א. בר-און: בזמן שפנו אלינו לפני שלוש שנים היתה כאן תכנית של מינהל מקרקעי ישראל, אם כי לא בדיוק באותו מקום, לבנות שם יישוב גדול בדיוק כמו זה, וכאשר דנו בזה החלטנו לדחות זאת לתקופה יותר מאוחרת. אחרי שנה הוקמה אגודה גדולה מאד עם מאות משפחות ששילמו הרבה כסף. בראש האגודה עומד יהודי בשם גפן. תחילה דחינו אותם. הם אכנו את הדבר הזה וגם כתבו חוברות. אנחנו דחינו זאת בזמנו. כהאי

א. בר-און:

שהם יסבירו בדיוק מה יהיה המרכז הזה. איני יודע אם זה בדיוק המקום. יש שם בעיה של יישובים דתיים של אגודת ישראל. אני מציע לבדוק את המיקום יותר טוב.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני רוצה לצאת למקום ואזמין את ד"ר ישראל פלד להצטרף אלי. נצטרך לשבת עוד פעם בעוד כמה ימים. אני מבקש קודם לראות את המקום ואז נסכם.

אני מצטער שלא נוכל לשטוח כאן היום את אאאאא הסקירה על המים וגם לא הדו"ח בנושא הבריאות. ברצוני להעלות רק בקשה אחת בשם אנשי הגליל. אני מבין שישנה מצוקה גדולה של אישפוז בנהריה. יש להם תכנית שהוגשה על ידי משקיעים מדרום אפריקה.

<u>יוסף ארד</u> (משרד הבריאות): אנחנו רשמנו לפנינו בקשה זו.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אנחנו הבאנו את הנושא הזה גם בפני שר הפנים.

<u>א. בר-און:</u> שר הפנים ביקש לא להעלות זאת היום.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> נדון בזה בהזדמנות אחרת.

<u>הישיבה ננעלה.</u>

ש מ ו ר

ת/18. ההתיישבות בגליל

יו"ר הוועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; וה"ה ד. קורן, י. קניג, י. זקין, ד. רייז, מ. דרובלס, י. יעקב, א. כץ, ח. בוניו, מ. בן-מאיר, א. לוטן, ש. רביד, א. בראון, מ. ריבלין, י. מרגלית וא. פוגל.

מ ח ל י ט י ם, בהמשך להחלטות הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מס. ת/9 מיום י"ב בשבט תשל"ט (7.2.79), מס. ת/21 מיום ג' באייר תשל"ט (30.4.79) ומס. ת/16 מיום ד' באב תש"ם (17.7.80):-

א) המיצפים אשר הוקמו בהתאם להחלטות הנ"ל הינם יישובים לכל דבר וענין; ובהתאם לכך:-

ב) להגדיל את מספר המשפחות בכל יישוב (מיצפה) למינימום של 30 משפחות, במיבנים זמניים.

ג) לסייע בידי המועצות האזוריות לקיים רמת שירותים שתבטיח קיומם של היישובים האמורים גם במספר המתיישבים הקטן.

ד) להבטיח את המינימום ההכרחי בתשתית היישובים, לקראת עונת הגשמים.

ה) להבטיח ליישובים את המינימום ההכרחי בשירותים הבאים:-

1. חינוך; 2. בריאות; 3. תקשורת; 4. תחבורה.

ו) לסייע בידי המועצות האזוריות באמצעים האמורים ובכוח-אדם - לקיים את הבטחון השוטף.

./ריחן

ש מ ו ר

הת/19. ריחן ה', מעון, כרמל

עוזר יושב-ראש הוועדה להתיישבות פותח.

מ ח ל י ט י ם : בזיקה להחלטות ועדת השרים לענייני בטחון מס. ב/85 מיום ט"ז באב תש"ם (29.7.80) ומס. ב/97 מיום כ"ו באב תש"ם(8.8.80), ובהמשך להחלטה מס. הת/34 של הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום ב' בתמוז תשל"ט (27.6.79):-

לאשר הקמתם של היישובים: ריחן ה', מעון וכרמל.

(נקודות-הציון של היישובים הנ"ל - תירשמנה בפרוטוקול הבא של הוועדה).

הת/20. יתיר ב'

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, פותח.

מ ח ל י ט י ם לאשר הקמתו של היישוב יתיר ב'.

(נקודות-הציון של היישוב הנ"ל - תירשמנה בפרוטוקול הבא של הוועדה).

הת/21. מרכז במודיעין לתנועת מכבי העולמית

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה י. מרגלית, ש. רביד, מ. בן-מאיר, מ. ריבלין וא. בראון.

מ ח ל י ט י ם : יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, יבדוק את ההצעה להקים מרכז לתנועת מכבי העולמית במודיעין, ויביא את מסקנותיו לוועדה.

המשך הדיון נדחה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

סטנוגרמה

עליון 2 מתוך 2.

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ד' באב תש"ם - 17.7.80

נכחו: חברי הועדה השרים : א. שרון - יו"ר, ד. לוי, ח. לנדאו

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, א. תבין, פ. שנק

נעדרו: חברי הועדה השרים : ש. ארליך, ז. המר, י. הורביץ, מ. נסים, ג. פת, ש. תמיר

נציגי ההסתדרות הציונית : ר. וייץ, י. פרידמן, א. כץ, ע. לוינסקי, מ. ריבלין, א. שנקר

י. אלקלעי	-	החטיבה להתיישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
א. בראון	-	לשכת שר החקלאות
א. דודאי	-	לשכת שר החקלאות
ח. זוהר	-	הסוכנות היהודית
ד. יונגמן	-	משרד הבטחון
י. מזרחי	-	משרד הפנים
י. מרגלית	-	משרד הבנוי והשכון
ש. עמר	-	משרד הפנים
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות, ההסתדרות הציונית העולמית
מ. שחם	-	ממלא מקום המנהל הכללי משרד הפנים
מ. שמיר	-	הקרן הקיימת לישראל
ש. שקדי	-	משרד הפנים
ר. שפר	-	חברת החשמל לישראל בע"מ

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום:

הת/14	סיור הועדה באלקנה, אריאל, קרני שומרון ד' ובקדומים	עמ' 2.
הת/15	כניסת גרעין לנצרים	עמ' 2.
הת/16	הקמת מצפים נוספים בגליל ומצפים בשומרון	עמ' 4.
הת/17	דיווח על התקדמות העבודה ותכניות העבודה בשנת תש"ם בישובים החדשים ביהודה ובשומרון, בבקעה, ברמת הגולן, בגליל ובנגב	עמ' 23.

בפרוטוקול זה 49 דפים רשם: ס.ת. 2-13. ל.ד. 37-44.
14-29. 30-36. ס.ת. 45-48.

הת/14. <u>סיור הועדה באלקנה, אריאל, קרני שומרון ד' ובקדומים</u>

<u>השר א. שרון:</u> אנו היום החלטנו לחבר שני דברים: מצד אחד, לראות מה קורה עם ההחלטות שנתקבלו. יצא לנו לעבור במספר מקומות ואני חושב, שהדברים מדברים בעד עצמם.

<u>מר א. חבין:</u> זה שונה מאשר רק לשבת בישיבה ולהאזין.

<u>השר א. שרון:</u> מה שחשוב הוא, שבסופו של דבר הרבה מההחלטות שהתקבלו לפני זמן לא רב כבר מבוצעות בשטח, כמו למשל בקרני שומרון ובדותן. היינו לא מזמן בסיור והשטח היה הר שהמחשבה להגיע לראשו היתה מפחידה. לאחר חודשיים, אנו באים ורואים שהעבודה מתנהלת במלוא הקצב . אם זה בישובים שמשרד הבינוי מופקד עליהם ואם זה בישובים שהחטיבה להתישבות מופקדת עליהם, בכל המקומות יש תנופה וטוב שאנו רואים מה קורה עם ההחלטות שמתקבלות. כמובן, שמה שראינו היום זהו קצה אחד קטן. אנו עובדים בהרבה מאד מקומות. אך היה טוב לראות גם מה שראינו.

יש כמה דברים, שצריך לקבל עליהם החלטות ויש כמה דברים, שהם בתחום הדיווח.

הת/15. סדר היום מונח לפניכם ושימו לב לסעיף ב' - <u>כניסת גרעין לנצרים</u>, אשר נמצאת בין עזה לדיר-אלבלח.

<u>מר ש. רביד:</u> כידוע לכם, עיקר המאמץ ההתישבותי ברצועת עזה נעשה באיזור קטיף, כאשר קיימים היום 3 ישובי קבע בקטיף: נצר חזני, קטיף וגני-טל, שהם מאוכלסים.

מר ש. רביד:

נמצא גרעין בכפר דרום, שמיועד לקטיף ד' ואנו רוצים להכניס להיאחזות הנ"ח נצרים גרעין נוסף, שמיועד לקטיף ה' או אאאאאא לגנאור. כלומר, יש לנו תכנית, בנוסף לשלושת ישובי הקטיף הצפוני להקים עוד שלושה ישובים בקטיף הדרומי, עם מרכז איזורי, ועוד את מורג שבו יושב גרעין המיועד לחבל הבשור, שברגע שהוא יעבור יווצר גם פה ישוב קבע ואז יווצר הקשר גם בדרום הרצועה, כפי שהוא קיים במרכזה.

הנושא מתואם עם מערכת הבטחון, אך מבחינה פורמלית אנו זקוקים להחלטת הועדה, שהנח"ל יצא מנצרים ובמקומו יכנס גרעין אזרחי, שמיועד לקטיף ה'.

השר א. שרון: בחלק הדרומי של איזור קטיף אנו נמצא, בסופו של דבר, במצב הבא: 7 ישובים חקלאיים ומרכז איזורי. מתוך 7 ישובים אלה, ישוב אחד, הוא מורג, נמצא מעט יותר מזרחה והוא יהווה גם את נקודת הקשר לאורך הציר שיחבר ישובים אלה לחבל הבשור. אם נלך יותר צפונה משם, זהו ישוב נצרים, שכרגע אנו מכניסים אליו גרעין, שיעבור את תקופת הגיבוש שלו לקראת כניסתו לישוב הקבע ורק כדי להזכירכם, יש החלטות ממשלה קיימות - והדבר גם הובא לפני הועדה - לעוד 2 ישובים הנמצאים בחלק הצפוני של הרצועה.

מר ש. רביד: מה שקראנו: ארז א' וארז ב'.

השר א. שרון: זה מצפון לכפר ביח-להייה והם היום יצטרפו למושב ממפוני חבל ימית ובסופו של דבר, יהיה לנו שם גוש של 3 ישובים כחיץ בין הקו של זיקית ויד אאב מרדכי לאיזור הרצועה. אני מציע שנאשר זאת, כדי שאפשר יהיה באופן

השר א. שרון:

פורמלי, לבצע זאת.

אני גם רוצה להמליץ שנקיים דיון ויום סיור בגליל. יש כ-30 מצפים, לא נוכל לראות את כולם, אך נוכל להתרשם ולראות אחדים מהם וגם להבין את הבעיות המיוחדות שאנו ניצבים בפניהן בגליל.

חת/16. <u>הקמת מצפים נוספים בגליל ומצפים בשומרון</u>

אני רוצה לומר לכם, שבנוסף לאותם מצפים שועדה זו אישרה ב-7.2.79, אנו הגענו למסקנה שצריך להקים עוד מספר מצפים. אנו מדברים כרגע על 10 מצפים, שמהם 5 בגליל ו-5 בשומרון ואבקש משמעון להציג אותם, כדי שנוכל לאשרם ולגשת לעבודה.

<u>מר ש. רביד:</u> (מראה על המפה): המצפים שעליהם אנו עובדים, 28 במספר, מסומנים בעיגולים או במשולשים, חלוי בסוג המצפה. הכתמים הצהובים הם ישובי הקבע שאושרו בזמנו, שבחלקם עלינו גם במסגרת תכנית המצפים.

כמה מלים לנושא פריסת המצפים בגליל והמטרה שאנו השגנו במבצע זה. למעשה, עיקר הישובים הכפריים בגליל היו מרוכזים בשני קוים עיקריים. אלה ישובים שעלו כולם בשנות ה-50 עד תחילת שנות ה-60, גם כפונקציה של האדמה החקלאית שהיתה בסביבה וגם מתוך רצון להבטיח את הגבול הצפוני. לכן יכולנו למצוא לאורך כביש הצפון שורה שלמה של ישובים ולאורך כביש עכו-צפת, שורה שניה - כאשר היה דגש גם על נושא הגליל המערבי או מעלה יוסף.

מר ש. רביד:

תכנית המצפים, כאשר הותוותה לפני שנה וחצי, באה ליצור את הפריסה המרחבית - לא את האכלוס - באותם חלקי ארץ, שבזמנו לא היתה להם תשובה חקלאית והיום אנו מעיזים לתת להם תשובה שאינה חקלאית, בהתישבות הכפרית שהתרכזה בעיקרה בשני איזורים: הקו שהוא קו דרומי לקו הישובים שנמצאים לאורך גבול הלבנון - זהו הקו של המצפים; הנושא הנוסף: כניסה למרכז הגליל, למה שהיה נקרא שטח אש 9 ואתם רואים כאן ריכוז גדול של מצפים וזהו גש תפן שבו התחלנו גם ישובי קבע וגם תוספת של מצפים.

<u>השר א. שרון:</u> כדאי להזכיר, שהחלק שבו היתה אולי ההתגברות הגדולה ביותר של לאומנות ערבית הוא באיזור המרכזי של הכפרים דיר-חנא, ערבא וסכנין, כל האיזור המרכזי אשר נמצא מצפון לאיזור נצרת ומדרום לכביש עכו-צפת. זהו המקום שרציתי שניגש ונראה. היום, כל האיזור הזה מוקף בישובים יהודיים. כתוצאה מהצורך בהקמת הישובים, נפרצו דרכים, נמתחו צנורות מים והשטח כולו נפתח לתנועה יהודית, דבר שלא היה, אלא רק לאלה שהיו מוכנים לטיולי רגל קשים. היתה כאן עבודה מהירה - כפי שכבר ציינתי קודם - של הקרן הקיימת לישראל, בפריצת הדרכים וההכשרות והיום אני חושב שאפשר לומר, שיש לנו מפה שונה לחלוטין של הגליל.

<u>מר ש. רביד:</u> אחת הסיבות שבגללן בזמן האחרון הקדשנו מאמץ גדול לאותו שטח מרכזי, שהוא דרומה לכביש עכו-צפת, היא בגלל הריכוזים הערביים הגדולים שבו. נוכחנו, שבשנים האחרונות, העובדה שזהו שטח אש לא מנעה מיצירת עובדות. אנו נמנענו במשך שנים רבות מליצור עובדות קבע בהתישבות, כי חשבנו שנפרוץ את הענין ויהיה לזה המשך גם לגבי התישבות לא יהודית, אך בסופו של דבר הגענו למסקנה, שההתנזרות שלנו היא חד-צדדית ולעומתה, אין התנזרות

מר ש. רבידי:

של יצירת עובדות בכפרים הערביים, בתוך שטח האש. לכן, למעשה, כיום כפי שאתם רואים, נמצאים בתוך שטח האש כבר 6 ישובים ולמעשה, כמעט כל שטח האש פסק מלשמש תפקידו, כפי שהוא היה, וזהו שטח אש עוד מימי המנדט.

לגבי המצפים הנוספים, אנו רוצים היום לתת דגש לאיזורים שבהם עדיין לא נכנסנו. כפי שאתם רואים, יש כאן איזור שהוא ריק מהתישבות יהודית והסיבה, שזוהי שמורת הר מירון ועדיין נושא זה שמור - פרט לכרסומים שונים - מפני יצירת עובדות.

ע"י פריסת שלושת הגושים האלה במצפים, מתוך סדר גודל של עוד כ-500-400 אלף דונם של קרקעות מדינה, יצרנו השתלטות בעין, כלומר מימקנו מצפים שביחד מסתכמים ב-160-150 אלף דונם, עם הדרכים שפרצנו. פרצנו פה למעלה מ-90 ק"מ כבישים בתכנית המצפים הזאת, וזה כמובן צורך שטח גדול מאד, לתנועה ולפיקוח יהודי יום-יומי.

עכשו אנו רוצים להשלים את התכנית עם 10 מצפים. אמנם, עצרת הסוכנות שהתכנסה בשבוע שעבר עדיין לא אישרה את התקציב המלא לזה, אך אני מקוה שימצא לכך פתרון במרוצת השנה.

אנו רוצים להקים 10 מצפים, אך מבחינת הועדה אנו זקוקים לאישור רק ל-8, כי 2 הם עוד חלק מתכנית המצפים הקודמת של 30 מצפים שאושרו ועבדנו רק על 28 מטעמי תקציב. זאת, כשאנו רוצים לתת דגש אחד לאיזור של נחל ציפורי, כלומר דרומה מכביש נצרת-שפרעם. יש פה התפשטות בדואית בלתי מבוקרת בכל האיזור הנמצא מצפון לבושמת-טבעון עד שפרעם. באיזור הזה אנו רוצים להקים שלושה מצפים: סוללים ב', שתחאל ג' ובושמת א'. אלה הם איתורים נוחים ביותר גם

מר ש. רביד:

מבחינת בעלות וגם מבחינת השגת מקסימום התפיסה בשטח. אלה הם שלושת המצפים בגליל וחמשה נוספים הם באיזור השומרון, שאותם אני רוצה לפרט בפניכם.

מר א. תבין: כמה תושבים יש היום בכל המצפים?

מר ש. רביד: כשנגמור לאלכס את כל 28 המצפים, זה יהיה בחודשי החגים, יהיו בערך כ-350 משפחות.

6

צריך שיהיה ברור, לא רק בגלל האמצעים הדלים שעומדים לרשותנו - גם כך תכנית המצפים עלתה קרוב למליארד לירות וכולה באה מתקציב המחלקה להתישבות.

השר א. שרון: ההשקעות בשנה שעברה לגליל היו כ-2 מיליארד ל"י ואחרים אומרים שלא עושים בגליל.

מר א. תבין: המשאבים של המחלקה?

מר ש. רביד: במצפים, הכל של המחלקה.

השר א. שרון: כולם משאבים לאומיים.

השר ד. לוי: יש הרבה עבודות שהמחלקה עושה בכספי המדינה. בואו לא נעשה הפרדות.

השר א. שרון: לדעתי, זו גישה לא טובה לעשות הפרדות, מכספי מי נעשה דבר זה, כי בסופו של דבר, הדברים נעשים מכספי העם היהודי שחי בארץ-ישראל והעם היהודי שחי במקומות אחרים. הבעיה היא לא מכספי מי נעשה, אלא מה נעשה. זה הדבר העיקרי.

מר א. חבין: אני שאלתי זאת, כי אני רואה חשיבות בקרוב הגורמים האמריקאיים דוקא להשקיע.

השר א. שרון: שמיר הוציא מפה, שבזמנו נתתי אותה לכל אחד מחברי הכנסת, כאשר הצגנו את פעולות המשרד. זוהי מפה יוצאת מן הכלל, שמראה דברים אלה. אני מודה, שאני עצמי לא הפכתי למסביר ולמורה דרך לכל גורם שרק מוכן לנסוע ולראות. מי שיעמוד בהרירת או בטלאל - בכל אחד מהמקומות האלה לא צריך להסביר, אלא רק לעמוד, להסתכל ולדבר עם האנשים במקום.

בענין מספר המתישבים אני רוצה שתבינו, שכל הדרך הזו לא נועדה לפתור את הבעיה הדמוגרפית בגליל. מי שרוצה לתת פתרון לבעיה הדמוגרפית של הגליל, כי הוא חושש שמא מספר האוכלוסין הערביים יעלה על מספר האוכלוסין היהודיים - ויש מקומות במרכז הגליל שהאוכלוסיה היהודית בהן היא רק 17% מכלל האוכלוסיה - לא זו דרך הפתרון. מי שרוצה, צריך לקחת את מעלות ואת כרמיאל ולהפוך אותם לערים בנות 50 אלף תושבים. המטרה שלנו בנושא זה היתה לגמרי שונה. כי כרמיאל ומעלות יכולות להיות ערים עם 50 אלף תושבים והגליל לא יהיה שלך. הבעיה שלנו היתה איך לשמור על רזרבת הקרקע לדור הזה, לדור שלאחריו ואולי לדורות הבאים ושמירת קרקע ניתנת להיעשות רק ע"י התישבות מפוזרת. לכן בחרנו בדרך זו.

השר א. שרון:

צריך לזכור דבר נוסף. מה שעשינו היה שלב ראשון. אין לנו אמצעים. לא חשוב כרגע אם באופן פורמלי זה מופיע תחת הכותרת של המחלקה להתישבות או הממשלה. אלה אותם הכספים. אנו צריכים לבחור בין הקמה של מספר מצומצם אאאאוישר הקמה של 100 או 200 משפחות בכל אחד, או ראשית כל, בשלב ראשון, להתפרס על כל השטח. מתוך הנחה שזהו שלב ראשון ובעקבותיו יבואו שלבים אחרים, אנו העדפנו ללכת בדרך השניה של התפרסות בכל המקומות ולדעתי, זו הדרך שהציונות הלכה בה ב-80-100 השנים האחרונות ואין מה להבהל מזה. נדמה לי, שבדגניה במשך 10 שנים היו 7 אנשים והם החזיקו מעמד טוב מאד. היום זה הפך לישוב רציני. אך יש הרבה מקומות שהתחילו בצורה כזאת. כמובן, שלאחר השלב הראשון יגיע השלב השני, אך ראשית כל, כדי שאפשר יהיה להגיע למקום, צריך דרך, צריך קו מים, צריך טלפון, צריך קשר עם המועצה האיזורית. לפני שהתחלנו עם המצפים היינו בסיור וכאשר ראשי המועצות האיזוריות בגליל שאלו איך ישוב כזה יתקיים, אמרתי להם: תכניסו אותו לתחומי המועצות האיזוריות שלכם - והיום כך זה פועל, כי צריך מישהו שיקח את הילדים באותם אוטובוסים של המועצות האיזוריות וצריך שמישהו יביא את הדואר וצריך שמישהו יתן עזרה והדרכה. וכולם התחלקו בין המועצות האיזוריות ויש בגליל מועצות איזוריות חזקות - וכך הדבר פועל. עכשו, השלב הבא יהיה כניסה של משפחות נוספות.

איך הם יהיו בנויים ואיך הם מתחלקים בין ישובים פתוחים וסגורים, הדבר הזה נועד לתת א אפשרות לבני ישובי הגליל ועל זה כבר דיברנו בישיבות הקודמות של הועדה.

מר מ. דרובלס: אני רוצה להוסיף הערה אחת. חברי הועדה, ששומעים על 28 מצפים, יכולים לקבל רושם שכל משפחה עולה לנו 3 מיליון ל"י. למשפחות אלה זה בערך 25% מהסכום. אנו הכנו תשתית עבור 3,000 משפחות. הבעיה היתה לתפוס את השטח עכשו והם כבר שולטים היום על 150,000 דונם, שזרים לא יכנסו לשם, והמשך הבניה ישרת גם יוזמה פרטית. יהודי שמקבל תשתית, כשיש דרך ויש חשמל, יתחיל לבנות ביתו מכספו או בהתאם לזכאי משרד השיכון. כלומר, 300 משפחות הפסו בשלב זה את השטח. לכן העדפנו ללכת בשיטה זו ולא לעשות טיפין טיפין.

השר א. שרון: המצב בשנים האחרונות בגליל הגיע לכך, שהיו איזורים שלמים שיהודים נמנעו מלהכנס אליהם. ציינתי קודם את האיזור המרכזי של דיר-חנא, ערבא, סכנין. זהו איזור שיהודים לא נכנסו. אך היום האיזור מלא תנועה יהודית. באיזורים האלה היו דיבורים גלויים לחלוטין על אוטונומיה לתושבים הערביים בגליל. צריך לזכור, שבגליל יש למעלה מרבע מיליון ערבים.

מר ש. רבידי: האיזור השני שאנו רוצים להכנס אליו, במסגרת הפעולות של המחלקה מבחינת המצפים, להבדיל מהחטיבה, הוא איזור בשומרון, מצדו המערבי של הקו הירוק לשעבר, כשמצדו המזרחי אנו פועלים במסגרת החטיבה. ההבדל הזה ידוע לחברי הועדה.

המצב לאורך ואדי-ערה והמשולש הקטן מהותית אינו שונה מהמצב בגליל והוא אולי יותר גרוע. יש כבר מספר גדול של מקומות, שמבחינה יהודית - למרות שיש שם קרקעות מדינה - אפשר להתיחס אליהם כאבודים. אם בין 2 כפרים ערביים יש מרחק של

מר ש. רבידי:

קילומטר ומפוזרים בקילומטר זה מספר בתים, למעשה אין שום אפשרות מעשית להכנס לשם. לכן, הכוונה היתה למצוא אותם מקומות, שעדיין יש בהם ריכוז סביר של קרקעות מדינה וניתן ליצור בהם חיים התישבותיים יהודיים.

בעקבות זאת, תכנית אחת שנמצאת בהכנה היא תכנית של ואדי-ערה, שכיום קיים בה מושב שיתופי מי-עמי ומושב שיתופי ריחן, כששני ישובים אלה מאוכלסים. אנו עובדים בריחן ב', שם מקימים כבר את הבתים ואני מניח, שהאכלוס יהיה בעוד כחודש וחצי.

השר א. שרון: תציג גם את דותן.

מר ש. רבידי: (מראה על המפה): דותן נמצאת פה. זהו כביש חדרה-עפולה וזהו הקו הירוק לשעבר, כשאנו מדברים על שלושה מצפים באיזור זה ועוד 2 מצפים דרומה יותר, בסביבה ערבית מאוכלסת, בין טירה לטייבה; איזור אחד שנקרא אתר ספיר, יש שם אתר של קק"ל וירחיב ג', שהוא ליד ג'לג'וליה וקלקיליה. כלומר, בס"ה 5 מצפים לאורך השומרון ו-5 מצפים בגליל, שלגבי 3 מהם זו התלטה חדשה.

הבעיה אינה בעיה מספרית. מספר המשפחות שיעלו לירחיב ג' לא יגיע, תוך שבוע, למספר המשפחות שיושבות בטירה או בטייבה. לא זו המטרה. המטרה היא ששטח נרחב כמו באתר ספיר, שהוא שטח של אלפי דונם בבעלות המדינה, לא רחוק כל כך משפלת החוף, אנו צריכים לתת את הדחיפה הראשונה באיזור הזה, על מנת שיהיה מספיק אטרקטיבי למשוך אוכלוסיה בקנה מדה משמעותי.

מר ש. רביד:

לגבי נושא ואדי-ערה, המצב שונה מאשר בשונא המרכז. פה אין אפשרות לפתח התישבות יהודית ענפה מבחינה מספרית. הבעיה היא להבטיח מספר ישובים באיזור הזה, אשר יהוו גוש ביניהם ויהוו חיץ רציני בין ריכוז אחד של אוכלוסיה ערבית לריכוז שני של אוכלוסיה ערבית ויוכלו להבטיח את אותם קרקעות מדינה, שנמצאות עדיין בריכוז משמעות, מבחינת אי יצירת עובדות בלתי חוקיות.

זו התכנית שאנו רוצים להפעיל השנה. התקציב נמצא באופן חלקי בינתיים, אך אני מקוה שבשמך השנה, עם התקדמות התכנית, אפשר יהיה לבצע את כולה, כשאנו מדברים פרט לדברים שנמשכים משנה קודמת, כשהועדה החליטה על עוד 2 ישובים, שגם הם באו להבטיח אותו דבר, אם כי לא בקרב אוכלוסיה קבועה, אלא במורדות הר-חברון. הועדה אישרה הקמת 2 ישובים אלה והם, יחד עם 10 מצפים, מהווים את תכנית העבודה של המחלקה לשנה התקציבית הנוכחית.

<u>השר א. שרון</u>: אתה יכול להוסיף את כרמים.

<u>מר ש. רביד</u>: זה הכל נמשך עוד מהשנה שעברה.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

השר א. שרון : אולי עכשיו תמשיך ישיר ואבקש אח"כ מיוסי מרגלית שימשיך .

מר ש. רביד : בחסיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית אנחנו עובדים היום ב-3 ישובים בגולן. אני מתייחס ברגע זה לישובים שעדיין לא מאוכלסים. לא לאלה שמאוכלסים ואנחנו מוסיפים ומפתחים משק. לגביהם זוהי כבר עבודה שגרתית. אני מתייחס לעובדות חדשות בשטח מבחינת האכלוס. אנו עובדים ב-3 ישובים בגולן - בקלעה, ליד ג'ועזה - צפונית מזרחית לקשת ובאזור יקוצה-דבוסיה. אלה הם 3 ישובים שאושרו בשנה שעברה ושיהיו מאוכלסים בסוף הקיץ הנוכחי.

בבקעה אנחנו נמצאים בעבודה של גמר בינוי של שלח (או מה שנקרא מחולה ד') ובבינוי של בית-הערבה - אלמוג ג'. זאת פרט לישובים הקיימים.

מר מ. דרובלס : ובבקעה על ורד יריחו .

מר ש. רביד : כן נכון. 3 בבקעה :שלח, בית הערבה וורד יריחו.

מר א. בראון : ו-2 האחזויות נח"ל - נעמה ויבוק.

מר ש. רביד : אנחנו לא עובדים שם כמעט.

בשומרון אנחנו עובדים בריחן ב'

מר ש. רביד

לשם מיועד גרעין של קווקזים. יכול להיות שזה יהיה 4 איזה מנוף של העליה הזו. גם כן, יש להם איזה רצון ליצור בעצמם ישוב משלהם. עם כל הקושי שבטיפול בנושא כזה, יש לזה גם את היתרון הציוני.

הישוב השני הוא דותן שנמצא דרומית לצומת יעבד.

הישוב השלישי בשומרון שבו אנחנו עובדים הוא מעלה נח"ל (סילת-א-דהר). בריחן ב' ובמעלה נח"ל, האיכלוס הוא איכלוס קרוב. כלומר, זה מועד שבין חודש וחצי לחודשיים. לעומת זאת, בדותן, בקרני שומרון ד'. שם האיכלוס יהיה יותר מאוחר. הם נמצאים באותו שלב. גם בדותן וגם בקרני שומרון ד' מכינים עכשיו את המשטחים לבתים. נוסף לזה, אנחנו עובדים בשילה באתר חדש, בפריצת תשתית. אלה הם הישובים החדשים שאנחנו עובדים בהם בשומרון.

לפני מספר שבועות - חדשיים, גמרנו את העבודה במצפה גבעון, בגבעה חדשה, ונכנסו לשם מספר מצומצם של משפחות, בהתאם לאפשרויות שהיו לנו. בהתאם לאפשרויות הכספיות. משפחות יש. אלה הם למעשה הישובים הזמניים הנוספים שבחדשים הקרובים יתווספו בשומרון.

מר מ. דרובלס

ונתחיל לעבוד בלבונה.

<u>מר ש. רביד:</u> יש אישור לעבודות עפר בלבונה.

השר א. שרון: זה חשוב מאוד, יש להתחיל מה שיותר מהר. ראשית כל דרך.

מר ש. רביד: בחבל עזה, בנוסף למה שהזכרתי מקודם, אנחנו עובדים על האחזות נח"ל בקטיף ד'. ויכול להיות שימצא המוצא - והבינותי שישנה הסכמה של שר השיכון, אז אנו צריכים לגמור את הכוושא לגבי התחלת העבודות של בינוי הקבע בישובי קטיף. זה לגבי מה שקרוי "במסגרת החטיבה".

אני אוסיף עוד מילה אחת לגבי העבודות בערבה, שזה במסגרת המחלקה - אנחנו עובדים כיום על ישוב נוסף בבקעת קטורה. בעידן - משרד הבינוי גמר לפני כחדשיים את ישוב הקבע.

השר א. שרון: מה המצב בבקעת קטורה כרגע?

מר ש. רביד: בבקעת קטורה אנחנו עובדים על ישוב זמני שיאוכלס בספטמבר.

השר א. שרון: אנו הצבנו זאת לפני שנתיים - ישוב יותר גבוה, יותר מערבה, שיתן רוחב לערבה, וזה בעיקר נוכח ההתקרבות המצרית לגבול הבינלאומי. צריך ליצור שם חיץ רחב יותר.

סה"כ, בישובי החטיבה להתיישבות. איפה שאנו עוסקים בהקמת מחנות זמניים ובתוספת, אנחנו מקימים השנה בערך 350 יחידות נוספות.

על צופר עובד משרד הבינוי, על ישוב הקבע, אני מבין שיוסי ימסור על זה.. לא הזכרתי החלטות קודמות של

מר ש. רביד

של הועדה.

<u>השר א. שרון</u> : תגיד לי, במרכז ספיר אנו היום מוסיפים יחידות?

<u>מר ש. רביד</u> : לא, יש 66 יחידות. וכרגע גמרנו.

<u>השר א. שרון</u> : כלומר, בערבה אנו עובדים בעצם ב-3 מקומות, בעידן...

<u>מר ש. רביד</u> : עידן גמורה. ביום א' תהיה חנוכת הישוב. אנחנו עובדים בצופר בישוב הקבע. אנו עובדים בקטורה ג' על המחנה הזמני, ולמעשה התחלנו את העבודה להכשרת הקרקע בנאות הכיכר ב'.

בסה"כ, אנחנו בונים היום, בעיקר בשומרון, כ-350 יחידות דיור נוספות, זה כולל יחידות זמניות, זה כולל אזרוח האחזויות - רימונים, כוכב השחר ומעלה נח"ל. סה"כ אנחנו מוסיפים בשומרון כ-350 יחידות דיור השנה בישובים שהזכרתי, שהם חדשים וגם באיזה שהן תוספות.. כמובן שפעילות גדולה, גם שלנו וגם של משרד הבינוי נעשית באזור חבל הבשור. עד היום עבדנו שם על 7 ישובים - 5 מושבים ושני קיבוצים. אתמול התקבל אישור משר האוצר, לשמחתי, והלוואי לשמחת כולנו, לישוב השמיני של מפוני ימית, דקל. ואפשר סוף, סוף להאנח אנחת רווחה פה.

<u>השר א. שרון</u> : יש לציין כי פה מדובר באנשים שחלק גדול מהם עסקו בעצם בנושאים של

חקלאות והתיישבות, אבל גרו בימית עצמה, והם חבעו מאיתנו במשך תקופה ארוכה להתיישב. הם היו במצוקה חמורה מאוד, אבל עבדנו על זה ובסופו של דבר, אני שמח שזה הסתדר.

כדאי שעוד תוספף מילה לגבי זיקים.

השר ח. לנדאו : לגבי זיקים, אני מוכרח לומר, שיש לי ספיקות שאלה רציני וזה בדיון בוועדה העליונה לתכנון. זה המקום היחידי שאפשר יהיה להקים בו שדה תעופה, אי פעם, בארץ . הרזרבה היחידה שיש בארץ . אין אזור אחר.

מר ש. רביד : בחבל הבשור אנו נעבוד, ברגע זה לפחות - אני מקווה שהמספר יוגדל, אבל ברגע זה על 6 מושבים ועל שני קיבוצים. נוסף לזה יש עוד 2 תכניות לגבי ישובים למפונים, שהם צפונית יותר, האחד מהם ליד צומת מגן, והאחד במה שקרוי - חולות זיקים. בשניהם, למעשה, העבודה עדיין לא החלה. בזיקים היא צריכה להתחיל בימים אלה. אני יודע על מה שר התחבורה דיבר, אבל נדמה לי שזה עבר את האינסטנציות. למעשה, מבחינתנו הנושא מאושר, אלא אם כן יהיה בו שינוי, גם לגבי צומת מגן וגם לגבי חולות זיקים - צפונית מערבית למחסום ארז.

וכן ישנה תכנית המצפים בגליל שדיברתי עליה מקודם. זה למעשה היקף הפעילות מבחינת המחלקה והחטיבה יחד. סה"כ,זה היקף פעילות לא קטן מבחינת נקודות בשטח. הבעיה היא כמובן בעית האמצעים. אני רוצה להזכיר, כי מבחינת החלטות, גם של הממשלה וגם של הועדה הזו, למעשה יש לנו אפשרויות

להתחיל בעבודה בעוד מספר רב של נקודות, אך המשאבים לענין הזה לא עומדים. למעשה יש החלטות של הועדה הזו ל-10 נקודות נוספות, שלוא היו להם משאבים...

השר א. שרון : אבל לאלק כבר נכנסנו – לדותן נכנסנו. לקרני שומרון ד' נכנסנו. ללבונה נכנסים.

מר ש. רביד : גם ללבונה זה בהגנב, כי אין לזה תקציב.

השר א. שרון : אבל גמרנו סידור עם הקרן הקיימת להתחיל לעבוד על הישובים באבל קטיף.

מר ש. רביד : בסה"כ, בחלק גדול מזמננו אנחנו עוסקים באקרובטיקה סעיפית.

השר א. שרון : לוא זה היה מסתכם רק בהעברה מסעיף לסעיף, הייתי מוטרד, אבל בסוף אתה בא ורואה את הטרקטורים עובדים בשטח.

מר ש. רביד : זה נכון, אבל אריק, ברשותך, אני בכל זאת רוצה לציין פה עובדה – שזה שלא עומדים לרשותנו המשאבים בצורה מסודרת ובהיקף הנכון, בסופו של דבר גורם לנו להוציא יותר כסף. כי אנו עושים יותר

מר ש. רביד

מדי דברים זמניים, שהם אח"כ תובעים את שלהם חצי שנה או שנה וחצי אחרי שגמרנו אותם. ולענין הזה יש מחיר וצריך לקחת אותו בחשבון. לוא היה לנו קצת יותר כסף, יכול להיות שאת אותה קרני שומרון ד' היינו מבצעים כבר בתשתית יותר רחבה במגרש הקבע ולא היינו צריכים לעשות את זה פעמיים, ולא חשוב ברגע זה איך. ובסה"כ זה עולה לנו כסף.

השר א. שרון : אני מקבל את זה. אנחנו הרי עובדים במסגרת הזו כל הזמן יחד.

אולי תגיד מילה לגבי התישובים הרגילים בגליל . איפה אנחנו עומדים כרגע, לאור זה שחלק הפכנו למצפים. על כמה ישובים אנחנו עובדים בתפן? כמה בשגב? וכמה בשומרון?

מר ש. רביד : כפי שאמרתי, 3 אזורי ההתיישבות שאושרו מזמן בגליל, ברגע שניתן הקשר בין אדמה חקלאית ומספר הישובים, הם אזור תפן, אזור שגב ואזור צלמון המזרחי יותר. בתפן אושרו 6 ישובים. מהם יש 3 ישובי קבע, שבשניים – כישור ותובל, בנייתם נגמרה, ובניית לפידות עומדת להגמר, אני מקווה, תוך מספר חדשים. (נשמע על כך מיוסי מרגלית). לגבי שלושת האחרים, הם עלו במסגרת המצפים. כלומר, למעשה תכנית ההתיישבות של חבל תפן, מבחינת תפיסת כל ששת המקומות, נעשתה.

לגבי גוש שגב – אנחנו עלינו במצפים בכל אותם המקומות שבהם לא היה סיכוי להכנס לבניית קבע בעתיד הקרוב, כמו במורשת, מורשת ב', אבל עדיין ישנה פה בעיה,

שבסה"כ, בגוש שגב, מתוך 9 ישובים חדשים מתוכננים, קיימים רק שלושה - שכניה, מנוף ויעד, שבנייתם נמשכה יחסית הרבה זמן. יש שלושה ישובי קבע גמורים - יעד, שכניה ומנוף. פלוס ידפת שזה ישוב ותיק מאוד. והייתי אומר, שמבחינת מצוקת הבניה בגליל, לא בהתיישבות הקיימת, אלא בהתיישבות החדשה, זהו אחד האזורים שלגביו צריך לתת את הדעת, כי הוא נמצא בלב ריכוז גדול של אוכלוסיה ערבית.

<u>השר א. שרון</u> : מורשת א' אתה מגדיר כמצפה?

<u>מר ש. רביד</u> : פשוט תפסנו טרמפ על תכנית המצפים.

<u>השר א. שרון</u> : אבל בסה"כ, מבחינה מספרית, אנחנו עלינו בהשוואה למה שחשבנו פעם.

<u>מר ש. רביד</u> : בוודאי, עם המצפים נגיע ל-18 ישובים באזור. אבל אני רוצה להזכיר שרק 4 ישובי קבע. ובעיקר, יותר חשוב מישוב הקבע ובאיזה בית גרים או לא גרים, חשוב הנושא של התשתית האזורית באזור זה, מבחינת בתי - ספר, פריצת דרכים לכיוון כרמיאל ולכיוון כביש שפרעם - נצרת, כדי ליצור פה אזור במובן הזה. כי פה, מכת הקיצוצים בתקציב, אולי היתה החריפה ביותר.

האזור השלישי הוא אזור צלמון, שוב היו לנו פה בתכנית 8 ישובים. נמצאים בבניה 2 ישובי קבע - לבנין וכלנית, וברביד מתחילים לעבוד. למעשה 3 ישובים קבע.. בשאר אנו

למעשה עלינו במסגרת תכנית המצפים למחנות זמניים. למעשה, כפי שאתם רואים, אנחנו ניצלנו את המצפים על-מנת להגיע בכל המקומות שלא היה סיכוי להגיע לשם לבינוי קבע. וכך בכל 8 הישובים שהיו מתוכננים לגוש צלמון יושבים, או ישוב קבע בבניה או מצפה. כלומר, בכל מקום שישוב הקבע יגמר תוך שנה או תוך שנתיים, לא היה טעם להקים מצפה. רק באותם המקומות שבהם ראינו זאת לטווח ארוך יותר. מבחינת ישובי הקבע יש את לבנין, כלנית ועכשיו מתחילות העבודות ברביד.

<u>השר א. שרון</u> : האם לא הכנסנו לפה את לוטם ומורן, שהיו חלק? כלומר, אנו בעצם עשינו באזור הזה יותר מאשר חשבנו בזמנו, כשדיברנו על כך, התלבטנו האם ללכת שם ל-8 או ל-6 ישובים.

<u>מר ש. רביד</u> : בסופו של דבר יהיו פה 9 ישובים עם המצפה הנוסף.

<u>השר א. שרון</u> : אם אתה מוסיף את לוטם ומורן אתה מגיע עם המצפים ליותר?

<u>מר ש. רביד</u> : לא, ל-9. לוטם קיים. זהו המצב לגבי הישובים החדשים בגליל.

<u>מר מ. דרובלס</u> : לסיכום, להגיד שאין בעיות, זה לא יהיה נכון, יש בעיות. אבל יחד עם זאת, עוד לא קרה בהסטוריה הציונית, ב-3 השנים האחרונות, במחלקה

ובחטיבה הוקמו 116 ישובים. זה בערך מתחלק כחצי, חצי. חצי במחלקה, בעיקר בגליל והמחצית בחטיבה, שזה בבקעה, יהודה ושומרון ועזה. בתקופות של העליה ההמונית, בשנות ה-50, הכי הרבה, טיפלנו בשנה ב-25 - 28 ישובים. זה היה בעת העליה ההמונית שלמעלה מחצי מליון יהודים הגיעו ארצה. אז אם עכשיו אנו יכולים להגיד שהתחלנו, אנחנו מקימים ובונים 116 ישובים, אין במה להתבייש. יש כמובן בעיות, אבל אני מקווה שהמשאבים ימצאו. בעיקר כדי להגיע ל-100 יחידות ב-116 בישובים שאנו עובדים בהם, לזה צריך משאבים. אבל התשתית זו ההוצאה העיקרית, וברגע שתהיה התשתית אז גם יהודים יגיעו וישקיעו מכספם. זאת רציתי לציין בפני הועדה. זו תנופת התיישבות שלא היתה כמוה בכל ההסטוריה היהודית.

<u>השר א. שרון</u> : תודה.

הת/17. דיווח על התקדמות העבודה ותכניות העבודה בשנת תש"ם בישובים החדשים ביהודה ושומרון, בבקעה, ברמת-הגולן, בגליל ובנגב.

<u>השר א. שרון</u> : אני מבקש כרגע לשמוע על תכניות העבודה לשנת תש"ם של המינהל לבניה כפרית.

<u>מר י. מרגלית</u> : אמר כבר שמעון בתחילת דבריו חלק מהדברים. אני אתרכז במשותף בדיווח הנעשה ובתכנית העבודה לשנת 1980. שמעון אמר כבר בתחילת דבריו כי הדבר המאפיין זו המצוקה התקציבית, שלמעשה היוותה

מר י. מרגלית

גורם מכתיב ומשפיע על תכנית העבודה שלנו. התכנית בכלולה צריכה לתת תשובות לכמה נושאים :

א. הקמת ישובים חדשים.
ב. תוספת יחידות דיור בישובים קיימים.
ג. תוספת פיתוח בישובים קיימים על-מנת לאפשר התבססותם.
ד. הקמת מבני ציבור בהתאם.

בגלל המצוקה התקציבים, חובה היה עלינו לחפש את דרך הביניים שתאפשר לנו, בראש ובראשונה, להבטיח שהישובים שנמצאים בשלבי הקמה לא ישארו במצבי שלד. דהיינו, שנוכל להשלים את הישובים ולאכלס אותם. שנוכל להקים מינימום הכרחי של יחידות דיור לצורך ביסוס ופיתוח הישובים. ולאפשר מינימום מסויים של הקמת והתחלת ישובים חדשים. זה חייב אותנו לפגוע, בראש וראשונה, במוסדות הציבור. ואנחנו במוסדות הציבור פגענו בצורה קשה ביותר. כלומר, כמעט ואיננו מוסיפים מוסדות ציבור בישובים. פגענו קשות בפיתוח - שזה דבר שמעלה את רמת החיים, את איכות החיים ואת רצון האנשים להשתלב. בדברים האלה פגענו.

אני ברשותכם אלך מצפון לדרום ואציין מה עושים בכל חבל ארץ:

ברמת הגולן, בעיר קצרין, יש בשלבי בניה שונים ומאוכלסים כ-705 יחידות דיור. מאוכלסות יש כ-320 יחידות דיור. בשלבי בניה - קרוב ל-400 יחידות דיור. זה כולל כבר 90 יחידות דיור שהפעלנו על חשבון שנת התקציב 1980, 60 יחידות דיור אנחנו עומדים להפעיל עוד מעט.

לביסוס הישובים הקיימים ברמת-הגולן, אנחנו נוסיף השנה כ-50 יחידות דיור, מחולקים בישובים החקלאים השונים. מתוכם, בפועל, בוצעו כבר 12 באורטל. היתר יתחלקו בישובים אחרים.

<u>השר ד. לוי</u> : בקצרין עוד כ-150.

<u>מר י. מרגלית</u> : בקצרין הפעלנו את ה-90 על חשבון השנה, פלוס ה-60 שיגיעו ל-150 יחידות.

ישובים חדשים - ברמת-הגולן, ישובים חדשים שנמצאים היום בשלבי הקמה וטרם אוכלסו, ישנו אחד בלבד, בהר אודם. את יתר הישובים השלמנו לפני תקופה קצרה והם אוכלסו. וזה - שעל, יונתן, מעלה גמלה. וכפי שציינתי, הר אודם נמצא בשלב גמר ביצוע, ואני מקווה שלקראת סוף השנה יתאפשר לאכלס אותו. זה אשר לרמת-הגולן.

בגליל. אני כאן אעשה הפסקה ואתייחס להתיישבות המושבים הקיימת, כי לא נאמר עליה הרבה פה. לגבי ההתיישבות המושבית הקיימת בגליל קיימת תכנית שנקראית - הכפלת המושבים. אנחנו הגענו עכשיו להסדר שלפיו נבצע את הרחבת הפיתוח והתשתיות בכל אותם המושבים, בהתאם לתכנית מוסכמת, עם המחלקה להתיישבות. אנחנו נעמיד לרשות הבנים, במושבים, הלוואות בהיקפים נכבדים ביותר, בהיקפים מפתים, על-מנת שהם יוכלו בכוחות עצמם את הבתים בבניה עצמית. אנחנו נעמיד השנה סדר גודל של 1.4 מיליון לכל בן זכאי. נבצע את הכשרת השטח בהשקעות המדינה. מה שיהיה על המתיישב לעשות, זה לבנות את ביתו על אותה חלקה, להתחבר למים,

חשמל וביוב. באותן מקומות שהדבר מחייב בניה בטחונית, תנתן תוספת של 15% מההיקף לבניה בטחונית. כלומר, הסכום שיעמוד לרשות המתיישבים יהיה בהחלט נכבד וראוי ויאפשר להם בבניה עצמית להרים את בתיהם.

יותר מזה, חיפשנו גם דרך ולהקל ולעקר את ההתייקרויות, כך שהבאנו לידי כך ש-50%..

השר א. שרון : עשיית התשתית נעשית על-ידינו?

מר י. מרגלית : כן. הבאנו לכך ש-50% מסכום המימון שיועמד לרשות המתיישב יאושר לו מייד עם תחילת העבודה. כלומר, אם באופן גס, נאמר, שכ-700 אלף לירות נוכל להעמיד לרשות המתיישב ברגע שהוא מתחיל לחפור בקרקע, הרי שניתן בזאת לעקר הרבה מאוד התייקרויות. אנחנו מאמינים שהדרך הזו תביא את המתיישבים לכלל בניה והיא גם תקל על קופת המדינה.

השר א. שרון : כמה יקבלו?

מר י. מרגלית : להלכה, אין מגבלה . באוצר רשום איזה מספר. אבל להלכה, לאזורי פיתוח אין מגבלה תקציבית. כל אזרח שבא לאזור פיתוח הוא זכאי לסיוע. כלומר, כל מי שיצרה להצטרף לתכנית, יוכל להצטרף אליה. אנחנו נערכים היום כך, שאיפה שקיימים מוקדים של בנים, שאנחנו סבורים שהם ילכו לכך, שם אנחנו מקדמים את הכשרת הרחבת הישובים, שהם יהיו בעדיפות ראשונה..

השר א. שרון : זה מה שקראנו אז :"בן נוסף לבן ממשיך".

מר י. מרגלית : כן. אגב, אותם תנאי מימון ניתנים גם לבן ממשיך בחלקת ההורים.

השר א. שרון : איזו הלוואה תנתן כאן ובאיזה היקף מעלות הבניה.

מר י. מרגלית : קשה לדעת. אני מעריך שאם אנחנו מקדימים 50% מהעלות, אנחנו מביאים אותם לידי 90% מהעלות. ההלוואות מתחלקות : 400 אלף לירות הלוואה עומדת (מענק). 450 אלף לירות - הלוואה בלתי צמודים ו-400 אלף לירות הלוואה צמודה עם אפס אחוז ריבית. סה"כ ההחזר - 3,000 - 3,100 לירות.

השר ד. לוי : סה"כ, ראלית, המענק הוא למעלה מ-700 אלף לירות. משום שהלוואה לא צמודה זה חצי מענק. סה"כ זה 1.4 מליון, ואני רואה לנכון לציין שההחזרים הם בסביבות 3,000 לירות לחודש. כך שהתכנית היא בהחלט אטרקטיבית.

השר א. שרון : אולי אתם יכולים גם לגרום לכך שיראו את זה וידעו את זה בארץ.

דוד יושב לידי. תמיד אני אומר בממשלה - אתם לא יודעים להראות מה שאתם עושים.

התיישבות - 17.7.80

השר ד. לוי

כתשובה לשאלה של אריק, אני רוצה לומר שבעצם ההסדר הזה הושג רק לאחרונה.

שנית, אני חזרתי עליו, כבשורה, כי חשבתי שזו בשורה, במסיבת עיתונאים ובראיון בטלביזיה וברדיו, ומ-3 המקומות זה נמחק כליל. או שזה פגע במישהו, או שזה בכלל לא חשוב.

<u>השר א. שרון</u> : זה היה דבר חיובי, פשוט.

<u>מר א. בראון</u> : הם חשבו שזה סקנדל.

<u>השר ד. לוי</u> : לא זה לא סקנדל, זה פשוט לא סימפטי. אבל באמת נפרסם זאת כמודעה בעיתון.

אין דרך אחרת, אלא כמודעה.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ח.)

<u>מר י. מרגלית:</u> ברשותכם, אמשיך את הלאה ואעבור מאיזור רמת הגולן לגליל. בגליל, כפי שציין שמעון בתחילת דבריו, יש אפשרויות פוטנציאליות לביצוע בהיקף נרחב למדי של ישובים שמוכנים וזמינים מבחינה תכנונית לביצוע והיכולת התקציבית היא שמנעה מאתנו להתפרס באותה רחבות שרצינו.

בגליל אנו נתחיל השנה 2 ישובים חדשים: ליבנין והר-אביב - שניהם נמצאים בגוש צלמון.

בשלבי בניה בגוש תפן אנו נמצאים היום במושב לפידות, שם אנו בשלב די מתקדם. אגב, בגוש תפן אנו סיימנו שני קיבוצים: תובל וכישור, שהם מאוכלסים.

באיזור שגב אנו השלמנו 3 ישובים: יעד, שכניה ומנוף. את שכניה ומנוף אכלסו גרעיני עולים. מנוף מאוכלסת לתפארת ואנו מוספים בניה להרחבתה. לצערי, בשכניה האכלוס עד היום אינו מצדיק את ההיקפים שהשקענו בו, כי אני רואה שהעליה לא מתממשת. אני מקוה שיצליחו לארגן את הגרעין האנגלי.

נוסף לכך, התחלנו בהכשרת קרקע בישוב גדעון. חסר לנו היום תקציב להרים את הבתים. אנו רוצים לבחון אפשרות ללכת עם גרעין זה לשיטה של "בנה ביתך". בנוסף לכך, הוקמו על גבול שגב-צלמון 2 ישובים: האחד, קיבוץ לוטם שהוא מאוכלס...

<u>השר א. שרון:</u> בגדעון לא התחלנו?

<u>מר י. מרגלית:</u> אנו מבצעים הכשרת קרקע. הבניה לא מתוקצבת כרגע. הישוב השני הוא קיבוץ מורן, שהוא מאוכלס וגם שם הוספנו עכשו בניה. בשני המקומות האלה הוספנו בניה, על מנת לאפשר יתר התבססות של הישובים האלה. לצערי הרב, לא xxxxx הצלחנו להקיף תכנית הרבה יותר גדולה במקום זה, מאותה מצוקה כפי שצוינה קודם לכן.

אשר לאיזור צלמון, אנו מקימים היום את כלנית והיא נמצאת בשלבי שלד. אנו חייבים לעשות כל מה שאפשר כדי להרים מהר את ליבנין, כי הוא בן-זוג של כלנית. שני הגרעינים יושבים בגבעת חננית והאחד אומר: לי בונים ולשני לא. אנו נותנים עדיפות להרים את כלנית.

כפי שציינתי, רביד נמצאת בהכשרה ואני מקוה, שתוך חודשיים לכל המאוחר נצא לביצוע בשטח. כאן מן הראוי לציין דבר מעניין. לאנשי קיבוץ מורן אין תעסוקה ואין להם גם כמעט אמצעי יצור והם הקימו קבוצת בנאים. האנשים אשר צריכים לאכס את רביד, גם להם אין תעסוקה והם עוברים הכשרה כבנאים. סיכמנו למסור להם את הבניה של הישוב הזה. ז"א, הקיבוץ המאוחד, עם שני משקים אלה כקבוצת בנאים, בהנחיית שמחוני מגינוסר, נרשמו כקבלן מאושר ופה תהיה הוכחה שקבוצת בנאים עבריה בונה את ביתה. זו הפעם הראשונה שיהודים מתחילים את xxx ביתם וגומרים אותו עד הסוף. הם בנו את מורן והם עומדים לבנות את רביד.

אני חושב, שכיסיתי את איזור הגליל.

כפי שציין ע"י שמעון, באיזור ואדי-ערה אנו בונים היום את ריחן, שהיתה היאחזות, לישוב קבע. אנו נמצאים בשלבים די מתקדמים. אני מקוה, שנוכל לאכלס אותה לקראת ינואר או מרס 1981.

השר א. שרון: שלא חטעו, הם חיים במקום, אם אך חיים בבניה זמנית.

מר י. מרגלית: אעבור לאיזור השומרון עצמו. בשומרון אנו מבצעים מספר פעולות. בנוסף לפעולות המחלקה להתישבות, יש כמה ישובים זמניים, שהוקמו ע"י המינהל לבניה כפרית והתחלנו בבניית קבע. בראש וראשונה באריאל, בה ביקרנו, תכנית השנה כוללת התחלת 100 יחידות דיור בשטח "בנה ביתך" ובניית 200 יחידות דיור ע"י הממשלה, באותן השכונות שציינתי על המפה כשהיינו במקום.

בקדומים שבה אנו נמצאים עכשו, התכנית מדבר על 25 יחידות דיור בבניה ממשלתית ועוד 25 יחידות בשיטת "בנה ביתך", אך אנו נאפשר גם "בנה ביתך" בסדר גודל של 50 יחידות דיור.

בקרני שומרון - 25 יחידות דיור בבניה ממשלתית וכ-77 מגרשים ל"בנה ביתך".

יש איזור נוסף שנמצא עם הקבוצה הזאת ופה אני כבר גולש לאיזור בנימין - בית אל א' ובית אל ב'. בכל אחד מהישובים האלה יוקמו 25 יחידות דיור בבניה ממשלתית; ז"א ביחד 50 יחידות, וכ-60-70 יחידות דיור בשיטה "בנה ביתך".

השר ד. לוי: בס"ה 75 יחידות דיור בכל אחד.

מר י. מרגלית: אני רוצה לציין, שאנו נאפשר כנראה גם "בנה ביתך" בנוה צוף, ישוב שעד כה לא נכנסנו אליו ויכול להיות שנוכל לבצע אותה פעולה גם בכפר אדומים ב'. צריך עוד לבחון זאת.

אני הולך יותר דרומה - איזור נוסף שבו אנו הולכים בתכנית רחבה של "בנה ביתך" הוא איזור אפרת. באפרת הקמנו עכשו ישיבת הסדר. אנו הולכים שם בתכנית של 250 יחידות דיור בשיטת "בנה ביתך", עם החברה לפיתוח הרי יהודה.

השר ח. לנדאו: הגרעין של הרב ריסקין.

השר ד. לוי: מלבד השם האמריקאי, עיקר הכסף בא מהממשלה. המתישבים הם אמריקאיים.

מר י. מרגלית: בתכנית נוספת שלנו אנו נמצאים בשלבי תכנון בשומרון: בישוב קרני שומרון ג', שאמור להיות שכונה או ישוב להשתכנות של אנשי מערכת הבטחון.

השר א. שרון: זה דרום מזרח מקלקיליה.

מר י. מרגלית: התכנית הזאת נמצאת בשלבי תכנון בינוניים. מבחינת תכנית המתאר נקבעו כבר כל הקוים הכלליים. עמדנו לצאת כרגע בפרוספקט משותף עם משרד הבטחון לאנשי צה"ל. קשיים תקציביים הם שאילצו אותנו ואת משרד הבטחון לדחות את ההתקדמות לתקופת זמן קצרה. אני מקוה, שיהיה לזה המשך. יש כרגע מגבלה כספית ואני מקוה, שעם סגן שר הבטחון נמצא דרך להמשיך בתכנית זו.

מר י. מרגלית:

לאורך ציר הגבעות, כפי שצוין קודם לכן, אנו מקימים מספר ישובים, אחד מהם סלעית, שהוגדר ככפ"ת, ואותו הקמנו עדיין בדגם של הקמת ישובים מושביים. בנוסף לכך אנו מקימים 2 שני ישובים נוספים - וזה כבר באיזור מודיעין - את מתתיהו ואת כפר אדומים, שניהם מושבים לכל דבר, כשממתיה מיועד לעולי ארה"ב.

<u>מר שוחט:</u> שניהם בקו הירוק.

<u>השר א. שרון:</u> כדי להעמיד דברים על מקומם, מתתיה מעבר לקו הירוק וכפר רות בשטח ההפקר שהיה בזמנו.

<u>מר י. מרגלית:</u> סלעית נמצאת בשלבי גמר, כפר רות נמצאת בשלבי גמר ומתתיה - בשלבים יותר ראשוניים.

<u>השר ד. לוי:</u> אני רוצה לציין שהועדה תדע, כדי לאפשר את ביצוע הדברים הדחופים ועם כל הקיצוצים, אסור לנו לעמוד אפילו בישוב אחד בחוסר מעש. לכן, אנו מורידים את הסטנדרט מבחינת פיתוח ומה שאנו חוסכים שם אנו בזה דוחפים יחידות דיור. לכן, אותו לוקסוס שעשינו עד כה ירד ונקוה שבעתיד נדביק את השמנת הזו. אך העיקר הוא יחידות הדיור והקמת הישובים.

מר י. מרגלית: ברשותכם, אני עובר לאיזור בקעת הירדן. באיזור זה, בעיבוי או בביסוס הישובים, אנו נוסיף השנה 50 יחידות דיור מחולקות למושבים וקיבוצים שונים. אנו נוסיף כ-100 יחידות במעלה אפרים, שאינני יודע אם לשייך אותה לבקעת הירדן או לשומרון.

השר ד. לוי: לישראל.

השר א. שרון: כמה יש היום במעלה אפרים?

מר י. מרגלית: 180 יחידות מאוכלסות ובשלבי בניה.

אנו היום בשלבי גמר בניה בקיבוץ יטב בבקעת הירדן וגמרנו כמעט את הקמת הישוב יפית. גם שם יש קצת קשיים בתחום האכלוס, מבחינת הגרעין הצרפתי שצריך לאכלס אותו. קודם לכן גמרנו את מצפה שלם. יש בקשות ותביעות לתוספת ישובים נוספים. לצערנו הרב, לא נוכל להגיע השנה לרועי, כפי שחשבנו, לא למחולה וגם לא לאלמוג, אם כי באלמוג לפחות עשינו פעולה אחת - את הכביש.

השר א. שרון: אך הוספנו לאלמוג, לפי בקשתם, יחידות דיור זמניות.

מר י. מרגלית: ברשותכם, אני רוצה לעבור אל ציר הערבה.

השר ד. לוי: יחד עם זאת, אנו מוכנים להגיע להסדר עם כל גרעין כזה להעמדת סכומים רציניים ביותר, עד 90% מעלות הבניה, ולעשות את הפיתוח, בהלואות לטווח ארוך ובתנאים טובים מאד. הענין הזה, בהסדר עם האוצר, כמעט גמור ואנו רוצים לצאת עם הצעה קונקרטית לכל ישוב. כך שאם יהיה עיכוב, זה רק אם לא ירצו. אני מבקש שועדה זו תמצא את הדרך, שדבורים אלה יגיעו לכל ישוב ולכל גרעין.

השר א. שרון: ישובים חדשים?

השר ד. לוי: גם חדשים וגם תוספת.

השר א. שרון: בזנו, לגבי בני עמקא, אני דיברתי גם על מצפה. אני לא יודע עדיין מהיכן נמצא את הכסף, אך דעו לכם שיכולים להיות 4 מצפים - כאן הציבו 3 - וכדי שלא נצטרך לחזור הנה עוד פעם, תנו לנו אישור בדיעבד. אך אנו צריכים קודם לקיים שיחה בינינו, כדי למצוא פתרון לבני עמקא.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

מר י. מרגלית: אני יורד הלאה - בנאות הכיכר אנחנו מוסיפים בניה כל שהיא. את בנית עידן השלמנו וחנוכתו של הישוב ביום א' הקרוב.

השר א. שרון: בנאות הכיכר ב' התחילה העבודה של ממש בהכשרת הקרקע? או שזה בשלב של מדידות?

מר ש. רביד: מדובר בהכשרת קרקע חקלאית. יש לנו שם עבודת ניקוז עמוקה, ולמעשה אנחנו מקדימים את זה בשנה וחצי או שנתיים לאיכלוס עצמו. עבודות הניקוז הן מסובכות.

השר א. שרון: כמה זמן עבדתם בעידן?

מר י. מרגלית: שנה, שנה וחצי, עם הדחיות. אבל אנחנו מסוגלים לחת לישוב, מתחילתו ועד סופו, כשנה ורבע.

השר ד. לוי: אני רוצה לומר עוד דבר אחד - כתוצאה מפעולות שנעשו עם חברות הבניה, בעיקר בבניה המתועשת והטרומית, אפשר לומר, שהיום, הגענו למצב, שתוך שנה, אפשר לגמור גם את התשתית וגם את הבניה, פיקס, לאיכלוס. תוך שנה. אם זה עם "אשתרום", עם "אלרם" וכל המפעלים האחרים. הם עובדים עכשיו בשיטות ובסממנים שאנו קבענו להם, ואפשר לומר שהיום לוקח לבנות ישוב, מתחילת התשתית ועד לאכלוס - שנה.

מר י. מרגלית : אני אשלים את הסקירה שלי במספר משפטים - כפי שציינתי, בעידן הבניה נסתיימה. אנחנו מוסיפים קצת יחידות דיור ביהל. מעבר לזה, בערבה, לא נבצע כל פעולות נוספות.

השר א. שרון : מה שיש בערבה זה עידן, צופר?

מר י. מרגלית : צופר בשלבי בניה, לקראת סיום תוך חצי שנה.

השר א. שרון : ובניה זמנית יש לנו בקטורה ב' ו-ג'.

מר י. מרגלית : ביהל אנחנו מוסיפים בנית קבע של 16 יחידות דיור.
לגבי מרכז ספיר, אם נמצא דרך משותפת יחד עם המחלקה להתיישבות, יכול להיות שנצליח ללכת לאפשרות של "בנה ביתך". זה הועלה מטעם האזור ואני קיבלתי זאת כמובן בברכה. אז אם זה ילך, אדרבא. למרות שזה מוגדר כמרכז אזורי. נצטרך שם אולי לאחר שטח שיהיה שטח של "בנה ביתך". אבל יש שם מספיק שטח, אם הם יבואו.

אשר לאזור הקטפים, באזור הקטפים מחפשים דרך משותפת, כפי שנאמר ע"י שמעון, יכול להיות שתסוכם בימים הקרובים, לפיה נקדם הפעלתם של שני ישובים, שני קטיפים. הדבר מחייב פריצת הדרך מציר מורג, מכיוון מורג, פנימה לתוך הישובים, תחילת הכשרת קרקע, כולל הזמנת בתים. המשמעות היא פה לקדם פעולה ואני מקווה שהנושא יסתדר ויביא לידי כך שנתחיל

שני ישובים נוספים בקטיף כבר ולא נצטרך לדחות את זה לשנת 1981.

אשר לפיתחת שלום או הרחבת חבל הבשור - כל אחד כפי שהוא מכנה זאת.

<u>מר מ. דרובלס</u> : יש שם רשמי.

<u>מר י. מרגלית</u> : השם הרשמי זה "חבל הבשור". אנחנו בונים שם היום 5 מושבים. 4 בשלב יותר מתקדם. 1 בשלב פחות מתקדם - יבול - אותה קבוצה שעוברת ממורג. בחודש אוגוסט נתחיל להקים את שני הקיבוצים - סופה וחולית. לאחרונה נסתמנה אפשרות.

<u>השר א. שרון</u> : בחודש הבא?

<u>מר י. מרגלית</u> : כן. מה אתה רוצה אורי? שאומר שאנו מפרים את החוק ומע"צ כבר עובד בשטח, למרות שבאוגוסט צריך להתחיל לעבוד?

<u>מר א. בראון</u> : לא, לא אמרת זאת.

<u>מר י. מרגלית</u> : בתחילת אוגוסט אנחנו מתחילים בבניה של שני הקיבוצים. אני נמצא בחופשה ושמעון סיפר לי שיש סיכום כאילו נמצא הפתרון לגרעין דקל של יושבי ימית, ונשמח להקים להם את הישוב. אני חייב לציין

שלהקמת הישוב לגרעין דקל הכשרת קרקע ישנה. הם יקבלו את הפרצלציה, ובתקציב הפיצויים שעומד לרשותם הם יתחילו להקים את בתיהם. והיה אם זה כך יהיה, אנחנו עושים מבני ציבור, מים, חשמל, ביוב וכבישים. נקווה כולנו שהתכנית הזו אכן תצא אל הפועל.

כללית, זוהי פחות או יותר פריסת הפעולה שלנו.

במרכז הנגב, לצערי הרב, מעבר לטללים, איננו רואה כרגע אפשרויות נוספות. בכרמים איננו יכולים כרגע להתחיל לעבוד.

מר א. בראון : אשלים בנוי?

מר י. מרגלית : אשלים בנוי. רתמים - לא נכלל בתכנית הבניה.

השר א. שרון : מתי נגמרה הבניה באשלים?

מר י. מרגלית : לפני שנה וחצי.

השר א. שרון : בטללים, לפני כמה חדשים?

מר י. מרגלית : לפני חצי שנה בערך.

השר א. שרון : לגבי רתמים הצעתי בזמנו הצעה - באשלים עומדת הבניה הזמנית. באשלים יש בניית קבע נהדרת. כ-40 יחידות. הישוב אינו מאוכלס

במלואו. ליד בנית הקבע יש אשקוביות, במחנה הזמני. ותמים זה ישוב שקיבל אצלנו מכסת יצוא, קרקע, מים, הכל, והם גרים בקרוונים. אז יש עוד אנשים בארץ שגרים בקרוונים, אבל הם לא מסתדרים בקרוונים. ראינו אותם בטלביזיה. נתנו לשם הכל. אני הצעתי בזמנו, בסיור שהיינו, לקחת את הבתים הזמניים שישנם באשלים, להעמיד אותם שם. שם אפשרלחיות כך כמה שנים עד שיהיו תקציבים וכו'. אני לא רואה היום את הישוב אשלים גודל מעבר ל-40 יחידות. הם לא רוצים.

מר י. מרגלית : אתה מתכוון ל-12 יחידות דיור שהקמנו בזמנו?

השר א. שרון : כן.

מר י. מרגלית : אני מוכן שנחפש דרך ביחד מה לעשות עם איילתורים.

השר א. שרון : לא הזכרת את הישוב שאתם מקימים בשבטה, לשם העברנו את קדש-ברנע.

מר י. מרגלית : זה לא אנחנו, זה מחנה זמני. אם אין שאלות, אז תודה רבה.

השר א. שרון : אתם מוכנים לסקור בקצרה איפה אתם עומדים מבחינת עבודת החשמל. ואני מבקש, לפעם הבאה, לזמן את נציג משרד הבריאות שיציג איך פותרים את הבעיות.

דבר נוסף שחסר כאן בכל המקומות - מישהו צריך להעביר לפה תעשיה. זו הבעיה שקיימת בקצרין היום בכל עוצמתה. אתם בניתם בקצרין אזור תעשיה, מהגינון ועד הגדר. מוכרחה להיות פה יזמה של משרד התמ"ת להעביר מפעלים. לא יעזור, בארץ מוכרחים להעביר, בשלב ראשון, עד שבאה יוזמה פרטית. מוכרחים להעביר. לא הקימו שום ישוב בצורה אחרת. אז אני מבקש, לפעם הבאה, לזמן את נציג משרד התמ"ת שיסביר מה הוא עושה.

מר רם חביב : קודם כל, ברשותך, אני מבקש לדווח לפורום שהוסרו שני סוגי מכשולים שהקשו קצת על הטיפול במצפים ובישובים שמעבר לקו הירוק, הן מבחינת התעריף לצריכה שוטפת במצפים, והן מבחינת גובה התשלומים עבור חיבור לרשת החשמל - בעקבות פניות חוזרות ונשנות של מתי דרובלס והמחלקה לשר. כמה דברים שונו. מחיר החיבור לרשת מעבר לקו הירוק, זהה היום למחיר בתחומי הקו הירוק.

שנית, אני מבקש לומר שבימים הקרובים ביותר יש לצפות להזמנת התכנון לקו החדש שירד מירושלים

לבקעה, יתגבר בצורה ניכרת ביותר את הספקת החשמל בבקעה, שלאחרונה, כפי שאתם יודעים, היו לגביה תלונות, בגלל כל מיני נסיבות אובייקטיביות. כל הגורמים הנוגעים בדבר חברו יחד, הגורם האחרון עכשיו נכנס לתמונה ואם הקו יוזמן בימים מקרובים, יש לקוות שתוך שנתיים – שנתיים וחצי, הוא יהיה שם והוא יהווה תרומה חשובה ביותר להספקת החשמל בכל האזור.

אשר למצב בקשר לתשתית חשמל בשומרון - כפי שאולי זכור לפורום, התכנית מתבססת על 3 שלוחות ראשיות, או 3 צירים ראשיים, פחות או יותר מגבילים, מצפון לדרום. אחד או שניים מהם ראינו היום בדרכנו.. את המצב המפורט לגבי כל אחד מהם אני ממר שפר, מנהל מחוז ירושלים, שהוא, הוא עושה המלאכה הזו, לסקור.

<u>מר שפר</u> : אם מותר, לרגע קט, לחזור אחורנית ולהסביר את כל התכנית, כי נדמה לי שרוב חברי הפורום הזה לא יודעים על תכנית החשמל. אנחנו יוצאים, למעשה, עם הספקת החשמל מהשפלה, מרשת חברת החשמל מהצד המערבי של הקו הירוק. הרשת הזו, בחלקה, טעונה תגבור ושיפור, מפני שבתחתית השומרון זו היתה קצה הרשת הקיימת ולכן היא דלה באמצעיה, ואנחנו צריכים לעשות עבודות תגבור ברשת זו. עבודות אלה נמצאות בביצוע והן לא מונעות התחלת ההספקה, הן מיועדות לתת לנו מקורות אמינים להספקה לתוך השומרון.

התכנית שלנו מתבססת על 3 צירים, למעשה לאורך 3 הכבישים הראשיים – האחד מטול-כארם לשכם .

מר שפר

השני - לאורך הכביש מקלקיליה, דרך קרני שומרון וקדומים. וזה האמצעי, יתקשר עם הציר הצפוני על-מנת שהמעגל יהיה סגור לצרכי טיפול. ליד דיר שרף אנו מתקשרים עם הציר האמצעי .

השר א. שרון : הקו שמוביל עכשיו מכיוון קרני שומרון הנה, לאן הוא מתקשר?

מר שפר : זה הקו שימשיך צפונה לדיר שרף. הקו השלישי הולך לכפר קאסם. אנחנו ראינו את העמודים עד אלקנה. כרגע התחלנו את העבודה מאלקנה לאריאל, כשקו זה ימשיך עד תפוח וירד דרומה ללובנה שרקיה.

מר א. בראון : לשילה.

מר שפר : שלוחה תצא משם. ללובנה שרקיה .

מר א. בראון : יש הזמנה לשילה. כשהייתי אצלך אמרת לי שיש.

השר א. שרון : לובנה-שרקיה זה כפר ערבי.

מר שפר : הקווים האלה הוזמנו ע"י כמה גורמים, ביניהם מפקדת יו"ש.

השר א. שרון : אני רוצה פשוט להבין - בין לובנה שרקיה לשילה, בקו אויר, יש מרחק של 4 ק"מ מקסימום.

מר שפר : 7-8 ק"מ. אנו לא בונים בקו אויר.

השר א. שרון : אבל השאלה היא - בשביל מה אנו בונים את הקו ללובנה - שרקיה, אנחנו הרי מובילים קו לשילה.

מר ש. רביד : בואו נמשיך להגיד "לובנה שרקיה", אחרת הממשל לא ישלם את חלקו.

מר א. בראון : אתה יכול להרגע, הוא כבר שלם מזמן.

מר שפר : אם תרשה לי, העבודה שאני מדבר עליה כרגע מתייחסת לצירים הראשיים, והצירים הראשיים הוזמנו ושולמו ביחד על-ידי מספר גורמים, ביניהם גם מפקדת יו"ש, שמזמינה את התיבור לכפרים הערביים. עכשיו, אחרי ההקמה של הצירים הראשיים לאורך הכבישים הראשיים, נגיע להסתעפויות לכל ישוב שדורש, באם יהודי או ערבי, ויש לנו, מבחינת בטחון הקו, ענין רב שגם הישובים הערביים יקבלו הספקה מאותם הקווים, כי אז הם ישמרו הרבה יותר טוב. לכן אני מדבר כרגע על לובנה-שרקיה, שזה הוא מן בסוף הקו הראשי, וההסתעפות לשילה הוזמנה בנפרד.

(מכאן ושמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

השר ח. לנדאו: מה קו המתח, כמה קילוולט, לאיזה גודל אוכלוסיה מתוכנן ולאיזה היקף תעשיה מתוכנן ולכמה שנים אתם סבורים שזה יספיק.

מר שפר: הקוים מתוכננים ל-33 קילו-וולט. כל השומרון יהיה במתח של 33 קילו-וולט, כי זה מתקשר עם קו הבקעה ועם המערך של החברה המזרח ירושלמית. לכן בחרנו, בניגוד למתח השורר בכל יתר חלקי הארץ, ב-33 קילו-וולט. כל אחד מהצירים האלה יכול לתת 7.5 מגוולט-אמפיר ויחד זה 22.5. זאת, לפי התכנון שיש לנו כרגע ביד, כש-2/3 מזה כבר מוזמנים להתפתחות לבוא. אם אני אומר 2/3, זה כולל למשל את איזור התעשיה באיראל שעבורו הוזמנו 4 מגוולט-אמפיר. כ-14-15 מגוולט-אמפיר כבר מחולקים בין ההזמנות ויש לנו עוד כ-7 מגוולט-אמפיר שעומדים פנויים לחלוקה בעתיד. מבלי לדעת תכנית פיתוח, קשה לנו xxxxxxxxx לתת איזו שהיא הערכה, אך לצרכי השוואה אני רוצה לציין, שאיזור התעשיה בערד היום, לאחר כל הפיתוח צורך כ-5.5 מגוולט-אמפיר. אז יש לנו כאן להערכתנו לכמה שנים טובות.

מר מ. דרובלס: ל-50 אלף נפש זה יספיק?

מר שפר: יש להניח. צריך לקחת בחשבון, שהשלב לאחר העבודות שאנו עושים כרגע צריך להיות הבאת מתח עליון ותחנת משנה ראשית בתוך השומרון. עבודה כזאת מצריכה בין 5 ל-7 שנים ואם אנו רוצים לראות את העתיד לבוא לפנינו, צריך היום לגשת לדיון ולהחלטה על מה שצריך לתכנן. אני אומר זאת, כי אנו כל פעם נתקלים באותו הקושי.

השר א. שרון: אז אני מציע ששר האנרגיה יזום מיד את הדיון הזה.

מר שפר: מבחינת התקדמות לוח העבודה, אנו בציר הצפוני ב-15/8 גומרים עד דיר-שרף משמא ואנו ממשיכים עד אמצע נובמבר עד סנור. בציר האמצעי, בסוף ספטמבר ינתן מתח בקרני שומרון ובקדומים, כשהחלק מקלקיליה עד קרני שומרון יהיה גמור. עד 15/11 אנו נסגור את המעגל לדיר-שרף כך שאפשר יהיה לתת אספקה.

כפי שכבר אמרנו, באריאל אנו צריכים לעמוד בסוף אוקטובר ועד חפוח נגיע בסוף דצמבר.

התאריכים האלה הם קבועים אצלנו ואנו תקוה, שנוכל לקיים אותם. התנאי הוא, שלא יהיו לנו הפרעות בשטח. אנו זקוקים לאבטחה בטחונית לעובדים בשטח ויש לנו בעיות, מדי פעם, בשטח זה. אנו זקוקים לאישורים מצד מפקדת יהודה ושומרון. יש לציין, שחל שיפור ניכר בזרימת האישורים, אך יש מקום לשיפור נוסף.

מר א. בראון: נושא החשמל בכל פעם קצת נדחה. למשל בקדומים, אני זוכר שישוב זה היה צריך לקבל חשמל באוגוסט. אנו הקמנו כאן לולים ואיזור תעשיה ועובדים עם כל מיני גנרטורים. אולי אפשר לקדם זאת. זו לא בעיה שאי אפשר להספיק את העבודה. למשל באלקנה כבר היה צריך להיות החשמל מחובר בסוף פברואר. כסף נתנו כולם. נדמה לי, שיש פה דחיות שאנוש יכול לתקן אותן. זה דבר אחד.

מר א. בראון:

דבר שני הוא נושא בקעת הירדן.
אני יודע, שמקורות טוענת ששילמה כבר לפני שנה את 50% מעלות החשמל בבקעת הירדן ועד היום אין שם חיזוק של רשת החשמל ויש צרות צרורות. אני אומר זאת, כי אני נתקל בדברים אלה. אני בא לישובים ויש להם טענות, בעיקר בבקעת הירדן.

מר ר. חביב: לו היית אומר את הדברים הספציפיים האלה למר שפר או לי במשרדנו, היינו יכולים לבדוק פרטים במקום.

מר א. בראון: בכוונה אני אומר זאת פה, שיהיו עליהם אאאא לחצים.

מר ר. חביב: אי אפשר ללחוץ רטרואקטיבית על עיצומים ושביתות שהיו.

השר א. שרון: אני רוצה להודות לכולם על הסקירות. שניה, הייתי רוצה לקיים את הדיון בנושא שהועלה כאן של המתח העליון בשומרון. האם משרד האנרגיה יזום דיון אא זה או שאני אעשה זאת?

מר ר. חביב: נקיים דיון בעקבות היוזמה שלך.
אני אדווח לשר.

השר א. שרון: לישיבה הבאה, אני רוצה שיוזמן נציב המים והוא ידווח על שני דברים: ראשית, על תכנית קידוחים וקוי מים. אני רוצה שתדעו אתשהמגמה שלי - ואלה ההנחיות שנתתי גם לנציב המים ומקורות - להביא תוך שנה את הישובים לעצמאות מבחינת מים. ז"א, שלא ימצא ישוב שצריך להעביר אליו מים במיכליות, אלא שכל ישוב או שיהיה קשור לצנור מים, או שתהיה לו באר מים. במסגרת זו אנו עושים עכשו קידוח בשילה ומצאנו שם מים. התחלנו בקידוח באלון מורה ומתחילים בקידוח נוסף בקרני שומרון. המגמה היא לתת עצמאות לישובים, שלא יהיו תלויים באספקת מים באמצעים מבחוץ, אלא יהיו להם מים משלהם. זה דבר חשוב ביותר וצריך לגמור אותו תוך השנה הקרובה.

אני גם רוצה, שנציב המים ידווח על ~~א~~ נושא מובל כמת - בק עת הירדן. זו תכנית שעובדים עליה כבר, להעברת מים מהכנרת לישובי בקעת הירדן.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

ש מ ו ר

הת/14 סיור הועדה באלקנה, אריאל, קרני שומרון ד' ובקדומים

הועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מסיירת באלקנה, אריאל, קרני שומרון ד' ובקדומים, ושומעת מפי נציגי המתיישבים על התפתחות היישובים הנ"ל ועל הבעיות שנותרו עדיין לפתרון.

הת/15 כניסת גרעין לנצרים

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים השר א. שרון ומר ש. רביד.

מ ח ל י ט י ם , לאשר את כניסתו של גרעין אזרחי לנצרים, שיחליף את יחידת הנח"ל במקום.

הת/16 הקמת מצפים נוספים בגליל ומצפים בשומרון

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון וד. לוי וה"ה ש. רביד, א. תבין ומ. דרובלס.

מ ח ל י ט י ם, בהמשך להחלטות הועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מס. הת/9 מיום י"ב בשבט תשל"ט(7.2.79) ומס. הת/21 מיום ג' באייר תשל"ט(30.4.79), לאשר הקמת מצפים נוספים, לפי הפירוט כדלקמן:

א. בגליל , באזור נחל יפתח-אל :

(1) סוללים ב'
(2) יפתח-אל ג'
(3) בושמת א'

ב. בשומרון, באזור נחל עירון ובאזור קלקיליה-כפר סבא :

(1) גבעת עוז ב'
(2) ברקאי ב'
(3) מענית ב'
(4) אתר ספיר
(5) ירחיב ב'

./דיווח

ש מ ו ר

הת/17 דיווח על התקדמות העבודה ותכניות העבודה בשנת תש"ם
בישובים החדשים ביהודה ובשומרון, בבקעה, ברמת הגולן, בגליל ובנגב

יו"ר הועדה פותח.

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית ומנהל המינהל לבניה כפרית במשרד הבנוי והשכון, סוקרים את התקדמות העבודה ואת תכניות העבודה בשנת תש"ם בישובים החדשים ביהודה, בשומרון, בבקעה, ברמת הגולן, בגליל ובנגב.

נציגי משרד האנרגיה והתשתית וחב' החשמל לישראל בע"מ, סוקרים נושאי חשמל בישובי יהודה ושומרון.

ראש החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית מדווח כי בשלש השנים האחרונות הוקמו על ידי המחלקה והחטיבה להתיישבות 116 ישובים בחלקי ארץ ישראל השונים.

שר החקלאות מוסר כי ההשקעות בגליל בשנה שעברה הסתכמו בכ-2 מיליארד $.

(פרטי הדיווחים והסקירות רשומים בפרוטוקול המילולי של הישיבה, שנמצא במזכירות הממשלה).

הישיבה ננעלת

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ו' בניסן תש"ם - 23.3.80

נכח : חבר הועדה - השר : א. שרון - יו"ר

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, ר. וייץ, י. פרידמן

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן, ד. לוי, ח. לנדאו, מ. נסים, ג. פת, ש. תמיר

נציגי ההסתדרות הציונית : א. כץ, ע. לוינסקי, מ. ריבלין, פ. שנק, א. שנקר, א. תבין

ר. אלוני	-	המינהל לפיתוח מרש"ל
א. בראון	-	לשכת שר החקלאות
ח. בנימיני	-	מועצה אזורית קישון
ב. גבר	-	מועצה אזורית עומר
א. דודאי	-	לשכת שר החקלאות
ב. כשריאל	-	משרד הבינוי והשיכון
א. לנדאו	-	לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
אל"מ ד. סתו	-	משרד הבטחון
ח. ראם	-	מועצה אזורית קישון
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות של ההסתדרות
מ. שמיר	-	הציונית העולמית
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/12 מצפה לפיתוח תיירות כפרית בעמק האלה

הת/13 הקמתם של עומר ב' ותימרת

./מצפה

בפרוטוקול זה 52 דפים.

.23.3.80

רשמה: מיתקה יפה.

היו"ר א. שרון: אני פותח את הישיבה. ננהג היום בדרך הבאה:
אנו נבקש מהאנשים שצריכים להציג את הפרוייקטים השונים - להציג את הנושאים בפנינו. אני ממליץ לחברי הועדה ומקווה שתקבלו דעתי - לא לקיים את הדיון בנוכחות כולם. ניתן לכל אחד אפשרות להציג את הבעיות בפנינו ואחר-כך נקיים את הדיון בנושאים אלה בינינו, בפורום של חברי הועדה בלבד.
נתחיל לפי סדר-היום המונח לפנינו.

א. הקמת מצפה עמק-האלה

היו"ר א. שרון: מדובר כאן בישוב מחדש של קבוצת-אנשים ששהתה במשך תקופה של שנים ארוכות בסנסה קסרינה ורובם היו קשורים בדרך זו או אחרת - או בעבודות במינהל מרחב-שלמה, או בקשר לעבודות עם שמורת הטבע. ישנה בין אלה גם משפחה אחת מנביעות.

מר ראובן אלוני: יש שם חמש משפחות מנביעות.
ודאי כולכם מכירים את צומת האלה (מראה במפה). באזור זה ישנו שטח של 32 דונם, שאושר על-ידי כל הרשויות במדינה להקמת מלון ותיירות כפרית.
היזם לתכנית זו היה יהודי בשם רפי עדן ושותפו. אני מייצג כאן עתה חמש-עשרה משפחות מתושבי-הקבע, שחיו במשך שנים רבות במרחב-שלמה. מהם חברים במושבים נביעות ודי-זהב, עובדי המינהל, שמשפחותיהם גרות באופירה עתה. הם התארגנו לאגודה שיתופית כהתישבות וחגיעו להסכם עקרוני עם רפי עדן, שתכניתו אושרה כבר.

היו"ר א. שרון: הוא נכה מלחמת יום הכיפורים, שבנה פרוייקט תוך מאמץ רב, וגם הצליח בזה.

מר ר. אלוני: שטח הפרוייקט - 32 דונם. אנו ממליצים, בצמוד לפרוייקט, ממש בגבול הפרוייקט של תיירות - 15 חלקות של 2 דונם כל אחת, להקמת הבתים של המתישבים, שיבואו ממרחב-שלמה להתישב שם. על שטח זה יהיה להם משק-עזר להשלמת הפרנסה שעיקרה, 90% ממנה תהיה ממלונאות כפרית. לא במשך כל השנה הפרוייקט פעיל ויש גם ענין של

ר. אלוני:

אורח-חיים, שהאנשים קשורים בו. אלה משפחות מעולות. יקימו בתיהם לפי שיטת "בנה-ביתך" ותקציב הקמת הפרוייקט יהיה ברובו מתוך תקציב הפיצויים שיקבלו בגין עזיבתם או העזבתם את המקום.

מר דרובלס: ובפיעוטו?

מר ר. אלוני: מאחר שחשבון הפיצויים לא נגמר, יכול להיות שזה יספיק ל-95% או 90% מהפרוייקט ולגבי אותם חמשה או עשרה אחוזים שיחסרו - שר החקלאות ינצא את הדרך או האפשרות למלא זאת.

היו"ר א. שרון: כסף - אין. אין לנו כסף להעברת מתישבי ימית ונביעות. יש גרעין במורד, שחשנה לא יחשב שם. לחשוב שנוכל להשקיע כאן כספים נוספים - אני מניח שלא.

מר ר. אלוני: אבל ישנם הפיצויים שלהם.

היו"ר א. שרון: כן, זה ודאי ישנו.

מר ר. אלוני: דחיפות הענין בכך, שלפי הסכם השלום ב-15 באפריל 1982 ממשלת-ישראל צריכה למסור את השטח חפשי ופנוי מכל המתישבים. אם רוצים שבעוד שנה וחצי הפרוייקט יהיה קיים - מוכרחים להשלים ולהחליט עליו היום. כלרשויות התכנון שאליהן פניתי שיאשרו זאת - אמרו שאם תהיה החלטה של ועדת ההתישבות - הם מבינים את חשיבות הדבר ויעשו כמיטב יכולתם לזרז את התכניות והביצועים.

היו"ר א. שרון: אם יש חברים הרוצים לשאול - בבקשה.

מר פרידמן: איזו יחידה זו - של אותן 15 משפחות? - האם זו אינה יחידה קטנה מדי להקמת ישוב?

השר א. שרון: זה לאמושב במובל הרגיל של המלה.

מר ר. אלוני: זו שכונה. צרכניה ובית ספר יבוססו על אלה הקיימים באזור. אין טעם לחמש-עשרה או עשרים או שלושים משפחות להקים מוסדות מרכזיים. במרחק קטן משם ישנם מרכזים כאלה. בשלב זה יהיו שם חמש-עשרה משפחות וזה הסכסימום שניתן להתפרנס בו מפרוייקט זה.

ס. דרובלס: 1. ממרחק קטן מעמק האלה יש מרכז אזורי ששמו ליאון. האם נבדקה האפשרות שמשפחות אלה יקלטו שם? בהתחשב בכך שיש שם בתים והעלות קטנה יותר במידה רבה ויש שם גם תשתית - השאלה היא אם ניתן בדרך זו לצמצם חלק רציני מההוצאות.

2. האם יש תחשיב כלכלי - כמה זה צריך לעלות, כי הטופוגרפיה שם לא-קלה ואם מדובר רק במיצויים שיקבלו, שינוצל גם למגורים וגם לאמצעי-ייצור - ברור לי שהמצב יהיה שם קשה. יידרשו להם אמצעי-ייצור בתיירות, כי יצטרכו לקיים עצמם מזה.

ר. אלוני: ישנה תשובה: קודם-כל, פרוייקט זה יהנה מכל ההלוואות הניתנות לפרוייקט של תיירות. כל אזרח במדינת-ישראל, אפילו אם אינו מפונה ממרחב-שלמה - מקבל זאת ובתנאים של היום זה אומר 50% באזור זה ליד ירושלים - מעלות הפרוייקט התיירותי. כל זאת - באמצעות החברה לפיתוח אמצעי-תיירות.

ב. הרעיון שהם יגורו במרכז האזורי נבחן, כי זו היתה הצעת מנהל המחלקה להתישבות. יכול להיות שזה רעיון טוב, אבל לא בשביל משפחות אלה. הם אינם מחפשים פרנסה בלבד. אלה אנשים שרצו גם יחידת קרקע. זה המינימום שהם מקבלים.

הכוונה לא שיהיה להם בית במקום זה, אלא הם אגודה שיתופית וזה אורח-חיים והם רוצים לחיות יחד עם פיסת קרקע של שני דונם. אין ברצונם לגור במרכז האזורי ולא זו כוונתם באופן החלטי.

מר י. מרגליות: אם לא יספיק להם הכסף - האם הממשלה תתן השקעה נוספת לצרכי ישוב כזה, לאותה יחידה שתרצה לגור במקום - קודם-כל ביחס להקמת הישוב, צרכי הפיתוח ולאחר מכן - על-מנת שיוכלו להתקיים.

ר.אלוני: איש לא יצטרך להשתתף בזה, כדי שיוכלו להתקיים. אלה אנשים טובים, שימצאו פרנסה ביניע כפיהם.

י. מרגליות: כוונתי לקיום חברי הישוב.

רענן וייץ: מה זה "משקי-עזר"?

ר. אלוני: למדנו זאת מזמן ויחד.

רענן וייץ: "משקי-עזר" זה דבר שהוא מת כבר מזמן. לי היה משק-עזר בבית-הכרם ובו היו עשרים תרנגולות. היום זה אינו רנטבילי.

ר. אלוני: רצונם להקים שם את הבית שלהם ולעשות גידולים לא מיוחדים, שצריך לספל בהם טיפול מיוחד וצריך שתהיה להם אפשרות למצוא עבודה במלונות ובתיירות ואחר שעות העבודה, גם בימים שאין עבודה כזאת - לעסוק בדברים נוספים במסגרת שטח זה, באותם גידולים שמשרד החקלאות יאשר להם ולא על חשבון מכסות של ישובים אחרים.

השר א. שרון: אין בכוונתנו להקצות להם לולים או מטעים ולא לולי-פטום ולא דיר-עזים. יצטה אדם ליד ביתו לשתול משהו, וזו קרקע שישנה במקום ואין היא רצופה ביהודים. ישנו שם פרוייקט כלכלי שסביבו אפשר לבנות את החיים. אנשים יבנו חייהם במסגרת זו. יצטה אדם לבנות על דונם קרקע בית ולשתול גינת-נוי ובדונם השני לנטוע כמה עצי-פרי וכמה גפנים - להנאתו ולתוספת לביתו - זו הכוונה בדיוק.

מאחר ולא מדובר באזור שהוא צפוף באוכלוסין וודאי לא באוכלוסיה יהודית, והאזור כולו ריק בכלל - לא ראינו שום סיבה לא ללכת לנושא של הקצאת שני דונם קרקע, כי לא מדובר מראש ואין בכוונתנו לבנות משקים לאנשים אלה. לא היו להם משקים במקומות שהיו בהם ער עתה, פרט לחלק מהם שהיה במושב ואם הוא רוצה - גם עתה יכול הוא ללכת למושב אחר. זה אינו מושב ולא קיבוץ. אבל אני מציע להשתחרר מהמושגים המקובלים של התישבות. עתה יש מצפים ויש עוד דברים. זה פרוייקט תיירותי שסביבו הולכות להתיישב חמש-עשרה משפחות.

אני חושב שהבחרתי זאת בצורה ברורה ויפה. האם יש שאלה נוספת בנושא זה? אני רוצה לציין לקבוצה זו של אנשים מוכרת לי, מזמן עבודתם במרחב שלמה ומהמגעים שקיימתי אתם כגרעין להתישבות. זו קבוצה מאד סולידית וחזקה. אנשים מאד רציניים. ברור לי לחלוטין שמבחתם ברורה והחלטתם נחושה ויש לנו אפשרות לתפוס כאן בקרקע בשביל 15 משפחות שצריכות להתפנות מסיני (וגם זה צריך להיות בתוך השיקולים שצריכים להכריע, כאשר צריך לקבל את ההחלטה). תודה רבה.

(ראובן אלוני עוזב את הישיבה).

ת/ 13

ב. הקמת ישובים קהילתיים - בעומר ב' ובעומר ג'.

היו"ר א.[illegible]: אבקש מבצלאל גאבר, יו"ר המועצה המקומית בעומר - להציג את מה שקוראים אנו כאן עומר ב'. אני רוצה להסביר את הרקע לעניין:

אנו עומדים בפני תופעה מאד חמורה כיום בדרום הר-חברון. זה דומה מאד למה שקיים באזור השומרון: זו תופעה קיצונית זהה - שניית רחבת-היקף והתפתחות ללא-תקדים של אוכלוסיה בדווית מצפון לבאר שבע. היא הגיעה למצב של העדר גבול פיסי גם היום וגם בכל הסדר מדיני שיהיה בעתיד ולא חשוב איזה הסדר, כי הגבולות יהיו פתוחים וזו התחברות האוכלוסיה הבדווית של הנגב עם האוכלוסיה הערבית, שאף היא בעיקרה ממוצא בדווי - של דרום הר חברון ובעצם - מבחינת הרגשת האוכלוסיה היהודית - בהעדר גבול פיסי והפיכות ההגבול לגבול אתני - ההרגשה שהגבול עובר ליד עומר ובאר-שבע. עלינו להיכנס להתישבות דמויית-פרסה, שתהיה מאזור נחושה, הרקומיה בצפון לאזור להב, אזור כרמים (קיבוץ חדש שמקימים עתה) על כביש באר-שבע - דחריה - חברון. ישובים קהילתיים, כפי שמציעים עתה על נושא עומר ב'.

גוש ישובים חקלאיים ושוב - ישוב קהילתי באזור יתיר ומכאן סגירת הפרסה, - כלפי צפון, דרך מדבר-יהודה לאזור תקוע. על-ידי פרסה זו - צריך ליצור את החיץ בין האוכלוסיה של דרום הר-חברון והאוכלוסיה הבדווית שהולכת ומתפתחת ובעצם השטח - כפי שאתם יודעים - הופך לשטח בינוי אחד.

אנו עדים לתופעה מאד מסוכנת, שהנגב הופך להיות מנותק. הוא הולך והופך להיות מנותק על-ידי שורה של ריכוזים עירוניים ערביים וזאתאפשר להתחיל באזור של חורה, לאגיה, רהט - ששה שכולו בנוי.

על רקע זה באה הצעה שאבקש כרגע מבצלאל גאבר להציג אותה בפנינו.

בצלאל גאבר: טוב מאריך - קשה להציג את המצב. אבל ביקשתי להופיע מסיבת הנסיון שלי במשך עשרים השנים האחרונות באזור באר-שבע. הייתי בין המקימים את עומר, כאשר היה מושב נעמוש והיום מתגוררות בו כאלף משפחות מכל קצוות תבל. תושבים כולם שאלה אנשים שעזבו את באר-שבע, אך זו אמת קטנה מאד. רוב התושבים שם כיום הם עולים חדשים מארצות-הרווחה שנקלטו במקום וחלקמהם היתנה בואו ארצה בתנאי שיגור שם. כ-600 מתוך אלף המשפחות האלה הן משפחות עולים שהגיעו מקנדה, ארה"ב, רודסיה ודרום-אפריקה וגם בריה"מ ודרום אמריקה. כל השאר הם אנשים שהגיעו ממקומות שונים מצפון הארץ והמיעוט - מבאר-שבע.

23.3.80

בצלאל גאבר:

בעיקר בתכניות "בנה-ביתך" האחרונות.

נסיון זה ניתן ליישם היום למעשה , בגלסיבות שונות, בכל מקום שהוא בתחום של עוד 10-12 ק"מ מעומר, מסיבה פשוטה: אותו זרם של אנשים הזורם מדי יום ביומו ניתן היום להסיה לישוב נוסף. על כן עלה בדעתי והצגתי זאת בפני אנשים, שנתב את הזרם הזה ונקים עוד ישוב דוגמת עומר - עם חלקות קטנות - בין חצי דונם לדונם. בשלב ראשון יסתמך ישוב זה על ישובים אחרים. בשלב מסויים עומר ב' יכולה לסמוך על עומר א' ועם גידול האוכלוסיה - אפשר לתתקפיצה קדימה.

האזור הזה פרוץ ומי שמתקרב למפה רואה מאות נקודות שחורות של מבנים שהוקמו במשך חמש עד עשר השנים האחרונות ולפני הירידה מהר חברון לתוך שטחי ישראל. ישוב כזה יכול לתפוס שטח גדול בתחום שיפוסו ולא בסכנת הישוב עצמו ולעצור את כל האזור, כמו שהצלחנו עד עתה לעצור את האזור כאן מהתישבותואפשר לעצוד את ההתישבות הפרועה כיום - הנכנסת לואדיות ומקומות שאין רואים אותם מהכביש הראשי. אתם רואים את כביש ערד, אבל יש מצב חמור פי-כמה במקומות שאינם רואים אותם מהכביש הראשי.

יש עוד מספר נקודות שאדגישן כאן: ישוב כזה לא צריך תקציב בכלל. גם עומר לא הסתייעה בשום תקציב ממשלתי. כי הישוב גדל והוא מקבל אותם דברים שהמוסדות הרגילים בממשלה מעבירים - בתי-ספר ובני-ילדים - כמו בערים אחרות. אך אין שום צורך להקים תשתית, ולא להשקיע לירה אחת, כאשר במקביל מתארגן גוף"נח"ל חברון" ובו אלף משפחות ושם גם כן הרבה משפחות עולים, והגיעו גם מכתבים מארה"ב - בלי שנדע מהיכן הם יודעים על כך, והם מודעים לכך שהקרקעות ללא פיתוח וזה יפותח על ידם.

בקשה יחידה שלשמה באתי הנה, שלא תיעשה ספסרות בקרקע לגבי מתישבים ראשונים אלה שיעלו לעומר ב'. כלומר - היא תיתן כמו לבדווים בישובים עירוניים כאן או לחליפין, שיבוא עתה מערך ממשלתי ויאמוד מחיר הקרקע ואנשים ישלמו אותו ולא אחר שהם בכוחותיהם ובכספם יפתחו את הישוב ואז יאמר המינהל שהשטח שווה מיליון לירות לדונם; כי יש כאן הזדמנות לפתור חלק מהבעיה שיש להם אמצעים מוגבלים ומחיר הדירות שם יכול לאפשר להם להקים את הבית על המקום, אמנם קטן, אבל על אדמתם. השיטה של ישיבה על האדמה היא שיטת תפיסת שטחים. הערבים מתחילים לבנות בית על איזה שטח או גבעה ותופסים דונמים סביב הבית וכמוהו עושים אחרים.

בצלאל גאבר:

אנו יכולים לעשות זאת ישוב גדול שימנה, ברבות הימים, מספר תושבים כמו זה של עומר והעזרה תינתן בדרך אחת - העמדת הקרקע לרשותם. על כן , לא צריכה להינתן להם שום עזרה ממשלתית בתקציבים. העזרה היחידה היא העמדתהקרקע בתנאים נוחים ביותר לרשות המשתכנים.

עוד דבר קטן: לא כך הדבר היום בחמש הערים הבדוויות המוקמות וחולכות. שלוש מהן בבניה - ברהט יש יותר מעשרת אלפים נפש. כאן מושקעים במבני-ציבור מיליוני לירות ובכבישים ודרכים ומערכת-ביוב - עשרות מיליוני לירות כל זה מתקציב ממשלתי, שרבים עליו. את כל זה לא צריךלהשקיע בעומר, אם תינתן הקרקע לרשותם בתנאים שהיא ניתנת לבדווים או לפי אמדן הקרקע כיום. תודה רבה.

<u>היו"ר א. שרון</u>: בקשר לעומר ג' - אינני רואה כאן את ראש המועצה האזורית, שמעון בני, שצריךלהציג בפנינו את הבעיה.

<u>ב. באבר</u>: הישוב נמצא באזור שמורת טבע ורשות שמורות הטבע שלחה להם מכתב וביקשה לא להקים את הישוב עד לקיום בירורים נוספים.

<u>היו"ר א. שרון</u>: העקרון כזה: הסברתי את הבעיה הכללית. אני מציע על כיוון נחושה, בית-גוברין, אזור להב; כמו שיש תכנית לעומר ג' - שנמצאת ממזרח לכביש באר-שבע, דהריה, חברון, אזי מציביעים כאן על ישוב דומה לזה שאיתורו המדוייק לא נקבע עדיין בגלל והכוונה ליצור חסימה לפרצה באזור זה.

<u>רענן וייץ</u>: זו אגודה אוטומנית, שמטרתה להבטיח שיהיה מי שישא בעול ההוצאות המוניציפליות. אבל אבל לא נכנסת לתוך הבעיה היכן מתקיימים וממה מתקיימים. היא אגודה מוניציפלית ולא יצרנית.

<u>בצלאל גאבר</u>: בדרך כלל לא דרושה עבודה לכולם וכולם מסודריסמבחינה זו. יש שם תהליך קבלה ומדובר על ה-500 שנתקבלו. 200 מהם מאזור הנגב ו-300 ממקומות שונים - חיפה, חדרה, רחובות ועוד - עד אשקלון. אין שם אנשים מעיירות-פיתוח, אלא משפחה אחת או שתיים מערד, אודימונה. הרוב מבאר-שבע, עום"ר ומרכז הארץ וישנה קבוצה

ב. גאבר:

של 50-60 שאנו אתם בקשר באמצעות מכתבים והם יושבים בארה"ב ומתכוונים לעלות ארצה.

<u>השר א. שרון:</u> האם יש שאלות נוספות לבצלאל גאבר? - אם אין - אנו מודים לך על המפה שהבאת ותודה רבה על האינפורמציה.

(בצלאל גאבר יוצא מהישיבה.)

נמצאים כאן עוד שני אורחים - כפרי חיים יו"ר המועצה האזורית קישון וחגי בנימיני, סגן יו"ר המועצה. הם יציגו בפנינו את תכנית הישוב הקהילתי תימרה.

<u>ג. הקמת יישוב קהילתי - תימרה</u>

<u>השר א. שרון:</u> אנו נמצאים היום כפי שכולנו יודעים, בתהליך של התחלת פעולה של אכלוס הגליל על ידי המצפים והישובים המוקמים היום היו אולי כמבצע הגדול ביותר שבוצע תוך תקופת-זמן קצרה כל כך. הנושא הוצג כבר בפני הועדה.

יש לנו בעיה מיוחדת בעלת דחיפות רבה מאד, באזור הנמצא בין נצרת לבין שבעון; באזור זה מצפון לכביש שבעון-נהלל, נצרת-מגדל-העמק, הולכת ונבנית אוכלוסיה ערבית גדולה מאד ומרוכזת וגדולה. בעצם, על גבעות אלה, החולשות על העמק, הולך השטח והופך לשוב ערבי צפוף.

צרילציין שהמועצה האזורית קישון, היא מאד פעילה .

המשך הישיבה רשמה ל. דרוקר.

השר א. שרון (עד כאן רשמה מ.י.מכאן ל.ד.)

המועצה הזו מאוד פעילה,בתחומים שלה כמועצה אזורית , בנושאים של שמירת האינטרסים היהודיים באזור הזה. המועצה הזו פעילה מאוד גם בטיפול באוכלוסיה הערבית. אינני יודע, אני אינני מכיר איזה שהוא מקום אחר בארץ שיש בו טיפול מסודר בישובים ערביים, כפי שהוא מסודר כאן. אבל עם ידיעה בהחלט ברורה ותחומים ברורים, היכן צריכים להיות ישובים ערביים עם כל התנאים הטובים והנאותים ביותר לקיומם, והיכן הכרחי שתהיה אוכלוסיה יהודית, ואיך לוודא שלא יווצר שם אזור צפוף ורצוף אוכלוסיה.

במסגרת המחשבות האלה בא הרעיון של הקמת הישוב - תימרת. אני הייתי מסתכל על הישוב הזה כעל דגם לחלק גדול מהמצפים העתידיים בגליל. אינני מדבר כרגע על המצפים שנועדו להיות ישובים חקלאיים, קיבוצים או מושבים - כי כאלה יש לנו בודדים. אלא על אותם המצפים שאנו רואים בהם מקומות איכלוס או דרך של איכלוס הגליל. והדגם הזה נראה בעיני כדגם שנרצה להגיע אליו גם במקומות אחרים. ואני מציע שנשמע עכשיו מהחברים את התאור.

<u>מר חגי בנימיני</u> : המועצה האזורית קישון שמקובל לומר כי היא נמצאת בעמק, מי שמכיר את הנושא יודע שזה פס צר, שטוח, של כמה עשרות ישובים. כאשר צפונה, כל השטח ברציפות (אני קורא לזה-אוטונומיה ב') רצוף התיישבות ערבית, בעיקר בדואית, אשר מאורגנת היום. בכל השטח שלנו יש כ-80 אלף דונם שטח מישורי וכ-120 אלף דונם שטח גיבעי. אנו לוחצים היום ומקווים לקבל לרשותנו, עד שפרעם, את כל השטחים, שזה עוד כ-30 -40 אלף דונם עם כמה ריכוזי בדואים. אנו

לוחצים על כך משום שאנו חיים בתחושה שהקרקע בוערת תחת הרגליים וצריך לעשות משהו. אנו התחלנו בענין הזה עוד לפני שבמדינה התעוררו לכך בקנה מידה כזה. התחלנו הן בהסדר הבניה של הבדואים ובעיקר בשמירה מפני בניה בלתי חוקית. אנו האזור היחידי כמעט בארץ בו הענין הזה נשלט כמעט במאה אחוז.

חשבנו מה אנו צריכים לעשות ויזמנו שני דברים:

1. הקמת ישוב ליד כביש שפרעם - נצרת, שנקרא היום - יפתאל. ישוב חקלאי. השגנו ממושבים שהתפנו קרקעות. רכזנו כבר כמה מאות דונם ונשיג יותר. הוצאנו מדי הערבים, מתוך יחסים טובים ופחות טובים, כעוד אלף דונם, ואנחנו מתכוונים להגיע לריכוז של 2,000 דונם אדמה. זה ישוב אחד. הוא נכנס למסגרת המצפורים או ההתיישבות בגליל. ולדעתי זה יהיה הישוב הכמעט יחידי שיהיה בו בסיס קרקעי מתקבל על הדעת ואפילו מים שהישובים יתרמו.

2. הגענו למסקנה שבשביל לעבות את הישוב יש מקום לעלות בתימרת. זה מקום שהישוב תימורים ישב שם פעם. על הרי נצרת, בין ערערה לכפר החורש. בשעתו הושיבו את מושב תימורים שם כדי להחות את מפת החלוקה. כשדבית ב-1947 על החלוקה הושיבו אותו שם כדי ליצור רצף בין נהלל לכפר החורש. זו היתה אז תקופת מלחמת-השחרור, לא היו די שטחים, וכשהארץ נפתחה והיה ברור שהגליל שלנו, הם ירדו דרומה.

בקצרה, אם מסתכלים על המפה - כאן נצרת, מגדל - העמק, טבעון. כאן ריכוז הבדואים זרזיר - 4 שבטים. כאן ביר מקסור, שפרעם, איילוט, ראש רומנה ובקעת בית

נטופה. אני לא אזכיר את כל השמות. לצערנו יש הרבה שמות - 6 -7 שבטים. הם פזורים פה. אנו משתדלים לרכז ולפמח, אבל השטח, ביסודו, לא בידינו. מנהלל לציפורי והסוללים, שטח של 10 -12 ק"מ לא מאוכלס. אנו הצענו שגרעין עדי יעלה פה דרומה לשפרעם. יפתח-אל נמצא כאן. הוא שולט על אחת הצמתים החשובות ביותר שתהיינה כאן בארץ, זה הכביש שהולך מהסוללים לצומת גולני ויורד למנסורה, ליקנעם, וזה ששולט עליו שולט על אתר אשכול.

גם השטח הזה שאנו מציעים אותו בתימרת, כישוב קהילתי בן 220 משפחות, שהוקם בהמלצה ולחץ של רפול וביוזמתנו, שולט ממש על כל ישובי העמק, על שדה התעופה ועל מתקנים שלא אפרט אותם כאן. זו רמה גבוהה, 250 מטר מעל פני הים ומעל העמק כעוד כ-150 מטר. היא שולטת באופן מוחלט על כל האזור, על כל העמקים, כשיש לה קשר עם כפר החורש, קשר עם הסוללים. זו ממש מין נקודת מפתח שמבחינה איסטרטגית יושבת באופן בלתי רגיל.

עכשיו, אנו מציעים להקים כאן ישוב קהילתי שיכלול את בני האזור שאינם ממשיכים במשק, עובדים ציבור במושבים שמגוריהם מהווים בעיה, וגם אוכלוסיה אחרת שיש לה ענין או תעסוקה במקום, במקום כזה או אחר. יש פה שטח המיועד למלאכה נקייה.

אנו התחלנו בפעולה. בימים הקרובים ביותר נצטרך לקבל אישור סופי בועדה לבנין+ ערים. אנו הולכים פה לצורת ישוב קהילתי שהוא אגודה שיתופית ויהיה ישוב במסגרת המועצה האזורית. הוא יהנה מהשרותים של המועצה האזורית, בשלב ראשון בוודאי, אבל גם אח"כ. ובמידת הצורך יקים לעצמו, יחד עם המועצה. במידה שהמדינה תעזור, תעזור.

על כל פנים, בכוונתנו להקים ישוב קהילתי שנושא את עצמו, כועד מקומי , מסונף למועצה האזורית, שרוב אנשיו משרתים וקשורים אורגנית לישוב, אבל יהיו בו גם אנשים אחרים. הוא מכוון ל-220 משפחות. הבתים פונים למדרכות, כבישים עוקפים. שטח מגרשים : משלושת - ריבעי עד דונם. בנוי לפי קווי גובה. נוח לתנועה. אי אפשר לומר שאנו לא רוצים את עזרת המדינה, אבל אנו מתכוונים, בכוחות עצמנו, לעשות את הכל, להקים את הכל, לשלם למנהל בכסף ולא שיחנקו את היהודים. ואת ענין זה היינו רוצים לסכם מוקדם - כי התושבים ישקיעו את כספם, וזה לא אנשים עשירים במיוחד.

פתחנו הרשמה בלי שום פרסומת. יש לנו כבר 170 איש שכבר הכניסו סכומים מסויימים. אנחנו בשלבים מתקדמים של מיון. אנו לא פרסמנו כי לא היו לנו אישורים סופיים. גם לא רצינו להביא עלינו את כל העולם, כי אנו יודעים שתהיה לזה דרישה רבה מאוד.

מה שאנו מבקשים כאן, שהישוב הזה יוכר ע"י ועדת השרים כישוב קהילתי העומד בפני עצמו, מסונף כאחד הישובים למועצה האזורית קישון, הגם שהוא לא יהיה חקלאי. הוא זכה לברכתו של רפול, של קניג, של מתאם הפעולות בגליל. כולם גומרים עליו את ההלל ואת הצורך שבו ומי שעלה לשם ראה על מה מדובר. אנשים יש. במצב הנתון אנחנו איננו רוצים כסף, אנחנו מאמינים שהמועצה האזורית תעשה את זה יותר בזול מאשר כל גורם אחר. (תסלחו לי על ההצטנעות). אם כי לגבי מוסדות כמו מרפאה, יש מי שמקים : קופת חולים, מפעל הפיס והמועצה. אם המנהל לבניה כפרית יתן את המינימום שהוא נותן למצפורים - ואני חושב שראוי שיתן...

<u>פרופ' רענן וייץ</u> : הוא לא נותן למצפורים.

<u>מר ח. בניימיני</u> : אני מקווה שעוד יבואו ימים טובים יותר. על כל פנים, בשלב זה אנו מבקשים אישור לאשר לנו להקים את הישוב כישוב קהילתי, במסגרת המועצה.

<u>פרופ' ר. וייץ</u> : חבי, אנחנו מכירים הרבה שנים, והתלבטנו - מה זה מושב? יש עוד מתלבטים - מה זה משק מעורב? וכו' וכו'. אני רוצה לשאול אותך שאלה פשוטה ורצינית מאוד - מה זה ישוב קהילתי?

<u>מר ח. בניימיני</u> : זה נכון שאין לנו הרבה דגמים כאלו שאני יכול להצביע עליהם.

<u>פרופ' ר. וייץ</u> : תאורטית.
אני הולך עם אריק בכך שלא צריך להסתכל על העבר, אלא על העתיד ולהעז לעשות דברים, אבל לפחות על בסיס דגם תאורטי שמראה שישוב מסוג מסויים פונקציונאלי. תגיד לי, מה זה ישוב פרסומים.

<u>מר ח. בניימיני</u> : היו הרבה פרסומים, גם של שמיר, שניסו להתוות את העקרונות שסיבם יוקם ישוב כזה. הם בעצם רואים זאת כמושב מבחינת הארגון, אבל בלי החקלאות. אנו מנהלים את חיינו ע"י ועד מקומי שהוא גם אגודה שיתופית, שהוא יכול להקים מפעלים משותפים, אם זה מועדון ואם זה צרכניה ולעשות פעולות תרבות, פעולות ספורט משותפות, בדיוק כפי שמתנהל מושב.

נכון שאין לו את הסממנים המאחדים של מים וקרקע, אבל גם במושבים זה כבר אין. הם רוצים לנהל את הקהילה כפי שמתנהל מושב. אני אתן דוגמא, אם כי איננני בטוח שאקלע : מושב מכמורת היה מיועד פעם להיות מושב. היום הוא מיושב כישוב, בלי כל הסממנים של קרקע ופרדס , אבל הוא מנהל את חייו כמושב, ואנשים, מבחינת רמת חיים ואיכות חיים מרגישים טוב במקום הזה. מי שיבוא אלו יוצאי קיבוצים, יוצאי מושבים שהתרגלו לחיות במסגרת חיים כזו. נכון שהדבק אולי לא יהיה כמו שישנו במושב או במקום אחר. אבל ינהלו דגם של חיים ציבוריים כמו במושב.

<u>פרופ' ר. וייץ</u> : חגי, טבעון היא שכונה יפה ונעימה. יש לה כל האטריבוטים שאתה מדבר עליהם, אבל היא לא ישוב קהילתי. יש שם אגודה שהפכה בינתיים לרשות. אני גדלתי במין שכונה כזו - כית הכרם, היו בוני בתים והיתה להם אגודה שיתופית לכל השרותים והיא בנתה וסידרה ובנתה את בית הכרם יפה. ואני סמוך ובטוח כי המועצה האזורית שלכם באמת תהיה מסוגלת לעשות זאת, אולי יותר טוב מאיתנו. כי כשיש לה בן טיפוחים כזה על ידה והיא מכירה כל רגב וכל סלע ומשגיחה על כל קבלן, והיא בעצמה קבלן לעניינים, היא תעשה זאת יותר טוב מהמוסדות המיישבים. בלי לספק. אני שואל אותך האם יש הבדל מהותי בין מה שאתם רוצים להקים לבין טבעון?

<u>השר א. שרון</u> : אני הייתי רוצה להקדים כמה מילים, ואחרי זה, חגי, יוכל להמשיך.
ראשית כל, טבעון בתחילה היתה אגודה, היום בוודאי רישומה של האגודה לא קיים. אנו כולנו מכירים וכולנו נולדנו וגדלנו פה, אנו יודעים שלכל ישוב יש שלבים של הקמה. הוא צריך לעבור את

הוא צריך לעבור את הקשיים הראשונים. הוא צריך לעבור את שלבי הבניה וחברי החברה שלו. את שלבי הטיפול בילדים שלו. כל הדברים שישנם בישוב. לאחר שהוא עובר תקופה מסויימת הוא מתבגר, ואז הוא מתנתק מהמסגרת הזו, כי הוא איננו זקוק למסגרת הזו יותר, ואז הוא הופך להיות ישוב רגיל.

אותו הדין יהיה בשומרון, למשל. היום אתה מוכרח שהישוב יהיה ישוב סגור משום הבעיות הקשות שישנן, בעיות פנימיות, בעיות חברתיות. במשך הזמן, כשהישוב הופך לגדול, חזק, עצמאי, הכל פתוח, זה בעצם הופך להיות ישוב עירוני רגיל.

לכן, לפי דעתי, אם אנחנו רוצים להצליח, צריך בתחילה להתחיל בדרך הזו, כפי שהתחלנו גם בישובים אחרים. כולל בישובים שהפכו במשך השנים לערים או לעיירות בהיקף הרבה יותר רחב.

אבל הייתי רוצה להגיד דבר נוסף, רענן. אנחנו עומדים לקיים באחד הימים הקרובים פגישה של מנהל התכנון, שבה אני רוצה לסכם עוד פעם מה יהיה אופי הישובים שאנחנו בונים היום בגליל. והימרת, בעצם, הוא אחד מהישובים האלה. אני יכול היום, באופן כללי, לבוא ולומר כי אני רואה בישובים האלה שאנחנו בונים עכשיו, 3 סוגי ישובים: 1) בתחום ההתיישבות הרגילה שאנחנו מכירים - מושב, קיבוץ. בנוי יותר על חקלאות, פחות על חקלאות. יותר על תעשיה, פחות על תעשיה, במתקונת הרגיל. ישוב מסוג זה, בגליל היום, האפשרות שלנו להקים ישובים מצומצמת ביותר. אולי בשוליים, יש פה ושם מקומות שיש קרקע, שיש קצת מים, שאפשר להקים ישובים מהסוג הזה. זה סוג אחד.

הסוג השני הוא ישוב קהילתי, מסוג זה שהוצג לפנינו. בתחום זה אני רואה ישובים משני סוגים. אני רואה ישובים שהייתי מגדיר אותם כישובים סגורים. אני רוצה, במרכז של כל גוש של מושבים בגליל, להקים ישוב שהוא יהיה מיועד לבנים של אותו ישוב. הם יוכלו לקנות שם חלקת קרקע או לקבל שם מגרש, במחיר זול, במחיר סימלי. לבנות שם את הבית שלהם בשיטת "בנה ביתך", או אם הם זכאי משרד השיכון, בדרך כזו או בדרך אחרת, והם ימשיכו לחיות בקרבת ישובי הוריהם. הם יוכלו לסייע במשקים של ההורים. יוכלו לשלוח את הילדים לבתי הספר בהם הם בעצמם למדו. הם יוכלו, ברבות הימים, כשההורים יתבגרו, אולי חלק מההורים ירצה לעבור ולהתיישב שם ולהעביר את המשק אליהם. כל האפשרויות פתוחות. והאוכלוסיה הזו שחיה בגליל רוצה לחיות בקרבת משקי ההורים.

אני מדגיש במפורש שחלק מהישובים יהיו ישובים סגורים, כי אם נעשה את כל הישובים לישובים פתוחים, אני משוכנע שיבואו אנשים מחיפה, אנשים בעלי אמצעים, ירכשו להם שם חלקת קרקע או בית, ולא נצליח לפתור את בעית המגורים לבני הגליל עצמם.. כך שיש סוג אחד שהייתי מגדיר אותם : ישובים קהילתיים, ישובים סגורים . אנו נסבם כשנשב עם מינהל התכנון - איזה יהיו כאלה ואיזה אחרים.

יש סוג שני של ישובים פתוחים. בהם פשוט נבוא ונאמר : תשמעו - הקמנו שם מצפה, יש שם היום דרך, יש מים. אתם רואים שיהודים חיים במקום. אנחנו רוצים במקום הזה להוציא 200 - 300 מגרשים למכרז בשיטת בנה ביתך. לא הייתי הולך בשום אופן על התיישבות צפופה. להפך, הייתי הולך כאן על גישה דרמה להתיישבות הנקוטה בסקטור הערבי בגליל,

התיישבות יותר מפוזרת. אנשים יבואו, ירכשו להם מגרשים, יבנו שם את בתיהם.

זו הצורה שבה,פחות או יותר, אני רואה את הישובים. נראה לי שכל אחד מהישובים האלה, הסגורים - במשך כל הזמן, והפתוחים, לפחות בהתחלה, יצטרכו לשאת אופי של אגודה, כפי שהיתה טבעון בתחילה או מקומות אחרים, כפי שציינת אתה , את בית הכרם - שבוודאי רוב האנשים לא יודעים שכך אמנם היו פני הדברים לפני 50 שנה בבית הכרם.

<u>מר ח. ראם</u>: אני רוצה להגיד שיש בכל זאת הבדל בין טבעון למה שאנו רוצים לבנות פה. התקנות של הגוף שכבר הכינונו אותן, הן הרבה יותר חמורות. הן אומרות שאין בעלות מוחלטת של המתיישב על הנחלה. הזכות לשלוט בשטח ניתנת גם לועד האגודה. פרוש הדבר, שאדם לא יוכל באופן חפשי למכור את נחלתו, אלא יצטרך לקבל לזה אישור של האגודה. לישוב לא יכול להכנס אדם שלא יתקבל כחבר באגודה. בדיוק כמו במושב. זהו ההבדל העיקרי אשר בא לדעתנו למנוע ספסרות בשטחים. וכן למנוע מכך שיהודי שיש לו כסף יבנה לו כאן וילה על מנת שבקיץ יוכל לבוא לחיות פה באקלים טוב. אנחנו נדרוש מכל אדם שיקשור את חייו, ממש, עם המקום הזה. את זאת הבטחנו בתקנון. התקנון שקבענו הוא תקנון חמור מאוד..

כלומר, צורת הארגון של החיים תהיה כדוגמת ארגון אגודה במושב, אגודה שיתופית במושב. ההבדל היחידי הוא שלא יהיה פה משק חקלאי, אלא כל אחד יתפרנס כפי שהוא מתפרנס ממקצועו שלו. מדובר כאן בעיקר על הבן השני והשלישי, שאנחנו לא יכולים לתת לו נחלה או מגרש במושב, והוא בכל

מר ח. ראם

זאת אומר : אני גדלתי פה, אני רוצה שהילדים שלי ילכו לאותו בית ספר ששם אני גדלתי. יש לנו סוג אנשים שהם קשורים בעבודתם עם המועצה ועם תחנת הנסיונות נוה-יער, שם עובדים הרבה חוקרים ואנשים, ואנחנו צריכים לתת להם מקום מגורים באזור. המחשבה שלנו היא, שהישוב הזה יהיה בנוי על השרותים והאינפרא-סטרוקטורה של האזור, כאשר קופת החולים, ביה"ס ואפילו הצרכנים, בשלב הראשון, תהיה בישוב הקרוב. איך תהיה ההתפתחות בעתיד, לאלהים פתרונים. בעוד חמישים שנה ידאגו מי שידאג.

זוהי הקונספציה הראשונית שלנו ולכל מי שבא אנחנו אומרים : אדוני, אתה חייב לקבל על עצמך את הגזרות האלה, אחרת לא תוכל לגור פה. מי שלא מוכן לקבל על עצמו את התנאים האלה לא יכנס למקום.

<u>מר ח. בניימיני</u> : מה שונה לעומת טבעון. בעולם הרחב יש מה שקורי - ניכור באזור העירוני - בוחרים את ראש העיר פעם בארבע שנים או חמש שנים והוא לא מכיר ולא יודע אותו. אנשים רוצים לנהל את חייהם. פה הכפר יבחר את הנציגים שלו, המתיישב יהיה בועדות מקומיות. איך זה יתנהל בפועל, איננני יכול לערוב. אבל זה מה שהאנשים רוצים.

<u>פרופ' ר. וייץ</u> : אני רוצה להגיד דבר מה כהקדמה לדעתי. אני לא אגיד את דעתי על עצם הענין, אבל איזו הקדמה משלימה אני מוכרח לומר, ברשותך. אנו עוסקים בענין מאוד חשוב ומאוד קובע ואם לא יהיה לנו בהיר, אנו, שלא מרצון, עשויים לעשות שגיעות חמורות מאוד.

אני שואל את עצמי ואותכם, מדוע זה עיירות פיתוח, שיש בהן 10 -15 אלף נפש, שכן התפתחו כהלכה ולא

נעשו בהן טעויות כמו מעלות, בית שאן, ערד ומגדל העמק שזו עיירה די מסודרת - אנחנו עשינו עכשיו ניתוח באיזו מידה הערים הללו נופלות לגבי על משלם המיסים הכללי ועד איזה מידה בחובות. העמדנו צוות ששאל את עצמו - מה הן התכונות של נקודת ההמראה של עיר. עשינו על זה בדיקה מעמיקה. מסתבר - ואלה לא דברים חדשים, הם ידועים בעולם, שבמידה והקהילה מעגבלת בהטלת מיסים לשם קיום השרותים שהיא נותנת, כי היא יותר במה במידה היא חייבת להטיל מיסים הרבה יותר גבוהים. אם אין תקנון מיוחד, יש גבול לאפשרות הזו.

עכשיו, אם אנחנו הולכים לקהילות עוד יותר קטנות, כדוגמת מגדל העמק,(הגם שיש בה אוכלוסיה די גדולה בהתחשב עם המיקום שלה - למעלה מ-10 אלפים נפש,)היא בכל זאת נטל כבד על אוצר המדינה. עד עכשיו לא הרגשנו בזה כי היה לנו די קל לנהל את הדברים. אבל אנו בתחילת תקופה חדשה, שהתחילה רק עכשיו, שתהיה הרבה יותר חמורה, ונרגיש את זה היטב. לא רק אצלנו קיימת תופעה זו אלא בכל העולם, אפילו באירופה העשירה, בארצות כמו דנמרק, כמו שבדיה וגרמניה המערבית.

על כן, ברגע שהקהילה נעשית קטנה יותר, ואני מאוד בעד האופי שלה כי יש לה אטרקטיביות חברתיים, קהילתיים, ערכיים ממדרגה ראשונה, היא חייבת למצוא דרך שונה לממן את השרותים שלה ממקומות אחרים, בשל קטנותה.

<u>מר ח. בניימיני</u>: דרך המועצה האזורית.

<u>מר ח. ראם</u>: לבריך, רק משפט אחד - אנחנו משלמים באזור שלנו לישובים 3,200 לירות מיסים מוניציפאליים בחודש, ובגלל זה אנחנו מתקיימים.

<u>פרופ' ר. וייץ</u> : ברגע שאין לקהילה שותפות באמצעי הפרנסה, כלומר, היא לא אגודה יצרנית, היא רק אגודה צרכנית מונציפאלית, באותו רגע יש תחום שמעליו אי אפשר לעבור בגביית המיסים. וזהו ההבדל המהותי בין המושב, הקיבוץ והישוב הקהילתי ואחרים. זה לא ממה הם מתפרנסים - מחקלאות או מתעשיה. זה לא קשור גם באופי המתיישבים, האם הישובי הוא הומוגני, או ישוב של בנים, אלא זה קשור באופי האגודה. אם האגודה איננה שותפה בפרנסה של הפרט כמו בקיבוץ או במושב, אין לה כל אפשרות לכסות את אחזקתה ברמה הנאותה. כל אפשרות. וההבדל בין המושב לבין ישוב קהילתי, לפי הדגמים שהמחלקה להתיישבות יצרה, הם עדיין לא קיימים. היתה ועדה גדולה שעבדה הרבה זמן, שניסתה למצוא דגם חדש של ישוב קואופרטיבי יצרני, שהוא איננו מושב, שאיננו מתפרנס על החקלאות. אבל הוא גם לא שכונה. כי שכונה יש לה אופי שאם היא לא גדלה למינימום, היא לא מחזיקה מעמד.

אז אם בא אריק שרון ואומר :

רענן , יש שלבי צמיחה, בהתחלה הם יהיו בגודל כזה ואנו רוצים בטווח מסויים להגיע לגודל מסויים.

<u>מר י. שפירא</u> : תסביר לי מה זה שונה ממרכז אזורי. מה ההבדל בין מה שהם מציעים לבין מרכז אזורי שהקמת עשרות כאלו במקומות אחרים? בזה שהם לא לוקחים כסף מהממשלה.

<u>פרופ' רענן וייץ</u>: מרכז אזורי הינו נשוא על גבי הקואופרטיב של הקאופרטיביים, שיכול לכסות את ההוצאות שלו בזה שהוא מכניס יד לכיס של הפרט ולא שואל אותו. ואם אין לו אפשרות לעשות זאת, הוא איננו מרכז אזורי.

הוא פסאודו מרכז אזורי ודינו קשה ביותר. אדוני היו"ר, ישוב כגון זה שהוא נקרא ישוב קהילתי, מבלי שהוא ישוב קהילתי, אינו יכול להתקיים כישוב קהילתי. אם אין לו התקנון של האגודה היצרנית שהיא שותפה לכל חבר וחבר. אם תביאו תקנון כזה, אז אני יכול לומר לכם שמתקבל על דעתי שישוב קהילתי בין 210 - 300 משפחות הוא ישוב שיכול לקיים את עצמו. אבל בתנאי שהוא ישוב קהילתי. ולא לזה אתם מתכוונים.

אבל אם אתם מתכוונים לזה כגרעין. אם זה גרעין של יוזמים של 200 משפחות , אבל יש תכנית ואפשרות להגיע לעיר, זה אחרת. ואז אני אומר לחברי כאן, שאני מעריך ואוהב אותם, ויש לנו יחסים טובים הרבה שנים - ריבונו של עולם, יש עיר פיתוח באזור, שהיא נאבקת על קיומה. ממש. היא עולה לעם המון כסף, עד היום הזה , והיא תעלה עוד הרבה זמן. והיא לא תוכל להתפתח כי עכשיו האוצר מקצץ תקציבית והוא מוכרח לקצץ. (וכל ערי הפיתוח ירגישו את זה בשנים הקרובות, עד זוב דם, על באמת). אז אני לא מבין את זה, אנחנו לא יודעים מה לעשות במגדל העמק. כי אם מגדל העמק לא תגדל ולא יהיה בה האלמנט הזה היוזם, אוי ואבוי. זו תהיה מפלה נוראית שאנחנו כולנו נאכל אותה. אז אם מישהו מקים ישוב כפרי - וישוב כפרי זה לא ישוב חקלאי אלא ישוב קואופרטיבי, שהקואופרציה מחייבת אותו לא רק מבחינת איזה חבר נכנס, אלא גם מבחינת תעסוקת החבר ואיזה חלק מפרנסתו הציבור לוקח כדי לקיים את השרותים שלו. אז אם אתם הולכים לדבר כזה, בסדר. אבל להקים דבר כפי שאתם מציעים ליד מגדל העמק, כשמגדל העמק עצמה נלחמת על קיומה, מי יכול להצדיק את הדבר הזה? אני שואל אותכם במלא האחריות. איננני עושה זאת משום שאני מתנגד. להפך . זוהי השאלה שלי - מה זה

ישוב קהילתי? האם זה יהיה ישוב -שאי פעם יעמוד ברשות עצמו ולא יפול ולא יהיה מפיל לעולם ועד על העם הזה, שלא יכול לשאת יותר דברים כאלה.

<u>השר א שרון</u>: לפני שחיים או חגי יתייחסו, אני רוצה לומר מילה: אני מכיר את הטענה. אני שמעתי את טענותיהם של ראשי הערים בגליל בנושא הזה. אני עוד לא נפגשתי עם ראשי הערים בנגב, אני יודע שגם הם מתארגנים לביקור אצלי ואני אשמח לשוחח איתם. אני רוצה לומר דבר אחד בהקשר לנושא של שליטה בשטחי ארץ ישראל. אנחנו מדברים עכשיו על שטח שאין לגביו מחלוקת אידיאולוגית ויש לגביו הסכמה מלאה.

הבעיה בגליל איננה בעיה דמוגרפית. הבעיה הדמוגרפית היא אולי חשובה, בכל ארץ ישראל היא חשובה, אבל היא איננה הבעיה בגליל. שם, לפי דעתי, אם רוצים להגדיל מבחינה דמוגרפית את האוכלוסיה בגליל, הנוח ביותר זה להפוך את מעלות לעיר בת 50 אלף נפש. את כרמיאל לעיר בת 50 אלף נפש, וע"י זה לאזן את מצבנו, מבחינה דמוגרפית, מול האוכלוסיה הערבית שהולכת וגדלה. יש רק דבר אחד: אנחנו נשב במעלות ונשב בכרמיאל, אבל הגליל לא יהיה בידינו. בשום פנים ואופן. וכדי שהגליל יהיה בידינו, לא יעזור, ואפילו אם הדבר הזה נראה לכאורה פגיעה בישובים הקיימים היום, לפי דעתי, את הגישה הזו מוכרחים לגנוז, אפילו מסיבות לאומיות. לפי דעתי, אנחנו יכולים להביא היום מאות משפחות מתושבי הקריות וחיפה, שיגורו, נאמר ליד ציפורי. היום מציפורי לנסוע לחיפה זה חצי שעה, זה כמו לנסוע היום מאזור כפר סבא לאזור תל-אביב. הם יגורו שם בבניה מפוזרת ויוודאו שהשטח הזה ישאר בידיים יהודיות, אחרת השטח הזה יאבד לנו. ועובדה היא, שאם לאנשים האלה תציע היום

את אותו הדבר במגדל העמק, הם לא ירצו לעבור לשם. ואם תציע להם אותה הצעה או הצעה מפתה ביותר במעלות, הם לא ירצו לעבור לשם. ויש יתרונות לערים האלה, ויש אנשים שעוברים לשם, אבל אם אתה רוצה לעשות, בפעם אחת, תוך מספר שנים, מבצע שבו מאות או אלפי משפחות יהודיות יעברו לגור במפוזר - ואני בכוונה מדגיש - במפוזר - בגליל, זוהי הדרך היחידה. אני יכול להוסיף שטח קרקע למגדל העמק. אבל אני רוצה שיהיה דבר אחד ברור, באזור תימורים, ובאזור שבין תימורים ליפתחאל, במקום הזה תהיה אוכלוסיה עירונית צפופה, שטח עירוני ערבי צפוף, בית ליד בית, במשך הזמן.

כמו כן, ישנה תופעה, בדרך כלל, אצלנו - למקומות שחיים ערבים יהודים אינם נכנסים. היום, המבצע שאנו עושים בגליל, הפך את הקערה על פיה. פתאום מופיעים יהודים במקומות שיהודים לא היו. פתאום, בכל מקום רואים יהודים. ערבי מדיר חנה שקם בבוקר, רואה יהודים מצפון, רואה יהודים מדרום. ערבי שקם בערבה, רואה שבונים לא מלמעלה ויהודים נוסעים שם. וערבי שמתעורר היום בסחנין, רואה שחיים יהודים מסביב - זו מהפכה שלא היתה דוגמתה. אנחנו היינו יכולים ליצור את התנאים הטובים ביותר, ואפילו אם היינו מצליחים את היהודים לבוא למעלות, זה לא היה קורה. הדבר הזה לא היה קורה.

לכן, לפי דעתי, אנחנו מוכרחים, במשך תקופה מסויימת, עד שנתגבר על הבעיה ועד שבאמת יהודים יחיו בכל מקום, ללכת לדברים שהם שונים ממה שעשינו קודם. מבחינתי, כמו שיהודים חיים היום בטבעון, הם יכולים לחיות ליד ציפורי או במקומות אחרים ולנסוע לעבודה באזור התעשיה במפרץ חיפה. איננני רואה בזה שום פגם. אני רוצה שיהודי יהיה

שם. שילדים יהודיים יסתובבו שם. שיכירו את חשטח. שיהיה שם כביש. שיהיו שם מים, חשמל, טלפון. זה מה שאני צריך. אחרת נחנק ע"י האוכלוסיה הערבית. לכן, לפי דעתי, צריך לגלות בנושא הזה מעט יותר פתיחות ולא לנסות ללכת בדיוק בהתאם למה שחשבנו קודם. אבל אני מציע שחיים ראם או חגי יענו.

<u>מר מ. דרובלס</u> : אני מקבל בברכה, בכלל, הקמת ישובים, ובעיקר כשזה בה ביוזמה עם מימון של המתיישבים והתושבים בעצמם. בתקופה שלנו שאנחנו חיים בה, שאין לנו מספיק משאבים להקים התיישבות ולעשות את #כל מה שיש צורך לעשות, יש לברך על כך. זאת ועוד, שבאים לשם יהודים וזה מופיע על מפת ההתיישבות כמקום שיש צורך להקים בו ישובים בצורה חיונית, וזה יכול להיות עיר ורדים, או תימרת או עומר. בכל המקומות האלה, היכן שבין כך היינו צריכים להקים ישובים, אם באים יהודים ואומרים שיקימו אותם מכספם הם, תבוא עליהם הברכה.

אבל יש לי פה שאלה - אם יהודים משקיעים מכספם. הם לא מבקשים דבר מהמדינה רק אישור על הקרקע. עד כמה ששמעתי, בתקנון שלכם יש סעיף של ניר שיתופי, ואם הדבר הזה הוא נכון, למה יש לחייב אדם שעומד בתנאי ועדת קבלה ומשקיע מהונו, לקבל על עצמו דווקא את הסעיף של ניר שיתופי. האם באיזה שהוא מקום הדבר הזה אינו נוגד את חופש הפרט? כי בתוך ההתיישבות הציבורית שיש לנו, זה מקובל, כי זה כספי ציבור ויש צורך שלמישהו תהיה השליטה על כך, אבל כאן הרי זה הכל יוזמה פרטית.

<u>מר ח. ראם</u> : קודם כל, לרענן וייץ, בנוגע לשליטה בכיס משלם המיסים. ובכן, באזור שלנו, השליטה היא מלאה, כי גם מבחינת החוק, כל ועד מקומי שמטיל מיסים, מחליט על המיסים כל שנה, המועצה האזורית מאשרת את המיסים והמיסים הם חוקיים. ואיך בית שערים ואיך נהלל עם 100 - 150 משפחות מתקיימים , עם בריכת שחיה, עם בית עם, עם חינוך? כי אנו משלמים בעד זה. וכל תושב , לא בעל משק, שיש לו בית בבית שערים, היום, בשנת התקציב השוטפת, משלם 3,200 לירות מיסים בכל חודש. והמיסים הללו תקפים. למרות שיש ערעורים - תושבי שדה יעקב באו אלי בצעקות - למה אתם גוזלים אותנו, למה צריך לשלם כל כך הרבה כסף? אמרתי להם : רבותי, אתם רוצים לחיות פה? אתם רוצים את צורת החיים הזו? זה עולה כך. החינוך, בנוסף למה שהממשלה משלמת, כל תלמיד בתיכון * עולה לנו לפחות 20 אלף לירות , ואנחנו משלמים את זה משום שצורת ההתיישבות שלנו וצורת החיים שלנו היא בשבילנו דת. אנחנו יהודים דתיים . אנחנו מאמינים בזאת. בגלל זה ארגנו בצורה כזו את הישוב הזה. הם יקיימו רמת חיים ורמת שרותים לפי מה שהם ישלמו. זה ההבדל בין מגדל העמק לבין הישוב הזה. כי מה היה במגדל העמק? במגדל העמק משרד השיכון, ויבורך על זאת, בנה, עשה כבישים, והביא חשמל, וחילק פרצלציות ואמר ליהודי : בוא תבנה את ביתך כאן. והיהודי עונה לו : אני לא רוצה את הטובות שלך. אנחנו אומרים ליהודי : אתה תשלם למנהל מקרקעי ישראל לפי הערכת השמאי. אתה תשלם לנו 120 אלף לירות הוצאות פיתוח - כביש וחשמל. אח"כ, תקבל בעד זה מגרש ותבנה לך את הבית. והיהודים רצים לזה.. תתפלאו, אבל היהודים רצים לזה. אנחנו לא עשינו לזה שום פרסום ובכל זאת אנחנו מוצפים פניות מכל מיני צדדים.

(מכאן ושמה מ.י.)

המשך דברי כפרי: לפני כן רשמה ל. דרוקר.
מכאן - מיתקה יפה

לא עשינו לזה שום פרסום ובכל זאת - אנו מוצפים בפניות מכל מיני צדדים. על כן, אנו איננו יכולים לעשות זאת. לו היתה לנו אפשרות לתת לאנשים במקום פרנסה ואמצעי-ייצור ויכולים היינו לומר להם: רבותי, תקיימו עצמכם במקום ותחיו חיים משותפים - ודאי היינו עושים זאת.

רענן וייץ: המועצה האזורית מקבלת אחריות על הישוב וכל פרט בו ולא מבקשת מהמדינה שום השתתפות?

מר כפרי: לא מבקשים שום דבר בענין זה.
יש להם משכורת פחות משיש למורה ואני היום תושב בית-שערים ומשלם את הסכום של 3200 לירות בכל חודש, כי אני רוצה לחיות שם.

רענן וייץ: יש מפעל העוזר לך לשלם זאת וזה שונה בין ישוב כפרי ולא-כפרי.
אני מבין שאתה מצהיר הצהרה ברורה והיא תירשם, שאתם לוקחים עליכם לפתח את המקום באיניציאטיבה שלכם ומקבלים על עצמכם מלוא האחריות על הנעשה שם.

מר כפרי: וזו התשובה לשאלה שנשאלה - מדוע זה ישוב שיתופי. כי אם אנו רוצים שתהיה לנו שליטה בדבר זה - מוכרחים לקבוע שיהיה זה קשור ב"ניר שיתופי", שיהיה מעורב בזה,

רענן וייץ: את שאלותי סיימתי והעניינים ברורים,

מר כפרי: והנציג שלהם יהיה המועצה האזורית ואיננו רוצים שיקום ישוב ויתארגן בו רוב של ששים אחוז ויחליט החלטות.

מר פרידמן: מי צריך לקיים את התקנון?

מר כפרי: בררנו עם היועץ המשפטי ויש הסכם בין "ניר שיתופית" וביניגו, שהנציג יהיה המועצה האזורית וזה יתן את השליטה, כך שמחר לא יקום מישהו לעשות מזה ישוב חפשי, על ידי שינוי התקנון.

חיים רפס: זה לא יפגע במגדל העמק?

חגי בנימיני: המרחק משם 3.5 ק"מ. זה בצד מערב, צפונית למגדל העמק.

היו"ר א. שרון: יכול להיות שזה קרוב למגדל העמק. אבל זו אינה מגדל-העמק. מכאן אתה משקיף צפונה אל אזור ערבי שהולך ונבנה, צפוף אוכלוסין וממנו ישנה תצפית לכיוון יפתח, שזה מושב חדש ולכיוון סוללים, ציפורי, וזה חלק ממערכת שלמה - שאינה נוגעת למגדל-העמק. כבוד מגדל-העמק במקומו והיא מתפתחת בצורה יפה מאד וצופה לעמק, ותישרת צופה לגליל התחתון, שזה המקום הפרובלמטי ביותר שקיים כיום.

ח. בנימיני: אנו יודעים שאנו נותנים לישוב הקהילתי את הכלים לנהל את החיים ודואגים שתהיה עבודה במקום, אם אפשרי הדבר. אבל אנו נותנים להם כלים לנהל חייהם בעזרתנו - כיצד שמבינים הם את הדבר.

לענין מגדל-העמק: רבותי, זה לא יפה ונחמד, אבל אנשי נהלל לא התישבו שם ואם היה אחד שהתיישב שם - הוא עזב ויהודים אלה הם קציני-צבא וסייסים ורופאים מעפולה, ואם לא לשם - הם ילכו לרעננה. בצורה זו - הם עשויים לשבת עם עוד 200 משפחות על הרכס שחולש על העמק. על ידי כך ניצור שליטה בשטח ונגד ל את האוכלוסיה שם, ונרבה מספר היהודים בגליל.

מיתה נוספת אחת: אם רוצים לתת כלי ליהודים ושליטה בשטח - ידוע שהערבים קונים בנצרת בתים ובשום אגודה שיתופית אינך יכול לכתוב, שלא תקבל ערבים לאגודה. כאן כתוב ש"ניר שיתופית" נמצאת בועדת-קבלה, ואז לא יוכלו הערבים לקנות שם בתים. בדווים - לא יוכלו להיות בזה. על ידי צורה זו של שיתוף "ניר שיתופית" בזה נדאג לכך ועל-ידי הרכב ועדת הקבלה והמסירה שאינה חפשית לכל חבר - נדאג שלא יהיו בזה ערבים.

מגדל-העמק - זה כמו בית הכרם ליד ירושלים. האם בית-הכרם החלישה את ירושלים? - היא התחברה אליה. ישוב זה מתחבר למגדל-העמק. הילדים ילכו ללמוד שם בבית ספר ובית ספר חיכון והמרכז יקום כאן ולא בחיפה. זה יתחבר יחד כמו בית-הכרם לירושלים.

רענן וייץ: זו שכונה עירונית בעלת אופי מיוחד.

ח. בנימיני: הלוואי ונגיע ליום שיהיו שם 600 משפחות.

השר א. שרון: אומרים שזה קרוב מאד למגדל-העמק. אבל זה שטח אחר. מגדל-העמק צופה לעמק יזרעאל והימרה - לכיוון בקעת בית-נטופה והסוללים ומביטה לציפורי.

רענן ויץ: אינני מפחית בחשיבות הישוב היהודי שם. זה מקובל על כולנו, אלא שזה צריךלהחזיק עצמו ולקיים עצמו.

היו"ר השר א. שרון: אני מודה לכם, ולהתראות.

(ה"ה בנימיני וכרמי יוצאים את הישיבה)

\- - -

ד י ו ן

היו"ר א. שרון: רבותי, שמענו את שלושת החברים או ארבעת החברים שתיארו את שלושת המקומות הללו. כל דבר ומקומו, כל דבר ובנייתו. זה אינו מסוג הישובים הרגילים שהיינו רגילים להם. אמליץ לועדת לקבל הצעות אלה ולאשרן. אני רוצה לשמוע עתה עמדותיכם.

יוסי מרגלית: אני סבור שועדת השרים לענייני התישבות, יש בפניה בעיה מנקודת ראות אחת: אנו יושבים בועדות שרים שונות. כל ועדת-שרים מייצגת אינטרס מסויים, או כוונה מסויימת או ראייה מסויימת. אנו יושבים גם בועדת שרים לענייני פיתוח ויודעים את העמדות של ועדה זו. כל החלטה חיובית שתתקבל כאן - היא מעין מכה קשה לועדת השרים לערי פיתוח, אם לא מכת- מוות (ואיני רוצה להתבטא בצורה דרסטית..

אני זוכר את הדוגמא האחרונה של נסיון להקים עיר-מדע בגליל וזוכר את קפיצת חברי הועדה וההתנגדות החריפה של ראשי ערי הפיתוח לתכנית זו.

לכל, זה נסיוזועליגו לדעת זאת. בא סוג אוכלוסין של מדינת-ישראל ואומר: לזה הולך אני, לדבר אחד מסויים זה הולך אני ואם לא זה - לא אלך לשום דבר אחר. ואז צריכה להחליט הממשלה או ועדה מטעמה אם היא זונחת וכך זה הוצג לפחות על ידי לובי לא-מבוטל של שרים וערי פיתוח - אם היא זונחת את ההתישבות העירונית, הישובים העירוניים הקיימים ועוברת לדגם התישבות חדש, או שהיא מתושבת בו.

היו"ר א. שרון: מדוע זה לא ילך - זה ליד זה?

יוסי מרגליות: יש כאן ניגוד אינטרסים. ראשי ערי פיתוח טוענים בתוקף רב: מי רוצה לצאת? - רוצה לצאת האוכלוסיה שאינה מסתפקת בבלוקים או שיכונים כפי שזה מוגדר בז'רגון רגיל. היום מתחילה להיווצר איחות-חיים מסוג זה. התכניות של "בנה-ביתך" בערי-פיתוח קורמות עור וגידים ומתפתחות והולכות.

בערד - כל התכניות של "בנה-ביתך" עוברות לשיפה זו וקשה כבר להשיג שם קרקע. כרמיאל - זו דוגמא שניה.

היו"ר א. שרון: בחורה מתפתח ישוב ערבי של אלפי נפשות. ישוב זה נוגע כבר באוכלוסיה הערבית של דרום-הר-הברון. הגבול באופן מעשי יעבור בסביבות באר-שבע - ליד עומר. נניח שאוסיף עוד עשרת אלפים יהודים לדימונה או ערד, ואני רוצה שיחיו שם. כיצד אפגור פירצה זו? כיצד אכניס טריז זה בין הברווים של הנגב לערבי דרום-הר-הברון? איך אצור ליהודי בבאר-שבע את ההרגשה, שהגבול אינו קילומטר אחד מביתו ליד מצבת הנגב? אם במרחק כמה קילומטרים מנימה - צפונה, יחיו אלף משפחות יהודיות, נוסף לבתי ספר ולעבודה - כך ייווצר וייעשר הדבר. אחרת הגבול יעבור לגבולות באר-שבע.

על כן, אי-אפשר להסתכל על זה רק דרך הסכם של התפתחות ערי-הפיתוח, אלא צריך לראות זאת מול הסכנות שיכולות להיות בעוד עשר או שלושים או חמשים שנה. נעמוד בפני העובדה של אוכלוסיה ערבית צפופה מחברון עד באר-שבע, בלי מאחז לרגל יהודית באמצע.

יוסי מרגליות: ישנה התישבות שמוגדרת כהתישבות מסורתית - מושב וקיבוץ.

היו"ר א. שרון: אין לנו כבר מים ואמצעי-ייצור, אין מה לחת עוד. יש מינימום במקומות ההכרחיים וגם כאן משבצים אחדים כאלה. לפי דעתי יעברו שנים עד שנגיע למה שנקרא חקלאות של הדור הבא, שאפשר יהיה ללכת על הרבה פחות מים וקרקע. לא הגענו לזה עדיין. היום, בצורת ההתישבות הנוכחית, אפשרות להקים התישבות חקלאית רגילה, במושגים רגילים שלנו, מעבר למקומות ההכרחיים, שזה חבל בשור, דרום הערבה, נאות הכיכר, נחושה, אמציה, שזה בקעת הירדן, שמוכרחים להשלים כעשרה ישובים, כדי ליצור תשתית מתאימה לקיום והתפתחות אזור זה - זה עצמו בעצם מחווה מה שיכולים אנו לעשות

השר א. שרון:

בשנים הקרובות. השאלה איך תסגור זאת בינתיים?

יוסי מרגלית: ישנו דגם יסודי של ישוב כזה לצורך תפיסת שטח, והאוכלוסיה צריכה להיות במסגרת כזאת שתוכל להתקיים. יכול להיות שצריך לתת לכך תשובה על ידי מפעל יצרני במקום ולאו דווקא חקלאות. אבל כאשר הולכים להקים ישוב בסדר גודל של אלף משפחות - ישוב קהילתי, זה אומר הקמת עיר נוספת על הערים שאתן מתמודדים אנו כיום. האם יודעים אנו, שמשמעות החלטתנו זה תוסר אפשרות תקציבית לטפל בהם בשלב הבא? כל מה שנרצה לעשות בישוב מסוג זה, תוך הכרזתנו שהמדינה לא תשתתף בתקציבה - מזכיר את המצב בעומר. גם בעומר במשך שנים רבות הושקע הרבה מאד הון ממשלתי. גם כיום זה כך.

עלינו לדעת שכל החלטה מסוג זה - יש לה משמעות תקציבית לגבי תקציב המדינה. נציג האוצר איננו כאן. אני מתאר לימה היה אומר, אילו היה נוכח כאן. אך כאשר אני מנסה לראות, כמייצג שני נושאים כרגע - 1. התקציב של משרד הבינוי והשיכון, או יכולתי לחלק את העוגה שלו בצורה שונה; מעלאת המשמעות - מה קורה בערי הפיתוח - איננו יכולים להסכים להקמת הדבר הזה . צריך לחפש פתרון אחר. לא אומר שלא צריך לסתום את החורים. אבל לעשות זאת על-ידי הקמת ישוב עירוני נוסף - משמעות הדבר - ישוב עירוני.

היו"ר א. שרון: עומר - זה ישוב עירוני? מה זה מפריע לך שתהיה עוד שכונה כזאת? היא תהיה על הגבול, ליד משטרת ראועה, כפי שהיתה שם. היא תמנע התחברות אוכלוסיה בדווית לערבית בדרום הר-חברון. מה רע בזה?!

יוסי מרגלית: אילו היתה החלטה שהיתה אומרת שתבוא יזמה חרבתית ולצד החברתי משמעות בלתי-רגילה, אם גם תהיה החלטה על יזמה פרטית, ללא השקעות המדינה לכלל - -

היו"ר א. שרון: לגבי עומר ב' - לא מדובר כאן בשום השקעה ממשלתית ובשום דבר כזה, פרט להעמדת הקרקע לרשות המתישבים. זה שצריך להעביר קו-חשמל עד קצה המקום - זה בטוח וכן לגבי קו-מים. אבל אינך צריך להחזיק את הישוב. האנשים יוכלו להחזיק את עצמם.

יוסי מרגלית: אני מכיר זאת היום. יצטרכו להחזיק אותם. הכל רצוף בכוונות טובות. אבל את המציאות היום-יומית אנו מכירים בישובים מסוג זה. הוקמה עיר הורדים, שלגביה נתקבלה החלטה מפורשת, שלא תהיינה שם השקעות מדינה. אבל מעבר לזה - יש התחייבות להביא השקעות, לפתח את השטח ולתת להם סיוע. לכן, אני פשוט צופה כאן את העתיד.

אורי בר-און: ואם ילכו לכרמיאל - לא תתן להם סיוע?

יוסי מרגלית: אני שולל הקמת ישובים מסוג זה. אשר למפוני סנטה קטרינה - מדוע לא יקצו להם זאת ללא אישור ועדת השרים? זה הסכם ישיר עם קבוצה זו, ולא צריך להביא זאת לוועדת שרים.

היו"ר א. שרון: כי עד היום כל ישוב מועלה בפני ועדת השרים. אתה יכול לומר שזה יציר-ביניים ולא קיים עד היום, דבר כזה, שיבו לא יובא לאישור ועדת שרים מצד זה או זה של הגבול. חשבתי שמן הדין להביא זאת הנה, ולא שיום אחד חברי הועדה ישמעו על כך.

רענן וייץ: אפשר לומר שזה לא להחלטתנו.

היו"ר א. שרון: אתה מתנגד לכל השלושה?

יוסי מרגלית: כן. זהו פרוייקט תיירותי. זה מפעל עסקי לכל דבר ולא התישבות.

מתי דרובלס: אפילו משפחה אחת מאלה - אם לא תלך לכרמיאל או לעומר - היא לא תלך לאחת מעיירות הפיתוח האחרות, אלא תמשיך לשבת בפקומות אחרים.

ב. עלינו לשנות את הקונצפציות שלנו. אם רוצים יהודים ומוכנים להשקיע מכספם ולבנות להם ישוב - אין דבר זה צריך להיות פסול, אלא להיפך - תבוא עליהם ברכה. אנו באים למקומות אחרים, שהם לא הרבה יותר חשובים, ומשקיעים משאבים לאומיים רבים מאד שם. איננו בטוח אם בכל המקרים יהודים אלה מוכנים להיות מתישבים ולשבת ואז זה עולה לאומה פי ארבע או שלוש.

אם לשני מקומות אלה - תימרה ועומר - מבחינה לאומית יש חשיבות רבה מאד לסתום את שתי הפרצות ומה עוד - שלא צריך משאביםלהשקיע בהם - מה רע בכך?

ש. רביב: מי ישקיע עשרים מיליון למפעל-מים בשביל עומר ב'?

מ. דרובלס: בין כה וכה צריך להשקיע בתשתית, אבל רוב התשתית או ההשקעה תהיה מכספי האנשים, בזמה פרטית ושתבוא עליהם ברכה ולא נמשיך להרגיל אותם שעל המדינה לתת הכל.

בקשר לעמק-האלה: איננני יודע אם אנו איננו מטעים קצת את היהודים האלה, ואם צריך לאשר להם זאת כישוב. כי חמש-עשרה משפחות - זה לא ישוב. אם יש להם רק את כספי הפיצויים - יש בידיהם סכום של ששים או שבעים מיליון לירות. זה לא יספיק להם, אלא בקושי להקים את המחנה ולא ישאר להם סכום של אגורה אחת לאמצעי ייצור למפעל התיירות. תנאי תמ"ם, עד כמה שידוע לי, לאזור פיתוח ב' - שזה האזור - מאפשרים 50% בלבד, ותנאי הצמדה.

במידה והם בדקו זאת מבחינה כלכלית והם קבוצה והולכים יחד - לא הייתי רוצה להיות שותף לזה, כי זו הסתבכות, כי לא יוכלו להתמודד ולממן זאת. על כן, ניתן להמליץ לתת להם את הקרקע ויקימו את המבנים שלהם. אבל כישוב מוניציפלי וחי, כישוב - זה לא יכול להיות, אלא יהיו סביב מפעל זה מספר משפחותמסויים.

יחד עם זאת - צריך לבדוק את היתון הכספי.

בקשר לעומר ב': אני מחייב זאת וצריך ללכת בכיוון זה, כי זו הצעה טובה.

בקשר לתומרה : אני מחייב זאת. איננני יודע אם ועדה זו יכולה להיכנס לכל התקנון. אבל אני מעלה את השאלה בקשר ליהודים שמשקיעים מכספם ואותו יהודי עובר את כל תנאי הקבלה ועומד בהם והוא מגשים זאת בגיבוי ממלכתי, ושיקבל עליו משהו, שאינו חבר בזה, אינו מאמין בו, וזה נוגד את חופש הפרט באופן ישיר על ידי כך שאדם מצטרף לאגודה מסויימת וכופים עליו לקבל שיתופו של "ניר שיתופית" שזה לבדו שווה יותר מכל חברי הועדה האחרים.

היו"ר א. שרון: אבל יהיו גם ישובים ממין אחר. היום אני יכול כבר לומר לך, שליד מורשת יש מורשת ב' בין הכפר עיבלין לבין קבול . במידה ונכוון אותו לקריות, לכביש שפרעם - זה עשר דקות ממפרץ חיפה; שם עומדים אנו להוציא 400 מגרשים למכרז של "בנה-ביתך". תשפל בהם המועצה האזורית, כי יש להם ענין בישיבתם שם. וזאת, כמו

א. שרון:

שמועצה אחרת מספלת בישוב הרוסים - תל-אל. היא אוספת את הילדים שלהם ומחלקת את הדואר שם כמו במועצות אזוריות. אם הם לא ירצו להיכנס לישוב כזה - יש להם ברירה אחרת.

רענן וייץ: כל המועצות האלה נמצאות בדפיציטים איומים.

מ. דרובלס: גם עיריית תל-אביב כך.

היו"ר א. שרון: רענן, כולנו בדפיציטים איומים, אבל לך אנייכול לומר זאת, כי אתה מבוגר יותר ומנוסה ומכיר את הדברים כמה שנים לפני. כאשר אתה משווה זאת עם כל הדפיציטים ומשווה זאת לעצמה של רכב והמסדות שלהם לעומת מה שהיה בעבר - הנח לזאת. . . לכן, יש מקומות שם זה פתוח ואל ם לא ירצה להיכנס לניר השיתופית - נשלח אותו למורשה ב' ונגיד שיקנה שם מגרש. זה מקום עם נוף שקשה להעלות על הדעת יופי כזה.

הייתי בעדי, שם עומדים אנו להוציא מכרז מגרשים. אנו נמכור שם מאות מגרשים והכל נחסף שם, כי המפרץ מונח שם על כף היד...

מ. דרובלס: בן נהלל רוצה לשבת ליד אביו והוא מתנגד לניר שיתופית ואז הוא הולך לעדי, כך נציע לו.

היו"ר א. שרון: מדוע אני רוצה בתיפרה, בישוב כזה? כי אני רוצה ליישב שם את הבנים מתל-עדשים ואם מישהו מהבנים של גניגר או נהלל או בית-שערים ומכפר יהושע ושדה יעקב ירצה להישאר באזור ולחיות במקום - אם ירצו שהילדים שילדיו ילמדו בנהלל - ישלח אותם לשם זה מסוג הישובים שקראתי להם - ישובי מגורים. עדי יהיה ישוב פתוח ומורשת ב' יהיה ישוב פתוח ועל יד ציפורי יהיה ישוב פתוח - ומי שירצה יקנה שם מגרש. כי זה אינו כפוף לשום דבר.

מה יקרה: מקום כל כך יפה ומרכזי, שיבוא איש מהדר הכרמל ויגיד שהוא רוצה לבנות שם בית?- אני מוכרח להגביל זאת באיזו צורה היא. על כן אני אומר, שאם למשל, יש מקום ליד גורן ונקרא חרדתית - זהיהיה ישוב סגור (עכשיו קוראים לזה "מגות") ומדוע ישוב סגור? - כי אם לא אסגור אותו לבנים של ירה ושל שומרה ולבנים של גורן - מה יקרה? - יבואו אנשים מנהריה ויבנו להם שם בית ובני המושבים יהיו שוב ללא-פתרון. תנחונים שם בהיקף כזה, שיתן פתרון לדור הזה והבא.

מ. דרובלס: ישנם ישובים סגורים שאין להם ציר-שיתופית" .

רענן וייץ: אבל הם בחרו בזה. אינך יכול לאכול את העוגה ולהחזיק בה. אני אומר את דעתי. אעיר שלוש הערות מוקדמות, כדי שדעתי תהיה מובנת.

אני סבור, כמו שאמר אריק, שעלינו לעשות כל מאמץ לתפוס את המרחב. אוכלוסיה עירונית אינה פותרת את הבעיה הזאת. זה ברור. ותפיסת המרחב - זה כורח ממדרגה ראשונה. אין על זה ויכוח. על כן, אני בעד התישבות מכל הסוגים, מפוזרת, שתופסת ושולטת על המרחב. אבל כל זה צריך להעשות כך, שמה שאנו עושים - יביא לעולם ישובים, שבאחד הימים יהיו נושאים את עצמם ולא יפלו לעולמי-עד על הציבור, כי לא נוכל להחזיק כאלה. זה צריך להיות ברור.

לפיזור יש מחיר והוא - עירות מיתות. אין ספק בזה, כי האוכלוסיה לא הולכת לכאן אלא לכאן וכוח הא דם הינו חשוב ביותר. אבל זה המחיר שצריך לשקול אותו. צריך לשלם מחיר מסויים על-מנת להפוס את המרחב ועל זה אין ויכוח. זה דבר ראשון.

דבר שני: בעניין המצפים, אינני רוצה שישתמשו בשם זה לשוא. זו הכנה להתישבות-קבע. כשלעצמה - אין זו התישבות-קבע. זו הכנה להתישבות-קבע משני סוגים ברוריים: הסוג הראשון זה ישובים כפריים, קואופרטיביים: קיבוץ, לאו דוקא חקלאי, מושב, ישוב קהילתי.

אני רוצה שנזכור פעם, שישוב קהילתי - יש לו שלוש תכונות המאפיינות אותו. זו אגודה צרכנית ויצרנית. זו אגודה שיש לה ומחכוונת היא ליצור במקום פרנסה לפחות לשבעים אחוז של הושביסה. זו אגודה, ישוב שלא יקום בכוח המתישבים עצמם, בשום מקום בעולם, כלומר: יבוא יום והוא יצריך תקציב התישבותי לאומי.

ישוב קהילתי בכוח האיניציאטיבה הפרטית - לא יקום . אבל אנו דוחים את הקמתו כדי לתפוס את הקרקע. זאת עושים בגליל, כי אין לנו זמן וכסף. זו הכנה של ישוב-קבע.

סוג שני - אלה שכונות עירוניות מפוזרות, בתנאי שיש להם תכנון עירוני פונקציונלי, ולא סתם בלי הכוונה והכנה. זה רק הכנה למטרת שצריך לתת לה תוכן.

תמיד תמכתי בתכנון עירוני מפוזר וחשבתי שצריך לעבור מתכנון עירוני מרוכז למפוזר. אבל זה

ר. וייץ:

צריך להעשות על ידי מוסד מישב עירוני. תמיד אמרתי שמשרד השיכון מפגר מלהיות למוסד מישב עירוני והוא צריך להיות למוסד ישוב עירוני ואז הוא יתכנן זאת כראוי. אפשר לתכנן בגליל סביב מעלות עיר מפוזרת, הבנויה שכונות שכונות. אבל מבחינה סוציולוגית יש להם ה"רזון דה-אטר" שלהם. אחרת אנו עושים תוהו ובוהו.

אם כן, דעתי כזאת: אני מסכים להקמת תימרה, בתנאי מפורש, שיהיה ברור שזה באחריותה המלאה של המועצה והם לא מקבלים שום תקציב ושום התחייבות לעתיד לקיומם. זה חלק על המועצה. ועל כך, שהיא תגיד כן ושידעו שהם אחראים לקיומם ונושאים בדבר ונחיה ונראה, אויק. בעתיים יש לזה עבר, אבל שיהיה כתוב בפרטיכל והישיבה תקבל עך כך החלטה ברורה ואתן לזה יד.

אני מסכים גם לעומר ב', בתנאי אחד, שזו עוד שכונה עירונית, דוגמת עומר א' ואז יש לה כלליות והם אלה: א. זה שיכון עירוני ולא יותר מדונם אחד יינתן לכל מתישב. ואתם תפקחו על התכנון והוא יהיה בידיכם.

ב. שמתכננים שם מינימום אלף משפחות מראש.

<u>פ. שמיר:</u> כבר עתה מתכננים ל-2500 משפחות.

<u>רענן וייץ:</u> עוד יותר טוב. אני מציע למשרד השיכון, שיהיה המוסד הלאומי המישב. המינהל הוא רק בעל הבית, בעל הקרקע כאן ואם נתחיל לפתח כל-מיני מוסדות כאלה - אוי לנו.

ג. יהיה מובטח שכל הכסף לפיתוח בימינו אלה בא מהמתישבים.

אלה שלושת התנאים, ובשלושה תנאים אלה אני בעד.

המשך הישיבה רשמה ז. תם.

(עד כאן רשמה מ.י. - מכאן ז.ת.)

מר ר. ויץ: עכשו אני עובר לעמק האלה. אני מצטרף לדעת מחי. אני חושב, שצריך להזהיר 15 משפחות אלה תכלית אזהרה. אני חושב, שהן נכנסות להרפתקה קשה והם יכשלו בה.

אני עזרתי למאיר הר-ציון לשבת בכוכב-השחר והמחלקה נתנה לו חלק מההשקעות שלו. חשבתי ש"משוגע" כזה יכול להתקיים לבד. ראיתם את האיש היושב על העץ. את זאת אני מבין. זה לא ישוב, זה חריג ויש חריגים, כמו כל החברה האנושית.

אני בעד זה שהועדה הזאת תודיע, שזה לא ישוב. מינהל מקרקעי ישראל רוצה למכור להם קרקע ולעשות שם מפעל, בבקשה. אני מציע, שנזהיר אותם תכלית אזהרה, כי יבוא יום שהם יבואו בטענות לכל עם ישראל, שהוצאנו אותם מסנטה-קתרינה והכנסנו אותם לבוץ שאין דוגמתו, שלא יצאו מזה.

אם שואלים אותי, הייתי מציע להם עוד מקום אחד מתאים, שהיו מקבלים אותו, צור-הדסה.

מר מ. דרובלס: אני מציע להגדיל את התכנון של אורה.

מר ר. ויץ: אורה זה מושב, כמו שמבואות בית"ר זה מושב שיתופי.

אני בעד זה שנזהיר את 15 המשפחות הללו תכלית אזהרה לא לעשות זאת. אם מינהל מקרקעי ישראל ימכור להם קרקע להקים מפעל - בבקשה, אך בשום פנים ואופן שלא נכיר בהם כישוב,

מר ר. ויץ:

כי אז אנו מקבלים את האחריות עלינו ואת זאת אני מסרב לקבל.

<u>מר ש. רביד:</u> לא נוח לי לדבר אחרי ראשי המחלקות, אך אני רוצה לבקש לחדד את ההחלטות, מפני שאני רוצה שנהיה בטוחים על מה אנו מדברים.

לגבי תימרת, אם הנושא הוא על אחריות המועצה האיזורית במלואה, כולל תשתית עד ראש השטח והמועצה האיזורית מסוגלת, לפחות בשלב זה, לקחת על עצמה אחריות זו, אני לא מביע דעה, כי אני לא חבר הועדה, אך אני רוצה שזה יהיה ברור.

אני רוצה להגיד לגבי עומר ב'. ועדה זו קבלה החלטה דומה מאד לגבי כרמי יוסף (תל-גזר) ואני זוכר את כמו היום, שזה לא יפול על המוסדות הממלכתיים ולהביא את התשתית עד ראש השטח. אני רוצה להגיד שמעבר לזה, בהנחה שאנו לא משתתפים בשום דבר במה שקורה בפנים, המשמעות של החלטה זו היום היא סדר גודל של למעלה מ-30 מיליון ל"י להביא חשמל ומים עד לראש השטח וצריך שיהיה ברור מי מביא את המים. אני בעד עומר ב' מבחינה זו, אך צריך לדעת שיש שם בעיה חמורה של חוסר מים.

<u>השר א. שרון:</u> יש לנו שם קידוח.

<u>מר ש. רביד:</u> אני לא רוצה שיהיה ברור מזה, שהמשמעות של הבאת התשתית עד ראש השטח היא שמתקציב פיתוח מקורות המים אנו צריכים להוריד משהו אחד ולהניח את הקו, כי הקידוח של תל-שוקת בקושי יספק את תצרוכת המים של ערד,

מר ש. רביד:

אחרי שנגמור לחשמל אותו ויש לנו בעיה ביחיר עם מים. לכן, זהו מפעל יקר. אז אני רק מבקש, שאם תתקבל החלטה, שיהיה ברור מי עושה זאת.

השר א. שרון: רענן, אתה התכוונת עד ראש השטח כן להביא.

מר ר. ויץ: לא, דיברתי על כל הפיתוח.

מר מ. דרובלס: יש דברים מינימליים שמוכרחים לתת.

מר ש. רביד: אני רק אומר שיהיה ברור, שאם אנו מחליטים להקים את עומר ב', פירוש הדבר שאנו לא עושים קידוח לאחד הישובים שהחלטנו.

השרא. שרון: אנו צריכים לשבת עם "מקורות" ולבדוק זאת בדיוק.

מר ש. רביד: אני אומר מבחינת כסף.

השר א. שרון: אם אתה שואל אותי, אני מאד בעד הישובים האלה והייתי יחד עם מאיר בסיור זה. אני דוקא מאד מתפעל מהקבוצה שיושבת היום ביחיר, היא קבוצה רצינית ביותר. אך בכל זאת, שכונה מסוג כזה, שחיכנס שם בין חורה לבין איזור משטרת ראווה לשעבר, מבחינת החשיבות שלה בשטח היא לא נופלת במאומה. יש דברים אלמנטריים שאתה צריך לתת.

השר א. שרון:

אני מוכן לפתח את כל התשתית ע"ח האנשים. אך להביא מים לראש השטח, להביא חשמל לראש השטח, להביא כביש לראש השטח - אתה חייב, אין לך ברירה.

מר ש. רביד: אני מצאתי חובה להגיד מה זה.

לגבי הנושא של עמק האלה - אני פונה שלין אריק - אני חושב, שצריך איך שהוא להוריד את החבר'ה מרעיון זה, כי לא יצליחו בו וחודש לפני יום הפינוי הם יהיו מאוכזבים ואנו לא נדע מה לעשות. אין לענין בסיס מספיק נכון והפיצויים לא יספיקו לבנות את התשתית והבית. במצב שאנו נמצאים היום, כשאין לנו תשובה לאנשי חבל ימית ואנו נמצאים פחות משנחיים מיום הפינוי, אנו לא נצא מזה.

השר א. שרון: לגבי עמק האלה, מאחר וגם לי יש ספקות בנושא זה, אני רוצה לקיים אתם שיחה אישית נוספת ולבדוק את כל הפרויקט הזה. תוך ימים אחדים אש אעשה זאת ואבדוק את הנושא מתחילתו ועד סופו.

מר ש. רביד: אם הם רוצים לעשות זאת בלעדינו, בלי לערב אותנו.

מר ר. ויץ: אני יורד מנושא צור הדסה. שריגים הוא מקום יפהפה ויש שם תכנית יפה.

תן להם שכונה.

השר א. שרון: כדי להקל על הדיון, אני רוצה להפריד בין תימרת ועומר ב' לבין הנושא של עמק האלה. אני רוצה להזמין, אישית, את האנשים ולבדוק נושא זה שוב, בעיקר נוכח המצב, שאין לי כסף להעביר את נביעות.

מר ש. רביד: אגב, זה יפגע בנביעות, כי ה-5 מנביעות רק יתנו סיבה לא לתקצב את נביעות.

השר א. שרון: את הנושא הזה אני רוצה לדחות ולא לקבל עליו היום החלטה. נסתפק בהחלטה לגבי תימרת ועומר ב'.

אל"מ ד. סתו: לגבי מצפה אלה אני רוצה להוסיף מלה אחת. אולי יש להציע להם עוד 5 הצעות אחרות להסתפח באיזו שהיא צורה לאחד הישובים הקיימים.

מר מ. שמיר: יש להם את ישוב האם שלהם, נביעות.

השר א. שרון: לא, אין להם.

אל"מ ד. סתו: אני מתכוון באיזור של עמק האלה.

השר א. שרון: אני לוקח על עצמי, מתוך דאגה, לדבר אתם שוב. אני מאד מעריך את אותו מ"מ הטנקים הפצוע מרמת הגולן, שהוא בעל הפרויקט הזה בעמק האלה.

מר א. בראון: הוא הקים זאת, בניגוד לדעת כל המומחים.

<u>השר א. שרון:</u> אותי מטרידה כל הזמן השאלה. אנו, בכל אופן, לוקחים 15 אנשים, נקשור אותם עם היסודות לבתים במקום, כשאני לא כל כך בטוח, כמה זמן יחזיק מעמד הזיווג העיסקי. אני מוטרד מענין זה. לכן, תנו לי שוב נושא זה לבחינה. אביא זאת עוד פעם הנה.

<u>אל"מ ד. סתוֹ</u> לגבי עומר, אני מסכים עם מה שנאמר קודם. הרעיון הוא חיובי. אין ספק, שזה צריך להשתלב בריקמה העירונית של באר-שבע והמצב הנוכחי, זה חייב להיות בלי שום משאבים לאומיים. חייבים להחליט החלטה עם תנאי זה בצורה מפורשת.

לגבי תימרת - יש לנו בארץ כ-50%-60% ערי פיתוח מיותרות, כי מבחינת הריקמה ההתישבותית, אם היו מפזרים היום את התושבים מחדש, הערים האלה לא היו קיימות, אך הן קיימות. לכן, המסקנה לדעתי צריכה להיות - וכאן הנקודה - שאם אנו מקימים ישובים חדשים כמו תימרת, זה צריך להשתלב בריקמה העירונית של הגליל ולמרות שמדברים על מרחק של 3.5 ק"מ ממגדל העמק, גם הכרמל מחיפה הוא במרחק כזה. חייבים להקים ישובים, שאם הם עירוניים, תהיה להם זיקה למרכזים העירוניים הקיימים ולא בדגם כפי שעכשו הולכים לבנות. הלואי ותימרת תגדל, תצמח ותהיה עיר והיא באמת תתחבר עם מגדל העמק.

אריק, גם אליך בא ראש המועצה, אמור. אני חושב, שהדאגה שלהם אמיתית ואחרי עיר הורדים, אם תתחיל לקום תימרת, היא תתחרה בערים הקיימות. לדעתי, הקמת תימרת היא חיובית, אך צריך לכפות זיקה הדדית גם למועצה האיזורית וגם למגדל העמק.

מר א. בראון: החיים יעשו את שלהם.

אל"מ ד. סתו: החיים עלולים לעשות את שלהם שהימרת תגדל כישוב סנובי על יד מגדל העמק.

מר מ. דרובלס: זה ניתן להכוונה, באמצעות משרד החינוך וכו'.

אל"מ ד. סתו: השאלה לאן ילכו למרפאה ולבית הספר ואיפה יקבלו את השירותים.

לדעתי, המועצה האיזורית צריכה להקים שכונה עירונית למגדל העמק וזאת, מהרגע הראשון, ולא להתנחם שבעתיד זה יהיה כך. לדעתי, אנו צריכים לקבל החלטה זו, על התנאי הזה.

השר א. שרון: זה לא מה שאמר רענן.

מר ר. ויץ: אני אמרתי בפירוש, שצריך לתכנן את זה בתור התחלה, אך בסופו של דבר, שזה יהיה חלק מהריקמה העירונית.

השר א. שרון: אך לא היום.

מר ר. ויץ: לי לא איכפת שיתחילו בצורה כזאת. אני תומך במאה אחוז במה שסרי אמר.

אל"מ ד. סתו: אך שלא מהרגע הראשון יקום נגד מגדל העמק.

השר א. שרון: מה זה נגד?

מר א. בראון: ההתנחלויות הן נגד השכונות. למה זה נגד? זה כמו אלון מורה נגד שכונה בירושלים. לא צריך להקים קיבוצים ומושבים, כי זה נגד. אאא איזה דיבורים אלה? למה זה נגד? הדר הכרמל זה נגד חיפה וביה הכרם זה נגד ירושלים.

מר ר. ויץ: אמרתי, שלפיזור שהוא חיוני יש מחיר. אך צריך לתכנן אותו כך, שלא יהפוך לדבר שהוא לא קיים בזכות עצמו. צריך להביא בחשבון שיבוא יום ותהיה שכונה. אז אם הוא יקח את מגדל העמק ויתחיל לתכנן עם עוד שכונות מסביב, אני מבין דבר כזה. אני בעד תכנון עירוני מפוזר, אך בידיעה מראש, שנדע לאן אנו הולכים בעוד 5-10 שנים.

מר א. בראון: יש בזה צביעות מסוימת. אני זוכר כשבנו את צהלה ואת רמת השרון לקציניים. אמרו להם: למה לא הלכו לשכונת התקוה? הם אמרו: אנו רוצים להיות יחד.

מר ר. ויץ: אך הם נבלעו.

מר א. בראון: גם הם יבלעו. הבעיה היא, שבדרך אחרת לא יקימו.

השר א. שרון: עם כל הכבוד לאמור, שהוא ראש מועצה מצוין, הוא היום לא יקים את תימרת, כי בתור שכונה של מגדל העמק, תימרת לא תקום היום. אם הם היו רוצים לגור אצל אמור, הם היו גרים שם.

מר י. מרגלית: אני רוצה לחדד אולי נקודה אחת. מבחינה אישית, אני לא שוללהחלטה, שמדינת ישראל תאמר: אנו יודעים מה יש לנו, אך במחיר ההתישבות אנו מוכנים ליצור העמקה יותר נכבדה בין ישראל א' וישראל ב' - וזו המשמעות.

השר א. שרון: למה זו העמקה? אתה רוצה שעל ההר הזה יחיו ערבים? אמרתי לאמור: אני מוכן להעמיד לרשותכם את כל הקרקעות שמצפון וממזרח לתימרת, תיבנו שם שכונות, שבסופו של דבר הם יכנסו בפנים. אך היום את תימרת לא יקימו, כי בני נהלל לא רוצים לגור במגדל העמק. השאלה היא אם אנו רוצים שערבים יגורו על הרכס הזה או יהודים. אני רוצה, שיהודים יגורו שם. אמרתי לאמור: כנס אתה לשטח הזה שבין תימרת לכפר החורש ותיבנה שכונות ותיבנה שכונות שלך, כי בסופו של דבר הכל יתחבר.

מר י. שפירא: אני מבין, שהענין הראשון ירד ואין צורך להביא זאת חזרה הנה. אינפורמציה/ אפשר להביא לכאן.

לגבי עומר ב', אני מבין ששאלת ערי פיתוח לא קיימת, כי ערד ובאר-שבע אינן בבחינת ערי פיתוח.

אל"מ ד. סתו: ראש מועצת ערד מדבר אחרת.

מר י. שפירא: לגבי תימרת, אני מצטרף להצעת רענן. אני מבין, שענין זה לא יגמר פה כי שר הבינוי יכול לערער על החלטה זו.

מר י. מרגלית: אני מתכוון לדווח לשר מה היה. אם תתקבל החלטה שאין השקעות מדינה, יכול להיות שהשר יחליט לא לערער.

השר א. שרון: אני אכבד אם הוא יערער. מצדי, אני אשמח אם הוא יביא זאת לממשלה. זו זכותו. אך כדי שתהליך יתחיל, צריך לקבל החלטה.

מר י. שפירא: לדעתי האישית, הדבר הוא גם לתועלת מגדל העמק, כי ע"י זה מקרבים אוכלוסיה בעלת איכות עליונה לאיזור זה ודוקא בדרך זו אפשר להביא לשם אוכלוסיה שתעמיק את איכות האוכלוסיה.

מצד שני, אני סבור שלאיזור ישובי נהלל יש צורך במרכז איזורי, שבו יתישבו עשרות או מאות משפחות, המשרתות את האיזור, שהיום אולי גרות בחיפה, ברמת ישי או בעמק. זה מהווה, למעשה, גם צורך בטחוני וצורך של חסימת ההתפשטות הערבית. מכיוון שזו בעיה עדינה של מגדל העמק, אני מציע לדחות את ההחלטה, למרות שרוב האנשים כאן בדעה חיובית, לשיחה בינך ובין שר הבינוי.

מר מ. דרובלס: למה לדחות?

מר י. שפירא: זו הצעתי. אני מציע שיחה נוספת לליבון הענין ויש לקחת בחשבון גם את הערת סרי, לא שילוב אדמיניסטרטיבי, אלא ראיה בטווח רחוק של השכונה הזאת כחלק מהשכונות שתסובבנה את מגדל העמק, שהיא הערה חשובה. לכן, זו הצעתי בענין תימרה. באשר לעומר, אני מצטרף להצעתך.

השר א. שרון: למה לדחות? יוסי ידווח לשר.

מר י. שפירא: אם הוא לא יערער, אז אני בעד זה שתהיה החלטה.

מר י. מרגלית: או שהשר יחליט לערער או שהוא יחליט לקבל זאת, לאור ההצעה שלא תהיינה השקעות מדינה.

מר י. שפירא: אני מציע, שאם לא יהיה ערעור, ההחלטה מתקבלת. אם יש ערעור, אז אין החלטה, יהיה דיון מחדש ולא צריך ללכת לממשלה.

מר א. בראון: אם זה ערעור, זה הולך לממשלה.

מר י. שפירא: למה לי ליצור התנגדות?

השר א. שרון: יוסי יבהיר לשר ברוח הכי טובה.

מר מ. שמיר: דעתי היא, שהבעיה שאנו דנים בה היא חמורה יותר מאשר חיזוק ותגבור עיירות הפיתוח, כפי שהן היום. מטבע הדברים, יש מי שמייצג נושא זה ויש מי שמייצג נושא שני, אך אם נעשה חשבון אמת נראה, שמצב עיירות הפיתוח מול הבעיה של סחף נוראי שקורה לגבי השטח במרחב, אני חושב שזה בעדיפות. זה לא יהיה נכון, מבחינה ממלכתית, לומר היות ויש לנו בעיה כזאת, שטרם מצאנו את פתרונה עד הסוף, אין אנו מטפלים במרחבים. אז לא יהיה לנו, בעוד שנה-שנתיים, במה לטפל.

מר מ. שמיר:

שניה, האמת היא שגם אותם החברים שפקפקו או הסתייגו מההצעות כפי שהובאו כאן, למעשה הם הרבה יותר חיוביים ביחס לתפיסת המרחבים מאשר משתמע מהדברים. הראיה, המצפים וההחלטות העקרוניות ביחס לישובים קהילתיים וכו'.

אני רוצה להאיר נושא זה משני היבטים, כדי לנסות לחרום את חלקי. ראשית, בכך שאין כל ספק, שאנו נמצאים בפני מציאות חדשה ונוסחאות חדשות ומה שקשה כאן - ונדמה לי, שבין היתר גם את זה השיגו המצפים - להחליט החלטות שיהיו מצד אחד קונצנזוס לגבי המומחים והאמונים על הפתוח ותפיסת המרחבים ומצד שני, שיהיו גם פתרונות עניניים לגבי הבעיה החדשה שנוצרת.

לדוגמא, במסגרת זו אני בדעה, שהשנים הקרובות צריכות לכוון אותנו לדרך של פיזור מירבי של מצפים ולא דוקא של קהילות גדולות, בין היתר כי אין לנו כוח לשאת בתשתית, אפילו שאנו צריכים בשביל יחידות גדולות ומבחינת האפקט המידי, אנו משיגים אותו עם מצפה קטן, שעולה 20 מיליון, כמו שנשיג עם ישוב גדול שיקום במשך 5 שנים. מי שבקי בנושא יודע טוב מאד, שאם הגליל מצטייר בעיניו כאצבעות, האצבעות הם הערבים ואנו בין האצבעות או להיפך, אז האמת היא, שואדי ערה מבחינה ערבית זה אגרוף. והנה עובדה, שמה שעשינו בואדי ערה זה חוור מאין כמוהו. להכריז על ישובים או ישובים קהילתיים בואדי ערה - לא נוכל לעשות; אך לגייס כסף ל-10-20 מצפים בואדי ערה, זה אפשרי.

מר מ. שמיר:

אני רוצה לומר משהו לגבי מה שאריק מסר בנושא הבדואים. מה קורה לנו? שדה העופה אחד איננו יכולים להקים, כי יש תביעה בדואית ל-160,000 אלף דונם או 300,000 דונם. כמה פעמים יש לנו 300,000 דונם?

השר א. שרון: אני נכנס לדבריך באמצע. אני מציע, בואדי ערה, לבנות מה שיותר מהר.

מר ר. ויץ: אנו מנסים להשיג לכך כסף ממקור אחר.

מר מ. שמיר: ענין מורדות הרי חברון, אנו חייבים תוך שנתיים להתפזר ב-15-20 יחידות. רק כך נוכל אח"כ ליצור את הקונצנזוס.

מר א. בראון: את הריקמה העירונית.

מר מ. שמיר: חשוב גם שאנו לא נשכח שבעצם הישיבה במצפה השגנו יותר מאשר נוכחות. הבעיה המרכזית היא, בסופו של דבר, תפיסת השטחים. יש תכניה ויש דרכים ויש פתרונות לכך, אך ענין זה חייבים לבצע פיזית.

(המשך הדברים רשמה מ.י.)

המשך דברי שמיר: לפני כן רשמה ל. דרוקר.
מכאן מיתקה יפה.

יש פתרונות לכך. אבל את הענין הזה חייבים לבצע פיסית. לפי דעתי - על רוב השטחים הקריטיים שעדיין בשליטתנו המלאה - תוך שנתיים אפשר להשיג את הדבר הזה. אני מעיז לנקוט כדר גורל של חצי מיליארד לירות פותר למעשה את רוב התפיסה לגבי שטחים אלה. איננו אופר תפיסה אורגנית, אלא פיסית וכשמורה לגבי כל התכניות שעליהן נסכים.

נורא הדבר שבסופו של דבר, בהיקף תקציבים אלה, איזלנו את הסכום של 250 מיליון לירות לשנה פעמיים, כדי לעשות את הענין הזה ושאחר-כך נהיה פתוחים לכל תכנון אפשרי. לא נהיה מוכניסלענין זה ואבקש שנושא תפיסת שטחים מעבר לנושא עצמו - יזכה לאיזו שהיא התיחסות ושיקול יותר מכפי שזכה בתכניות השנה.

<u>מר פרידמן:</u> חסרון הישיבה היום, שהביאו שלוש בקשות ולא אחת, של שלושה גופים כשקראי . דברי מאיר מכילים הצעה שלא דנו בה.

<u>מ. דרובלס:</u> לא צריך לזה משאבים.

<u>מר פרידמן:</u> אבל דרושה לכך תכנית.

<u>מ. דרובלס:</u> יש תכניות. אם תתן כסף - לא יהיו בעיות לטכנות היהודית.

<u>היו"ר א. שרון:</u> א. בקשר להמשך דברי מאיר שמיר, אנו רואים נושא זה עין בעין כבר שנים. הנושא של תפיסת השטח ושמירת רזרבת קרקעות להתישבות יהודית לדור זה והבא ואבאים אחריו - זו המשימה הנכבדה ביותר ברגע זה, שצריך לעשותה.

כמו שקיימנו בזמנו דיון בענין המצפים - ביקשתי לעבד אפשרות של הקמת 20 מצפים נוספים בגליל והוא ישב אתכם בהקדם על הצעתכם בענין המצפים באזור ואדי ערה, והייתי שמח לשמוע על מצפים בשיטולי הרי חברון, חרף קשיים באזור זה של ישוב מספר משפחות בודדות בכל מקום , אבל אני מחייב דיון בנושא זה.

היו לפנינו היום שלושה נושאים:

1. נושא אחד - מעתי בזה את דעתכם והצעתי בענין עמק-האלה מה שהצעתי, אבל עקיים שיחה נוספת ואודא שהאנשים האלה, שכולם רציניים - לא יסתבכו. הם עלולים להסתבך בגלל היותם כאן חריג של קבוצת אנשים, ולא אדם אחד. יש הבדל בין חריג אחד וחריג של קבוצה. עלינו לחבר כאן, לצערי, חמשה-עשר חריגים עם חריג אחד, היושב שם

השר א. שרון:

בפני עצמו, אפילו אם הוא מוצל מ מאד. על כן, אבדוק זאת אישית. אדווח לכם בישיבה הבאה מה העליתי בבדיקתי, כי חבל שהם יסתבכו.

אשר למקומות האחרים - אני מציע את ההחלטה הבאה:

א. מחליטים לאשר הקמת עומר ב' ותימרה. כאשר השקעת המדינה בהם תסתכם אך ורק בהבאת מים, חשמל וכביש לראש השטח. יתר ההוצאות יחולו על המתישבים והמועצות הנוגעות בדבר.

אורי בר-און: בתימרה יש מים וחשמל במקום.

היו"ר א. שרון: בסדר.

רענן וייץ: הועדה פונה למשרד השיכון שיתן דעתו על התכנון ועתיד המקום, שיהיו חלק מהמרקם העירוני.

היו"ר א. שרון: לא הייתי מוסיף זאת כרגע.

אם כן - מאשרים הקמת עומר ב' ותימרה כישובים עירוניים.

אורי בר-און: זה לא טוב. בשלב ראשון - ישובים קהיליתיים. כי ישוב עירוני - זה ישוב פתוח.

השר א. שרון: רבותי, "כאשר המגמה בעתיד לראות אותם כישובים עירוניים"- זה הנוסח.

רענן וייץ: על עומר ב' - אין בכלל שאלה.

היו"ר א. שרון: אני נשאר בעצמת ההחלטה כפי שהיתה ולא נוסיף על כך כרגע, כי זה עובר ועדות אזוריות ומרחביות וכל מלה שנוסיף כאן - תגרע.

מחליטים לאשר הקמת עומר ב' ותימרה, כאשר השקעות המדינה בהם יסתכמו בהבאת מים/חשמל/וכביש לראש השטח. יתר ההוצאות יחולו על המתישבים והמועצות הנוגעות בדבר.

יוסי מרגליות: אביא המתייגויות המשרד לגבי הצעת החלטה זו.

היו"ר א. שרון: בסדר, נלך אז לפי הפרוצדורה הרגילה, אך בכל זאת יש לנו עתה החלטה.

הישיבה הסתיימה

הת/12 מצפה לפיתוח תיירות כפרית בעמק האלה

יו"ר הועדה פותח.

ראש המינהל לפיתוח מרש"ל מציג בפני חברי הועדה את ההצעה להקים מצפה לפיתוח תיירות כפרית בצומת "עמק האלה" עבור גרעין של 15 משפחות ממפוני מרחב שלמה שגרים היום באופירה, די-זהב ונביעות.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; וה"ה י. פרידמן, ר. אלוני, מ. דרובלס, י. מרגלית, ר. וייץ ואל"מ ד. סתו.

מ ח ל י ט י ם יו"ר הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית יזמין לשיחה נוספת את נציגי המשפחות מאופירה, די-זהב ונביעות, המועמדות לפי הצעת ההחלטה שהוגשה לועדה, להקים מצפה לפיתוח תיירות כפרית בצומת "עמק האלה" - כדי לחזור ולבדוק את ההצעה על כל היבטיה. יו"ר הועדה יביא את מסקנותיו לישיבה קרובה של הועדה המשותפת.

המשך הדיון נדחה.

הת/13 הקמתם של עומר ב' ותימרת

יו"ר הועדה פותח.

נציגי המועצות האיזוריות עומר וקישון מציגים בפני חברי הועדה את ההצעות להקים באיזוריהם את היישובים הקהילתיים עומר ב' ותימרת.

בדיון משתתפים: השר א. שרון וה"ה ח. בנימיני, א. בראון, ר. וייץ, ח. ראם, ב. גבר, מ. דרובלס, י. פרידמן, ש. רביד, י. מרגלית, מ. שמיר ואל"מ ד. סתו.

מ ח ל י ט י ם לאשר הקמתם של היישובים הקהילתיים: עומר ב' בנ.צ.: קווי אורך 684 עד 686, קווי רוחב 466.5 עד 468; ותימרת בנ.צ.: קווי אורך 708.5 עד 710.5, קווי רוחב 620 עד 622 כשהשקיעות המדינה בהם יסתכמו אך ורק בהבאת מים, חשמל וכבישי לראש הטטח; יתר ההוצאות יחולו על המתיישבים והמועצות הנוגעים בדבר.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

סטנוגרמה

עותק 2 מתוך 2.

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית

ב' בשבט תש"ם - 20.1.80

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, מ. נסים

נציגי ההסתדרות הציונית : א. כץ, פ. שנק, א. שנקר, א. תבין

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן, ד. לוי, ח. לנדאו (חולה), ג. פת, ש. תמיר

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, ר. וייץ, ע. לוינסקי, מ. ריבלין, י. פרידמן

א. ביידץ	-	מינהל מקרקעי ישראל
א. בראון	-	לשכת שר החקלאות
א. דודאי	-	לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
אל"מ ד. סתו	-	משרד הבטחון
א. פוגל	-	משרד האוצר
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/9 הקמת היישוב לבונה עמ' 2.

הת/10 הקמת גבעת חדשה (מצפה גבעון) עמ' 3.

הת/11 הקמת שקף ונחושה במורדות הר חברון עמ' 19.

./הקמת

בפרוטוקול זה 26 דפים.

רשמה: נהרה תמ.

הח/9 <u>הקמת היישוב לבונה</u>

<u>השר א. שרון:</u> אני פותח את הישיבה.

הנושא הראשון על סדר היום הוא ענין לבונה. כידוע לכם, נושא לבונה אושר ע"י ועדת השרים לענייני בטחון וע"י הממשלה ועכשו אני מביא אותו לועדה זו. מדובר בישוב קהילתי, מורכב בעיקרו מאנשי התעשיה האוירית, מחוך כוונה למקם אותו במחצית הדרך בין נוה-צוף לבין גבעת-כח, מה שהיה פעם כפר קולא, ליד צומת רנטיס-לובן. היום נדון גם ערעורו של סגן ראש הממשלה והערעור נדחה ע"י הממשלה.

למעשה, מה שאני רוצה כרגע: (א) לקבל החלטה על הקמת הישוב; (ב) לקבוע מי יטפל בנושא זה.

זה נושא אחד וממנו אני רוצה לעבור ישר לנושא מצפה-גבעון ואני מבקש מאורי להציג את שני הנושאים, כדי שנוכל לגשת ישר לטיפול בהם.

<u>מר א. בראון:</u> לבונה נמצאת על הצטלבות הכבישים - כפי שאמר השר, מגבעת כוח לנוה צוף והכביש שהולך מאיזור לטרון- בית סירא, דרך נוה צוף-לובן-מסחה והלאה עד אזון.

למעשה, כבר נוצר הקשר הראשוני של הגרעין עם המחלקה להתישבות, אלא שהם לא הגיעו לטיפול, כי הם מחכים להחלטה כאן. הכוונה היא להקים כאן ישוב קהילתי של 500-300 משפחות. יש איתור של שטח אדמות מדינה, שסומנו ואותרו ומיועדות להקמת ישוב זה, צריך לגשת לתכנון וביצוע ולהעלות בהתחלה ישוב זמני ואח"כ לעבור

מר א. בראון:

לישוב קבע. יש שטחים נוספים מדרום לכביש, שהם עכשו יבדקו. זה לגבי לבונה.

מר א. כץ: כמה דונמים יש בס"ה בשטח רצוף?

מר א. בראון: בשטח שקיים היום יש כ-600 דונם רצופים ויש שם שטחים נוספים בבדיקה.

השר א. שרון: ס"ה השטח הוא כאלף דונם, כשמתוכם לגבי כ-500 דונם נקבע לאחר בדיקות יסודיות, שהוא שטח שללא ספק עומד בקריטריונים המקובלים היום להקמת ישוב, ואילו השטח האחר מחולק אף הוא לשני סוגים: יש חלק שעדיין צריך לברר את מעמדו ויש חלק, שהוא אולי בבעלות פרטית. אך השטח שבו מדובר הוא מעל ומעבר לכל ספק שטח שניתן להקים עליו ישוב, על סמך בדיקות של משרד היועץ המשפטי. זהו שטח טרשי והרריי, זוהי גבעה שולטת מאד וחשובה מאד.

השר מר א. כץ: הישוב הזה כבר מתוכנן?

מר א. בראון: עוד לא, עכשו צריך להתחיל.

הת/10 גבעת חדשה (מצפה גבעון) המקום השני הוא גבעת חדשה. כפי שידוע לכם, גבעון נמצאת היום במחנה הצבאי כאן (מראה על המפה), שיש בו כ-130 משפחות. הישוב הוא בטיפול משרד השיכון מההתחלה. מכאן יצאו שני גרעינים, האחד לגבעת חדשה, שזה ישוב יותר סגור ויותר קהילתי והשני לשכונה העירונית גבעון עצמה, אשר נמצאת בצומת התול"ר, שזהו צומת הכבישים ממחנה עופר לרמאללה ועטרות, או כביש שמחבר את

מר א. בראון:

רמאללה עם ירושלים.

אנו מדברים עכשו על איזור שנקרא גבעת חדשה, שהוא מדרום לצומת התול"ר. במשך הזמן, יכול להיות שזה יתחבר ביחד. גבעת חדשה היא אדמות יהודים, שניקנו בשנת 1932 ע"י חברה שנקרא "בני ישראל רמה".

השר א. שרון: זה מה שבזמנו הממשלה סיכמה, שאם נגיע להסדר של רכישת הקרקע, אפשר לבנות שם.

מר א. בראון: השטח הוא 167 דונם של אדמות יהודים בגבעה עצמה. נוסף לכך, יש עוד 300 דונם, אך מתוך ה-167 דונם אלה אנו מדברים כרגע על 87 דונם, שלגביהם הגענו להסדר, יש לנו הרשאה בכתב וכבר מוכן חוזה לחתימה עם הסוכנות היהודית ויש להתחיל להקים את הישוב, אשר יקרא מצפה גבעון. בודאי קראתם בעתון בשבוע שעבר על כך, שבחקופה זו הערבים זרעים וחורשים ויש לנו חטיפות של אדמה יהודית במקום זה. לכן, חשוב לעלות עכשו על השטח ולממש אותו. המימוש יהיה ע"י הקמת איזה שהוא מאהל וע"י נטיעות של האיזור. אנו ניטע עצי אורן או ברושים מסביב לשטח. הכוונה כאן היא לבנות את ישוב הקבע. אין כוונה להקים עוד פעם ישוב זמני, כי המתישבים גרים בישוב זמני, במחנה הצבאי.

השר מ. נסים: מה יהיה במחנה הצבאי דהיום?

מר א. בראון: יש מאות משפחות המתדפקות על המחנה הצבאי עצמו ורוצות להכנס לשם. אפילו מאבטחי הכנסת שואלים אותי, כי הם נרשמו בזמנו להיות חברים.

השר א. שרון: (מראה על המפה) - אנו העלינו לפני הממשלה את כל הקומפלקס שיש כאן. העיגול הירוק הוא המחנה הקיים היום. המקום השני נמצא ממש לידו. המקום העיקרי של גבעון יהיה במקום של העיגול האדום, בצומת החול"ר. יש לנו עוד הנושא של בית חורון, שהוא קצת יותר מערבה. הישוב הזמני שלו נמצא על שטח קטן מאד עם 45 משפחות והם צריכים לעבור למקום קצת יותר קרוב לגבעון. בגלל האיטיות בכל נושא איתור השטחים, עוד לא קבעו את השטח המפורט. אך כל זה יחד יהודה איזור יהודי אחד והוא בעל חשיבות רבה מאד, כי הוא נכנס כחלק מהטבעת שאנו בונים סביב ירושלים. כי בפריפריה של ירושלים צומחת היום אוכלוסיה ערבית צפופה ביותר. פרט לעובדה שכ-30 אלף ערבים נכנסו לגור, מאז מלחמת ששת הימים, בתחום המוניציפלי של ירושלים דהיום, יש לנו עוד כמספר הזה של ערבים שנמצאים בפריפריה מסביב. ז"א, ירושלים הולכת ונחנקת ע"י אוכלוסיה ערבית. זהו חלק מהתכנית שלנו להקפת ירושלים בטבעת וזו הסיבה שכל הדבר הזה יבנה כאיזור אחד, כאשר נתגבר על בעיות קרקע מפה ומשם.

מר א. בראון: עוד דבר שרציתי להזכיר, בעקבות דברי השר. הכביש השני לירושלים, שלמעשה הוא כבר מחוכנן, אשר הולך מאיזור ההתישבות במודיעין, דרך כפר שילת, כפר רות ומתחיה יעבור כאן (מראה על המפה) ומכאן יהיה לו סעיף שעובר לירושלים וממשיך למעלה אדומים. זה יהיה הכביש שיעבור מצפון ויכנס לירושלים מצפון לדרום.

השר א. שרון: לשם אינפורמציה - בנושא הכביש טיפלה ועדת השרים לעניני ירושלים והיא כבר קיבלה החלטה על הקמת הכביש, אני מעריך לפני שנה וחצי.

השר א. שרון:

אנו יודעים היום שבשנות ה-80, הכביש הקיים היום לא יאפשר תנועה סדירה לירושלים בגלל היקף התנועה וזהו אחד הדברים שלגביהם יש החלטות ממשלה, אך בכל זאת לא ניגשו לבנות את הכביש. כביש זה משתלב בכל המערכת הזאת.

מר א. חבין: היכן יעבור כביש זה?

השר א. שרון: (מראה על המפה) מאיזור בן-שמן זה ילך לאיזור בית-חורון-גבעון, מפה הוא יסתעף סעיף אחד לירושלים, כניסה מצפון, בנוסף לכניסה הקיימת היום שהיא ממערב, והוא ימשיך ויעקוף את איזור נוה יעקב ויגיע לעיר מעלה אדומים. התכנית הסופית היא שקשת זו תתחבר אחר כך עם מה שאנו קוראים ציר עמק האלה - מצפה שלם. תהיה מין קשת כזאת, שתיתן אפשרות להגיע לירושלים בדרכים נוספים ולהגיע למעלה אדומים שלא דרך מעבר העיר, שצצצצ דבר שבמשך הזמן יהפך לבלתי אפשרי.

זהו תיאור כללי של התכנית הזאת.
השר נסים, לא דנו בזה מזמן בועדת השרים לענייני ירושלים. תפקידנו להזכיר נושא זה.

מר י. מרגלית: לגבי כביש בית חורון - בתחילת 1979 הכביש היה מסומן ע"י המשרד להתחילת ביצוע, בגלל התפיסה הערבית, אך ברגע האחרון הוא הורד, עקב מגבלות תקציביות.

מר י. מרגליות:

נקודה נוספת לגבי העיר גבעון - יש אצלנו תכנית כללית לישוב עד לסדר גודל של 5,000 משפחות עוד מזמן הממשלה הקודמת, אך בגלל הבעיות הקרקעיות, אנו לא יכולים להתקדם.

מר א. בראון: בגבעת התול"ר איתרו למעשה 600 דונם, שחלקם אדמות יהודים וחלקם אדמות לא בבעלות וזה נותן אפשרות להתחלת בנית השכונה הזאת, אשר מתוכננת על כ-1,500 דונם. התכנית של גבעון בגבעת התול"ר היא תוכנית יפה ומפורטת עד הסוף.

מר א. כץ: אפשר לקבל פרטים נוספים על הגרעין המיועד להתישב בלבונה?

מר א. בראון: זהו גרעין המורכב בעיקרו מאנשי התעשיה האוירית xxxx בלוד xxxx ואליו יצטרפו נוספים. הגרעין מונה כיום כ-80 משפחות, אך יש להם מרחב הרבה יותר גדול. הם לא רצו לקלוט יותר בינתיים, כי הישוב הזמני יהיה בודאי יותר קטן מ-80 משפחות. יש גרעין של בני ראש העין שרוצה ללכת ללבונה, אך זאת נראה עוד בעתיד.

מר א. פוגל: אני אמנם חדש בועדה ואני בטוח, שלא אחדש שום דבר.

מר א. בראון: אולי אקדים אותך ואומר בנושא ההקציב של הישובים. ישובים אלה אינם מחוקצבים ובזמנו, היה סיכום עוד עם ארליך, שכל ישוב חדש שיוחלט עליו בועדות למיניהן, אם זה בממשלה או בועדה להתישבות, יחוקצב בהתאם לישוב שעליו יוחלט. הישובים האלה לא תוקצבו ואנו מעלים זאת לדיון באוצר בימים הקרובים, במסגרת הדיון על תקצוב הישובים החדשים עד שנת התקציב הבאה.

השר א. שרון: שוחחתי אתמול עם שר האוצר בנושא זה ואנו עומדים לקיים בימים הקרובים פגישה בפורום מצומצם, אשר עוסק בנושא חקלאות והתישבות, של שני השרים ושני המנכ"לים. בפגישה זו ידונו גם המקורות הכספיים, וזאת לקראת הישיבה שדובר עליה כאן, אשר צריכה להתקיים. מסיבות של דיונים בנושא התקציב סיכמנו, שקודם תהיה פגישה מצומצמת של שני המשרדים ואח"כ תתקיים הפגישה המשולשת ולאחר מכן ועדת השרים לענייני כלכלה.

מר א. פוגל: שיטת התקצוב בשנת 1979 היתה, שנקבע סכום של 500 מיליון ל"י להקמת ישובים חדשים והפירוט שלו נקבע בהתאם להחלטות ועדת השרים.

מר א. בראון: ההיסטוריה היא אחרת. בהתחלה אמרו, שכל ישוב שיבנה יתוקצב ואילו אח"כ אמר שר האוצר: קחו 500 מיליון ל"י ובזה גמרנו השנה. הסכמנו לכך, אך בינתיים השנה לא נגמרה.

מר א. פוגל: במסגרת ה-500 מיליון סומנו כ-20 מיליון ל"י ללבונה; אך כיוון שצריך היה לחלק את הסכום והוא לא מספיק, אז לבונה ירדה מהקצאת הסכום זה ואותו סכום הוצא לישובים אחרים.

כמובן, שהכל יהיה כפוף לסיכום שיגיע אליו יו"ר הועדה עם שר האוצר, אך ככלל, אני רוצה לומר לחברי הועדה, שקשה לנו לראות במסגרת התקציב של השנה הבאה, שהיא מצומצמת יותר מתמיד, הקמת ישובים חדשים. אם ימצא כסף לנושאים חדשים, בודאי טוב. הדגש בתקציב השנה הבאה הוא על חיזוק הקיים, זאת למרות שהקצבנו בשנה הבאה להתישבות סכום יותר גדול ריאלית מאשר בשנה זו. עשינו זאת, כי נקלענו לבעיה, שהכמות הגדולה של הישובים שהוקמו חייבה תמיכה שוטפת ומאסיבית לחיזוקם. אמנם, הערה זו פחות נוגעת ללבונה ולגבעון, שיש להם פוטנציאל שונה מאותם מרבית הישובים שתיארתי. אני מוצא לנכון להעיר זאת ככלל, לגבי הנושאים הבאים, שיש גידול ריאלי בתקציב ההתישבות כולו, אך להערכתנו זה לחיזוק הישובים הקיימים, כי אחרת יהיה קשה להם להתקיים. אם יהיה סיכום אחר, אז הכל ישתנה. אני רק רוצה לבקש, שהחלטת ועדת השרים היא החלטה עקרונית, וכאשר תהיה הרשאה תקציבית אז היא תתבצע.

השר א. שרון: כדי להסביר את הדבר, מקרה זה הוא מיוחד. היה תקציב והעבירו אותו. הנושא התקציבי יתברר. אשר לעצם הענין העקרוני, שאליו הסבת את תשומת לבנו, הרי שקיימת החלטת ממשלה ברורה בנושא זה והיא דיברה הן על חיזוק הקיים והן על תוספת, במסגרת הנושים. הזמן העומד לרשותנו הולך ונעשה קצר מיום ליום. להוסיף ולחזק זה דבר שאפשר לעשות תמיד, אך להכנס לאן שצריך להכנס, הזמן הולך ומצטמצם. כך שחרף העובדה

השר א. שרון:

שרצון כולנו לחזק את הקיים, בהחלט יהיו בשנה הקרובה גם מספר מקומות חדשים, לפי החלטת הממשלה.

מה שאני רוצה שנקבע עכשו, ברגע שיאושר התקציב מי יטפל בנושאים אלה וכשחשבתי על כך נראה לי, שנושא לבונה צריך להיות בטיפול הסוכנות.

מר א. בראון: גם מצפה גבעון וגם לבונה צריכים להיות בטיפול הסוכנות. בעתיד, בקרוב מאד, נעלה את ענין גבעת התול"ר, נבדוק את הנושא הקרקעי יותר, וזהו נושא עירוני שיהיה במשרד השיכון.

השר מ. נסים: למה גבעון לא בטיפול משרד השיכון?

מר א. בראון: כי רצינו להקים שם ישוב קהילתי ולא עירוני. זהו היעוד של גרעין זה.

השר א. שרון: במה שנוגע ללבונה, בעיני זה לא מוטל בספק כלל וכלל, שכאן מדובר בישוב קהילתי והוא צריך להיות בטיפול החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית. באשר למצפה גבעון, יכול להיות שאתה צודק.

מר א. כץ: מהו הגודל המירבי של הישוב הקהילתי?

מר א. בראון: 350-450 משפחות.

השר א. שרון: זה מתחיל בדבר קטן ועובר לדבר גדול. היום באלקנה יש 900 נפש. אלקנה בעיני היתה מתפתחת לעיר והיא בטיפול משרד הבינוי. זה סידור טוב. אריאל היום מונה בין 800 ל-900 נפש, היא תהיה עיר, היא נמצאת בטיפול משרד הבינוי וזה נראה לי סביר. ז"א, המקרה של לבונה הוא מקרה מובהק של ישוב קהילתי ואני בהחלט רואה את הצורך, שהוא יהיה בטיפול החטיבה להתישבות. לגבי גבעון, נשמע כאן ובודאי יהיו דעות לכאן ולכאן.

מר ש. רביד: אני מניח, לפחות במתכונת שאנו מטפלים בישובים הקהילתיים הקיימים, שלבונה נכללת בתוכם מבחינת אופיה ומיקומה, לפחות בשלבים הראשונים, כלומר בשנים הקרובות. לעומת זאת, לגבי מצפה גבעון, אני מבין את רצון הגרעין להתנתק מהגוף העיקרי, אך מעשית, היות והם יושבים כיום בישוב זמני, אז כל המעורבות שלנו יכולה להיות רק תכנית עבודה והעברתם למשרד הבינוי ודבר זה יכול רק להבטיח שאנו נתכנן תכנית עבודה ואח"כ משרד הבינוי יבנה. אז אני הייתי מוותר על המעורבות שלנו רק באותו שלב. לו היינו צריכים להקים מחנה זמני ולתחזק אותו - ננית, אך היות וזה המצב, אין לי שום בעיה שנתרום תרומתנו בנושא זה של תכנית עבודה. אולם, אני חושב שאנו מכניסים מימד נוסף, שהוא אולי מיותר.

השר מ. נסים: אני חושב, שלגבי לבונה אין בעיה. לגבי גבעון, אני חושב שצריך לראות את המכלול של גבעון כאיזור, שבא לפתור בעיות של מרחב ירושלים, כישוב עירוני. אז אינני חושב שמתאים, שיתחילו בסוכנות וימשיכו במשרד הבינוי. נראה לי שמשרד הבינוי מתאים יותר לענין.

מר י. מרגלית: אני לא מתיחס כרגע לישוב הקבע גבעון, שיהיה ישוב בעל אופי עירוני, פתוח לכלל הציבור. אנו מדברים כרגע על הקמת מצפה גבעון, כשמדובר בעליה לגבעה מסוימת ובבניה מספר מיבנים זמניים.

השר א. שרון: לא, מדובר בבניה קבע ישר.

מר י. מרגלית: אם מדובר על מצפה גבעון, אני לא יודע אם היא חלק מהתכנית כולה. קוראים לזה אמנם מצפה גבעון, אך בסופו של דבר זה עוד עליה לגבעה מסוימת, ששם תהיה קבוצת אנשים, בבניה זמנית מהירה. אלא אם כן יש כוונה ללכת לבניה קבע בשטח של 80 דונם ואיננני יודע איזה אופי זה ישא.

אם תתקבל כאן החלטה, שלפיה משרדנו יטפל בכך ומדובר בבניה קבע, אנו ברצון נצטרף אליה, אם יועמדו לרשותנו המשאבים המתאימים.

מר ש. רביד: אין טעם שנטפל בהם במחנה שמוחזק היום ע"י משרד הבינוי.

מר א. בראון: ראש המחלקה להתישבות, ביחד אתי, נהלנו עם הגרעין את כל המגעים ואני מציע, שנחכה לשובו של ראש המחלקה להתישבות ונביא זאת חזרה לישיבת הועדה ובינתיים גם נבדוק זאת עם משרד הבינוי. ישבנו על כך עם הגרעין ואני לא רוצה עכשו לקבוע דבר אחר.

מר י. מרגלית: אם מדובר על כך שהמחלקה להתישבות תבצע בנית קבע, אז יש לי הערות על כך.

מר א. בראון: לא זו הכוונה. הכוונה שלנו היא שהסוכנות מטפלת בישוב עם אנשים הרבה יותר באופן קרוב, היא דואגת להם וזה מקבל צורה הרבה יותר של טיפול אישי מאשר כשמשרד הבינוי מטפל בזה. יכול להיות שגם נושא הפרנסה יכנס אצא פה. לפיכך אני מציע שנדחה זאת ונחכה לשובו של מתי דרובלס.

השר א. שרון: אני יכול לדחות זאת. מה שברור הוא, שברגע שתיפתר הבעיה התקציבית, לבונה תהיה בטיפולה של החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית.

נושא מצפה גבעון אישרנו והוא מקובל.
מי יבנה אותו - נקבע בישיבה הבאה.

מר ש. רביד: יכול להיות שנסכם זאת לפני הישיבה.

השר א. שרון: אם תגיעו לעמק השווה, תסכמו זאת ביניכם.

אל"מ דן סחר: אני רוצה להעיר, בעיקר לגבי לבונה, שחשוב שיקבע מי יטפל, כי אנו מחכים לזה בגלל נושא הגידור. לפחות לגידור צריך להקצות את הכסף.

השר א. שרון: לחטיבה להתישבות יש כסף לגידור.

מר י. מרגלית: אני רוצה להעיר לגבי הגידור. במקום אחד לפחות גידרנו וזו השקעה מבוזבזת לריק. גידרנו באפרת. הגידור היחידי שניתן לבצע בהוצאות, שהן גם כן יקרות, זה גידור בקר וזה לא שווה שום דבר.

השר א. שרון: אפשר לסמן זאת גם ע"י חביות.

אל"מ דן סתו: זה צריך להיות גידור של ממש, כי עכשו זו חקופה של חריש וחורשים. אפרת - זה סיפור אחר.

השר א. שרון: תשקיעו את המינימום. זהו ענין סמלי. אפשר לשים עמודים במרחק מקסימלי אפשרי. חוט אחד מספיק פה. זה יותר נושא של קביעה בעלות, זו אינה גדר שמונעת חדירה. העשו את המינימום ההכרחי בנושא זה.

לגבי לבונה סיכמנו, שהטיפול הוא בידי החטיבה להתישבות. לגבי מצפה גבעון, אני מציע לקבל את הסיכום, שאורי בראון, שמעון רביד ויוסי מרגלית יחליטו, על דעת הועדה, מי יהיה הגוף המטפל.

אני רוצה לקפוץ לנושא שונות ואסביר מדוע. אני רוצה לשאול את רביד מה קורה כרגע בחבל עזה. אנו אישרנו הכל, אנו יודעים בדיוק כמה ישובים אנו רוצים. יש לי הרגשה, שבנושא זה שעון החול ממש מחרוקן וכל החול נשפך לנו בין האצבעות.

מר ש. רביד: בידינו נתון רק דבר אחד. במסגרת אותם 500 מיליון שדובר עליהם, תוקצבה הקמת היאחזות אחת בקטיף ד', שאותה אנו מקימים בימים אלה. המיבנים הוזמנו וצריך לעבוד בהכשרת הקרקע. בכל אופן, המיבנים הוזמנו והיות והיה תקציב רק לישוב אחד, החלטנו לא להחליף את המאהל הדרומי בישוב, אלא להקים נקודה נוספת. מבחינתנו, רק זה מה שמונח על הפרק. נוסף לכך, קיבלנו על עצמנו לגמור את תכנית העבודה של המרכז האיזורי ואני מקוה, שעד אפריל תכנית זו תהיה מוכנה. מעבר לזה, זו רק בעיה של תקצוב. כי שלושת הקטיפים גמורים מבחינת התכנון לבנית קבע ומחכים רק לתקציב. הדבר היחידי שמעכב הוא כסף. אגב, אחד הגרעינים יושב בכפר דרום ומחכה.

השר א. שרון: את זאת נעלה באותה פגישה שתהיה בכל הנושא התקציבי, אלא אם לכם יש כספים.

מר י. מרגלית: אחד התנאים להקמת שני הישובים שם הוא פריסת מערכת הכבישים - ז"א חיבור בין הקטיפים הדרומיים והצפוניים והיציאה לכביש הראשי - כי אחרת, אי אפשר להכנס, מאחר וצריך לעבור את חאן-יונס. מדובר בסכום המתקרב ל-100 מיליון ל"י.

השר א. שרון: יש צבא המשגיח על הסדר. את הנימוק הזה לא הייתי מביא.

מר י. מרגלית: אני חושב, ששני ישובים מסוג זה חייבים להיות קשורים לגוש הקטיפים הצפוני, כי אחרת הם לא יכולים לחיות לבד.

השר א. שרון: אני רוצה להעלות בהקשר זה את נושא הכבישים. לדעתי, הישובים האלה צריכים להיות קשורים אל הנגב המערבי בצורה הבאה: כביש אחד, שהוא קיים היום, מאיזור קיבוץ כיסופים לאותו מקום שכפר דרום הישן היה קיים עוד ב-1948, משם יוצא לצומת הכבישים בדיר-אל-בלח ומשם צריך להיות חיבור לחבל קטיף. זו כניסה אחת אאאאשקיימת. אחר כך, כמובן, הישובים צריכים להיות מחוברים ביניהם ואל המרכז האיזורי, כי המרכז האיזורי נמצא בתוך, כשממזרחו 3 ישובים וממערבו 3 ישובים והשאלה היא לאן יצא הכביש. היתה פעם מחשבה, שהכביש יוביל אל הגבול הבינלאומי ולאורך הגבול הבינלאומי הוא יגיע לאיזור כרם שלום. זהו דבר בלתי אפשרי, כי צריך לזכור, שרפיח עצמה מחולקת ונמצאת משני עברי הגבול הבינלאומיים; ולא רק שהיא מחולקת, אלא היא אפילו לא מחולקת לאורך כביש מסוים, אלא רבע או שליש נמצאים ברפה-סינא והשאר ברפה-פלסטין. לכן, בעיני, הכביש שצריך להיות צריך ללכת מאיזור הקסיפים לנחל מורג ומנחל מורג יש לנו בעצם היום חיבור אל הציר המזרחי יותר, שמחבר את חאן-יונס עם רפיח ומפה צריך לחבר אותם אל איזור כרם שלום - ניר יצחק. זה דבר שחייב להיעשות וזה גם כן צריך להופיע בתכנית. אני מבקש לעבד תכנית זו וגם לגביה צריך לקבל אישור תקציבי.

כאשר מדברים בנושא זה, אני רוצה לגעת בדבר נוסף - ואני פונה אליך, סרי. בשנת 1971 - ואני זוכר זאת כאלוף פיקוד דרום - סגרנו שטחים, כמו שסגרנו אז את השטחים של חבל קטיף, האיזור של נחל נצרים והאיזור של ישובי הפיתחה. באותו זמן גידרנו שטח של כ-11,000 דונם באיזור, שבו נמצא הישוב מורג היום. מורג היום אינה יותר היאחזות נח"ל, אלא מקום להכשרת גרעינים לישובי חבל הבשור. איננני יודע אם השטח נתפס מבחינה פורמלית או לא. אני לא יודע מה נתפס ומה לא. היום בידינו בס"ה שטח קטן שם, אך השטח

השר א. שרון:

עצמו הוא גדול מאד. אמנם, ובדקתי זאת היטב, במשך השנים חלקים נתפסו והגדר עדיין קיימת מסביב. לא היתה הקפדה, אך יש בודאי חלקים שהם אינם נטועים או אינם משמשים למגורים.

צריך להבין, שבהיעדר החיץ של ישובי הפיתחה אנו עומדים עכשו בפני מצב לגמרי שונה. מה זה החיץ היום? החיץ של הישובים הנמצאים לאורך שפת הים. אך אין לנו פה שום סגירה הסוגרת מאיזור שפת הים בכיוון ישובי חבל הבשור - וזה מצב לא טוב. אנו במורג רואים מקום לישוב. אך מה שאני מבקש מכם הוא לבצע בדיקה מהירה - אורי, תהיה במגע אתם בנושא זה - לראות מה אדמות מדינה ומה לא, כדי שנוכל לראות מה ניתן עוד לעשות שם; כי אחרת אמנם סגרנו, אך סגרנו רק כלפי צפון ולא כלפי מערב. לא סגרנו את אותו מקום, שהיינו רוצים שבו יהיה החיץ והחיץ צריך להיות בנוי, לדעתי, לאורך אותו כביש שדיברתי עליו, של קטיף - מורג - חבל הבשור. אני מבקש שתאתרו את השטחים שם, כדי לראות מה הסטטוס שלהם וכו'.

אל"מ ד. סתו: חוץ מהשטח של מורג, אין שם אדמות מדינה.

השר א. שרון: לגבי מורג, זה מקרי שסגרו חלק זה. היו שם שטחים הרבה יותר גדולים.

אל"מ ד. סתו: מורג היתה איזו חווה.

השר א. שרון: מורג היתה דיונה ואני מכיר זאת לפני שהיה שם כביש. אני בעצמי הבאתי לשם, לפני הרבה שנים, את ועדת השרים להחישבות דאז והנחתתי אותם בהליקופטר

השר א. שרון:

על דיונה זו. זו לא היתה חווה. זה היה חלק מהתפיסה שקראנו אז ביתור הרצועה - איזור נחל נצרים - איזור סמירי - איזור מורג. לכן גם גידרנו בזמנו את השטח. אני מדבר על דברים שקרו לפני 9 שנים, אך בינהיים לא טיפלו בהם. אולם הבעיה כרגע לראות מה ניתן להציל מתוך שטח זה. חלק גדול נטוע היום וחלק מיושב. אני רוצה לדעת מה קיים. הענין הכספי יסודר בפגישה שתהיה עם שר האוצר ואח"כ עם שר הבינוי, בהתאם להחלטות הועדה.

אם מדברים על דבר זה אני רוצה, יוסי, לשאול עוד שאלה. לפי תכנית העבודה שלכם בשנה שעברה, הייתם צריכים לבנות, אם איננני טועה, 400 יחידות דיור בישובי הגליל ונדמה לי שמה שניבנה, אם בכלל ניבנה, הוא הרבה פחות. מה קורה בנושא זה?

<u>מר י. מרגלית:</u> בחוק התקציב היו 200 יחידות ובפועל ניבנו 70.

<u>השר א. שרון:</u> מה עם 130 האחרים?

<u>מר י. מרגלית:</u> זה בין מחיר היחידה שמופיע בחוק התקציב לבין העלות בפועל, עם כל מה שמשתמע סביב זה. זהו הפער. אמנם, רושמים מספר יחידות במונחים כספיים, אך מה שקובע זה הכסף ולא היחידה. זהו הפער שנוצר וגם ההתיקרויות שקיבלנו מהאוצר לא עלו ביחס לעלויות אלה.

<u>השר א. שרון:</u> יש מצוקה גדולה מאד בישובים אלה.

<u>מר י. מרגלית:</u> ביקשנו השנה עוד פעם. נראה מה יעמידו לרשותנו.

הח/11 **הקמת שקף ונחושה במורדות הר חברון**

השר א. שרון: אנו עוברים לשקף ונחושה.

מר ש. רביד: הנושא של שקף ונחושה הוא חלק מחוכנית המדברת על שורה של ישובים לאורך הקו הירוק, משני צדיו, תלוי במיקומים שבהם יש לנו קרקעות. אנו מדברים על הישוב הצפוני ביותר בנחושה, זה מה שהיה פעם ישוב, והיום הקרקעות הם בעיבוד ישובים, חלק של גוש עציון וחלק בעיבוד ישובים בסביבה.

מר א. כץ: היכן שהיתה נחושה שלנו?

השר א. שרון: (מראה על המפה) - זהו החלק הצפוני. אם תיקח זאת כדמוי פרסה, אז זה יהיה החלק הצפוני של הזרוע המערבית. כל התכנית מקיפה את חבל יתיר ועולה אח"כ עד הקוע. היא נועדה למנוע תופעה מאד חמורה שקורית היום, של התחברות האוכלוסיה הבדואית בנגב.

מר ש. רביד: (מראה על המפה) - זהו כביש שיורד מטרקומיה לכיוון קרית גת. לאורך הקטע המערבי הזה אנו מדברים על 5 ישובים ולאורך הקטע הדרומי של הקו הירוק אנו מדברים על 4-3 ישובים ואח"כ עולים בחזרה לכיוון מדבר יהודה, כשיתיר כבר יושבת וקרנית נמצאת בבניה. אנו מציעים עכשו להקים את נחושה ואת שקף, כשאלה הם שני ישובים שנשענים, בעיקר, על קרקעות הנמצאות מערבית לקו הירוק ותפקידם ליצור גם את הגלישה הקיימת בכוון הרי חברון, לתוך השטח שלנו.

מר ש. רביד:

לגבי האיזור הדרומי, שבו 2 ישובים - כשהאחד למעשה קיים - אנו נמצאים למעשה בשעה ה-12 ליצור אותו חיץ בין ערביי הר חברון לבין כל הקומפלקס הבדואי הנמצא לאורך כביש ערד - תל-שוקת. תופעה דומה, אם כי בריכוזים יותר נמוכים, קיימת בין המורדות המערביים של הר חברון לבין רהט ותל-שבע, בריכוזים הבדואים הנמצאים באיזור להב-שובל.

האמת היא, שפרט לנושא משאבים כספיים, אשר מהווה מגבלה בפני עצמה, הסיבה שאנו מציעים רק שני ישובים היא נושא המים. יש באיזור זה אקויפר של מים אשר קשור לכל האקויפר הצפוני יותר והסיכום עם נציבות המים הוא, שבשנה הבאה נוכל לספק מים, ע"י חגבור קידוחים, רק לישוב וחצי ובגלל העובדה הזאת אנו מציעים להקים רק שני ישובים מתוך חמשה.

זהו הכביש המזרחי. הישוב הצפוני נמצא בערך בכביש זה, ליד הקו הירוק המתחבר והישוב השני נמצא לא רחוק מאמציה של היום, גם כן ממש על הקו הירוק. האיתורים נבדקו לפי השטחים שיש לנו. יש שתי מגבלות: בעיות בעלות מצד אחד ובעיות עם צה"ל מבחינת שטחי אש. כפי שאמרתי, הבעיה פה היא חריפה ביותר, אך היות וישובים אלה מיועדים להתבסס על מים הנובעים ממערכת ארצית, אנו מדברים בשלב זה על שני ישובים בלבד. למעשה, שקף הדרומית תישען על אמציה ונחושה תהיה יותר עצמאית מבחינת אספקת המים. בעתיד, התכנית היא ליצור פה חמשה ישובים וכאן 4 ישובים וכאשר תתברר יותר הפרוגרמה, זה בודאי יבוא לועדה כל נושא הקטע המזרחי של מדבר יהודה, כי שם הפרוגרמה החקלאית יותר מסובכת.

מר ש. רביד:

היות ושני ישובים אלה הם כרגל וחצי מהקו הירוק, אז המחנות הזמניים שלהם יופיעו בתקציב הסוכנות. אנו כללנו בהצעת התקציב של הסוכנות כ-10 ישובים חדשים - 7 בצפון הארץ ו-3 בדרום, כש-2-1 באיזור הערבה ו-1½ באיזור זה. פעילות ההקמה תשתרע על שנתיים, כי יש בעיה של קדיחה.

השר מ. נסים: האם יש חיוניות בערבה יותר מאשר באיזור זה?

מר ש. רביד: קשה לענות, אך אני חושב שכן. יש לנו בעיה רצינית בערבה. שנית, צריך לזכור שגם שם אנו נאלצים להקים את גם את המיבנים. בערבה, בתקציב הסוכנות, אנו מדברים בעיקר על אמצעי יצור לישובים שיבנו ע"י משרד הבינוי.

מר א. כץ: איזה שם זה שקף?

מר ש. רביד: זהו שם זמני. השם עוד יאושר ע"י ועדת השמות.

השר א. שרון: לא אנו מופקדים על הנושא.

מר ש. רביד: אנו חושבים - וזאת עוד צריך להביא לדיונים - שבאיזור נחושה יתישבו בני מושבי ירושלים ואיזור שקף יהיה לגרעין ישראלי, המסונף כנראה לתנועת החרות, בצמידות לאמציה, כדי ליצור שני ישובים של אותה תנועה. אך זה עוד יהיה בדיון.

מר א. פוגל: יש לי שתי הערות. הסוכנות באה בבקשה למשרד האוצר לממן את הגרעון המצטבר שלה, שהוא בסך כ-80 מיליון דולר. ז"א, כל לירה נוספת היא של הממשלה. אני לא יודע איך יראה כל תקציב ההתישבות של הסוכנות, לאחר הסדר הגרעון. אני חושב, שמבחינה הקצאת מקורות לצורך הענין, אין משמעות להבדל בין הסוכנות ובין ממשלה.

מר א. חבין: בקשה זו של הסוכנות אינה נוגעת להתישבות.

מר א. פוגל: הגרעון המצטבר נובע מעליה, התישבות וכו'. השאלה מה רואים כשולי בפעילות של הסוכנות. אני בודאי לא רואה את ההתישבות כשולית בפעילות הסוכנות, אך זהו חלק מהסך הכל.

אני מניח, שהכוונה היא שישובים אלה יתבססו על חקלאות. האם זה נכון? ואז אני חושב שכדאי, לפני האישור, שהועדה תקבל אינפורמציה, ברמה של תכנון מאד כולל, האם יש סיכוי שישוב כזה יכול להחזיק את עצמו באיזו צורה בזמן שהוא. כי אנו עדים, בעיקר בשנה האחרונה, שבכלל יש בעיה עקרונית מאד בחקלאות, שככל שאנו מפתחים יותר את החקלאות, פרט לדברים מאד מסוימים, אז זהו נושא שלא מחזיק את עצמו מבחינה כלכלית.

השר א. שרון: סליחה שאני קוטע את דבריך. אתה אומר כאן דבר שהוא, לפי דעתי, חמור מאין כמוהו ולא מבוסס. אל תכעס ואינני רוצה לפגוע בך. אשמח מאד אם נוכל לקבל אותך לכמה זמן לצורך הצגת ענין החקלאות. אתה אמרת דבר שאין לו ביסוס ואין לו לא ידיים ולא רגליים. אני יכול לראות מגזרי משק

השר א. שרון:

שלמים שמצבם טוב ולראות מגזרים שמצבם קשה; ואני יכול להראות מגזר שמצבו קשה מאד, בראש וראשונה כתוצאה ממדיניות כלכלית, שאני לא מעיר לגביה שום דבר; אך לומר היום לגבי החקלאות דבר זה, אני חושב שאתה חייב ללמוד כמה דברים.

מר א. פוגל: לא אמרתי לפסול מראש את החקלאות, אך ביקשתי תכנון כולל, בעזרת איזו שהיא מערכת, כדי שנושא זה יוכל להחזיק את עצמו.

השר א. שרון: אני רוצה להסביר כמה דברי יסוד בציונות. ראשית כל, בכלל כשניגשים לנושא ההתישבות אתה אינך בוחן אותו רק בראיה של רנטביליות כלכלית. דבר שני, החקלאות בפני עצמה תרומתה, לפי דעתי, היא מעל ומעבר. היצוא החקלאי בשנה האחרונה הוא כ-600 מיליון דולר פוב למגדלים ולסכום זה נוספים עוד 200 מיליון דולר תוצרת חקלאית מעובדת. אני מדבר כרגע על היצוא החקלאי. אני לא מדבר על הכותנה שהולכת למנפטות המקומיות ועוד כל מיני דברים שנשארים כאן. אם אני לוקח את הסכום הזה, שהוא היום 800 מיליון דולר, זה נותן כ-30% מכל הערך המוסף של היצוא הכללי בארץ, שהוא בהיקף של כ-5 מיליארד דולר. לבטל היום את החקלאות - לא הייתי רוצה שדבר זה יאמר, כי זה אינו נכון. יש לנו קשיים. אי אפשר היום, בשום פנים, להכניס ענף עתיר השקעה, כשצריך לעתים להשקיע מיליון ל"י בדונם ורדים והרבית מגיעה מעל למאה אחוז. במצב זה, אפילו מגדל הפרחים הטוב ביותר לא יצליח לשלם אפילו את הרבית. ז"א, יש כאן בעיות שנוצרו. מה קרה בשנתיים האחרונות? את מרבית תקציבי הפיתוח נתנו לישובים חלשים במגמה להוציא אותם ממצב קשה שהיו בו במשך 25 שנה ומתוך סיבה נוספת - כי ראינו בהם גורם שיכול ליהפך לגורם מיצא. היום לקחת ישוב וחיק, אשר מתבסס

השר א. שרון:

על רפת ובננות, דגם עמק הירדן, ולהפוך אותו למשק מיצא, זה דבר קשה מאד. אך לקחת משק מפגר ולהפוך אותו למשק מיצא, למדנו שאת זאת אפשר לעשות, אלא שנקלענו לאינפלציה של יותר ממאה אחוז. אם ניקח את נובמבר 1978 ונובמבר 1979, התשומות בחקלאות עלו ב-117% בעוד שההתאמה של הדולר ללירה היתה של 79%. אז אפילו אם היית יותר יעיל, אתה כבר עומד במצב נחות.

אני רוצה להביא לידיעתך, שבחו"ל יש דרישה גדולה ביותר לתוצרת ישראל וכולם תובעים יותר ירקות, יותר פרחים ויותר פרי הדר. היום אפשר למכור הכל יותר ממה שמוכרים ויש מערכת טובה שמשווקת, אלא שאין מספיק תוצרת, בגלל הקשיים שנקלעו לשם. הממשלה לא תוכל לחיות בלי דולרים. היא תצטרך ליצא. לכן, אני לא מציע לגשת בגישה כזאת. חניתה לא נבנתה על בסיס כלכלי. לגבי קיבוץ אלון בגבול הלבנון, אף אחד לא חשב שיחזיק את עצמו פעם והוא עכשו קיבוץ מבוסס. מעולם לא היתה גישה זו והיא לא תהיה, כל זמן שאני יכול להשפיע. אני רוצה להדגיש, שבמקום 7,000 יצואני פרחים, אני יכול לקחת אלף משפחות או 500 משפחות והן היצאנה לא מיליארד פרחים, אלא 1.5 מיליארד והן לא תבקשנה אגורה אחת של סבסוד. אך לא זו הגישה. פירושו, שאני צריך לחפוס 500 חקלאים רציניים ואני נותן להם את כל האפשרות ליצא. אז אם נסתכל על החברה בארץ כעל חברה מסחרית, שאני צריך להעביר רווח מסוים, אז זו גישה נכונה. אך לא זו הגישה שלי, כי אני רוצה שבפצאל ובחרובית יחיו יהודים. האם אתה רוצה שההתישבות שהירדנים מפתחים עכשו בערבה הדרומית לא תתחבר עם ההתישבות שיפתחו המצרים, כשיגיעו לגבול הבינלאומי? האם אני יכול ללכת בגישה זו? לכן, הגישה לא יכולה להיות רק כלכלית. זו לא חברה מסחרית שצריכה להכניס רווח.

השר א. שרון:

היה חשוב שתדעו מהי עמדתי ואני מקוה, שזו גם עמדת חברי הועדה.

היו עוד שורה של נושאים לדיון. לא נדון בהם היום, כי אנו לא בהרכב מלא

יש סעיף של הקמת ישוב קהילתי בשם תימרת, או ישובים קהילתיים בעומר ב' ו-ג'. תימרה היא בגלל, בסביבות נהלל, מה שהיה פעם תימורים. זו דוגמא מובהקת של ישוב, שאחרי "הספר הלבן" במהירות היתה החלטה להעלות שורת ישובים. אז תימרה צריכה להיות קשר בין איזור נהלל לאיזור כפר החורש. לאחר מלחמת השחרור התברר שזה בלתי אפשרי והעבירו אותם לאיזור קסטינה. זו דוגמא של גישה, שיש דברים שאתה עושה בהם צעד ראשון כזה ואח"כ אתה מוצא את הפתרון וההתישבות היתה תמיד כלי מדיני ולא כלכלי - וכך צריך להתיחס אליה.

אני גם מבקש להזמין את מי שעומד מאחורי רעיונות אלה - בדרך כלל הם האנשים באיזורים עצמם - כיצד הם רואים את ההתפתחות. כאשר נציג את תימרה, הועדה תקבל תמונה איך אנו רואים את פעולת אכלוס הגלל, מה יקרה עם המצפים בעתיד, שהם מין מושבים שבהם יצטרכו להתפתח ישובים קהילתיים של 400-500 משפחות ואז נציג את הדגם הראשון בנושא תימרה.

אני רוצה להוסיף עוד משפט אחד. החטיבה להתישבות והקרן הקימת עשו עכשו מאמץ אדירים בהר כביר. הם עשו דבר שממש לא יאמן. ראיתי בענין זה נקודה אחת: יש אפשרות לעבוד פי עשר יותר מהר ממה שעובדים בד"כ. אז ראשית, אני מציע לכולם לנסוע לראות זאת ושנית, אני פונה שוב להחיש את קצב העבודה, כי הזמן אוזל.

הת/9 הקמת היישוב לבונה

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, א. שרון; ה"ה א. בראון, א. כץ, א. תבין, י. מרגלית, א. פוגל, ש. רביד וד. סתו.

מ ח ל י ט י ם מכח החלטה מס. 145 של הממשלה מיום כ"א בחשון תש"ם (11.11.79), בהסתמך על החלטה מס. ב/26 של ועדת השרים לענייני בטחון מיום י"ד בטבת תש"ם (3.1.80) ובעקבות החלטה מס. 379 של הממשלה מיום ב' בשבט תש"ם (20.1.80) - להקים על אדמות מדינה שאותרו וסומנו ב- נ.צ. 54656935 ואשר יועדו לכך, את היישוב הקהילתי לבונה. היישוב יהיה בטיפולה של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית והוא יאוכלס על-ידי 500 - 300 משפחות.

הת/10 הקמת גבעת חדשה (מצפה גבעון)

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, מ. נסים; וה"ה ש. רביד, ח. בראון, א. תבין, אל"מ ד. סתו, י. מרגלית וא. פוגל.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על החלטות ממשלה מס. 56 מיום כ"ג בתשרי תש"ם (14.10.79), מס. 145 מיום כ"א בחשון תש"ם (11.11.79) ומס. 205(נח/2) מיום ה' בכסלו תש"ם (25.11.79) ובמסגרת המגמה לעבות את ירושלים:-

א. להקים ב- נ.צ. 526703 את מצפה גבעון (גבעת חדשה) כיישוב קבע.

ב. להטיל על ראש החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, ראש המינהל לבנייה כפרית ויישובים חדשים ועל יועץ שר החקלאות לענייני התיישבות - לקבוע פה אחד ועל דעת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית - מי הגוף עליו יוטל לטפל ביישוב.

הת/11 הקמת שקף ונחושה במורדות הר חברון

יו"ר הועדה פותח.

מ ח ל י ט י ם לאשר הקמת היישובים: שקף ב- נ.צ. 486683 ונחושה ב- נ.צ. 499682, אשר במורדות הר חברון.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

סודי ביותר

עותק 2 מתוך 2.

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
ה' בטבת תש"ם - 25.12.79

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ש. ארליך, ז. המר, ד. לוי, מ. נסים, ש. תמיר

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, ר. וייץ, א. כץ, י. פרידמן, א. תבין

נעדרו : חברי הועדה - השרים : י. הורביץ, ע. ויצמן, ח. לנדאו (חולה), ג. פת

נציגי ההסתדרות הציונית : ע. לוינסקי, מ. ריבלין, פ. שנק, א. שנקר

א. בראון - לשכת שר החקלאות
א. דודאי - לשכת שר החקלאות
ח. חכם - לשכת שר האוצר
י. מרגלית - משרד הבינוי והשיכון
א. סנפירי - משרד האוצר
אל"מ ד. סתו - משרד הבטחון
ש. רביד - החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
מ. שמיר - הקרן הקימת לישראל

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום : הת/7 ידיעה בכלי התקשורת בענין בניית של יחידות דיור על-ידי החטיבה להתיישבות

הת/8 עיבוי ובינוי בשנת התקציב תש"ם ביהודה, שומרון, חבל עזה ורמת הגולן - סיכום הדיון

./ידיעה

בפרוטוקול זה 51 דפים.

העתק: צ.מ. 2-21
ג. 22-48
צ.מ. 49-50

הת/7 ידיעה בכלי התקשורת בעניין בניית של יחידות דיור על-ידי החטיבה להתיישבות.

הת/8 עיבוי ובינוי בשנת התקציב תש"ם ביהודה, שומרון חבל-עזה ורמת-הגולן - סיכום הדיון

השר א. שרון: אני פותח את הישיבה. בישיבה הקודמת, אשר התקיימה ב-20 בנובמבר, שהתבססה על החלטות הממשלה, הבאנו לכאן את הצעותינו להיקף הבניה בישובים ביהודה, שומרון, חבל עזה ורמת הגולן וביקשתי את הערות המשרדים להצעותינו.

לאור החלטת הממשלה, אשר דיברה על הקמת בין 10,000 ל-15,000 יחידות דיור במקומות השונים, מתוך ראית הקשיים, אנו הצבענו על מספר נמוך יותר ובס"ה ברשימתנו מופיע מספר של 6,170 יחידות דיור בשנת התקציב תש"מ, ביהודה, שומרון, עזה ורמת הגולן, לפי ההצעה שמפורטת לפניכם. הייתי מבקש להתייחס להצעה.

באופן קבוע, הבניה אצלנו מתחלקת לשני גופים העוסקים בנושא: גוף אחד, באופן טבעי, הוא משרד הבינוי והגוף השני הוא המחלקה להתישבות והייתי מבקש דיווח משני הגופים איך אנו עומדים בדברים אלה.

השר ד. לוי: הערכה כדי שאני אוכל לגבש לעצמי, בהתאם להצעות ולרצון שלנו לישב במהרה את יהודה, שומרון והגולן, אני רוצה לדעת אם המחלקה להתישבות של הסוכנות או ההסתדרות הציונית אכן לקחה על עצמה, לשנה הבאה, בנית אלפיים יחידות דיור, כפי שפורסם הבוקר בשידורי ישראל? אני רוצה לדעת אם נכון מה שפורסם כי אז אצלי החישוב הוא אחר לגמרי ואז יש לי תמרון תקציבי מאד מבטיח.

מר ע. ויץ: אני חושב, שאביע דעה כללית גם בשם עמיתי, שהמחלקה להתישבות לא קיבלה על עצמה ולא תקבל על עצמה והיא גם לא ערוכה לכך. יש לה תחומים מוגדרים. אנו לא

מר ר. ויץ:

נכנסים להחום עירוני וכו'. על כן, לא היו דברים מעולם. איננני יודע מהיכן מקורות ידיעה זו ואני גם מציע לא להתרגש.

השר ד. לוי: אני לא מתרגש. הממשלה תגיב בענין זה, כדי שיהיה עדכון לציבור. לא יכול להיות שהממשלה תוכה מצד אחד וגם תוכה מצד שני. אם המחלקה להתישבות אכן לא אמרה זאת, היא צריכה להכחיש זאת, כדי שנדע איך לכלכל את צעדינו בפרוטות שיש לנו.

מר ר. ויץ: לגופו של ענין, לידיעה זו אין כל שחר. אך יש נקודה אחרת, עליה דיברנו הרבה פעמים, והיא המיבנים הזמניים. איננני בטוח שמתי חושב כמוני, אך הייתי רוצה שמשרד הבינוי יקבל על עצמו גם את בנין השיכון הזמני. אך זו שאלה אחרת וזה תלוי יותר בהחלטה שלכם. אנו יותר נאנסים לעשות זאת. אך כדי שלא תהיה אי-הבנה, אני רוצה לחזור ולומר שבידיעה שפורסמה הבוקר - שאותה אגב לא שמעתי - היטעו את הציבור ואנו נדאג לכך שהצדק לא רק יעשה אלא גם ישמע.

מר מ. דרובלס: לא המחלקה ולא החטיבה מסרו אינפורמציה זו לרדיו. בנית הקבע היא אך ורק בידי משרד הבינוי. הבניה הזמנית בישובים בינתיים החטיבה להתישבות מבצעת. איננני יודע מהיכן מקורות ידיעה זו.

השר א. שרון: מאחר ומסתבר שהידיעה ששודרה הבוקר ברדיו אינה נכונה, אז מי שההודעה נוגעת אליו צריך להכחיש אותה.

השר א. שרון:

היה חלק שני לידיעה זו, שגם הוא אינו נכון. דובר על הקמת 3 ישובים בשטחים, ונושא זה אינו מונח על סדר היום. אז אנו יודעים מה קורה עם הודעות בכלל, אך טוב להבהיר את הדברים, כדי שיהיו ברורים.

<u>השר ד. לוי:</u> להצעה שהוגשה לנו יש שני חלקים, מבחינת ההיערכות של המשרד. החלק הראשון הוא בעניין בניה, שלגביה אין תכנון, או אפילו אין קרקע וכל עוד אין תכנון, אנו לא יכולים לבנות באויר. באשר לשאר המקומות היכן שיש תכנון ויש קרקע, אין לנו התנגדות, אלא להיפך, התשובה היא חיובית. הגישה של המשרד עדיין לא מגובשת סופית לגבי הישובים העירוניים. אנו בדעה, וזה כמובן מותנה בדבר שבסיכומו אציע, שצריך לגשת באופן משמעותי לבניה מאסיבית במקומות האלה, וזה כולל את קרני שומרון, את אריאל, את קרית ארבע ואת מעלה אדומים וכל הישובים העירוניים שאנו צ חושבים שצריך לחזק ולהגדיל אותם במימדים כאלה, שיוכלו להיות ישובים עירוניים קבועים לכל דבר.

כאן אני חייב להעמיד דברים על דיוקם. אנו מדברים בסדרי גודל של אלפי יחידות דיור. אנו בדעה, שלקראת השנה הבאה, בישובים עירוניים, ההיערכות התכנונית לביצוע ביהודה ושומרון, כולל מעלה אדומים וקרית ארבעא, היא לכ-2,200 יחידות דיור לשנת 1981/81, כשהיערכות זו עדיין אינה סופית, כי היא טעונה דיונים עם שר האוצר. מי שחושב, שדבר זה יכול לבוא מהתקציב הרגיל של משרד הבינוי, אני כאן רוצה להבהיר נקודה, כדי שלא יהיה ויכוח סרק בינינו. משרד הבינוי יעשה מאמצים להקצות למטרה זו, כמו בכל המקומות בארץ. אך בתכנית מקיפה וגדולה, כפי שאנו רוצים, צריך שיהיה ברור, שללא הקצאת תקציב

השר ד. לוי:

מוגדר נוסף, דבר זה לא יוכל להתבצע. כי אם אני למשל מדבר על תכנית בניה של 20,000 יחידות דיור בארץ, אז שלא נחשוב שכל ה-20,000 הם מתקציב המדינה, אלא פחות ממחצית, ואפילו שליש, הוא מתקציב המדינה במימון מלא. היתר זה הסדרים עם חברות בניה וקבלנים, שבונים למכירה לזכאים, שלהם אנו מעניקים הלוואות לטווח ארוך במסגרת משכנתאות.

<u>מר י. שפירא:</u> ההלוואות הן בתקציב מיוחד, או שהן כלולות בתקציב?

<u>השר ד. לוי:</u> הן כלולות בתקציב.

דבר נוסף, במרכז הארץ אנו כמעט ולא בונים בניה במימון מלא. אם כאן אפשר לחשוב, שלא ניבנה במרכז הארץ וניבנה במקום אחר, זה הגיוני, אך תכליתי, זה לא נותן שום דבר, כי שם אנו לא בונים במימון מלא. היכן בעיקר אנו בונים במימון מלא? בירושלים, בגליל ובעיירות פיתוח בנגב. לכן, ללא תוספת עידוד מהאוצר, אנו נצטרך לצמצם באחד משלושת המקומות האלה; בירושלים, בשום פנים ואופן לא ואינני חושב שמישהו כאן מעונין בזה; בגליל, יהיה זה חטא לאומי ואני אומר זאת מתוך הכרה, כי אצלי יהודה ושומרון והגליל חד הם. אני לא יכול להפסיק לבנות בגליל ובעוד שנה כולנו נתחרט על כך. לכן, הדאגה צריכה להיות אחת לחבלי ארץ אלה ויש לשבת עם האוצר ולפרוס את כל היריעה. כל עוד לא נפתח יריעה זו בהשתתפות שר האוצר, תוך קביעה של ועדה זו היכן אנו מצמצמים ומה אנו מוסיפים ומה משמעות התוספת מבחינה תקציבית, הרי שהוכוחי כאן לא יצעידו אותנו כהוא זה.

אינני רוצה לדבר כאן על רמת הגולן, שאנו חושבים שהמינימום שבמינימום צריך להיות 725 יחידות דיור. בגליל אנו

השר ד. לוי:

מחכננים 461 יחידות דיור - וזה המינימום. בבקעה אנו נערכים לבניה של 336 יחידות דיור.

מר א. בראון: כולל מעלה אפרים?

השר ד. לוי: כן. ביהודה ושומרון, כולל מעלה אדומים וקריית ארבע, אנו מתכננים 2,012 עד 2,200 יחידות דיור.

השר א. שרון: זה מתוקצב בתקציבכם?

השר ד. לוי: לא, זה נתון לדיון עם שר האוצר.

השר א. שרון: הגליל, למשל, מתוקצב?

השר ד. לוי: זה עוד לא מתוקצב. אנו באים בהביעה זאת לאוצר. בנגב ובערבה אנו מתכננים 234 יחידות דיור; בגוש קטיף - 160 יחידות דיור; בחבל שלום וזיקים, אנו צריכים להיות ערוכים לכ-400 יחידות דיור. בס"ה, במקומות אלה שציינתי, זה ביחד כ-4,500 יחידות דיור.

אני חוזר ואומר, שההיערכות ישנה, הנכונות ישנה וזוהי המדיניות, עד כמה שאני יכול לדבר בשם משרדי. אני איננני יכול כעת לומר שזה לביצוע, כל עוד זה לא סוכם עם האוצר.

מר א. חבין: כמה כל זה צריך לעלות?

השר ד. לוי: בהערכה זה יעלה למעלה מ-10 מיליארד ל"י.

השר א. שרון: אך לא בשנה אחת.

השר ד. לוי: מחצית בשנה אחת.

מר א. כץ: כמה מזה מתוכנן?

השר ד. לוי: החלק הארי מתוכנן. אני חושב, שצריכה להיות פגישה עם שר האוצר בענין זה, כדי לפתוח את כל היריעה. לגבי הישובים האחרים שהוצעו, אין לנו שום התנגדות, אך אנו צריכים להיות ערוכים מבחינה תכנונית.

מר א. בראון: הכל בסדר, פרט לדבר אחד שהוא נושא יהודה ושומרון. אני מבין, שלא נכנס כאן מה שכתבנו ששייך לטיפול או תכנון המחלקה להתישבות.

השר ד. לוי: המחלקה להתישבות אכן נתנה לך השובה. היא אמרה שכל הדיבורים על אלף או אלפיים יחידות דיור אינם נכונים.

מר א. בראון: הבעיה היא שאת התכנון הראשוני בישובים שלהם הם עושים וזה עובר אליכם. אני רוצה לדעת אם המספרים כוללים את זה.

השר ד. לוי: כן.

השר א. שרון: ה-2,200 יחידות דיור, אשר מחייבות שיחה עם שר האוצר, היכן הן?

מר י. מרגלית: כ-1,000 יחידות דיור מיחסות לקרית ארבע ומעלה אדומים; כ-1,200 יחידות דיור מיחסים לאריאל, קרני שומרון, מעלה אפרים וישובים אחרים שיהיו זמינים לביצוע, מבחינה תכנונית, בשנת 1980, כולל בית אל וקדומים.

מר י. שפירא: כולם ישובים קהילתיים?

מר י. מרגלית: כולם ישובים קהילתיים ועירוניים.

ההסדרים הקיימים היום בין החטיבה להתישבות ובינינו בישובים המוגדרים כקהילתיים וששם התחילה החטיבה להתישבות בבניה זמנית, הם שתכנית המתאר מוכנת ע"י המחלקה להתישבות בעוד שביצוע הבניה נעשה ע"י המשרד. ברוב הישובים אין עדיין תכנונים ובמקרים רבים אין עדיין הסדרי קרקע ולכן, החלטנו על הקמת צוות משותף, על מנת לקדם את התכנון ולהיות זמינים לביצוע, אם אכן יועמדו המשאבים. הצוות המשותף יבחן בכל מקום איך ניתן לקדם את התכנון, כדי שניתן יהיה להגיע לכלל ביצוע. הצעת התקציב, אשר הוכנה על ידינו לצורך דיונים עם האוצר, כוללת בתוכה תחילת תשתיות בישובים אלה, אם נגיע למצב שהתכנון יהיה זמין לביצוע.

מר ש. רביד: על מנת להשלים את התמונה, אני רוצה להוסיף. כפי ששר הבינוי ויוסי אמרו, אנו נערכים במשותף, בדומה לצוות שהקמנו עבור איזור הבשור, על מנת לקצר את ההליכים, כך שבד בבד עם תכנית האב, משרד הבינוי יתחיל לעבוד גם על התכנון המפורט, בהנחה שהמשאבים הכספיים יעמדו לרשותנו.

מר ש. רבידי:

לפי הסדרי הקרקע שעומדים היום לרשותנו, במקומות שבהם יש צורי תפיסה, אנו מעריכים, שבצורת המשותף אנו יכולים, עד סוף השנה התקציבית הזאת, כלומר ל-1 באפריל אנו בשלים לבניה בסדר גודל של כ-1,500 יחידות בישובים השונים שהוזכרו. יקח לנו 4-3 חודשים לתכנן 1,500 יחידות דיור ובקצב של עוד 500-400 יחידות לחודש, נוכל עד אוגוסט להשלים את כל התכנית. יש עדיין בעיה, לגבי מספר מקומות שבהם הנושא הקרקעי לא ברור ושם כל התהליך הזה מתחיל מיום שבו יש לנו גידור ואיתור שטח מוגדר. לכן נראה לי, שהיום הבעיה הקריטית בנושא זה היא, כמובן, הבעיה התקציבית. צריך לסגור נושא זה, על מנת שמשרד הבינוי ידע מה עומד לרשותו, כי גם עבודת התכנון הי עבודה די ארוכה והיא גם יקרה. חשוב גם לדעת את מבחינת הצורות שעובדים, מהו ההיקף העומד לרשותם. בכל אופן, בהנחה שכסף יעמוד לכל התכנית, אפשר להגיע למצב שבו ניתן לבצע את רובה של התכנית עד לקיץ, חצי מיד עם שחרור התקציב וחצי לאורך החודשים הראשונים של האביב.

<u>מר י. שפירא:</u> על איזה אחוז מדובר שלא יודעים עליהם?

<u>מר ש. רבידי:</u> כ-20%.

<u>השר ז. המר:</u> אני רוצה לומר לעצמנו איך אני הבנתי את החלטת הממשלה לגבי העיבוי והבניה ביהודה, שומרון, עזה ורמת הגולן בשנת תש"מ: (1) מה התפיסה? (2) מהו התכנון הלאומי הכולל לענין זה? (3) מהו ההיקף?

השר ז. המר:

אני הבנתי, שהתפיסה היא שאין תקציב התנחלויות שעומד מול חלב או דבר אחר. אלא שאם המדינה בונה בחש"מ 50,000 או 70,000 יחידות דיור וזהו היקף היכולת שלה, אז היא בונה באופן כזה שיחידות אלה נפרסות בין הים והנהר, כלומר, היא אומרת, שעם חלק מזה היא הולכת מזרחה כי (א) זו התפיסה שלה; (ב) כי שנה זו היא קריטית מבחינת האוטונומיה. במובן זה דובר על עד 10,000 או 15,000 יחידות דיור מזרחה, כמובן כפוף ליכולת ביצוע, כפוף לכסף, כפוף להשבים שישנם.

אלה נקודות מספר אחת ושתיים: עניין היקף שדובר עליו והתפיסה איך זה צריך להיעשות. זה יכול להיעשות באופנים שונים, כי זה נתון לתכנונים השונים הקיימים גם בצד המערבי של ארץ-ישראל. הנקודה השלישית שנקבעה - ולפי דעתי היא חשובה - שיהיה איזה גוף מתכנן, אשר יביא לועדה זו הצעה כוללת, של משרד הבינוי, משרד האוצר, המחלקה להתישבות של הסוכנות - וכמובן, שר החקלאות צריך לרכז ענין זה - והצעה זו צריכה לומר לנו: זהו ההיקף, זו המשמעות שלו ובאופן כזה, לא כל אחד בא עם תכניות נפרדות. אין לנו הרבה זמן בשביל לפעול בנפרד בנושא זה. אני עוד לא נוגע בשאלת הקרקע, שהר הבינוי העלה כאן.

<u>השר ד. לוי:</u> אתן דוגמא. אנו לא יכולים להיערך לבניה באפרת ואתה יודע מה המשמעות.

<u>השר ז. המר:</u> לכן, אם לא עובדים יחד, זה לא היקף אחד וזה לא מתקדם. את האוצר צריך להכניס לתוך הענין, איך זה מסתדר בכסף. אגב, זה גם היה מוריד את התעמולה שמדובר בסכום של 150 מיליארד ל"י, כשהציבור חושב שזה כך וזה אינו נכון עובדתית. אז בינתיים אין לך שום דבר ואילו דיבורים יש רבים מאד.

השר ז. המר:

אני רוצה לשאול שאלות, על התכניות שהוצעו כאן: האם, דוד, אתה יכול לפרט את ה-2,200 יחידות ולפי מה הכרעת שבכל מקום ומקום כך צריך לעשות? אני שואל אותו דבר את שר החקלאות לגבי 41 הישובים שהוא הציע: האם אלה כל הישובים שקיימים ואם לא, מי הם הישובים שאינם קיימים ומדוע ולפי אילו קריטריונים הקציתם לכל ישוב את מספר היחידות?

השר א. שרון: בבקעה וביהודה ושומרון יש היום 64 ישובים.

השר ז. המר: איננני חולק - אך מה עם היתר?

מר א. בראון: כולם נמצאים פה. מה שאין פה אלה ישובים חדשים שצריכים להבנות.

השר ז. המר: אני מאד מצדד לעשות זאת מהר, כי המורל בישובים ישתנה לחלוטין ברגע שיבנו אותם קבע. אני רק שואל, לפי איזה קריטריון חילקתם בכל מקום ומקום. כאשר דיברתי על תכנון כולל, זה בשום פנים ואופן לא במקום זה שמיד צריך להתחיל לבנות. צריך להתחיל לבנות, כי חבל על הזמן.

מר א. בראון: בישיבת הממשלה מלפני כחודשיים, כאשר הוחלט על בניה של בין 10,000 ל-15,000 יחידות דיור, הוטל עלינו לעבד תכנית זאת ולקרום עליה עור וגידים. לכן עשינו חלוקה לפי מה שאנו מכירים את השטח, את האפשרות של תוספת אנשים למקומות השונים ואת הרצון של האנשים לבוא למקומות השונים

מר א. בראון:

והצגנו כאן איזו מסגרת, שעונה על הקרקע שעומדת לרשותנו או שהיא בטיפול ולפי זה הרכבנו רשימה זאת והגענו ל-6,170 יחידות דיור בכל הארץ, מעבר לקו הירוק. זה מה שהוטל עלינו בממשלה. לא דובר אז על הגליל.

כאן חסר כל הנושא של הישובים החדשים, שלא הועלו כאן ולא אושרו בממשלה ויכול להיות שחסרה במקומות מסוימים תוספת של בניה זמנית, דבר שמתעכב בגלל סיבות כמו קרקע. לכן, נשארת פה איזו רזרבה מסוימת מול רצון הממשלה לאשר זאת. זהו ההסבר להמר איך עשינו זאת.

השר ז. המר: זה מקובל על הישובים האלה?

מר א. בראון: כן. יכול להיות ויכוח פה ושם.

השר ד. לוי: כמה יחידות מתוך מספר זה שלא משרד הבינוי מצווה לבנות אותן?

מר א. בראון: את כולן יבנה משרד הבינוי. אני רק אמרתי, שהיות ואת תכנית המיתאר עושה המחלקה להתישבות, לכן זה היה מחולק בשני חלקים, חלק אחד אתם עושים מא' ועד ת' וחלק שני המחלקה להתישבות מכינה לכם תכנית מיתאר ומכינה קרקע.

מה היתה כוונת ישיבה זו - ולכן היא נדחתה מפעם לפעם? כוונת הישיבה היתה שיבואו המשרדים הנוגעים בדבר ויצגו מה בשטח שלהם יכול להתבצע, כי לפני כן אין על מה לדבר עם האוצר. יש לראות מה עומד לרשותנו ולהגיד לאוצר: נא תקצבו זאת. כלומר, את זה צריך

מר א. בראון:

להפוך לבשר ודגם ולהגיש זאת לתקציב של שנה הבאה, על מנת שנוכל לבצע מערכת זאת. חשבנו, שנציגי המשרדים יבואו יותר מוכנים, אך יכול להיות שאותו צוות יבדוק דברים אלה ויגיש זאת בצורה מרוכזת לאוצר לביצוע.

<u>מר ש. רביד:</u> זה מוכן.

<u>מר א. בראון:</u> אם זה מוכן, בודאי טוב. אם זה לא מוכן, צריך לעשות זאת ולהפוך זאת לכסף. צריך לשבת יחד ולראות מה עומד לרשותנו ואת זאת צריך להעביר לאוצר. איך זה יכלל בתקציב, זה לא חשוב.

<u>השר ד. לוי:</u> זה חשוב מאד.

<u>מר א. בראון:</u> בישיבה הקודמת גם דיברנו על כך, שבתקציב הזה צריכים להכלל דברים נוספים, שאינם נכללים היום, כמו: טלפונים, כבישים וחשמל. הדברים האלה אינם קיימים היום וכל זה נעשה ע"י טובות אחד לשני. את כל המערכת הזאת צריך להפעיל, על מנת שתיכנס למסלול נכון. זה מוטל גם על המשרדים האחרים ובפגישה הקודמת, שר החקלאות אמר לכל נציגי המשרדים השונים, שכל אחד צריך להציג את הדרישות האלה, על מנת שענין זה יהיה מכוסה פעם אחת.

<u>השר ז. המר:</u> הרעיון היה שלחלק צריך להוסיף תקציב נוסף ואילו חלק יפרוס כל אחד מאתנו יפרוס את תקציבו מזרחה.

השר ד. לוי: אני חוזר ואומר: אם מישהו חושב שמתקציב רגיל של כל משרד אפשר לבנות הכל, זה קשה.

מר א. בראון: אני רוצה להעלות עוד שתי נקודות. נקודה אחת מתיחסת למשרד הבינוי והיא נוגעת לנושא הכבישים, שמשום מה משרד הבינוי לא מטפל בכך באופן ישיר, אלא הוא עובד דרך הקמ"ט. הדבר גורם לקשיים בלתי רגילים, כי הקמט, כפי שהוא בנוי כיום, אינו בונה את התשתית וכל פניה של הישובים והמועצות האיזוריות למע"צ מועברת לקמ"ט וכמובן, שלא עושים כפי שצריך.

השר ד. לוי: מדובר על מימון כבישים ע"י האוצר, שהוא מתוקצב למשרד הבטחון. חלק זה, אם יועבר אלינו, נעשה זאת בהתלהבות ובשמחה.

מר א. בראון: אני לא בא בטענות, אלא אני מסביר שנושא הכבישים אינו מכוסה מבחינת הסדר הטוב של התקצוב והטיפול בענין.

דבר אחרון, אנו נתקלים זה זמן רב בנושא הקרקעות לישובים וכולם בקיאים בנושא זה. גם הסוכנות וגם משרד הבינוי צריכים להיות הלוחצים לכל ישוב שהם מטפלים בו. זה לא יכול להשאר בידי הדרגים העליונים.

השר ז. המר: משרד החקלאות ומשרד הבטחון צריכים לקחת צוות של מאה איש, שיעשה סקר של קרקעות על מנת שנדע כמה קרקעות מדינה ובלתי מוסדרות יש.

מר א. בראון: אם לא יהיו אינטרסנטים של אלה שבונים לקבוע את הגבולות ואת השטחים, זה לא יזוז - וזה לא זז.

מר י. מרגלית: מה אפשר לעשות יותר מאשר לקחת את הממונה על המדידות פלוס האחראי על התכנון ולהושיב אותם אצל פליאה והם נותנים לה את כל המפות שהיא דורשת.

מר א. בראון: אתמול אמרה פליאה למה לא בונים לפני 3 חודשים את אפרת.

מר ר. ויץ: אני הייתי רוצה שיהיה ברור לכל השולחן הזה, שכל הבניה הקבועה נעשית ע"י משרד הבינוי ואם היתה הודעה פומבית שונה, כבר ביקשתי מדובר המחלקה שיכחיש אותה.

שנית, אני חושב שמרוב עצים אנו לא רואים את היער ואני רוצה שתראו את היער. הבה נבחין היטב בין רשימה שאפשר לבנות לאלתר, שלומר שעברה את כל תהליכי התכנון, רשימת ישובים שאנו מטפלים בהם ואין בעיות קרקע והם מחכים לביצוע, לבין רשימה של רצון לבנות. אלה שני דברים שונים. אתה יכול לבקש הקצבה לבנות במקום מסוים, אך אם הקרקע לא בידך, אז יש פער של מספר חודשים בין ההחלטה לבנות לבין בניה של ממש. הרשימה שהושמעה כאן היא רשימה של הישובים הכפריים והעירוניים, שהיא מוכנה לבניה לאלתר, שעברה את כל הבירורים. באשר לישובים הכפריים, הייתי רוצה שיהיה ברור, שהמחלקה גם הכינה את כל שאר האבזרים. אנו לא בונים בלי שהבטחנו את בתי הספר, את המרפאה ואת התעסוקה. שיהיה ברור שזו תוצאה של תכנון מקיף, לפי המסורת הידועה. הרשימה הזאת כוללת את כל איזורי הארץ הבוערים ואני מסכים בהחלט עם

מר ר. ויץ:

מה שנאמר כאן ע"י שר הבינוי ועל כן, כדי שאפשר יהיה לבצע, לפחות את המספר שנראה קטן כלפי את הרצוי, אך זה המצוי, צריך לכך כסף. צריך לדאוג לכך שיהיה אישור כספי מחר, כדי שאפשר מחרתיים להתחיל לבנות. מה שאין כן במקומות אחרים, ששם רוצים לבנות, אך התנאים עוד לא הובררו, או משום הבעלות על הקרקע או משום שאין עדיין תכניות מפורטות.

על כן, אנו מדברים למעשה על שלב מסוים והוא בנוי על תכנית שכבר הוכנו ואפשר א כבר להתחיל לבצע. לא הייתי מציע שועדה זו תתבלבל בין השלבים השונים.

שר הבינוי חביא הנה רשימה שנבדקה יחד, הן במרחב הכפרי, הן במרחב העירוני והיא מוכנה לבניה וצריך רק אישור כספי. נאמרו כאן דברים ברורים, שהאישור הכספי צריך להיות אישור מיוחד וזה לא כלול בתקציבים הרגילים. אם יבוא האישור הכספי, אפשר להתחיל לבנות.

לרשימה זו אני מסכים בהחלט. אני רק מבקש תיקון אחד, לא כראש המחלקה, אלא כחבר הועדה, ואני בא לתבוע את עלבונה של מעלה אפרים. במעלה אפרים כללתם 200 יחידות דיור. אני סבור, שזה לא מצעיד את מעלה אפרים להפוך לעיר של בקעת הירדן, שזה דבר חשוב ממדרגה ראשונה ואין על כך ויכוחים פוליטיים. לא יכול להיות, שנשאיר את מעלה אפרים לא כפר ולא עיר. במעלה אפרים התכניות מוכנות, יש מועמדים ויש עורך רציני, שעיר זו נשענת עליו. אני מבקש לתקן את המספר ל-500, כמו קצרין.

השר ד. לוי: אמרתי, שזה לא מגובש סופית. דעה זו נשמעה גם במשרד ואנו מתלבטים בה.

מר ר. ויץ: גם קצרין הייתי רוצה שנלך בקצב יותר גדול. להפוך ישוב לעיר צריך קצב מסוים ולקצרין יש קסם רב; אך אם יבנו עכשו שם 500 יחידות, נחה דעתי.

השר ד. לוי: פירוש הדבר להכפיל את גודל הישוב בשנה אחת.

מר ר. ויץ: אך מעלה אפרים אסור להשאיר ברמה זו. צריך לעשות הכל כדי להתקדם בקצב יותר גדול וזה אפשרי, כי אין שם בעית קרקע.

שימו לב שהבעתי דעתי המקצועית בלבד ולא נגעתי בכלל בדיונים הפוליטיים ובחילוקי הדעות העמוקים השוררים ביני לבין חלק מהיושבים סביב שולחן זה. מדוע עשיתי זאת?

השר א. שרון: הועדה אינה עוסקת כאן בענינים פוליטיים, אלא איך לישם את החלטות הממשלה.

מר ר. ויץ: יש לי גם זכות להביע דעות פוליטיות.

השר א. שרון: אך מה זה נוגע לועד ה זו?

מר ר. ויץ: אני רק אומר זאת, כי לא הייתי רוצה שויכוחים אלה יפריעו בעד התחלת ביצוע נמרץ של מה שהוצג כאן ואילו היום היינו יוצאים בהחלטה, שתוך שבוע

מר ר. ויץ:

ימים באמת נקבל את הידיעה שהוקצב הכסף ומתחילים לבנות לפי רשימה זו, אני הייתי רואה בזה בשורה גדולה. אז הבה נתרכז ונראה את התחלת הדרך.

<u>מר א. תבין:</u> האם ההמלצה הזאת של רענן אינה עלולה לפגוע בתכנון משרד הבינוי ביחס לירושלים?

<u>השר א. שרון:</u> תקבל את רשות הדיבור.

<u>מר מ. דרובלס:</u> זו הישיבה השניה שמתקיימת בנושא ואני הבנתי, שבישיבה של היום אנו צריכים לסגור את הדברים התקציביים, איך ניתן לבצע את 6,000 יחידות מחוך החלטת הממשלה לבנות מעבר לקו הירוק בין 10,000 ל-15,000 יחידות דיור.

בדקנו את עצמנו, מאז הישיבה האחרונה, מבחינה תכנונית בלבד ואנו מוכנים, מבחינת השטח שיש בידינו, להתחיל ב-1 באפריל בבנית 1,500 יחידות דיור, במדה ויהיה תקציב. לגבי יתר היחידות, אנו נהיה מוכנים מבחינת התכנון עד ח' אוגוסט.

<u>השר מ. נסים:</u> אתה מדבר על החלק הכפרי?

<u>השר א. שרון:</u> החלק כפרי-קהילתי.

<u>מר מ. דרובלס:</u> על כמה ישובים עדיין אין לנו תשובה, כי השטח עוד לא נמצא בידינו. אך על 85% מכלל היחידות יש תשובה, כשהרוב ב-1 באפריל יהיה מוכן מבחינה תכנונית ואילו היתר, עד אוגוסט. כלומר, עד אוגוסט הכל יהיה סגור מבחינה תכנונית שלנו.

מר מ. דרובלס:

מעבר לקו הירוק, מאז מלחמת ששת הימים, הוקמו כ-120 ישובים, כש-41 מהם קמו ביהודה ושומרון. ביהודה ושומרון, המתישבים יושבים במיבנים זמניים, בין 30 ל-50 משפחות בכל ישוב. זה בלתי אפשרי שישובים ימשיכו לתפקד בצורה זו. לכן, חובתנו להמליץ לאוצר להפריש ולהקדיש את כל המשאבים הדרושים, על מנת שנוכל לעשות מינימום זה - ואני מדבר על כ-3,000 יחידות בחלק של התיבה להתישבות, הכפרי-קהילתי. אם לא נעשה זאת עכשו, אני לא יודע אם נוכל להשיג בכלל את הפיגור.

מחון כלל 60-50 אלף יחידות דיור ציבוריות שבונים בארץ, אני לא מבדיל אם בונים ברצועת החוף או ביהודה ושומרון, אם כי אם נותנים ליהודי פתרון ביהודה ושומרון, לא צריך לתת לו פתרון בחדרה. מבחינת המחיר, לא עולה יותר ביהודה ושומרון מאשר במקומות אחרים. אינני רוצה להכנס לוכוח על כך עם הכלכלנים.

השר א. שרון: אתה מדבר על 3,000 יחידות בישובים שלכם?

מר מ. דרובלס: כן, שאפשר להתחיל לבנות, אם יהיה תקציב ואנו חייבים לעשות הכל כדי לבצע זאת, כי אחרת, ישובים אלה לא יוכלו להמשיך לתפקד. אי אפשר להחזיק ישובים, למעלה משנתיים, כמחנה זמני.

מאד יקר לי וחשוב לי הגליל ואינני אומר שצריכה להיות בניה ביהודה ושומרון על חשבון הגליל; אך אם יש צורך להחליט בין כאן וכאן, אני יודע שבגליל עוד מחר אפשר לבנות

מר מ. דרובלס:

ואילו לגבי יהודה ושומרון, איננני בטוח אם אוכל לעשות מחר, מה שאני יכול לעשות שם היום.

השר ש. ארליך: זהו אאאאא אותו אי-בטחון.

מר מ. דרובלס: אני רוצה להתייחס לסכום של 150 מיליארד ל"י, שהופרח בכלי התקשורת. אם יוקצבו לשנה זו רק 20% מסכום זה, אנו נוכל לבצע את כל היחידות שעליהן מדובר. כלומר, לא יותר מאשר 30 מיליארד ל"י בהחלט יספיקו לשנה זו על מנת להתחיל את 6,170 יחידות הדיור.

השר ש. תמיר: מה התקציב הכולל לבניה של משרד הבינוי השנה?

מר מ. דרובלס: אני שומע מכלי התקשורת, למרות שלא תמיד אפשר לסמוך עליהם, שמדובר שבשנה הבאה תהיינה 60,000 התחלות בניה ציבורית.

השר ד. לוי: אני פתחתי ואמרתי, עם כניסתי לתפקידי, כאשר הממשלה בתחום הבניה הציבורית היא המובילה יבנו בין 45,000 ל-50,000 יחידות דיור בכל התחומים ובכל המיגזרים, הן ע"י הממשלה והן ע"י הסקטור הפרטי. הממשלה ממנת חלקית פרוגרמה של 20,000 יחידות דיור הווה אומר, כ-8,000 יחידות דיור במימון חלקי והשאר ע"י עידוד לחברות, או ע"י קרקע או ע"י הלואות של שליש מהבניה.

השר ד. לוי:

מי ששומע 50,000 יחידות דיור עלול לחשוב, שמהקציב הלאומי אנו מוציאים עבור 50,000 יחידות. אני חוזר ואומר, שמתוך ה-20,000 יחידות של הפרוגרמה, אנו ממנים בס"ה ובקושי 8,000 יחידות, גם ע"י התחיבות לשנה הבאה ולא בהקציב אחד.

השר ז. המר: לסקטור הפרטי לא כדאי לבנות, למשל, במעלה אדומים?

השר ד. לוי: הם יהיו מוכנים לכך, אם אתה תיתן להם התחיבות, שאתה תרכוש את כל מה שיבנו שם.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

<u>מר מ. דרובלס:</u> מתוך ה-3,000 יחידות של הדיור הקהילתי כפרי.

<u>השר ד. לוי:</u> הסלח לי שעודפעם אני מתפרץ, פשוט לסיוע לחברי הועדה - שמישהו לא יחזור על הטעון הזה לכלי התקשורת -"מ-50 אלף אפשר להקצות " , כי זה מגוחך, ואז אני אהיה חייב להגיב. אני נתתי כאן אינפורמציה בדוקה, כדי שהחברים ידעו.

<u>מר. מ. דרובלס</u> : מתוך 3,000 היחידות בחלק הכפרי קהילתי, ידוע לי שישנם ישובים רבים, אשר הם מוכנים להשתתף בחלק מהכסף, בצורות התכניות של משרד הבינוי, של בנה ביתך, כלומר, שלא כל הסכום צריך להיות מתוקצב באופן מלא, אלא חלק צריך להיות מסובסד, כמו שמסובסדות שיטות הבניה במקומות אחרים. בתוך זה יהיו חלק אשר לא יוכלו ללכת בשיטות אלה - משוחררי צה"ל, מחוסרי יכולת, וכו'. אבל חלק גדול מוכנים בהחלט להשתתף בכספם, להשקיע, ולבנות להם את הבית באופן קבע, במידה והם יקבלו את העידוד המספיק. לכן, לסיכום, הממשלה קיבלה החלטה טובה מבחינת עיבוי הישובים מעבר לקו הירוק, על קרקע מדינה. נמצא בידנו היום כמעט כל השטח ל-6,000 יחידות. אפשר לגשת לביצוע במידה וימצאו המשאבים, ואני חוזר ואומר - אם יוקצב סכום של רק 20% מהסכום שפורסם שיש צורך לצורך הבניה, אנחנו בהחלט נוכל לעמוד במשימה הזו ולבצע אותה.

מר א. כ"ץ : יש לי שאלות לגבי הרשימה שלפנינו - ה-6,170 יחידות, כמה מהם יהיו למשפחות שכבר גרות במקומות המפורטים? כמה למשפחות שעתידות להגיע. אני רוצה להמחיש את השאלה הזו : נגיד לתקוע - 80 יחידות - כמה משפחות יש היום בתקוע, האם 80 שבמבנים לא יציבים והכוונה לבנות להם מבנים יציבים, או שהכוונה היא ל-40 פלוס 40 שצריכים להגיע.

שנית - מהו התקציב המדוייק : כתוב פה - בין 10 ל-15 מיליארד, ו-5 מיליארד זה פער די גדול. מהו האומדן היותר מדוייק של המשרד לגבי בניית 6,170 הדירות הללו? כמה מסכום זה נמצא בתקציב הרגיל וכמה ממתין לתקציב מיוחד לנושא זה.

מר י. שפירא : אי אפשר לבוא כל שבועיים - שלושה לישיבה ולצאת מכאן בידיים ריקות, בפרט בשבילנו, כאנשים שמייצגים ציבור, זה לא נעים, אם אומר בהמעטה. לכן, אני ציפיתי שנצא מהישיבה הזו עם דבר יותר מוגדר, ביחוד שקווים מנחים, בעקבות ישיבת הממשלה, הובאו הנה ע"י יו"ר הועדה גם בישיבה קודמת. אני חושב שגם לגבי חברי הממשלה הבאים הנה - למעשה, הדברים מוכרעים בממשלה, אי אפשר לבוא בתהייה כזו, האם אנו מדברים על 6,000, על 10,000, או שמדברים על 3,000. אני לא מבין על הדבר.

השר א. שרון : כולם מדברים על אותו מספר. מדבר שר הבינוי על 3,00, ומתי דרובלס דיבר על 3,000, אז יחד זה 6,200, ואנחנו דיברנו על 6,170. כולם מדברים על אותם מספרים, אין פה אי בהירויות בנושא הזה.

בגלל רגישות הענין לא דיברנו פה על ישובים חדשים. לכן יש עוד מספר מסויים בישובים חדשים, אבל שם בעיקרו מדובר בבניה זמנית, בשלב הראשון. לכן לא העלאנו זאת כאן, כי אין צורך כרגע להוסיף זאת. אבל סה"כ, אחרי כל מה שדיברנו כאן, ההפרש הוא ב-30 יחידות דיור.

<u>מר י. שפירא</u> : דבר שני, יש הרי, בכל זאת, איזה שהוא מושג, על היקף התקציב של השנה הבאה, זה לא מתחיל מ-א' - ב'. אז לפחות יכולתם להביא איזו הצעה היום, מה מתחילים לבנות שם. הרי לכל אחד ואחד מן השרים יש היום כבר איזה שהוא מושג על גובה התקציב בשנה הבאה. הרי לא מבטלים את משרד השיכון והבינוי. אז אינני מבין מדוע לא יכולה להיות איזו הצעה, לפחות על החלק הברור, שאתם מניחים שיהיה בתקציב שנה הבאה. אני מבין שיש הבדל ב-30%, ב-40% שעליו אין בהירות. אבל על החלק המסיבי יש. כך אני רואה את הדבר.

אני חושב, בכל זאת, שאי אפשר להתעלם מענין הישובים החדשים, וצרים להזכיר אותו, באיזה שהוא מקום, אם מחליטים על משהו.

<u>השר א. שרון</u> : מרגע שועדת השרים לענייני בטחון מאשרת, אז אני מביא את זה הנה.

<u>מר י. שפירא</u> : באשר לויכוח לגבי הגליל, אני חושב שזה לא ענין להכרעה כאן. החלוקה והשיקול של העדיפויות בין הגליל ובין הקו הירוק - לא מוכרע כאן.

השר ז. המר : אתה מציע לאשר את ה-6,000 יחידות דיור?

מר י. שפירא § אם שר השיכון אומר שזה סביר, אז צריך לאשר את זה. אבל אם שום דבר לא ברור? אינני יודע, שיבוא ויגיד ש-4,000 בסוחים. אני מניח שאפשר לצאת מכאן מתוך ידיעה שחלק מן הדירות, מן היחידות אשר מדובר עליהן, הן בסוחות, כי הן תהיינה כלולות בתקציב של השנה הבאה. אני לא יכול לבוא פעם נוספת לנציגי הישובים ולומר: רבותי, ישבנו שוב, ולא הוכרע דבר.

השר ד. לוי : אדוני היו"ר: אני דיברתי על 3,200 יחידות דיור, שאני עומד לחבוע משר האוצר, אם זה, חלק, מתקציבי הרגיל, ואם זה חלק כתוספת. אני מצפה לסיוע של הועדה הזו.

מר א. בראון : למה רק 2,000?

מר י. שפירא : מדובר על 6,000? דודו!

השר א. שרון : אולי אני אוכל, בסופו של דבר, לסכם את הדיון. אין טעם, אנו מתווכחים האחד עם השני והבעיה לא נפתרת בצורה הזו. בסוף הדיון אני אציג איך אנחנו רואים את החלוקה, מה הם המספרים ומה היא עמדתנו?

<u>מר ד. תבנין</u> : קודם כל, הערה בקשר לנוהל הישיבה. אני קודם כל אתייחס למה שהיו"ר אמר. קשה מאוד להתמצא ברב-שיח לאנשים שאינם עוסקים בנושא, אם אין לפנינו, לא נתונים ולא המלצות אישיות בכתב. אני חושב שאפשר היה לסגור את זה, ואז היה לנו הרבה יותר קל להתייחס למריס של ההצעות שהועלו, הן ע"י שר הבינוי והן על-ידי חברי הועדה.

דבר שני - אני מציע ששר הבינוי יפנה לאוצר לקבלת תקציב נוסף. והמדובר הוא ב-10 מיליארד לירות לשנתיים. כאשר דבר אחד יש לקחת בחשבון - שלא מחלקת ההתיישבות של הסוכנות, ולא כל גורם אחר, יקבע סדר עדיפות שעלול יהיה לפגוע בירושלים. ובזה אני מתייחס דווקא להערה, להצעה, או למשאלה של ידידי רענן. במתקונת הקיימת כרגע, לפי מה שהוצג הדבר, לפי החלוקה הסטטיסטית של הדיון, הגליל וירושלים גופה. על כל פנים, אני מדבר על תוספת התקציב שאתה מבקש לבניה נפרדת.

<u>השר ד. לוי</u> : התוספת לא כוללת את ירושלים.

<u>מר ד. תבנין</u> : על כל פנים, יתכן מאוד אדוני היו"ר, שרצוי, לפחות לאלה מאיתנו שאינם בקיאים בהכנות ובדיונים הפנימיים במשרדים הנוגעים בדבר, לאפשר לך, לפני הישיבה, להביא בפני הועדה סקירה, או הערכה של המבנים. לאחר מכן יהיה לנו הרבה יותר קל להתייחס לכל חלק מהם. במיוחד שאני משוכנע שאיננני בודד כאן בועדה שאינו רואה את מכלול הנושא מרוב ההערות והנתונים ששמענו כאן. והבעיה היא לא בחפרש של 30 או 50 יחידות דיור. תודה.

השר ש. תמיר : בהמשך לדבריו של ד"ר תבנין - ויתכן שהאשם הוא בי - התמונה שמובאת לועדת השרים, לחלק מהחברים, לאותם החברים שאינם מופקדים על הנושא במיישרין, על כל פנים לי, הנתונים אינם מספיקים די הצורך. אני קבלתי בזה הרגע, לפי בקשתי, תכנית של משרד הבינוי והשיכון על 2,200 יחידות: במעלה האדומים - 600, בקרית-ארבע - 400, אריאל - 500, בית-אל - 200, קרני שומרון ג' - 200, אפרת - 200, נוה - צוף - 50, ועוד 50.

השר א. שרון : תוסיף את קצרין שהציג שר הבינוי. ואת מעלה אפרים שהוסיף שר הבינוי, אז זה שווה למספר.

השר מ. נסים : כמה לקצרין וכמה למעלה אפרים?

השר ד. לוי : לרמת-הגולן - 750 , זה מגיע ל-3,200. למעלה אפרים זה כ-500 יחידות.

השר א. שרון : רבותי, יש לנו בם את המכלול של קרני שומרון. שר הבינוי נקב בישובים שהוא עוסק בבנייתם בישובים עירוניים. הוא עוסק בבניה של כל הישובים, ברגע שמדובר בבניית קבע. הוא נקב במספר של 3,200 יחידות דיור. מתוכם, יכול ש-250 או 300 נמצאים במוך מסגרת הישובים הכפריים ולעומת זאת, בהמשך, נקב מחי דרובלס מספר של 3,000. יכול להיות שהוא כלל בתוכו חלק מכאן. סה"כ, אנחנו

מדברים על 6,200 יחידות דיור, וישנה רשימה אחת כוללת. וישנה רשימה שהגיש שר הבינוי, לאור בדיקותיו. מדברים בדיוק על אותה רשימה. ההבדלים של 200 הנה או 200 לכאן, לא חשוב באיזו רשימה הם מופיעים.

אני כבר יזמתי פגישה עם שר האוצר, שבה יודגש בדיוק מה אנחנו רואים. אנחנו מדברים כרגע על כ-6,200 יחידות דיור ולזה יצטרך להנתן כיסוי תקציבי, הן מתקציב נוסף והן במעמד של כל המשרדים הממשלתיים . זו הגישה שלנו. ומה שרצינו היום לסכם כאן, כדי שלא כולם יובילו את הדיון לכל הכיוונים, מה שרצינו לראות היום, לאור ההצעה שאנחנו הצענו, האם הדבר הזה, מבחינת יכולת ביצוע, נראה ראלי. והגענו, לפי מה שאני רואה כרגע, בדברי החברים, שהדבר הזה נראה ראלי. מה שחשוב כרגע זה לקבל את תמיכת האוצר, והחלטתו המיידית להעמדת הכספים, כדי שאפשר יהיה להתחיל לעבוד מיד. זה בדיוק המצב.

<u>השר ש. תמיר</u> : לפנינו יש רשימה כללית, לא מפורטת, לא מדוייקת, לגבי החלק העירוני.
אני הוספתי לרשימה המקובצת את האחרים - מעלה אפרים ורמת-הגולן, זה כ-3,500 יחידות דיור. וכללית, וללא פרוט, שמעתי ממר דרובלס על 3,000 יחידות דיור בישובים הכפריים.

<u>השר א. שרון</u> : אני מעביר לך את הרשימה המפורטת שלנו.

<u>השר ש. תמיר</u> : אני מבין, שלפי ההערכה של מר דרובלס, החלק שעליו הוא מדבר, דהיינו 3,000

ישובים כפריים, מסתכם בהערכה תקציבית גסה של 30 מלליארד לירות. הוא אמר כי לצורך ה-3,000 יחידות דיור, ידרשו כ-20% מה-150 מיליארד.

<u>השר א. שרון</u> : אני רוצה לבקש ממך בקשה ואני אסביר מדוע : אנחנו יושבים בפורום גדול. רק טיבעי הדבר שהדברים יוצאים החוצה. אם יצא מפה החוצה כי אנחנו דיברנו פה, שרק החלק הכפרי הוא 30 מיליארד לירות - שאנו יודעים שזה איננו נכון (ויסלח לי מתי דרובלס) מה יצא? יצא שאנחנו מכים את עצמנו ללא סיבה. אז אמר חבר ועדה - עם כל הכבוד למר דרובלס, יש לי אליו הרבה יחס של כבוד, את הנושא הזה - כמה זה עולה, וכו' יושבים עם המהנדסים וקובעים עם מה בונים, ויש פה השתתפות של המשתכנים הזה. מכל מקום, ברגע שאנו מוציאים את המספר הזה שכרגע נקבת, אנו הכינו את עצמנו מכה נוראה, מיותרת ובלתי נכונה.

<u>מר מ. דרובלס</u> : אבל אם לא הייתי ברור אני אומר כי לכל ה-6,000, אנו זקוקים לתקציב של ה-30 מיליארד.

<u>השר ז. המר</u> : זה לא נכון, זה גם כן מוגזם. והשאלה היא מאיזה תקציב זה הולך, האם מתקציב השיכון, או מתקציב החינוך.

<u>השר ש. תמיר</u> : אני רוצה להמשיך באותה ידידות : אני בא הנה ללמוד עובדות, להתייחס אליהן, וכשראש מחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית נוקב במספר, אני

התיישבות - 25.12.79

השר ש. תמיר

לוקח אותו ברצינות. לא חשוב מה כן יאמר או מה לא יאמר - צריך קודם כל להחליט לגופו של ענין. ובכן, אני מקבל את התיקון. אתה מדבר על 6,000 יחידות, שלפי הערכתך, צריכות לעלות 20% מה־ 150 מיליארד שדובר עליהם, דהיינו, 30 מיליארד לירות. עכשיו אומר שר הבינוי והשיכון, כי אי אפשר, פשוט, לומר: "ננקה את זה מהתקציב שלי משום שיש לי בתכנית 45 -50 אלף יחידות. כי 30 אלף מה-50 אלף של היחידות שלי זו בנית פרטית". והעיר בסוגריים בצדק שר החינוך, כשהוא אמר: "אולי דרך הבניה הפרטית אפשר להעביר למקומות כמו מעלה-אדומים". יכול להיות, אבל אנחנו צריכים לדעת את הנתון הזה ששר החינוך מצביע עליו ככיוון שאפשר ללכת אליו אולי. הוא מדבר על 20 אלף יחידות שהן ציבוריות, בסה"כ. מזה 12,000 חלקי ו-8,000 מימון מלא. לגבי הישובים העירוניים. לגבי הישובים הכפריים התמונה היא אחרת.

עכשיו, אני מפה, אדוני היו"ר, בשעה 1400, אלך יחד עם שר החינוך, לועדה שרים לענייני כלכלה, והסיפרה 30 מיליארד, 20 מיליארד, 10 מיליארד, שם היא מאוד, מאוד משמעותית. שם צריך להחליט האם יש שבתון רכב, אין שבתון רכב, אלה הם הדברים. ואני בהחלט מקבל שסדר העדיפויות צריך להיות כזה שלדברים שהזמן דוחק בהם, תנתן עדיפות, בהחלט. אבל, בהבדל מהדיון הכללי, הציבורי, שנעשה בנושאים אלה או אחרים, בתחום הכלכלי, ועדת שרים צריכה לקבל הרבה יותר נתונים מפורטים, כדי שהיא תוכל לומר: "ממליצים ללכת למו"מ עם שר האוצר". או, כפי שהסביר היו"ר, הדיון היום הוא דיון פרלמינארי להכנת הרקע, לבישול הנתונים לפגישה עם שר האוצר. ואז חברי הועדה צריכים לומר איפה הם עומדים לגבי הפגישה הזו עם שר האוצר. אני חושב

השר ש. תמיר

שאין לנו מספיק נתונים, בתחום העירוני ובתחום הכפרי, כמה היחידות שבהן מדובר יעלו. נניח שמישהו ירצה לצמצם איפה שהוא, איפה עדיף - בקרית ארבע, או במעלה האדומים, או בקרני שומרון, או בישוב כפרי מסויים. איפה יש עדיפות התיישבותית. איפה הישוב חלש. איפה יש עדיפות בטחונית. אלה הם הנתונים, שאם רוצים שחברי הועדה יתרמו משהו, שחשוב שנדע אותם, לרבות השיקול התקציבי. גם הועדה הזו צריכה להביא בחשבון איזה שהוא שיקול תקציבי. מיה טוב אם אפשר היה לומר - הכל מתקבל. אבל זה לא רק ענין של האוצר, אלא גם ענין לשיקול דעת של הגורמים השונים פה.

אני מציע, אדוני היו"ר, לסיכום, שנקבל יותר נתונים לגבי ההערכה התקציבית של המשרדים, של הסוכנות ושל הממשלה, כמה יעלה כל אחד? אם אפשר לשלב גורמים פרטיים כדי לחסוך בכסף בכיוון שהר החינוך מדבר עליו, אני מאוד בעד. אז צריך להיות סיבסוד מסויים. השאלה היא - כמה הסיבסוד הזה צריך לעלות? צריך שתהיה לנו תמונה ולפי זה נחליט.

<u>השר א. שרון</u> : רבותי, אני רוצה להגיע לסיכום בנושא הזה. אני כמובן דוחה את הדברים שנאמרו פה על-ידי שר המשפטים. אני דוחה אותם משתי סיבות : אחת - אני חושב שהמספרים שהוא נקב אינם מדוייקים, אינם נכונים, ולפי דעתי, זריקת המספרים האלה..

<u>השר ש. תמיר</u> : סליחה, איזה מספרים אני נקבתי? אני ציטטתי את יו"ר מחלקת ההתיישבו אני לא יודע שום מספר. אני ציטטתי וביקשתי עידכון יתר. מה פה יש לדחות? אפשר לא לתת.

השר א. שרון : אני דוחה את הדברים שנאמרו, וזו לשון לגיטימית, עדינה, ואינה פוגעת. המספרים שניתנו כאן, לפי דעתי, הם אינם מספרים נכונים. זו הדרך הטובה ביותר להביא לידי כך שלא יבנו בכלל. אבחנו כבר מוכים תקופה ארוכה מאוד ע"י המספר של ה-150 מיליארד, שהתברר שאין לו כל אחיזה במציאות. היום נשמע מספר אחר, אמנם, הרבה יותר קטן, אבל גם הוא איננו מספר שאותו צריך יהיה להביא לאוצר לשם אישור. אבל יש בו להעביר זעזוע נוסף ולגרום לפגיעה נוספת, הן בממשלה והן בהתיישבות.

השר ש. תמיר : אפשר לדעת מהו המספר הנכון?

השר א. שרון : אני מייד אגיד לך גם, איך אפשר לדעת מהו המספר הנכון.
דבר נוסף, לא מקובל בשום ועדה, לדעתי, פרט לועדת השרים לכלכלה ששם יורדים לכל מטפר ומספר, שיכנסו לפרוט מדוייק איזה סעיף יהיה בחוק כזה או אחר. יש פה תחום מסויים המשאיר לכל אחד מהמשרדים לעשות את פעולתו. כך גם בנושא הזה וכך גם בכל נושא אחר.

ואני יכול להוסיף - אני מכיר בדיוק, איך אפשר לעכב דברים מביצוע. יש מעטפם שיודעים איך לבצע, אבל אני יכול גם להסביר איך אפשר לא לבצע ולהקשות עלינו.

השנה הזו היא שנה קובעת. לפי דעתי, היא שנה מכרעת, וזה איננו חשוב כרגע מהי תפיסתו הפוליטית של אדם זה או אחר, כל אחד מהיושבים כאן, לפחות לגבי חלק מהדברים,

גם פוליטית הוא תומך. אני יודע שלא כולם תומכים בכל הדברים, והיו לנו לא פעם חילוקי דעות, אבל מדבר אחד אי אפשר בשום פנים ואופן להתעלם : שמדברים פה השנה בשנה קובעת ומכרעת, וזוהי השנה הקובעת והמכרעת. ולכך התכוונה הממשלה בקבלה את ההחלטה לעשות מאמץ התיישבותי רחב. היא קיבלה את זה כי היא ידעה זו שנה מכרעת. ויהיו דברים שאפשר לעשות אותם השנה, ויהיה קשה מאוד ובלתי אפשרי לבצע בשנה הבאה. זה מה שהביא את הממשלה לקבל את ההחלטה.

אני גם הייתי מנסה, בכל זאת, להעביר קו בין מה שנקרא :"אי בטחוננו בגליל" ו"אי בטחוננו בשומרון ביהודה ובחבל עזה". ראשית כל, פוליטית, זה מצב שונה לחלוטין, ואני לא מציע שמפינו, מפי מישהו מאיתנו, יצא אפילו ביטוי אחד המשתמע ממנו שיש לנו אי בטחון באשר לגליל. דבר שני -עובדתית, אנחנו השקענו בגליל השנה, חצי מיליארד לירות, במפעל, שלא בוצע כדוגמתו, בהיקף כזה, עשרות שנים. שינינו את המפה של הגליל, וזה שלב ראשון. השקענו חצי מיליארד לירות. כך שאין פה מצב שהגליל, הוא כאילו היום מקופח בנושא הזה. כולם מקופחים בגלל המשאבים המצומצמים, אבל לבוא ולומר שהגליל השנה קופח, ושבגליל ישנה אותה סכנה שישנה היום ביהודה ושומרון, אני חושב שבכך אנו פשוט גורמים נזק לעצמנו בנושא הזה.

עכשיו, לסיכום הנושאים עצמם.

<u>מר א. כ"ץ</u> : האם נקבל גם תשובות לשאלות שנשאלו, אריק?

<u>השר א. שרון</u> : כן, מיד.

כשהממשלה דיברה על ענין התקציב,

ללא ספק היא דיברה על תוספת לתקציב. אין ספק. אבל יחד עם זאת, ואמר זאת כבר שר החינוך, כל אחד מהמשרדים צריך לתרום גם מחלקו. לא יתכן שהמשרדים לא יתרמו מחלקם.

אני רוצה להעלות דבר שעלה כאן קודם. לא כל החברים היו נוכחים. אני מצטער ששר הבינוי איננו. אמנם שר הבינוי אמר שצריך לשנות את סדרי התקצוב, אבל יש לנו היום ישובים שהם מנותקים תחבורתית. הישוב מכורה מנותק תחבורתית. היום לנסוע לרועי ולבקעות זה כמעט דבר בלתי אפשרי. כוחות צבא גדולים נכנסו למקום. מובילי טנקים וטנקים נוסעים ללא הרף על הצירים. אני לא יכול לבוא בטענות, השטח הוא צר. מזג האויר גרם לסחיפה של גשרים. אין איש מטפל היום בדרכים לאוכלוסיה יהודית. מטפלים בדרכים לאוכלוסיה ערבית. והדבר הזה מחייב פתרון. וגם כאן, כאשר מדברים על תקצוב ממשרד ממשלתי, הכרחי שמשרדי הממשלה יכנסו לעניין. והיו דברים מעולם, יוסי. אנחנו פנינו אליכם בזמנו, בקריאת זעקה, להרחיב את הדרך בין אריאל לבין כפר קסם, מעבר * לחלקים שבנינו מתקציב ההתיישבות, שזה חלק מחוצה שומרון, ועשיתם את זה . פה מוכרחים להכנס לעניין הזה, זה ממש סבנת נפשות. אנשי מכורה לא שולחים את ילדיהם לביה"ס.

<u>מר י. מרגלית</u> : אתה יודע שתקציב מע"ץ כמעט חוסל, אדוני השר, והיום , פורמאלית, משרד הבינוי והשיכון לא אחראי על מערכת הכבישים ביהודה ושומרון. והשר הודיע כאן, בתחילת הישיבה, שהוא ישמח לבצע את זה, אבל שיסדרו לו תקציב.

<u>השר א. שרון</u> : אני ביקשתי להעלות נושא זה בישיבת הממשלה, כי זה נושא של אפשרות של קיום. אלה כבר לא ישובים חדשים, אלה ישובים קיימים.

ממכורה הילדים לא יוצאים לבית הספר.

גם בשומרון וגם ביהודה אפשר לדרוש תשלום מהמתיישבים. הם מוכנים לכך, גם בישובים העירוניים וגם בישובים הקהילתיים. גם פה, אין לנו בעיה. האנשים בהחלט מוכנים ללכת לתכניות של "בנה ביתך", מוכנים להשתתף. אני גם, דרך אגב, איננני רואה היום סכנה בכך שלא ירכשו דירות בשומרון. כל בית שתבנו היום בבית-אל, כל דירה, תרכש מייד. לפי דעתי, לא תהיה שום בעיה. כל דירה שתיבנה באריאל, יהיו עליה עשרות קופצים. כל דירה שתיבנה בקרני שומרון, בכל המכלול של קרני-שומרון, יהיו עשרות משפחות שיקפצו על כל דירה. עשרות משפחות עומדות בערבי הקבלה ומתדפקות על דלתות המקומות האלה. כל בית שיבנה באלקנה יהיו עליו 10 משפחות מועמדות. או בגבעון, או במעלה - האדומים. ולפי דעתי, אין שום סיבה שלא לקבל התחייבות שהממשלה תרכוש ועל-ידי זה לערב יותר את ההון הפרטי של הקבלנים, כפי שאני ממליץ כאן לערב את השקעותיהם של המתיישבים. הם מוכנים לעשות את זה.

זו, לפי דעתי, צריכה להיות הגישה. ובפגישה עשר הבינוי ואני נקיים עם שר האוצר, אני בהחלט מתכוון להעלות את כל האפשרויות האלה כפי שהן.

לגבי ההיקף של הבניה : אנחנו הצבענו על כ-6,000 יחידות. 6,000 היחידות האלה, מתחלקות , פחות או יותר, שווה. קשה כאן לקבוע בחלוקה מדוייקת, האם זה 200 לכאן יותר או 200 לכאן יותר, בישובים הנמצאים בטיפולו של משרד הבינוי, שהם ישובים עירוניים או קהילתיים גדולים יותר, לבין הישובים הנמצאים בטיפולה של החטיבה להתיישבות. זה המספר שאנו עומדים לדבר עליו, כאשר נבוא, תוך ימים ספורים אני מקווה, לדון

עם שר האוצר על הנושא התקציבי. והדיון יסתמך על החלטת הממשלה שהיתה.

לגבי נושא של קרקעות - צוות מיוחד, שהועלה כאן. אני מקבל את ההצעה הזו של שר החינוך. איננני יודע האם אנחנו צריכים צוות בהיקף כזה. אני גם לא רואה היום אפשרות של גיוס אנשים מחוץ למה שקיים אצלנו.

השר ש. המר : אולי כל משרד ישאיל לכם למספר חדשים.

השר א. שרון : אני מייד אטפל בנושא הזה. הצוות צ"ל בנוי מאנשי המינהל, מאנשי הממשל הצבאי, אולי גם ממערכת הבטחון...

אל"מ ד. סחין: הייתי אומר, שבינתיים, מי שהעמיד לפחות 10 אנשים שעובדים פולטיים-ג'וב על הדברים האלה, זו מערכת הבטחון.

השר א. שרון : בכל מקרה, אנחנו נעמיד צוות יותר גדול לנושא הזה, כדי שפשוט יאתר ויעביר את זה הלאה למערכת המשפטית לבדיקה.

השר מ. ניסים : אני מציע, ועל כך דובר כבר בממשלה, שמשרד המשפטים יהיה משולב כבר בשלב העשייה כדי לקצר את התהליך.

השר א. שרון : כן בהחלט, אני מקבל את זה.

השר א. שרון

אלה הם הדברים שאני רואה אותם כרגע. היו עוד כמה שאלות שאורי יענה עליהם.

<u>מר א. בראון</u> : קודם כל, תשובות לכ"ץ : לגבי מספר המשפחות הנוספות - כל מה שאנחנו אומרים - בניה נוספת. נגיד - 6,000 יחידות דיור, זו תוספת של משפחות. כי הרי אנו לא נשאיר יחידות בניה הקיימת היום ריקות. אין דבר כזה. נכנסים לבניה זמנית .

<u>מר א. כ"ץ</u> : אתה רוצה להכניס למבנים הבלתי יציבים משפחות נוספות ?

<u>מר א. בראון</u> : בוודאי.
עכשיו, לגבי תקציב קיים ותקציב מיוחד - זה יהיה בהתאם למה שהאוצר יחליט. אם הוא יחליט לעשות את זה תקציב מיוחד במינו או תקציב בתוך המשרדים לקראת שנת התקציב הבאה.

<u>מר א. כ"ץ</u> : מהו האומדן של 6,000 היחידות האלה.

<u>מר א. בראון</u> : אני פוחד לומר דברים. שר החקלאות דיבר על הנושא הזה שלהשתתפות של אנשים.

<u>מר א. כ"ץ</u> : אני שואל באופן כללי כמה זה צריך לעלות?

מר א. בראון : בסביבות 12 מליארד.
2 מליון ועוד משהו ליחידה.

השר א. שרון : הרי חלק יבנה מכספי המתיישבים,
רק תשתית תעשה. חלק יבנה
על-ידי קבלנים פנטיים. לכן אני חושב שאסור לזרוק כאן על השולחן
שום סכום כסף, אלא לאחר פגישה עם האוצר, שבה אנו נבוא ונאמר
כי אנחנו רואים היום, נאמר, אלף משפחות אשר תבנינה בשיטת "בנה
ביתך". לכן מסוכן מאוד לנקוב עכשיו באיזה שהוא סכום.

מר א. כ"ץ : יש מושג כמה זה יהיה בתקציב
הרגיל, לשם הערכה?

השר א. שרון: זה לפי דעתי מוקדם ולא כדאי
לקבוע את זה.

אני גם רוצה לומר דבר נוסף.
רענן ויץ דיבר על נושא העסוקה, פרנסה. מדובר על תשתית שצריכה
להעשות. התשתית הזו איננה נעשית בשנה אחת. כלומר, גם פה צריך
מאוד להזהר. הדברים האלה בעצם מתמשכים, אבל כדי להתחיל במבצע
הזה, נראה לי שהמספר הזה של כ-6,200 בישובים העירוניים ובישובים
הקהילתיים - כפריים, נותן לנו את התשובה.

השר ש. תמיר : על מה ידברו עם האוצר, על 6,000
יחידות, או ידברו איתו על כסף?
האוצר צריך לדעת כמה זה עולה. אז זה יהיה גלוי לפקידי האוצר
אבל חסוי לגבי שרים שצריכים לקבוע? אז אני רוצה לדעת על איזה
כסף ידובר עם האוצר?

השר א. שרון : מה שאני יכול לומר זה כך :
אנו הרי כולנו מכירים את הטכניקה של העבודה עם האוצר . לאחר שתהיה פגישה עם האוצר, ולפגישה הזו יבוא משרד הבינוי ויאמר כמה הוא נוטל על עצמו לגמור עם קבלנים פרטיים. אנו נבוא ונאמר :"כמה לפי הערכתנו מבין המתיישבים ילכו לשיטה של "בנה ביתך". הדברים יהיו בדיוק כמו שמנהלים דיון תקציבי בנושאים אחרים. באים אח"כ עוד פעם, אחרי הדיון הזה, ובדיוק כך עושים. גם בדיון על תקציב כל משרד ממשלתי קודם דנים ואתה אומר מה הם מאווייך, מה אתה רוצה. והיה חשוב שהועדה תזו תסכם פה, וזאת היא סיכמה. לדעתי, הועדה הזו סיכמה שהיא הולכת על 6,200 יחידות דיור בהתיישבות העירונית ובכפרית. אני רוצה להדגיש עוד פעם, לחברים - מאחר והממשלה קיבלה, במסגרת החלטתה, כי בתוך גושי ההתיישבות הקיימים יוקמו גם ישובים חדשים, לא כללנו אותם בנושא הזה.

השר מ. נישים : לא ישובים חדשים, ישובים שטרם הוקמו עפ"י החלטות קיימות.

השר א. שרון : לא כך, גם ישובים חדשים. אני מציע לעיין בהחלטת הממשלה בדיוק. מאחר ועומדים ליישם את החלטת הממשלה, אני מציע לעיין בהחלטת הממשלה. זה יהיה כפי שהיא כתובה. אבל מאחר וזה לא היה בועדת השרים לענייני בטחון - בעיקר בגלל העובדה שלא הכל נבדק משפטית. יש לנו כבר היום כמה דברים שנבדקו וביקשתי כבר דיון מיוחד של ועדת השרים לצורך הנושא הזה.

כדי להסביר את הטכניקה, אני במקרה זה פועל כאילו הייתי משרד רגיל. כמו כל משרד אחר - משרד

החינוך, משרד המשפטים, במגעיו עם האוצר. לאחר שאנו מקיימים את המגעים האלה עם האוצר, כשהטכניקה שנעשית ידועה לכולנו, באים מחדש לשולחן הזה ואומרים : במגע עם האוצר, סיכמנו כך וכך. וכך יעשה הדבר הזה. כך שאין כאן לא סוד, ולא, חס וחלילה העלמה משר. זה דבר שלא יעלה על הדעת. יש טכניקה של מגע עם האוצר ובטכניקה הזו נפעל. ואני פועל עם האוצר, בנושא הזה, כפי שפועל משרד ממשלתי בענין תקציבו עם האוצר. זאת לאחר שקיבלתי כאן את ההסכמה הכללית של חברי הועדה לגבי החיקף, החלוקה בין עירוני לקהילתי כפרי וכו'.

השר ש. תמיר : אני חולק על סדר הפעולה. לפי דעתי כאשר הולכים לאוצר, צריך ללכת עם תרגום התכנית והמאוויים לכסף. וזה צריך להיות מבושל בין כל הגורמים פה לפני שהולכים לאוצר . ואז מתמקחים עם האוצר. אפשר לעשות תכנית מקסימום, אפשר לעשות תכנית ביניים, אבל צריך לדעת זאת כשיש תכנית התפרסות התיישבותית כללית.

השר א. שרון : זו התכנית שר המשפטים.

השר ש. תמיר : אני חושב, כפי שהיו"ר אמר, כי כשמשרד הולך לאוצר, הוא קודם מכין לו את כל הנתונים. הוא בומר את זה עם הצעה תקציבית. לא האוצר צריך לתרגם יחידות דיור לכסף. לא האוצר צריך לקבוע כמה מזה יהיה ב"בנה ביתך" , כמה יהיה מהסוכנות, וכמה מזה יהיה מדינה ולא האוצר צריך לקבוע כמה מזה יהיה בתשתית וכמה בתקציב שוטף לשנה הנוכחית. כל זה צריך להיות מוכן פה ואז ללכת לאוצר. אפשר ללכת לתכנית יותר רחבה ולהתמקח עם האוצר . אבל ללכת לאוצר במונחים כלליים - אני לפחות לא אדים את ידי עבור מושגים שאינני יודע מה

הם. כי אני רוצה לדעת האם אני בא עם תביעה סבירה, או אני בא עם דבר שאני לא שלם איתו, אולי אני רוצה יותר. לדעתי, זה א' -ב' של הליכה לאוצר, אם רוצים שהאוצר יתייחס לנושא הזה בצורה רצינית, מגובשת ובשלה.

לכן אני מציע שהועדה הזו תשמע מפי שר השיכון, מפי מחלקת ההתיישבות ומפי כל הדברים נוגעים בדבר, איך התכנית משתלבת. אולי דרושה לכך עוד ישיבה אחת בעוד שבוע, כשהמשרדים והסוכנות יתאמו ביניהם את כל הפרטים האלה, ואז יאמר לנו : זה עולה 12 מיליארד, כך וכך מזה יתנו אלה, כך וכך מזה יתנו אלה. הדברים לובשים עור וגידים ראלית, ואז הולכים לאוצר והוא רואה איך זה משתלב בתכנית הכללית. אם הדרך הזו לא תתקבל, אני אצביע נגד.

<u>השר א. שרון</u> : חברי הועדה - עיינתי בכל הדו"חות ובכל הפרוטוקולים של ישיבת הועדה הזו מאז שהיא קיימת. היא קיימת כבר הרבה שנים, היא לא הומצאה ע"י הממשלה הזו. מעולם לא נעשה דבר בצורה כזו. אין צורך לעשות את זה בצורה כזו ואי אפשר לעשות אותובצורה כזו בשום פנים ואופן. אני יכול להבטיח לשר המשפטים כי לא נבוא אל האוצר ללא חומר מפורט וברור. יש ועדה של משרד הבינוי יחד עם המחלקה להתיישבות, שבודקת כל פרט ופרט. ואנחנו לא נשב ולא נעסיק ועדה בהיקף כזה בתאום של כל מרפסת וכל צריף . דבר כזה לא היה ואין צורך. כאן מקבלים החלטות שנותנו את האפשרות לבצע. ומאחר ושמענו את הדברים, שמעתי את דעת החברים. איננני מציע לדחות יותר, אני מכיר את הדחיות. הישיבה הזו לא תסתיים היום בכך שהועדה לא קיבלה החלטה, זה בלתי אפשרי. יש לנו אחריות , הן כלפי הממשלה, והן כלפי אלפי מתיישבים שחיים תקופה אפוכה מאוד בתנאים ללא נשוא, אבל עושים

השר א. שרון

זאת בשמחה ובאהבה, ואי אפשר לגמור פה היום ישיבה בלי לקבל החלטה. אנו ישבנו ודיברנו, הציג שר הבינוי את 3,200 היחידות שלו. מתי דרובלס דיבר על אותם 3,000 יחידות שלו. המדובר על כ-6,200 יחידות. על הדבר הזה הולכים לדון. כאשר מתוך הנושא הזה, חלק יבנה ב"בנה ביתך" ואז נציג לאוצר, בדיוק, כמה עולה "בנה ביתך", כמה עולה פיתוח התשתית. משרד הבינוי אמון על הדבר הזה. חלק יבנה כאן על-ידי קבלנים עם התחייבות ממשלתית. יש בוודאי מקומות שמשרד הבינוי , ואולי גם אנחנו, נעריך שיש סיכוי למכור כל דירה. אולי יש מקומות שיש סיכונים יותר גדולים. לפי זה נקבע איזה חלק יהיה כזה ואיזה חלק יבוא מתקציב נוסף שעליו תחליט הממשלה, או מתרומת המשרדים, כמה שהם יוכלו, מתוך התקציבים שלהם, חרף העובדה שהם נלחצו בתוקף הנסיבות הכלכליות שבהם הם נמצאים.

<u>השר מ. ניסים</u> : עם כל הכבוד, אני מערער כאן על הדרך שבה הובא הנושא הזה לישיבה. היתה החלטת ממשלה כוללת, והיא הקימה ועדת שרים לתרגם אותה. אחרי כמה ימים ישבה ועדת שרים ותרגמה ואמרה : מה שהחלטנו כך וכך במליאת הממשלה, משמעו ש-10 - 15 אלף יחידות דיור יוקמו ביהודה ושומרון, ברצועת עזה ובגולן, ויבוצעו החלטות קיימות בדבר ישובים שהוחלט על הקמתם בשלבים קודמים. נקודה ואיזרוח של התנחלויות וישובים של הנח"ל.

אני חושב שכל זה לא היה צריך לבוא לכאן. מה שמוצע כאן זה 6,000 יחידות דיור במקום 10 -15 אלף שהחליטה ועדת שרים. כאשר בממשלה, כשהוגש ערעור על כך, קיבלה את ההחלטה פה אחד. כלומר, למעשה, הנושא לא היה צריך לעלות כאן, לא בישיבה הקודמת ולא בישיבה הזאת. והיה אפשר שהמשרדים הנוגעים

השר מ. ניסים

יבצעו הקמת 10,000 - 15;000 יחידות דיור. אני באמת איננו יודע למה זה הובא לכאן. מדוע זה עמד על סדר היום? אני חלקתי על כך בישיבה הקודמת באיזו הערת אגב, לא בנאום. מדוע צריך הדיון הזה להתקיים כאן? מאימתי באים לועדת שרים כדי ללחוץ על האוצר? יש החלטת ממשלה. כך הבנתי במהלך הישיבה, זה בא הנה כדי לקבל גיבוי של ועדת השרים כדי לקבל באוצר כך או אחרת. לדעתי, מי שמופקד, וסהדי במרומים שאיני יודע מי, על ביצוע, חייב היה לבצע החלטה על 10,000 עד 15,000 . או להגיד "בשלב זה אני רוצה רק 6,000."; "בשלב זה אני רוצה רק 2,000 ". אין ביכולתי. אין תקציב. ואז הוא צריך לפנות לממשלה לשנות את ההחלטה ולצמצם את המספר מ-10,000 ל- 6,000.

אני מציע שהיום לא תתקבל פה שום החלטה. אין צורך בשום החלטה. צריך רק לבצע. והביצוע מוטל על מי שמופקד. מופקד משרד השיכון, שהוא יבצע. אם מופקד משרד התקלאות, שהוא יבצע. אם מופקד יו"ר ועדת שרים לבצע, בבקשה, שיבצע.

יש אולי רק נושא אחד שעליו אנו צריכים לדון - ודווקא את זה לא קיבלנו היום - איפה להקים 200? איפה להקים 150? אולי זו הסמכות היחידה. דווקא את זה לא קיבלנו היום.

<u>השר א. שרון</u> : זה בדיוק מה שקיבלנו.

<u>השר מ. ניסים</u> : יש פה רשימה מהפעם הקודמת. בא שר השיכון ונתן היום רשימה קצת שונה, מהאגף שלו. את החלק השני של מחלקת ההתיישבות קיבלנו רק בהפללה - 3,000. איפה? אם יש סמכות לועדה הזו לעדות משהו היום זה רק לקבוע - כאן 150, פה 170, פה 30 ,ופה 650 . אם כך

יציג היו"ר הצעה, אני אצביע בעד.
הצד הכספי לא מעניין את הועדה
הזו, בכל הכבוד, ואני חושב שאסור להביא את זה לכאן.

השר ז. המר : אני רוצה לנסות לשכנע את השר
תמיר ואת השר ניסים: הממשלה
החליטה על 10,000 עד 15,000 דירות בתש"מ ביהודה ושומרון, עזה
ורמת-הגולן. אני הבנתי שהיא החליטה על זה כשהיא אומרת שלגור
שם זה כמו לגור כאן. ושנית - פרגמטית, לא בשביל לבנות בתים ריקים,
אלא במקום שיש אנשים שיושבים. כלומר, לא בשביל העקרון אתה שם
לך בתים שלא יגורו בהם, אלא אנשים יגורו בהם, ואז זה מוצדק
מוסרית מול פנטום ומול כל דירה במקום אחר..

השר ש. תמיר : זה מוצדק גם אם זה עולה יותר,
כשנדע כמה.

השר ז. המר : אני דיברתי על עולה יותר? אני
לא דיברתי על עולה יותר.

השר ש. תמיר : אני לא אמרתי כי זה עולה יותר,
אני רק רוצה לדעת במה הדברים
אמורים.

השר ז. המר : תסלח לי, אתה מדבר על דבר שלא
העלאתי על דל שפתי. לא אמרתי
כי זה עולה יותר או פחות. אני חושב, שאם היו אומרים לאנשים
בשכונות -"מקימים בית ריק ביהודה ושומרון", אז יש בעיה.
באשר לבית מלא - אין הבדל אם הוא בנוי שם ולא בנוי בשפלת החוף.

ואני לא נכנסתי בכלל לנושא העלות. אני מניח שזה עולה אותו הדבר.

עכשיו, לועדה הזו הובאה תכנית חלקית - ואגב, זה הדבר הקלאסי של הועדה הזו - שאומרת כי את 6,000 הדירות הראשונות, כי לגבי ה-15,000 יש שתי בעיות : ראשית של כסף, ושנית של קדימות ....

<u>השר מ. נישים</u> : מה עם האפשרות הטכנית?

<u>השר ז. המר</u> : אני סומך על מי שמביא זאת לכאן, שהוא אומר לי זאת לאחר שהוא יודע שיש לו אפשרות טכנית.

אז יש בעיה של כסף, ויש בעיה שכשאתה אומר 15,000 ואומר 6,000 - מה קודם למה, מה עדיף על מה? לכן אומרים לך כאן היום, הכל בהתחשבות בכסף - כי הועדה הזו לא מביאה דברים סתם באויר, שאין להם בסוף כיסוי כספי, כי הועדה הזו צריכה להחליט מתוך תחושה מה היא יכולה לעשות, כספית. לכן, לגבי 6,000 יחידות דיור, הציעו לנו היום פה הצעת מסגרת איך הן מתחלקות בין 41 הישובים. אז דעתי נחה, כאשר אמר לי אורי בראון, כי זה גם על דעתם של הישובים. אז הביאו לנו כאן תכנית מחולקת, וזה מה שמוצע כאן לאשר, באופן עקרוני, אפשר אח"כ לשנות פה ושם.

עם התכנית הזו, באמת, הולכים לאוצר (ואני מסביר זאת פה לשמואל שאומר כי הוא לא יכול לאשר 6,000 כי הוא לא יודע כמה זה עולה), וכאן יצטרכו לשבת, לפני שהולכים לאוצר, ההתיישבות, הבינוי, החקלאות, יחד עם האוצר, כדי לומר איך זה יתבצע?

השר ש. תמיר : השאלה היא, האם לפני השלב ההוא, אנחנו לא צריכים לדעת את התוצאה?

השר ז. המר : לא, ברגע זה זה לא מוכן. כלומר, הם צריכים להביא לנו תכנית. לכן גם המספר של של 30 מליארד הוא לא נכון. הוא נכון תאורטית כשאתה אומר כמה עולה דירה פר כך וכך דירות. אבל זה לא נכון אם המתיישב בעצמו ישלם, אם יהיו משקיעים פרטיים שמשקיעו, ואולי נוכל לעשות פה משהו גם בתחום הזכאות לשיכון. אם לא תהיה זכאות לגבי גיל, אולי תהיה זכאות לגבי מרחק, או משהו מהסוג הזה. וחלק מזה יהיה גם על חשבון המשרדים השונים, אם משרד התקשורת או משרד החינוך. יכול להיות שמשרד התקשורת יאמר :"אני אשלם כך וכך כסף, ואני אעשה פחות במקום זה , ואעשה שם קודם". וכך יכול להיות לגבי גשר, רחוב, ביה"ס או מרפאה. לכן, הדבר הזה הוא מאוד מורכב, מאוד מסובך. עם הדבר הזה הם הולכים למשרד האוצר. הם הולכים למשרד האוצר אחרי שהם ילבנו את זה בתוך עצמם. ואז יכול להיות שיצא שזה אמנם עולה 10 מיליארד, אבל 6 מיליארד מזה , לדוגמא, נספג בערבויות כלכליות ובדברים אחרים, ועולה למשק כ-4 מיליארד.

השר מ. ניסים : מה זה שייך לועדה הזו, אתה יכול להסביר לי?

השר ז. המר : אני מסביר עכשיו לא לך, אלא לשר תמיר. קודם הסברתי לך. לך ניסיתי להסביר כי לועדה הזו הובאו 6,000 מתוך ה-15,000 שאמנם הממשלה החליטה, ואלה ה-6,000 הראשונות. מי אמר שאריק בעצמו

ודוד לוי בעצמו, יכולים להחליט איפה ה-215,000? אני רוצה להיות שותף לדבר הזה.

<u>השר מ. ניסים</u> : אז בבקשה, אני רוצה לדעת כמה בונים בכל מקום?

<u>השר ש. תמיר</u> : אם אתה רוצה להיות שותף , זבולון, מה מפריע, אם ביום ה' הקרוב, יו"ר הועדה במשרד השיכון וראש מחלקה ההתיישבות יפגשו עם שר האוצר, לאחר שהם יבשלו את הנתונים המפורטים האלה, אז מדוע לא הגיוני שביום ד' נשמע אנחנו מהו המוצר המוגמר ואז נקבע את התייחסותנו. זה הכל.

<u>השר ז. המר</u> : לדעתי, מה שהוצג פה, שהשרים הנוגעים בדבר הביאו לועדת ההתיישבות את דעתם על 6,000 הדירות הראשונות וחלוקתן בין היישובים.

שנית, עם ההמלצה על הקדימות הזו, הם הולכים לאוצר ויביאו לו תכנית איך כלכלית זה יכול להתבצע.

שלישית - בישיבה הבאה בוודאי ידווח פה , איך הדבר הזה יבוצע כלכלית , לפי הצעת האוצר.

כך אני רואה את זה.

<u>השר ד. לוי</u> : לפני ההצבעה, כדי שנקבל החלטה, אני רוצה להעמיד שתי נקודות שלדעתי הן יסודיות ומהותיות :

השר ד. לוי

ראשית, על ה-3,200 יחידות דיור שעליהן דיווחתי ערוך המשרד מכל הבחינות. עד 3,500 יחידות ערוך המשרד מכל הבחינות ...

<u>השר ז. המר</u>: אבל אתה מוכן עכשיו להחליף מאיקס לדבר אחר.

<u>השר ד. לוי</u>: פנימית אפשר, בתאום עם הועדה. אבל לפני שנבוא לשר האוצר, איננני רוצה שהועדה תתעלם מהאספקט הכספי של הענין. אם משרד האוצר לא ילך כאן בנכונות להקציב, וגם אנחנו ניתן את חלקנו בקדימות מסויימת, זה יחזור לפה. ללא זה זה לא יבוצע.

שנית, לגבי 3,000 יחידות הדיור הנוספות, אני רוצה לשמוע ממחלקת ההתיישבות כי היא ערוכה מבחינת הזמינות. שיהיה ברור, הכיסוי של 3,000 האלה, לא מהסוכנות ולא מההסתדרות הציונית, גם כן הולך כהמלצה לאוצר. האם הדברים האלה ברורים?

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

השר א. שרון: אני רוצה לתת שתי תשובות לשאלות שהועלו ע"י נסים.

ראשית, ההחלטת הממשלה היתה החלטה כוללת. הועדה שלנו התייחסה לפרטים ולפירוט היכן לבנות. יכול להיות, שיש פה הבדלים קטנים, אם מתוך ה-6,000 יחידות, 200 יהיו לפה או לשם. זה מסתכם בתוך המשרד עצמו.

שנית, ועדות שרים אינן גופי ביצוע ולכן, אין הן מתוקצבות ע"י האוצר. לכן, תציג הועדה בפני האוצר את מגמותיה והמשרדים שיבצעו יתוקצבו עפ"י דרישותיהם ועפ"י יכולת האוצר.

אני מבקש שהועדה תקבל החלטה על הקמת 6,200 יחידות דיור, דבר שראינו כריאלי שאנו יכולים לבצע, וזה פרט לכך אם יהיו ישובים חדשים, אשר יובאו לועדת השרים והממשלה תאשר זאת. אני מבקש להעמיד הצעה זו להצבעה.

השר ש. תמיר: אני מבקש להעמיד להצבעה הצעה אלטרנטיבית: הועדה תקבל מהמשרדים הנוגעים בדבר את ההחשיב התקציבי ואז היא תסכם את החלטתה.

השר א. שרון: מה שאני מבקש שהועדה תקבל היום הוא, שהועדה מחליטה על הקמת 6,200 יחידות דיור, לפי הפירוט שהוצג ע"י שר הבינוי והחטיבה להתישבות.

השר ז. המר: מי הצ'יע זאת?

השר א. שרון: כולנו יחד. אנו מחליטים על הקמת 6,200 יחידות דיור, לפי הפירוט שמופיע ברשימה שהציג שר הבינוי ומנהל המחלקה להתישבות. זו החלטת הועדה שתובא לאוצר.

מר ר. ויץ: מדובר פה על סכום ענקי. החלטה כזאת תתפרסם בציבור ואם אחר כך לא יהיה הסכום, אז זה יוצר אשליות נוראיות, כאילו הועדה קיבלה החלטה אא ואחר כך האוצר מבטל את ההחלטה. אני רוצה לגשר בין שני הדברים. אני מציע, שיקח עוד שבוע ימים ונכין את הרשימה, אשר תבוא הנה ותלך בסדר עדיפויות.

השר א. שרון: אי אפשר לדחות זאת - זה לא ענין של שבוע.

מר א. כץ: אני מבקש להציע הצעה, שהועדה מאשרת את בניית 6,170 היחידות, בהתאם לרשימות שהוצגו לפנינו. הביצוע יוטל על המשרדים הנוגעים בדבר ובכפוף לאישור הקציבי של משרד האוצר.

השר א. שרון: זו ההצעה שאני מציע להצביע עליה. מי בעד הצעה זו, כפי שהוצגה עכשו? 8 בעד. מי נגד? 2.

מי בעד הצעת שר המשפטים? 2. מי נגד? 8. הישיבה נעולה.

הת/7 ידיעה בכלי התקשורת בענין בניה של יחידות דיור על-ידי החטיבה להתישבות

שר הבינוי והשיכון שואל בענין הידיעה בכלי התקשורת כי המחלקה להתישבות של הסוכנות היהודית או החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית - תבנה בשנה הבאה 2,000 יחידות דיור בהתישבות.

ה"ה ר. וייץ ומ. דרובלס משיבים כי לא המחלקה להתישבות ולא החטיבה להתישבות לקחו על עצמם משימה זו וכי לא נמסרה מטעמם אינפורמציה בענין זה לכלי התקשורת.

הת/8 עיבוי ובינוי בשנת התקציב תשי"ם ביהודה, שומרון, חבל עזה ורמת הגולן - סיכום הדיון

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים ד. לוי, א. שרון, ז. המר, ש. תמיר, מ. נסים; ה"ה א. בראון, ש. רביד, ר. וייץ, י. מרגלית ומ. דרובלס.

מ ח ל י ט י ם :

א. (8 קולות בעד ו- 2 נגד) לא לקבל את הצעתו של שר המשפטים כי הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, תקבל מהמשרדים הנוגעים בדבר את התחשיב התקציבי לבנייתן של 6,200 יחידות הדיור כמפורט בהחלטת מס. הת/5 של הועדה מיום לי בחשון תש"ם (20.11.79), ורק לאחר מכן תסכם את עמדתה בנדון.

ב. (8 קולות בעד ו- 2 נגד) בהמשך להחלטה מס. הת/5 של הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, לאשר בנייתן של כ- 3,200 יחידות דיור מתוכננות ומוכנות לביצוע על-ידי משרד הבינוי והשיכון וכן כ- 3,000 יחידות שתבנינה גם הן על-ידי משרד הבינוי והשיכון, ביישובים שבטיפולה של החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית - בשנת תש"ם, ביהודה, שומרון, חבל עזה ורמת הגולן.

ביצוע החלטה זאת מותל על הגורמים הנוגעים בדבר, כפוף לאישור תקציבי של משרד האוצר.

יו"ר הועדה להתישבות ושר הבינוי והשיכון יבואו בדברים עם שר האוצר כדי להציג בפניו את מגמות הועדה בנושא ההתישבות ולסכם את התקציב הדרוש לביצוע ההחלטה האמורה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

עותק 2 מתוך 2.

מזכירות הממשלה

שמור

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
ל' בחשון תש"ם - 20.11.79

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ח. לנדאו, מ. נסים

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, י. פרידמן, פ. שנק

נעדרו: חברי הועדה - השרים : י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן,
ד. לוי, ג. פת

נציגי ההסתדרות הציונית : ר. וייץ, א. כץ, ע. לוינסקי,
מ. ריבלין, א. שנקר, א. תבין

א. בראון	-	משרד החקלאות
א. דודאי	-	לשכת שר החקלאות
א. לנדאו	-	לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
ח. סמט	-	לשכת שר המשפטים
אל"מ ד. סתו	-	משרד הבטחון
א. עטייה	-	משרד התעשיה, המסחר והתיירות
ש. רביד	-	החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/4 מיקום הקבע ליישובים העוברים מחבל ימית:- עמ' 2.
א) שניים - באיזור זיקים
ב) אחד - בזמורות
ג) אחד - ליד קבוץ מגן

הת/5 עיבוי ובינוי בשנת התקציב תש"ם, ביהודה, עמ' 9.
שומרון, חבל-עזה ורמת-הגולן

הת/6 סיכומים בנושאי התיישבות - סמכויות עמ' 9.

בפרוטוקול זה 39 דפים.

./מיקום

העתק: עלמה לנדאו.

הת/4 מיקום הקבע ליישובים העוברים מחבל ימית:- א) שניים - באיזור זיקים
ב) אחד - בזמורות
ג) אחד - ליד קבוץ מגן

היו"ר השר א. שרון: אני פותח את הישיבה.

אנחנו צריכים לאשר מיקומם של מספר ישובים שעוברים מחבל ימית.

מר ש. רבידי: מוצעים להעברה שני ישובים דקלה ונאות סיני. זה הכביש שמוביל מאיזור התעשיה לשפת הים (מצביע על המפה), והכביש שמציין את הקו הירוק. מדובר על הקמת ישובים בצפון, על איזור שברובו דיונות. היתה פה סידרה שלמה של בירורים בקשר לתחנת כוח. מה שמשוחרר מהצבא לצורך מדידות, בקושי מספיק לישוב אחד, ולמעשה זה כמעט לא נגע בשטח האש. אנחנו עובדים במדידות רק על הקטע המזרחי ביותר ולא נכנסנו לשטח האש, ואם זה המצב, אני חושש שלא יהיה מקום לשני ישובים.

אל"מ טתיו: השטח שמשוחרר למדידה - הכוונה גם לשחרר אותו הלאה - זה שני שליש מזרחיים של השטח הזה. השליש המערבי משמש אופציה למתקן שקיים היום וגם להקמת מתקן אחר, נמל אולי, ובבוא היום אופציה לתחנת כוח. אני לא יודע למה אתה אומר ששני השליש המזרחיים אינם מספיקים אלא לישוב אחד, זה 5000 - 6000 דונם.

מר ש. רבידי: למעשה יש לנו 2500 דונם להכנון, ואני מעריך שאין אפשרות של כניסה מערבה, לא נוכל להתחיל שם שני ישובים.

היתה ישיבה אצל שר הבטחון

אני לא השתתפתי בה. אני

אומר א מה שסיפרו לי אחרי הישיבה. פה נאמר שהצבא משחרר 500 מ'

מהים לאורך כל הקו של הכביש. הביאו לי מפה מסודרת ומסומנת.

<u>אל"מ סתיו:</u> אני השתתפתי בישיבה הזאת.

הסימון של סגן השר היה

יותר מזרחית, קו שחוצה את השטח, לא 500 מ' מהים.

<u>תי"ר השר א. שרון:</u> אני רואה את זה כדבר חמור

שאי אפשר להעביר מפה עם קו.

העבירו מפה מסומנת ולא סימון באצבע. אני מציע שנחליט כרגע על

ישוב אחד, אם זה המצב.

<u>אל"מ סתיו:</u> 5000 - 6000 דונם אינם

מספיקים לשני ישובים?

<u>תי"ר השר א. שרון:</u> כל אחד עוסק בסניגים שבהם

הוא מתמצא. אי אפשר לחזור

על דיונים עשרות פעמים. כבר הבאנו את האנשים ועכשיו באים הסיפורים.

הסיפורים נמאסו עלי, אבל אם אי אפשר להשלים את הקרקע מוטב שנחליט

על ישוב אחד.

מר ש. רביד: אם נזוז מערבה, נוכל לבנות שני ישובים נוכל שני ישובים ומבחינה חקלאית לא גורמים להם עוול . זה מחייב שחרור שטח נוסף משטח האש בסדר גודל של אלפיים דונם.

אל"מ מתיו: צר לי לחזור ולומר: הגידרה המערבית של שטח האש , 2 ק"מ מתוך הים מערבה, לא באים בחשבון להתישבות, עם כל הכבוד להתישבות. השטח זה הייב להישאר למפעלים לאומיים שהחשיבות שלהם לא פחותה.

היו"ר השר א. שרון: אתם עוסקים בעניני בטחון ולא במפעלים לאומיים.

אל"מ מתיו: אני אחראי לבטחון לאומי וזה כולל תחנת כוח וגם נמל. הסיכום שהיה,הוא: הועבר קו של 2/3 של החלק המזרחי והוא מספק את הכל לפי דעתי.

היו"ר השר א. שרון: תעביר למשרדי מפה מסומת בדיוק מה השטח שתם מפנים מתוך שטח האש. זה מה שאני מבקש.

אני מבקש לקבל החלטה שאם ניתן יהיה להקים שם שני ישובים, הם יוקמו, אם לא, יוקם ישוב אחד מתוך ידיעה כי השלמת הקרקע תהיה במקום אחר. נקבל פה החלטה על הקמת שני ישובים, כדי שהחלטה זו תהיה בידינו ולא נצטרך לדון על זה עוד פעם. פה לפחות מחצית הקרקע צריכה להיות ממוקמת במקום אחד. יש אפשרויות של רכישה. אנחנו רוכשים כל הזמן חזרה קרקעות שנמסרו בשנות ה-50 באיזור חלץ או אחרים. אני ביקשתי את המינהל לרכוש אדמות, להציע הצעת מחיר גבוהה מהחצעות הרגילות.

בזמנו היתה תוות עידן, לצורך הרחבת שדה התעופה בתל-נוף, וחלקה להשלמת ישובים בסביבה, ישובים שמהם נלקחה קרקע. רכשנו שטחים די גדולים בחוות חלד. יש עוד כמה הצעות שכרוכות בהצעות כספיות גדולות. על זה אני צריך לקיים דיון בפורום אחר. השטחים האלה נרכשים לא תמיד ע"י חקלאים. יש היום לפחות מקום אחד, חלקת קרקע גדולה שנרכשה ע"י יהודים אבל לא ישראלים, ולכן יש ענין לרכז רזרבה של קרקע ככל שניתן. יש היום אפשרות להשלים את זה במידה ונקבל את ההחלטה הזאת.

אני מבקש שתשאירו לכם את המינימום שבמינימום ההכרחי. תחנת כוח לא נקבע שתהיה שם או מצפון לזיקית, אין בטחון שתהיה שם. לגבי נושא הגמל, היו הצעות שונות, היו הצעות שזה יהיה מול חבל קסיף. זו הצעה שנידונה ולפי דעתי אין על זה סיכום. זה צריך לבוא לממשלה. אלה דברים שצריך להעלות אותם בועדת השרים לענייני בטחון. צריך להתחיל בפתרון הבעיה.

כבר בזבזנו שנה בלי שעשינו בנושא הזה דבר. תעבירו את המפה עם המינימום שאתם צריכים.

הקמת ישוב בזמורות.

במסגרת העברת ישובים דיברנו על דקלה ונאות סיני . בדקלה לא היתה בעיה בכלל, הם רוצים להתארגן מחדש ככל האפשר מהר. נאות סיני היה ישוב עם הרבה בעיות, בסופו של דבר, נתן הסכמתו לעבור הנה. אם עכשיו יעמוד בפני מצב לא ברור, זה ייצור בעיות נוספות. זה אחרי הרבה לבטים , וחיפושים בארץ.

נחיב ה-10 שהוא מהישובים הותיקים בחבל ימית. הסיכום היה שיעבור לזמורות. בזמורות מדובר ביחידת משק קטנה מזו שנתנו לישובים בחבל הבשור. אין שם קרקע. זה כרוך בחילופי קרקעות ובלקיחת קרקע , אמנם מרצון, ע"י שני מושבים, אחד זה אמונים ואחד זה חצב. אחד מהם תמורת קרקע . הפתרון יהיה שאנחנו ניתע להם מטע אבוקדו , ולמושב חצב אנחנו נותנים חלק מחוות עידן שזו אדמה יחסית שולית מבחינת טיבה וחסרת מים. נתנו להם קרקע בחוות עידן של אדמה משובחת עם מים.

<u>מר ש. רביד:</u> זמורות נמצאת באיזור זה, (מצביע על המפה) לא רחוק מבית-דראס, באר טוביה, כפר ורבורג.

שם היה פרוס ואחרי חלוקת הפרדסים לכל הישובים, נותר חלק ממשבצת של ישוב. הרבה פעמים הנושא עלה מכיון שזה היה יחסית במרכז ולא נעשה בזמנו כשלא היתה שאלת

הפיצוי, לא נראתה עדיפות לעלות במקום הזה. החלק הנותר מהפרדס + חילופי קרקע ששר החקלאות דיבר עליהם, יכולים לשמש בסיס לישוב לא גדול, אבל בגלל העובדה שהוא נמצא באיזור מיושב, זה לא חשוב. המדובר במשבצת הקרקע שבין 30 - ל 35 דונם.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו נגשה להוסיף. בזמורות בונים אאכמספר האנשים העוברים ולא מעבר לזה, בעוד שבשני מקומות קודמים, מאחר והם ממש נמצאים על גבול רצועת עזה ושם אי אפשר להתקיים בישוב קטן, שם צריך ישובים מלאים אדינם כדין ישובי הבשור.

מר שפירא: כמה יהודים בזמורות?

היו"ר השר א. שרון: 60. ניגשים לבנייה של 40 ועוד 20 בפוטנציאל.

אם אין הערות אני מציע שנאשר את זה.

חבל הבשור משתרע בשטח שבין כרם שלום מעט מזרחה מכרם שלום, לקיבוץ ניר יצחק, כשהוא מתחלק לשני חלקים: חלק של קיבוצים שנמצא מצפון לכביש שמוביל היום לרצועת אבשלום לסיני, קרוב לגבול רצועת עזה. המדובר היום בשני קיבוצים שנמצאים היום בחבל ימית וקיבוץ שלישי שיתווסף אליהם, בעוד המושבים נמצאים דרומה מהכביש והם בגוש רצוף שרוב אאצאצ משבצותיו כבר חולקו. עד היום לא היה כמעט התנגשות, כל אחד בא וביקש משבצת מסוימת, ועד היום לא התנגשנו בין המשבצות, וזה

הסתדר ברוח טובה. זה בין כרם שלום במערב וניר יצחר במזרח. אנחנו רוצים להביא לאישור מקום נוסף. המפה כבר היתה כאן א ואושרה ע"י חתימות. יש ישובים שטרם נתנו את תשובתם הסופית וזה: שדות, אוגדה, ניר אברהם וחרובית. לחרובית אנחנו שומרים אופציה של אחת המשבצות. אם יתנו תשובה - הם יקבלו. הישובים האחרים טרם נפתרו.

<u>מר ש. רבידי:</u> מתוך אותם הישובים שעדיין לא נתנו את הסכמתם מתגבשת קבוצה שמוכנה לעבור להתישבות אבל יש לה רתיעה רצינית מהענין שישבו במקום שבו הם בכל בוקר יראו את הבית הקורם שלהם. המדובר בחקלאים וחיקים. התגבשה xxx הצעה שהם יבואו לאיזור צפוני. מדובר בהקמת ישוב לא רחוק מצומת מגן של היום, מול קיבוץ מגן. זה איזור שמורחק בערך 6 - 7 ק"מ מישובי גוש מבטחים וכ-12 - 15 ק"מ מפתחת שלום. הוא מתקרב לאיזור אופקים. כאן יש קרקעות. הבעיה איננה קרקע. אנחנו מחזיקים שם אלפי דונם ואין מה לעשות אתם. מעבדים אותם עיבוד פוליטי כדי לשמור על השטח, זורעים ולא קוצרים. יש באיזור מגן אלפי דונם. קטע מהאיזור הזה, לא בתוך צומת מגן, מועד לישוב שיתאחד , בתוכו חלקים משלושה ישובים או שני ישובים: שדות, אוגדה ואולי גם גני נחיב העשרה שלא ילכו לאיזור פיתחת שלום.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> לא נבנה לישוב אחד שני ישובים.

מר ש. רביד: ברגע זה לא נמצא מקום אחר לשדות.

הת/5 עיבוי ובינוי בשנת התקציב תש"ם, ביהודה, שומרון, חבל עזה ורמת-הגולן

הת/6 סיכומים בנושאי התישבות - סמכויות

היו"ר השר א. שרון: נאמר לי ע"י אבמבי שלא מתחילים לעבוד כי אא אין החלטות.

מר ש. רביד: אין בעיה בגוש קטיף של חוסר החלטות, אנחנו כבר החלטנו. שלושה ישובים צפוניים קיימים, שלושה ישובים דרומיים, מרכז אזורי ומורג - ישוב קבע. כל זה קיים.

היו"ר השר א. שרון: יש בעיות קשות עם ייטב בבקעה. יש בעיות קשות גם ברועי. הבעיות הקשות אא הן בעיות של תאום עם הצבא. ההבאה המאסיבית של הצבא לאיזור הזה הפכה את האיזור הזה לבלתי נסבל. יש בעיות לישובים שלפי דעתי נוגעות בקיומם.

מר ש.רבידז: זו מפת תכנון ההתישבות בבקעה כפי שהוכנה טנטטיבית על-ידינו לפני כשנתיים. אני לא מתיימר לומר שכל הישובים שמצויים על המפה הזאת אפשריים, שכבר הוחלט עליהם. שמונה מתוך שלושה-עשר שמצויים על המפה הזאת, קיימות החלטות לגביהם אבל עדיין צריך לעשות מקר לראות איפה יוקמו הישובים מבחינת הקרקעות והתנאים הכלכליים הנאותים. המפה הוכנה לפני שנתיים ונמסרה לכל הגורמים. אנחנו היום עומדים במצב + לאור הפריסה של הצבא, כתוצאה מיציאה מסיני וחיזוק כוחות הצבא + שהועמדנו בפני עובדות , ושני איתורים שסומנו פה - מגולה ג' ורועי ב' - יושבים עליהם מחנות צבא , והאיתורים האלה ירדו היום מהפרק ואין איתורים אלטרנטיביים כי אנחנו מוגבלים בקרקעות. לפעמים לצבא יותר נוח לתפוס שטחים מאשר לנו, עם כל מה שקרה בחודש האחרון.

היו"ר השר א. שרון: בניגוד לפרסומים שלצערי חלק גדול מהם באים מחוגי הממשלה, שטוענים שההתישבות איננה על קרקע פרטית, אני רוצה להביא לידיעת חברי הועדה שאין יסוד לטענה הזאת. יש פה ישובים שיושבים על קרקע פרטית. הטענה שהמקרה הזה של אלון מורה הוא חריג שיושב על קרקע פרטית (אמנם אמרתי את זה בממשלה פעמים רבות, ושוב שמעתי זאת בועדת חוץ ובטחון) ההודעות האלה ללא ספק מעוררות מיד תגובה.

השר מ. נסים: לא יכול להיות שאמר דבר כזה כי ממנו קיבלתי חומר לפני שהשבתי להצעת אי-האמון, שהרבה מן האדמות הן פרטיות, איך זה יכול להיות שאמר את ההפך. אני חושב שהפרסום איננו נכון.

מר ש. רבידי: התרעתי בפני שלטונות הבטחון לגבי הורדת שני איתורים מהפרק, איתורים שאושרו ולא באים יותר בחשבון. כבר ברור לי שבמקום זה לא נמצא, ומחפשים עכשיו איתור במקום מגולה ג'.

מר שפירא: צה"ל פלש בלי להודיע?

מר ש. רבידי: כן.

השר מ. נסים: זו אדמה פרטית של רועי ומגולה?

מר ש. רבידי: לא פרטית. לכן יותר קל יהיה לתפוס אדמה ע"י הצבא מאשר אנחנו נתפוס ונייישב את המקום.

השר ח. לנדאו: לא דובר אתו שיזוז מהמקומות האלה?

מר ש. רבידז: נתקלנו בעובדה בשני האתרים האלה וחנושא עלה בישיבות שלנו עם הצבא ומשרד הבטחון. היום כאשר המחנות עומדים, זו רק בכייה על חלב שנשפך...

השר מ. נסים: האם שני הישובים האלה הם במוך 19 הישובים שלגביהם היתה החלטה?

מר ש. רבידז: אחד כן ואחד לא. אנחנו מחפשים אתרים אלטרנטיביים. בתכניות אפשר להסביר את העניין אבללא בשטח. בייסב אנחנו נתקלים בבעיה חמורה. פניתי ליו"ר הועדה וגם לשר הבטחון. ייסב זה ישוב שהוקם ב-1972 כהאחזות נח"ל ואחר-כך אוזרח. זו תכנית המתאר שאושרה במרץ 1978 (מצביע על התכנית), בהשתתפות נציגי הצבא. לפני תקופה מסוימת פנו בבקשה להקים מחנה צבאי. אנחנו אישרנו את הבקשה. בין קצה תכנית המתאר למחנה יש קילומטר. פנו לאחר מעשה שמדובר על יחידת שריון ועל מטווח של טנקים, וזה כיוון הירי שנושק את תכנית המתאר של הבקעה והיום ברור שיש אחת משתי האפשרויות: או שלא יירו פה או שהישוב לא יהיה פה. אין אפשרות לסימביוזה ביניהם. המצב לא יכול. הישוב בן 7 וחם עכשיו עומדים במרחק של חצי ק"מ ממטווח הטנקים. אני מבין את המצוקה של הצבא, אבל זה לא תכנית, זה ישוב שקיים שם שבע שנים, ואני לא יודע מה לעשות. אנחנו לא נזיז את

מישוב כי אין עודף אדמות בבקעה. יש חבדל בין מחנה צבאי והמטוות. זה גורם לכך שאי אפשר לחיות בישוב כאשר מנקים יוריס חצי ק"מ ממנו.

<u>השר מ. נסים:</u> כמה משפחות יש בייסב?

<u>מר ש. רבידי:</u> יש 100 חברים בקיבוץ. אני העליתי את הנושא כי זה צריך לחאם. אני מבין שבמלה "לחאם" נאמר, שאני צריך לסגת מהצרכים , אבל פה נדמה לי שהצבא צריך לסגת מהחכנית הזאת כי אנחנו לא נזיז את הישובים כי אין לנו לאן.

<u>השר ח. לנדאו:</u> המטוות דוקא צריך להיות כאן?

<u>מר ש. רבידי:</u> הצבא אומר שבאיזור הזה אין לו ברירה אחרת. האפשרויות של המרחק פה הן די קטנות.

<u>אל"מ סתיו:</u> הדבר האחרון שצריך להגיע אליו זה לחדד את הדבר ולהגיע למתיחויות מיותרות בין מערכת הבטחון והחתישבות כאשר המצב הפוך. ההרגשה שלי היא שמתוך האומים קודמים, מתוך נסיון לפתור את הבעיה הזאת ניגשנו לענין. כאן מנסים להציג תמונה דרסטית קיצונית שחורה של התנגשות, שזה נובע מפחד לא ברור. כאן לא מדובר במטוות קבוע המדובר בגדוד שריון , גדוד מנקים שעומד במחנה שלו ואחר הכללים המקובלים הוא שמחוך המחנה מקיימים לעתים מטוות. מצב התחמשת בצה"ל

הוא לא כזה שיומם ולילה טווחים ויורים שם. המרחק איננו מאות מטרים אלא כ-2 ק"מ. טיכסנו דרך אגב בסיור האחרון שנעשה בדיקות, נציב טנקים ונבצע מדידות ע"י מומחים לאקוסטיקה ואיכות הסביבה ונראה במה מדובר. אני חושב שיש כאן נסיון להפוך עכבר לפיל ולהגדיל את הבעיה פי כמה. אני לא רוצה למנות את כל עשרות ומאות המקומות בארץ בהם חיים ישובים עם מפגעים אקוסטיים. יש מקומות בהם המצב יותר גרוע, כולל מטווחים, שדות תעופה ודברים אחרים. כאן יש התנגשות אינטרסים בין ההתיישבות וצה"ל. לצערנו היום הבקעה נעשתה מצומצמת עם שטחי האש ועם ההתיישבות שלשמחתנו נמצאת שם. נמשיך לבצע את הבדיקות שלנו. ההצבה של או מחנה צבא או ישוב, זו הצגה מיותרת וקיצונית.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני רוצה לגעת בבעיות שיש היום ברועי. יש נזקים כבדים לישוב כתוצאה מזה שטנקים עוברים על מערכות השקייה, לא בכוונה רעה, והם גורמים לנזקים לקידוחים. גידולי הייצוא גם טובלים מהאבק.

<u>אל"מ סחיו:</u> ברועי הבעיה תיפתר בקרוב. הכביש הזה יצופה ולא יעלו אבק על יד התממות של רועי. אני חושב שבמישור מקומי אפשר לפתור את הבעיות והן נפתרות.

היו"ר השר א. שרון: הישובים האלה מבחינת מצבם הכלכלי הם על כרעי תרנגלת ממש כל ההחלטות הכלכליות מעמידות את החקלאות על סף היכולת של הקיום, בעיקר החקלאות החדשה. כמה קילומטר יש לצפות שם?

אל"מ מתיו: כמה מאות מטרים. רק לפני כמה ימים הצגתי את המפה.

היו"ר השר א. שרון: בשנה שעברה הישובים האלה, בגלל בעיות ייצוא בחרף הוכו מכה נוראה. השנה הכל מתכסה באבק, אי אפשר לייצא. אם ייכנסו עכשיו לשנה שניה , לא יוכלו להחזיק מעמד יותר. האם אי אפשר עכשיו לגמור את הבעיה תוך כמה ימים?

אל"מ מתיו: אפשר. לי ידוע על בעיה כזאת רק ברועי. האם יש בעיה כלליח?

היו"ר השר א. שרון: יש בעיה של רועי ושל ייסב ויש בעיה של עליה על שטחים מאוחרים. אני מבקש להורות להקפיד על כך שלא ייפגע. גם היום מערכות ההשקייה ע"י טנקים שעולים עליהם. אין שעור למחיר המערכות האלה .

מר ש. רבידי: אין לי רצון לדרמטיזציה. בדרך כלל הבעיות נפתרות בלי צורך להעלות אותן לשולחן זה. ישנה הבנה במס"כל לצרכי ההתיישבות בטידת האפשר והרבה פעמים אנחנו מוותרים. לפעמים התכניות שלנו לא קונקרטיות כמו אלה של הצבא, אבל יש שתי בעיות - לא תמיד ההבנה שאנחנו נתקלים בה במס"כל מבוטאת בשטח; בעיה שניה, אין כאן ענין של דרמטיזציה אבל לא ניתן לנו לקבל סיכום לגבי הרעש, ימדדו ויראו אם זה נסבל או לא? אני נגד זה. אנחנו לא נעביר את הישוב למקום אחר, אין לנו איך לאן. מה יקרה אם הבדיקות יראו שהמצב בלתי נסבל? אני לא מקבל סיכום כזה בין מערכת הבטחון והישובים, שיבדקו את הרעש, שאם הוא יהיה סביל, יישארו, ואם לא - יועבר הישוב למקום אחר. אם זה נסבל - מילא; אני לא חושב שזה נסבל, איננו בשטח.

מר א. בראון: אי אפשר להזיז ישוב. אפשר להזיז מטוח, זה עולה הרבה כסף. אין המדובר בישוב זמני.

אל"מ סתיו: לא אמרתי להזיז ישוב.

מר מ. דרובלס: התמונה לא מדויקת שיש עימות מלא בין צה"ל והחטיבה להתיישבות. לא יתכן, היחסים טובים והם גם יימשכו, כי האחד בלי השני לא יכול להתקיים.

פה קרה דבר אחר ויש להצטער
על כך. אני רוצה להשמיע באזני צה"ל וגורמי הבטחון : ממונה על
ההתישבות היום, זו התשיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית. לא יתכן
שגורמי צה"ל ייכנסו למו"מ עם חברי-כנסת, עם נציגי התנועות, אם
יש להעתיק ישוב. אנחנו ממונים על ביצוע ההתישבות. באנו בדברים עם
משרד הבטחון והעלינו בפניהם את הבעיות. פה יש בני אדם, יש בעלי חיים,
לפי דעתנו הדבר הזה מפריע ומזיק. נוסף לזה יש רגישות עם האוכלוסיה
היום על רקע ההתפתחויות המדיניות שישנם ואנחנו לא רצינו להוסיף
עוד דברים אחרים. עמדנו בפני מצב מסוים. יצאו מספר סיורים בארץ
ובאו בדברים עם תנועות ועם המשק באופן ישיר, והחליטו שאם יהיה
רעש, התנועה הזאת המיישבת, תבקש להעביר את הישוב למקום אחר
ביחד עם אישיות מכובדת מטעם התנועה הזאת. כל מו"מ וכל הסיכומים
צריכים להעשות/עם גורמים אחרים אלא עם הגוף הרשמי הממונה על כך.
לאחר שלא יכולנו למצוא את השפה המשותפת, נאלצנו להביא את זה לועדה.
פה מושקעים 500 מיליון ל"י והפיתוח היום - אם יתברר שכן גורם לרעש -
ההצעות שמציעים לנו, להעתיק את הישוב [illegible] זה מבחינתנו בלתי אפשרי.

<u>מר י. מרגלית:</u> מי הציע להזיז את הישוב?
אנחנו עכשיו גומרים לבנות אותו.

<u>מר ש. רבידי:</u> נערכו מספר בירור, ים אתנו ולא
הצלחנו להגיע לעמק השווה.
עמדנו על כך שלא יצאו משם והמט"כל והפיקוד אמרו שאין להם ברירה אחרת.
אז פניתי ליו"ר הועדה ואמרתי שחייבים את הדבר הזה להעלות כי אני
רואה את המקום הזה כמקום לתאום.

בינתיים נערך סיור ע"י
סגן שר הבטחון ואנשי התנועה המיישבת ואנשי הישוב ובסיכום אמרו
מה שסתיו אמר, שייבדק הנושא של הירי ונושא הרעש. אם זה לא נוראם,
לא קרה שום דבר; ואם כן - יועתק הישוב ומערכת הבטחון תקלוט את
המבנים האלה. זה לא מקובל עלי.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> הסיכום הזה לא מקובל.

<u>אל"מ סתיו:</u> אפשר לסכם שזו בעיה שיש זמן
לפתור אותה. המחנה עוד לא
הוקם. יש זמן לבדוק ועל סמך הבדיקות נמצא את הפתרון המתקבל על הדעת.

<u>מר ש. רבידי:</u> אבל שלא אמצא את עצמי כמו
פה שסיכמנו על עבודת משה וכאשר
יצאנו לשטח, מצאנו בסיס.

<u>אל"מ סתיו:</u> יש עובדות שהישוב קיים 10 שנים
ויש מחנה. אני כל כך משוכנע
שאפשר כאן למצוא את האפשרות לסימביוזה, וזה אפילו רצוי. בזמנו
הישובים ביקשו שיהיו מחנות צה"ל. חבל להציג את זה כך. אם יש בעיה
יגבילו את הירי בהגבלה של זוית או שעות, כדי למנוע עימות, נזוז
עוד נמצא קילומטר צפונה, ימצאו את הדרך לחיות בשלום ולא צריך לדבר על
העתקת הישוב. יש בעיות יותר קשות. את הבעיה הזאת אפשר לפתור.

מר שפירא: אני תמה שהסכמתם למחנה צבאי במרחק של ק"מ מהישוב. החיילים הם ציבור שונה. אני חושב שזה בכלל לא בריא שזה יהיה כל כך קרוב לישוב. זה לפעמים יכול להרוס את החיים בישוב.

תיו"ר השר א. שרון: הנקודה הראשונה היא, שכל הדיונים בנושאים האלה, ההחלטות המחייבות תהיינה רק החלטות שתתקבלנה בין מערכת הבטחון לבין הגופים המיישבים, לא תנועות ולא משקים בודדים, זה לא יכול לחפוס דבר כזה, ולכן כל סיכום יכול להיות בין מערכת הבטחון לבין הגופים המיישבים. במידה ולא מגיעים להסכם, זה עולה לשולחן הממשלה. יש ועדת שרים להתישבות, יש ממשלה ויש ועדת שרים לבטחון.

נקודה שניה שאני מציע לקבל - אני רואה את הסעיף הזה כסעיף חמור מאד, שיועבר הישוב למקום אחר. קל להעביר ישובים על כל סיבה. אני רוצה שתתקבל החלטה האומרת בצורה חד-משמעית : לא יועתק שום ישוב ממקומו כתוצאה מצורך לפרוץ מחנה צבאי כזה או אחר. זה בלתי אפשרי. אי אפשר לקבל במו ידינו החלטה כזאת או לשמוע החלטה כזאת ולא להגיב עליה.

השר מ. נסים: אני מסכים שאין להעתיק את הקיבוץ ייטב. אני מציע שנסתפק בהחלטה של קיבוץ ייטב. בעתיד אולי יתעורר מעם צורך, אולי אפילו אתה תראה את זה, אתה כאחד האנשים המתמחים בענין זה. לכן א למה לקבל החלטה לעולם?

היו"ר השר א. שרון: אני לא הייתי מקבל החלטה להעתיק את ייטב, אני לא אקבל החלטה לגבי מי שהוא אחר.

השר מ. נסים: מי שהוא הציע להעתיק ישוב?

היו"ר השר א. שרון: כן. זה מופיע בסיכום.

השר מ. נסים: אני לא יכול לקבוע מחנות צבאיים. יכול להיות שיש צורך להקים מחנה צבאי, אם הוא לא פוגע בהתישבות, זה דבר אחר.

מר שפירא: שום סמיכות של מחנה צבאי לא יתקבל אלא בהסכמת ועדת השרים.

היו"ר השר א. שרון: אין לראות את הסיכום כמחייב. אני מתייחס בכבוד לקול אלון אבל הוא לא יכול לקבוע היום אם ישוב יועתק או לא. הוא לא יושב היום בממשלה והוא לא יכול לקבוע לנו. לא יעלה על הדעת דבר כזה.

<u>אל"מ סתיו:</u> שני האיתורים האלה של רועי ומחולה נופלים על שטחי אש ומתקני אמונים קיימים של צה"ל. הם קיימים כמה שנים. הנושא הזה גם לא היה על סדר היום. אנחנו נתבקשנו לבדוק אפשרות לבטח שם את שטח האמונים. לרגע לא רואים אפשרות לבטל את שטח האמונים. הודענו שאנחנו רואים צורך לדחות במספר שנים נוספות את הקמת שני הישובים האלה. אגב, לרועי יש תחליף שזה נח"ל יבוק.

<u>השר מ. נסים:</u> אני מבקש לומר כמה מלים. מתי הוחלט על מחולה ב' ורועי ג'?

<u>מר ש. רבידי:</u> הועדה החליטה על הקמת שש האחזויות בבקעה שהן בפועל קיימות שתים בשטח ואנחנו נמצאים בבניית השלישית.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> היו שתי החלטות. החלטה אחת לגבי שתים שזה נעמה ושלח, ואחר-כך החלטה שהתקבלה לגבי 4 מקומות נוספים: אלמוג ב', מחולה ג', אלמוג ג' ורועי ב'. אלה היו שתי ההחלטות. השניה היתה חלק משמונה ישובים שהיה בכוונתנו להוסיף בבקרה בשנה הקרובה. על הנושאים האלה היו הרבה ישיבות, החל מסיורים בשטח, איתור מקומות. היו גם הרבה חילוקי דעות כמו לגבי נעמה או אלמוג ב'. אלמוג ג' יותר גבוהה מאלמוג א' היום. כל אלה היו החלטות שהתקבלו בועדת השרים לבטחון, הובאו לממשלה ולאחר שאושרו שם הובאו לועדה הזאת. כולן היו קיימות, כולן על בסיס

המפה הזאת שמהווה את תכנית האב להתישבות שקיימת אצל כל הגורמים ללא יוצא-מן-הכלל , שתואמה עם כולם. אין כאן דבר שלא תואם. מעולם לא היתה התנגדות להקמת ישוב ברועי ג'. אני חושב שזה מופיע בתכניות ההתישבות שלכם. בזמנו לא היתה התנגדות. אלמוג ג' ונעמה, אלה דברים שהיו בישיבות ממשלה , בועדת שרים לבטחון ובועדה זו. לא יתכן שהחלטה שעברה את אישור כל הגורמים, מסיבות xxxxxx תקציביות לא יתחילו לעבוד על התכניות שלה. לא יתכן שייווצרו עובדות נוספות . בדברים האלה צריך למצוא דרך.

אני מציע לקבל החלטה:

סיכומים באשר למיקומם של ישובים או נושאים אחרים הנובעים מסמיכותם למחנות ומתקנים צבאיים, ייעשו בין המוסדות המיישבים ומערכת הבטחון באישור הועדה הזאת. אם דברים לא יגיעו לחסדר, אפשר לדון בהם , יש ועדת שרים לבטחון. לא יכול להיות בנושאים האלה סיכום בין גוף כל שהוא לבין ישוב בודד או לבין תנועה התישבותית. זאת הצעת החלטה שאני מציע. אני מציע לא לגעת בנושא הזה יותר. אני אדבר על הנושא הזה עם שר הבטחון ונראה מה אפשר לעשות. אני אבקר במקום ונראה מה קורה שם. מה שצריך לעשות מאמצים זה להגיע לתאום.

<u>מר שפירא:</u> אני רוצה להביא את תמהתי לכך שלא קיבלנו תשובה, למה המקומות האלה מוקמו ע"י צה"ל בלי ידיעת המחלקה להתישבות?

<u>אל"מ סתיו:</u> יש לי תשובה כללית.

תכנית ההתישבות בבקעת הירדן מקובלת עלינו. לא הבענו התנגדות לתכנית. למעשה כל מקום , בכל נקודה שבה מדברים על הקמת התישבות חדשה, זה שטחי אש.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> כמי שיזם את שטחי האש האלה בשנת 1967, הייתי ראש מה"ד אז . ב-1968 מיד כאשר הסתיימה מלחמת ששת הימים, ישבתי עדיין עם אוגדתי בסיני. משם נסיתי להעביר את בה"ד 3 למחנה חוארה היא חורון. בסיני שרטטתי אז את שטחי האש האלה. מטרת שטחי האש האלה היתה לשמור רזרבה של קרקעות. כמו שהעברתי את מחנה צבאי של משטרה צבאית לקדום וטירונים צנחנים לסנור ופלוגה מהנח"ל למחנה 80 זה דותן, ואת הדוריים שהעברתי למחנה חצור על יד חברון וחלק מההנדסה שהעברתי לגוש עציון. את בית אל פתחתי כסידרת טירונים , העברתי את בה"ד 4 לשם. כולם נועדו למטרה אחת, זה לתת אפשרות לישוב יהודי במקום. יש שטח אש זה דבר ברור שיש לו היום פורמלית עליונות ראשונה להשתמש בו. אבל בזמנו שטחי האש האלה נתפסו למטרה אחת. זו היתה רזרבת הקרקעות שלנו להתישבות. כי אלה היו קרקעות בלתי מיושבים. רציתי לשמור רזרבה להתישבות.

<u>אל"מ סתיו:</u> היום הם משמשים כשטחי אש. יחידות גם יורדות מהגליל לשם. כל היחידות האחרות שהזכרת, מתאמנות שם. איננו רואים מקום להתנגד, אבל להגיד : זה כרגע - לא, וזה לא? זו נקודה שצריך לדון עליה לגופה.

יש נקודות שבהם אנחנו אומרים שצריך להשתמש בהן עוד 3 - 4 שנים כשטחי אש. המציאות בבקעה היא שיש כוחות מעל ומעבר למה שצפינו לפני שנה. היום בבקעת הירדן הצבא במצוקה ממשית. היום להחזיק גדודים סדירים בלי יכולת להתאמן במקום, זה בלתי אפשרי. יש כאן נקודות כמו רועי שאנחנו לא אומרים לא טוטאלי, אבל מוצאים לנכון לדחות את זה ל-3 - 4 שנים. איננו מתנגדים לכל הנקודות.

מר שפירא: הוא אומר שהיתה עבודת מטה ואתם דילגתם עליה.

מר ש. רביד: הועמדנו בפני עובדה. על זה התרעתי.

אל"מ סתיו: הנקודה היחידה שבה עבודת המטה לא היתה מושלמת זה מ**ת**ולה ג'.

השר מ. נסים: אם יש הסכמה על נקודת התישבות ורוצים להתאמן, צריך לתאם קודם. זה לא נכון לעשות כך.

היו"ר השר א. שרון: לפני כמה ימים היתה החלטת ממשלה בקשר לחיזוק ישובים השלמת ישובים וכו'. אני רוצה לקרוא את ההחלטה 145 של הממשלה מיום כ"א בחשון, 11.11.79 שמדברת על מדיניות ההתנחלות, היא אומרת:

"מ ח ל י ט י ם : (פה אחד): להרחיב את ההתנחלות ביהודה, שומרון, בקעת-הירדן, חבל-עזה ורמת הגולן, על-ידי תוספת אוכלוסין ליישובים הקיימים ועל-ידי הקמת יישובים נוספים על קרקע שבבעלות המדינה.

ועדת השרים תקבל החלטות מפורטות לאחר שתשמע דו"ח מפורט של היועץ המשפטי לממשלה."

ישבה ועדת השרים וקיבלה החלטה ביום כ"ה בחשון, תש"מ (15.11.79). ההחלטה הזאת פורסמה, היא ידועה לכולם. ההחלטה אומרת:

"מ ח ל י ט י ם : א) לבצע את ההחלטות הקיימות ולהקים את 19 היישובים/שכונות שאושרו להקמה.

ב) להתחיל באיזרוח 12 היאחזויות הנח"ל.

ג) להשקיע את מירב המאמץ ההתיישבותי במרכזים הבאים - בהתאם להחלטת הממשלה מס' 145 מיום כ"א בחשון תש"מ (11.11.79):

1. גוש ריחן;
2. גוש קרני-שומרון;
3. גוש גבעון;
4. גוש מעלה-אדומים;
5. גוש עציון.

ד) לבצע תכנית בינוי רב-שנתית של 10,000 - 15,000 יחידות דיור לשנה.

ה) הגורמים האחראים יגישו תכנית פיתוח לגבי חמישה הגושים, שתכלול תכנית מיתאר, שלבי פיתוח ותקציב מפורטים."

על ההחלטה הזאת היה ערעור של אחד משרי הממשלה, דבר לגיטימי. הערעור לא היה על עצם ההחלטה אלא על היישובים החדשים שצריכים להתווסף במסגרת גושי ההתישבות. לכן, כל עוד לא הסתיים הערעור בממשלה בנושא הזה,

אנחנו לא נדון על הישובים החדשים כי הדבר מתחייב מכך, מרצונו של חבר בממשלה לערער. אבל אין לנו ערעור על דברים אחרים שהיו. אנחנו רוצים - כדי להתחיל בעבודה - להציג את המחשבה שלנו, כפי שנראית לנו כרגע, והייתי רוצה בישיבה הבאה בעוד שבועיים שנשמע את תגובותיהם, של המשרדים הממשלתיים, על המחשבה הבסיסית הזאת שאני רוצה להציג כרגע לפני חברי הועדה.

איננו מעלים שום דבר מהחדשים שהממשלה אישרה אותם הן בהחלטתה מס' 145 והן בהחלטתה מיום 15.11, אלא לגבי אותם ישובים קיימים שאותם צריך לחזק או החלטות שכבר קיבלנו לאורך כל הדרגים ועברו את האישורים ושבביצועם התחלנו.

<u>השר מ. נסים:</u> אני חושב שכדאי שלישיבה שתדון בנושא זה יוזמנו שר האוצר ושר הבינוי והשיכון.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> הם חברי הועדה, ועם כל הרצון, אין אפשרות לכפות עליהם לבוא לישיבות הועדה.

חשבנו מה ניתן לעשות. כרגע איננו מציג שום דבר מתוך אותם הישובים הנוספים שגם עליהם קיבלה הממשלה החלטה, אלא רק לגבי הישובים הקיימים שלגביהם יש החלטה ועל הנושא הזה אין ערעור.

השר מ. נסים: אם הבינותי נכון, שר המשפטים ערער על ההחלטה. הוא אמר שהערעור שלו מוגבל לכך שההחלטה לא תתפרש כמאפשרת אוטומטית עשיה אלא כל ישוב שיוקם - יידון.

היו"ר השר א. שרון: ההצעה מוצעת לועדה לדיון בעוד שבועיים כאשר נפגש.
אני אבקש את חוות דעת המשרדים ואת תכניותיהם לביצוע של התכנית הזאת, או אם הציעו תכנית אחרת, איך הם רואים את הביצוע שלה.

מר א. בראון: מטרת מה שאציג זה בשביל הישיבה הבאה כאשר יבואו שר האוצר ושר הבינוי והשיכון. אנחנו שותפים את רוח הדברים שהיו בישיבת הממשלה, על מנת להכנים אתכם לתמונה על מה מדברים ועל מה חושבים, שיבואו יותר מוכנים ויגידו מה אפשר לעשות.

העלינו את זה בישיבת הממשלה בגלל כמה סיבות. אחת הסיבות העיקריות, שראינו בשנה הבאה כשנה שאנחנו מוכרים להספיק לעשות דברים שיתכן שלא יינתנו בשנים הבאות. ההצעות שהועלו, זה בשנה הבאה להגיע לבנייה של בין 10,000 ל-15,000 יחידות דיור מעבר לקו הירוק, בגולן, ביהודה ושומרון ובחבל עזה, כשזה אומר בעצם לבנות ישובים גדולים. התחשבנו בכמה דברים שהם בטיפול מההתחלה וגדולים יותר שמטפל בהם משרד הבינוי והשיכון, ויש דברים שהמחלקה להתישבות של ההסתדרות הציונית מטפלת בישובים.

אני לא מדבר עכשיו על הישובים הקיימים , כולל בשלושת האיזורים שציינתי.

אחחיל ממשרד הבינוי והשיכון כדי לתת יותר דוגמא על מה אנחנו מדברים. אנחנו מדברים על אריאל תוספת של 500 יחידות בינוי; אלקנה - 250, בקרני שומרון - 250, אפרת - 250, גבעון - 250, בית אל ב' - 100, קריית ארבע - 250, מעלה אדומים - 500, קצרין - 500, מרכז קטיף - 100,, קרני שומרון ג' - 250, מעלה אפרים - 200, אלה הישובים. נתנו את זה בשביל סדר גודל, זה לא דבר מדעי שבדקנו אותו. זה מה שאנחנו חושבים היתה רוח ההחלטה בממשלה שאותה תרגמנו לשפת מעשה, בישובים שהיום מטפל משרד השיכון מא' עד ת'.

הישובים שבהם מטפלת ההסתדרות הציונית החטיבה להתישבות: ריחן - 80, ריחן ג' - 80, דותן - 80, מעלה נחל - 80, שבי שומרון - 80, קדומים - 150,קרני שומרון ב - 80, קרני שומרון ד' - 80, תפוח - 50, שילה - 80, נוה צוף - 100, בית אל - 150, בית חורון - 80, מצפה גבעון - 80, עופרה - 100, מעלה אדומים ב' - 80, מצפה יריחו - 100, תקוע - 80, יתיר - 50, מבוא שילה - 80, רימונים - 80, כוכב השחר - 80, נעמה - 80, אלמוג ג' - 80, מצפה יריחו ב' - 80, מעולה החדשה (שלח) - 80, בקטיפים לא חלוקתי - 150, ברמת הגולן בחלוקה שתהיה - 250, ובבקעת הירדן לפי ההצעה של רענן, תוספת לישובים הקיימים בסך הכל 150 בלי לפרט. עשינו את זה יותר בשביל לקבל מושגים על סדרי גודל. מה שקראתי לכם עד עכשיו זה לא עומד בתכנית שהוגשה בממשלה כי אנחנו מדברים גם בישובים חדשים שאני לא נכנסתי אליהם. מה שנתתי

כאן זה 6050 בערך יחידות דיור שאנחנו רוצים שבהם ייכנסו לעבודה.

היו"ר השר א. שרון: בישובים בהם מטפלת ההסתדרות הציונית - 2750; ישובים שבהם מטפל משרד הבינוי והשיכון - 3400.

מר א. בראון: אנחנו קיבלנו ממשרד התקשורת תכנית של תקשורת לשנה הבאה ואחרי הבאה. בעצם תכנית כזאת צריך לקבל מכל המשרדים, זה כבישים זה חשמל, טלפונים. כל הדברים שקשורים לאותו היקף של תנופה של בינוי בכל האיזורים בגולן, ביהודה ושומרון וברצועת עזה, זה מחייב את כולם. יכול להיות שנעביר את זה בכל המשרדים בכתב על מנת שיתייחסו לזה כל אחד מההשלכות מהצד שלו, כולל האוצר וכולל משרד הבינוי וכל היתר. זה פירוט של הכוונות שהיו בישיבת הממשלה. זו היתה המטרה של ההצגה כאן היום.

מר י. מרגלית: אני רציתי להעלות את נושא הקרקעות. בעקבות החלטת הממשלה שאין יותר תפיסת קרקעות לצרכים התישבותיים אלא היא תוקצה לנו, אנחנו נתקלים בקשיים בלתי רגילים בהקצאת קרקע ולו רק לתכנון לעתיד . במקומות רבים שעליהם החליטה הממשלה אנחנו היום חסרי אונים ביחס לתחילת התכנון. כדי לסבר את האוזן, אם באריאל עשינו תכנית של 3500 דונם, הקמנו ותכננו איזור תעשיה, הרי שההחלטה החדשה מוציאה את איזור התעשיה מן השטח. איננו

יודעים אם התכניות שלנו טובות, אם מחר נצטרך להפעיל בניה. איננו יודעים אם אפשר להעלות על הקרקע. אותו הדין לגבי אפרת, לא יודעים מה עומד לבשותנו באפרת ומה עומד לרשותנו בקרבי שומרון ג'. אנחנו תקועים ועומדים בנושאים גבעון, אם יש כוונה לשלבי תכנון ראשונים, איננו יודעים היכן, אם יש תכנית כללית של גבעון, וכל זמן שלא הועמדה לרשותנו הקרקע לצרכי תכנון, איננו יכולים להתחיל בתכנון. תכנון של ישוב עירוני, בגלל הצפיפות, קשה יותר ולוקח זמן רב יותר להכינו לצרכי ביצוע מאשר ישוב כפרי סכימטי כזה או אחר. איננו יודע אם אני יכול לפנות לסיועה של הועדה. משרדנו חש את עצמו היום כך. נסיתי לפעול במגזרים שונים כדי להביא לדחיפה של הנושא. אני רואה היום צוואר בקבוק קשה מאד וקושי נכבד בקבלת קרקע ולו לצרכי תכנון. התכנית הגדולה הזאת - אני לא מדבר כרגע על הצד של המשאבים הכספיים - עלולה לא לעמוד במבחן המציאות ולו רק מסיבות תכנון.

<u>מר א. בראון:</u> אנחנו מודעים לבעיה. היא קיבלה משנה תוקף בחודש האחרון בגלל בדיקות קפדניות של אדמות מדינה ואדמות פרטיות ואדמות בלתי מוסדרות ומדידות בשטח. אני מקווה שבשבוע האחרון עלינו על הדרך . צרפנו מודדים, קבענו דברים בשבוע האחרון , סוכמו מספר אחרים חדשים שנסחבו הרבה זמן. אני עוסק בזה יום יום, איך לחבר את הממשל הצבאי עם מערכת השיפוט של פליאה אלבק, זו אשה אחת, הכל תלוי בה. רק על אפרת, נדמה לי שעובדים שלושה שבועות, עוד לא גמרו שום דבר. אין מה לדבר שעל אלון מורה ועל הנושא של

ג'בל כביר , גם כן עבדו שבוע וחצי, וכולם מסביבה, רצים ובודקים ומודדים מסביבה. אנחנו עובדים במגבלות האלה. אני מקווה שעלינו על הדרך. כל החומר נמצא בשלבים . חלק גמור וחלק הולך להיגמר, כמו גבעון כמו לבונה. כל החומר נמצא בשלבים. גבעה חדשה היום נגמר. היו כל מיני סיבות והסיבות אובייקטיביות. אני מציע שהגופים המטפלים בנושא, ילחצו כמו שהם יודעים. הדוגמא הטובה ביותר זה איך פיפקה עובד עם כל הגורמים האלה. משרד השיכון גם כן צריך אולי להקציב איש אחד לדברים האלה.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> הבעיה מוכרת. סגן שר הבטחון אמר לי שהוסיפו 12 איש לנושא הזה. הבעיה ידועה. המקומות שאין בעיה, האם שם זה מתקדם? בקרני שומרון למשל, האם זה מתקדם שם?

<u>מר י. מרגלית:</u> מבחינת תכנון בקרני שומרון היינו ערוכים לבנייה מסוימת. היתה התנגדות של הישוב. שמעתי שלאחרונה הישוב בא וביקש בכל זאת להקים. המתישבים סרבו לבנייה מסוימת, היום עומדת להתקיים ישיבה והמתישבים קרוב לודאי יגידו שהם רוצים את הבניה, ונגמור את הענין . בבית-אל נבנה. יש לנו בעיות של תכנון, אבל לאפריל 1980 זה מתוכנן. ישובים כמו בית-אל איננני רואה מגבלה. אני לא מדבר על משאבים תקציביים, אבל איננני רואה בעיה בבית-אל א' וגם בבית-אל ב'.

<u>השר מ. נסים:</u> אתם חושבים גם על בניה רבת-קומות? למשל בעופרה שזה שטח מצומצם מאד?

<u>מר י. מרגלית:</u> בעופרה היה ישוב בעל אופי מסוים. 50 יחידות דיור, מעבר לזה אין הקצאת קרקע. אם תהיה הקצאה גדולה נוספת נחדש את המחשבה בנושא זה. במקומות אחרים כמו באריאל, אנחנו בדרך כלל חושבים שהשלב הראשון צריך להיות בניה דלילה ובשלב יותר מאוחר צריך לבנות לגובה. אנחנו באריאל כבר עומדים לבנות לגובה יותר ולהגדיל את הצפיפות.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אם רוצים ללכת עם התכנית הזאת שהיא יותר מצומצמת מאשר זו שהוצגה בממשלה, כדי לעמוד בדבר כזה, לא נראה לי שניתן יהיה לעשות - אלא אם יקחו כל אחד מהאתרים האלה שישנם - אלא אם יגשו ויתקשרו לאיזו חברה שבונה בניות טרומיות, ויגידו: קחו אתם את הדבר הזה, תכננו, תבנו, לפי הסטנדרטים שמשרד הבינוי קובע, ותשחררו את זה למספר חברות שכל אחד תרוץ במקומה. זאת תבנה 500 יחידות כאן וזאת 250 יחידות במקום אחר. האם זה אפשרי? האם זה ניתן לביצוע?

מר י. מרגליות: לנו יש ענין מובהק לצאת מהמערכת ולהטיל את זה על מי שהוא אחר. חברות מוכנות לבנות במקומות כאלה על חנאי אחד, שהמדינה תתחייב לרכוש מהן. המשמעות היא שחברה כזאת מוכנה לבנות בראשל"צ כי שם היא בטוחה שתמכור את הדירות. היא לא מוכנה לבנות על אחריותה שלה במקומות אחרים.

היו"ר השר א. שרון: למה על אחריותה? בבית-אל למשל, הממשלה יכולה לחתום על התחייבות וכל הדירות יימכרו. באריאל עומדות משפחות בועדת קבלה וכל מבנה שייבנה שם - יימכר. הממשלה לא נוטלת שם כל סיכון בקבלת האחריות הזאת. לפי דעתי זו אפשרות לשחרר את הכסף הממשלתי מהמעורבות בענין. במעלה האדומים כל מבנה שחבנה יימכר. יש 5 - 6 חברות שבונות . תגיד לאחת למיכנס לבית-אל, הוא יתחיל לרוץ שם כמו שד... תגיד לו: תעשה תכנית, תגמור לבנות מהר, ואנחנו מתחייבים באריאל, באלקנה , בקרני שומרון - אין בעיה למכור כל דירה. ע"י זה היינו יכולים לקצר את התהליך, להכניס גורמים נוספים, למנוע כסף ממשלתי מלהיכנס לענין הזה בשלב ראשון. למה אי אפשר ללכת בצורה כזאת?

מר י. מרגליות: לצערי אין מספר חברות . נסינו לענין מספר חברות בשלבים הראשונים. נסינו לקחת קבלן בשם רובינשטיין ולתת לו את כל הגבעה המערבית של קרני שומרון . עובדה. בהצהרת נכונות כולם מוכנים, אבל כאשר מגיעים לצד הביצועי ---

היו"ר השר א. שרון:

אם הממשלה מתחייבת לרכוש מהם את הדירות? זו הדרך הכי טובה והכי בטוחה שיכולה להיות.

לפי דעתי יש חברות שאמרו כמו "שיכון עובדים", שדיברו אתי על זה. אמרו: אנחנו מוכנים לבנות את הדירות.

במקרה עלה הנושא של בית-אל אבל הם אינם חברה שבונה כי הם לוקחים קבלנים. נתתי דוגמא של חברה, דיברתי עם אדרי במקרה, אבל אני מדבר על חברות שאתם מכירים שבונות בנייה טרומית, שמוכנות לבנות בתנאי שאתם תקחו על עצמכם את ההתחייבות לרכוש את הדירות האלה. אם הממשלה אומרת: אנחנו הולכים ליישב 10,000 , לקחנו מספר נמוך יותר, אז למה לא תתחייב הממשלה על הנושא הזה שיתן דחיפה, ואז ייכנסו כולם במקביל ויתחילו לעבוד.

האם אתם מוכנים להתייחס לנושא הזה בעוד שבועיים כאשר נתכנס ונדון?

מר שפירא:

בישובים האלה יש חלק של יהודים שמוכנים לבנות בכספם במסגרת של "בנה ביתך"?

מר י. מרגלית: היום יש ישיבה באוצר ואני מקווה שנגמור ונגבש תכנית חדשה של "בנה ביתך" בשומרון בשיטה שונה מאשר בחלקי ארץ אחרים. בשומרון רוצים לתת הלוואה ולתת תשתית. אני מקווה שהיום נגמור את הענין.

היו"ר השר א. שרון: בקרני שומרון ב', היינו שם לפני ימים אחדים, הבתים עומדים שם, זה מקום בלתי רגיל. כל הדיבורים שמדברים, כאן לא מדובר בישובים חקלאיים, זה רק ישובים שבשוליים, מתיהו זה ישוב חקלאי, סלעית זה ישוב חקלאי, אחד מהריחנים הוא ישוב חקלאי. מכל הישובים האחרים בשומרון רק מעלה נחל אני רואה אותו כישוב חקלאי. מדובר בישובים קהילתיים שאולי יהיה בהם קצת חקלאות.

השר מ. נסים: כאשר דיברנו על קרני שומרון ב' נאמר ששם יעסקו גם בחקלאות.

היו"ר השר א. שרון: נווה צוף, ביקרתי שם לפני כמה ימים. מי שזוכר את האומללות של הישוב הזה, היום זה אחד הישובים הכי חזקים שיש לנו. זה ישוב בנוי בניה זמנית , יש שני מפעלי תעשיה שהבתים מוכנים, יש שם לולים בהקמה, יש שם משתלה אבוקדו גדולה, יש נירסות עם פרחים לצרכי מרפא עם מפטפות. זה ישוב חי, חזק, פעיל, תוסס.

כשאני נזכר במצב שלו בחורף של שנת 1978, זה שינוי מוחלט.

כל אחד צריך להזדרז בתחום

שלו, כי הזמן שעומד לרשותנו הולך וקצר מיום ליום.

הת/4 מיקום הקבע ליישובים העוברים מחבל ימית:-
א) שניים - באיזור זיקים
ב) אחד - בזמורות
ג) אחד - ליד קבוץ מגן

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, מ. נסים; ה"ה ש. רביד, ד. סתו וי. פרידמן.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על החלטה מס. 735 של הממשלה מיום ב' בסיון תשל"ט (28.5.79) ובהמשך להחלטה מס. הת/1 של הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום כ"ג בתשרי תש"ם (14.10.79), לאשר:-

א. הקמת שני יישובים בשביל מתיישבי דיקלה ונאות סיני. היישובים החדשים ימוקמו במידת האפשר באיזור זיקים-ארז, נ.צ.מ. 105/110.

ב. הקמת ישוב אחד בשביל מתיישבי נתיב העשרה. היישוב החדש ימוקם באזור זמורות, נ.צ.מ. 120/125.

ג. הקמת ישוב אחד בשביל קבוצת מתיישבי שדות, אוגדה ואחרים. היישוב ימוקם באזור מגן, נ.צ.מ. 098/080.

הת/5 עיבוי ובינוי בשנת התקציב תש"ם, ביהודה, שומרון חבל עזה ורמת הגולן

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, א. שרון; ה"ה א. בראון, י. מרגלית וי. פרידמן.

מ ח ל י ט י ם :

א. בהסתמך על החלטה מס. 145 של הממשלה מיום כ"א בחשון תש"ם (11.11.79) ובזיקה להחלטה מס. נח/2 של ועדת השרים לענין ההתנחלות, מיום כ"ה בחשון תש"ם (15.11.79) שהוקמה מכח החלטת הממשלה הנ"ל - לקיים בהקדם דיון בנושאי עיבוי ובינוי של 6,170 יחידות דיור בשנת התקציב תש"ם ביהודה, שומרון, חבל עזה ורמת-הגולן לפי הצעת המסגרת המפורטת כדלקמן:-

./ריחן

.1	ריחן	-	80	יחידות דיור
.2	ריחן ג'	-	80	יחידות דיור
.3	דותן	-	80	יחידות דיור
.4	מעלה נחל	-	80	יחידות דיור
.5	שבי שומרון	-	80	יחידות דיור
.6	קדומים	-	150	יחידות דיור
.7	קרני שומרון ב'	-	80	יחידות דיור
.8	קרני שומרון ד'	-	80	יחידות דיור
.9	תפוח	-	50	יחידות דיור
.10	שילה	-	80	יחידות דיור
.11	נוה-צוף	-	100	יחידות דיור
.12	בית-אל	-	150	יחידות דיור
.13	בית חורון	-	80	יחידות דיור
.14	מצפה גבעון	-	80	יחידות דיור
.15	עופרה	-	100	יחידות דיור
.16	מעלה אדומים ב'	-	80	יחידות דיור
.17	מצפה יריחו	-	100	יחידות דיור
.18	תקוע	-	80	יחידות דיור
.19	יתיר	-	50	יחידות דיור
.20	מבוא שילה	-	80	יחידות דיור
.21	רימונים	-	80	יחידות דיור
.22	כוכב השחר	-	80	יחידות דיור
.23	נעמה	-	80	יחידות דיור
.24	אלמוג ג'	-	80	יחידות דיור
.25	מצפה יריחו ב'	-	80	יחידות דיור
.26	מחולה ב'	-	80	יחידות דיור
.27	קטיפים	-	150	יחידות דיור
.28	רמת הגולן	-	250	יחידות דיור
.29	תוספת בקעת הירדן	-	150	יחידות דיור
.30	אריאל	-	500	יחידות דיור
.31	אלקנה	-	250	יחידות דיור
.32	קרני שומרון	-	250	יחידות דיור
.33	אפרת	-	250	יחידות דיור
.34	גבעון	-	250	יחידות דיור
.35	בית-אל ב'	-	100	יחידות דיור
.36	קרית ארבע	-	250	יחידות דיור
.37	מעלה אדומים	-	500	יחידות דיור
.38	קצרין	-	500	יחידות דיור
.39	מרכז קטיף	-	100	יחידות דיור
.40	קרני שומרון ג'	-	250	יחידות דיור
.41	מעלה אפרים	-	200	יחידות דיור

ב. משרדי הממשלה הנוגעים בדבר יעירו את הערותיהם לנ"ל בישיבת הועדה להתיישבות בעת הדיון; המשרדים יתייחסו בין היתר גם למסגרות הכמותיות של ההצעה הנ"ל.

/.סיכומים

הת/6 סיכומים בנושאי התיישבות - סמכויות

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, מ. נסים, ח. לנדאו;
ה"ה ד. סתו, ש. רביד וי. פרידמן.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. הת/18 של הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום י"ט בתמוז תשל"ז (5.7.77) לקבוע כי סיכומים באשר למיקומם של יישובים או בנושאים אחרים הנובעים מסמיכותם למחנות ומתקנים צבוריים - ייעשו בין המוסדות המיישבים ומערכת הבטחון באישור הועדה להתיישבות.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

סודי ביותר

עותק 2 מתוך 2

ס מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
כ"ג בתשרי תש"ם - 14.10.79

נכח : חבר הועדה - השר : א. שרון - יו"ר

נציגי ההסתדרות הציונית : ר. וייץ, מ. דרובלס, ע. לוינטקי,
מ. ריבלין, א. שנקר, א. תבין

נעדרו: חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, ז. המר, ע. ויצמן, ד. לוי,
ח. לנדאו, מ. נסים, ש. תמיר

נציגי ההסתדרות הציונית : א. כץ, ט. פרידמן, פ. שנק.

ד. בועז - משרד האוצר
א. ביידץ - מינהל מקרקעי ישראל
א. בראון - משרד החקלאות
א. לנדאו - לשכת שר החקלאות
א. סנפירי - משרד האוצר
אל"מ ד. סתו - צבא-הגנה-לישראל
א. עטייה - משרד התעשיה, המסחר והתיירות
ש. רביד - החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
מ. שמיר - החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום : הת/1 מיקום הקבע של נביעות עמ' 2.
הת/2 מיקומו של המרכז האיזורי בחבל קטיף עמ' 7.
הת/3 העברת יישובי הפיתחה - דיווח עמ' 11.

./מיקום

בפרוטוקול זה 12 דפים.

רשמה:
גלנה ארלן.

היו"ר השר א. שרון: אני פותח את הישיבה.

ביקשתי לכנס את הישיבה הקצרה הזאת כדי להחליט בשני דברים שהם החלטות פורמליות שחייבות לאפשר לנו לבצע עבודות.

הת/1. מיקום הקבע של נביעות

היו"ר השר א. שרון: בזמנו דיווחתי לועדה שהגענו לתמימות דעים עם אנשי נביעות שהם עוברים לגליל במבנה משק שיהיה בנוי על חקלאות ועל מפעל חיירותי. ראינו את המיקום שלהם בין ורד הגליל לבין אלמגור, יותר גבוה הישוב והחלק החקלאי שלו, ובמפרץ אמנון על חוף הכנרת מפעל חיירותי.

מסרתי דיווח, לא היתה החלטה. בינתיים הדבר הוסכם ונמצא בטיפולו של חבל הצפון, ונתקלנו בבעיה שצריך לקבל החלטה כדי לאפשר לבצע את זה.

אני ממליץ לקבל את ההחלטה הזאת. נדמה לי שאין חילוקי דעות. אני מקווה שנצליח להעביר את הישוב בשלמותו, ללא זעזועים, ככל שניתן במצב הנתון.

מר א. תבין: מה החשש?

היו"ר השר א. שרון: לוקחים אנשים שיושבים על הקרקע שרגילים למקום מסוים, למז ג אויר מסוים, מוציאים אותם מבתיהם, מעבירים אותם לדבר שונה לחלוטין, למשק אחר לגמרי. זה לא טיפוס משק כמו בישובי הבשור, פה מדובר ביחידה קרקעית יותר קטנה עם הבעיות הרגילות של

הישובים בגליל שיש לאנשים שיושבים שם. מעבירים אותם משפח הים לשבת על אדמת סלעים.

אני מבקש לאשר את זה, אני מבין שאין חולקים.

קיבלנו החלטה על הקמת הישוב במקום וזה צריך לתת לנו אפשרות להתחיל לגלגל את הכספים. אתם צריכים לפנות לאוצר ולומר שהיתה החלטה על ישוב שמיקומו במקום זה , ואופי משקו הוא כזה, ויש החלטת ממשלה על העמדת הכספים הדרושים לרשות הענין.

החלטת הממשלה אומרת שהממשלה תעביר את הישובים ממקומם בסיני למקומות החדשים.

<u>מר ש. רביד:</u> בנביעות יש שלושים משפחות בערך ומצטרף אליהם גורם זר.

בזמנו היתה החלטה להעלות נביעות ב' והם נתקלו בשלב הקרוואנים בעת שהתחילו השיחות על חוזה השלום. פורמלית הם ישוב נוסף אבל מעשית הם קטנים. אנחנו פועלים לכך שהם יתחברו, ואני חושב שהם יתחברו.

<u>מר ד. בועז:</u> אין לי ספק שהמשאביהדרושים יעמדו לרשתם ובהיות החלטת ממשלה, השאלה צריכה רק להיות באיזו מסגרת זה יהיה, במסגרת הקיימת של תקציב ההתישבות זו מסגרת תקציבית לפעולות ההתישבות. ידוע לכולנו , בתקציב הפיתוח של משרד החקלאות היתה תוספת של 500 מיליון ל"י מעבר לתקציב המאושר של 850 מיליון. כל עוד לא נתקבלה החלטה אחרת, אין ספק שמתוך המסגרת הקיימת לממן את הפעולות האלה ---

היו"ר א. שרון: אחד לא נוגע לשני. זה תקציב מיוחד של האוצר להעברת הישובים. מה-500 מיליון לא נשארה אגורה אחת. יש החלטת ממשלה על פינוי ישובים, ולצורך זה יש תקציב.

מר ד. בועז: אם מדובר על פיצוי מתישבים, יש תקציב מיוחד לענין זה.

היו"ר השר א. שרון: אם זו עמדת האוצר, אני עוד היום מודיע לראש הממשלה שאיננני מטפל בהעברת הישובים ואני מעביר את זה לשר האוצר. כל התקציב מבוצע. אנחנו היום בתקציב ההתישבות הרגיל שנועד לבסס ישובים או לבנות ישובים חדשים, נממן את ההעברה של ישובי פיתחת רפיח וחוף סיני? אם זו עמדתכם, אני מודיע לראש הממשלה שבזה הרגע יטיל את זה על האוצר. תטפלו אתם בזה.

מר ד. בועז: נושא הפיצויים זה נושא לחוד. בקשר להעברת ישובים - יצטרכו לעשות את זה.

היו"ר השר א. שרון: יש החלטת ממשלה. אנחנו צריכים היום להפסיק כל טיפול בישובי בקעת הירדן ורמת הגולן כדי לקבל את התקציב הזה?

מר ד. בועז: יש מסגרת אחת לטפל בישובים האלה והמסגרת הזאת אין לה מספיק משאבים אז יצטרכו להגדיל את המשאבים האלה. יצטרכו לטפל בזה.

היו"ר השר א. שרון: הממשלה קיבלה החלטה על העברת הישובים. נאמר שלהחלטה זו יש גיבוי כספי. אם אין לה גיבוי כספי - נודיע שאין. נמסיק את הטיפול. אני לא אטפל בזה. אני בנושא הזה עוסק ימים ושבועות רצופים. מי שחושב שאני בנוסף לזה ארוץ אחריכם בעניני כספים - טועה. היום אני מחזיר את התפקיד הזה לראש הממשלה, יטיל את זה על שר האוצר, אם כך הענין.

מר ד. בועז: אם יש החלטת ממשלה, צריך לעשות את זה, צריך להסדיר את הענין.

פרופ' ר. וייץ: אני מציע שאתה תיקח דברים עם שר האוצר זה לא ימנע מאתנו להתחיל בעבודות תכנון. צריך לעשות מיפוי ותכנון. יש כמה חודשים של עבודה טובה וצריך לעשות אותה;לכל היותר נעשה אותה וזה יישאר במגירה. אני מציע להפריד את שני הדברים. יש החלטה עקרונית של הועדה. אנחנו צריכים לקדם את הענין, ואתה תיקח דברים עם שר האוצר.

היו"ר השר א. שרון: אני לא אפנה אל שר האוצר. אני מקבל את החלק הראשון של הצעתך. אני רואה את זה כברכה לבטלה לפנות לשר האוצר. הוא חבר הועדה הזאת וצריך לשבת כאן. נציגו יסביר לשר האוצר את הענין בדיוק. תאמר לשר האוצר מה שאמרתי כאן.

מר מ. דרובלס: נשארו שנתיים וחצי להעברת הישובים שום דבר לא ישתנה. הזמן קצר ונכון שצריכים לחכות במקביל. אם לא נתחיל מיד בפעולות בשטח, יש לי ספק אם נוכל לעמוד בזמן עד אפריל 1982. גם בישובי הבשור, לפי הלוח שלנו, היינו צריכים להתחיל כבר בפיתוח ועד היום לא התחלנו, מאותה סיבה שאת הכסף מהאוצר לא קיבלנו. אם לא יועברו הכספים בהקדם, בעיקר לבנייה, איננני יודע אם נוכל לעמוד בלוח הזמנים. האחריות גדולה מאד ורציתי להודיע זאת לחברים בועדה.

מר ש. רבידי: בענין הבשור, הבעיה היא כמה ישובים יעברו מבחינת אותו לוח זמנים עד אפריל 1982. יש סיכום שהושג בשבוע האחרון עם האוצר, שלפיו יועברו לבנייה בשנה זו 4 ישובים.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו דיברנו על 8 ישובים.

מר ש. רבידז בינתיים משרד האוצר הקציב תקציב ל-4 ישובים. בשנה הבאה, תוך חודש חודשיים, נעביר את מספר הישובים הסופי לחבל הבשור. התכנית מאפשרת לבנות עכשיו 4 ישובים, והשאר - 10 - 12 - בשנה הבאה. הויכוח הוא כמה להקציב לשנה זו, 4 או יותר?

היו"ר השר א.שרון: קיבלנו את ההחלטה על מיקום הקבע של נביעות. אני מסתלק משאר הדברים. אם יתברר שיש כאן הבעיה הקטנה ביותר, אני מסתלק מזה, מודיע על כך, וחטפלו בזה בעצמכם.

הח/2. מיקום המרכז האיזורי בחבל קטיף

היו"ר השר א. שרון: קיימת החלטה ישנה על הקמת מרכז איזורי בחבל קטיף. בזמנו היתה מחשבה למקם אותו בפינה צפון-מערבית של השטח ליד נצר חזני. בינתיים אנחנו נמצאים היום במצב שמקימים שם מספר ישובים גדול יותר. יש לנו שם נצר חזני, קטיף, גני טל, וחייתי מגדיר אותם כישובים בחלק היותר צפוני. יש שלושה ישובים שאחד מהם זה גדיד, ועוד שנים בחלק הדרומי- מורג - שאני רואה כמושב. היום יש שבעה ישובים. יש החלטת ממשלה על כך. זה מחייב מרכז איזורי.

המלצתי בנושא הזה היא לא להעמיד את המרכז האיזורי בקצה הגוש אלא במרכזו. הייתי רוצה שנאשר את המיקום כדי שנוכל לגשת לנושא.

<u>מר ש. רבידז:</u> המיקום בזמנו היה בצפון כי השטח שהיה איזור דרומי יישען על ימית. היות והנושא הזה לא קיים בינתיים, בעקבות זה, הגוש יהיה יותר הומוגני מאשר מתוכנן קודם. מתבקש מרכז איזורי שישרת את כל הישובים במרכז הגוש. אנחנו מציעים להקים את זה מדרום לכביש שמוביל מחאן יונים לים, צמוד למה שאנחנו קוראים קטיף ד', צמוד לישוב הצפוני ביותר מהגבול הדרומי זה יהיה מרכז איזורי. בימים אלה אנחנו מתחילים שם את העבודה להעלות האחזות צה"ל שיהיה הבסיס לפתרון הנושא.

מה שאנחנו צריכים להחליט מבחינה פורמלית, זה על העתקת ההחלטה מלפני 3 - 4 שנים , מהגוש הצפוני למרכז החטיבה. באיזור קטיף קיים הישוב חותיק ביותר - נצר חזני - שבו יש כ-40 משפחות. קיים קטיף, מושב של בני המושבים מאיזור הנגב, קיים קטיף שזה מושב שיתופי של עולי ארה"ב שבו מספר המשפחות קטן עדיין. לפני 3 - 4 שבועות נכנסו לבתים בגני טל, זה גרעין של בני הארץ. יש שלושה ישובים שמאוכלסים באיזון צפון הרצועה. קיימים הישובים נצר חזני, קטיף וגני טל. בכפר דרום מתגוררים אנשים , אבל היא לא מיועדת להיות ישוב קבע כי יש שם מעט קרקע, רק הקרקע של ההאחזות ועוד כמה עשרות קילומטרים. יש 130 - 140 דונם פרט למחנה. בכפר דרום

משפחות שמיועדות לאחד הישובים הדרומיים. היום יושב שם נח"ל באיזור הדרומי, נחל גדיד, שמיועד להיות ישוב הקבע קטיף ו'. אנחנו מכינים, במסגרת ההחלטות שאושרו, אתר בקטיף ד' שמיועד להיות המרכז האיזורי. בשלב ראשון יכול להיות שיעברו האנשים של כפר דרום ואחר-כך אפשר להשתמש במבנים לאכלס את המרכז , ובנוסף לזה צריכה לקום גם לפי ההחלטות הקיימות , קטיף ה'. נוסף לכך היתה האחזות נחל מורג שאזרחנו אותה ע"י אחד הגרעינים של בני הפועל המזרחי . העניין עוכב בגלל שיחות השלום. הם מיועדים לעבור לאחת המשבצות בחבל הבשור . הכוונה ליצור קשר. בזמנו היה מתוכנן שהיה קשר לאורך חוף הים והכניסה תהיה מצד ימית. היום צריך לשנות את התכנית. הכוונה - פרט לכביש המחבר את כיסופים בצפון - שיחובר כביש לכרם שלום ונחל מורג. יהיו שני כבישי רוחב שיקשרו את הישובים האלה עם ישובים שבתוך הקו הירוק, וכביש לאורך חוף הים שיקשר אותם.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> יש החלטה של הקמת שני ישובים בצפון הרצועה. אני רוצה שתבחנו את זה.

אני הייתי משתדל מאד למצוא גוף שייכנס לנחל נצרים . יש שטח של 4000 דונם, אולי קצת פחות. בעיני זה מקום קשה מאד לישוב, למשק קיבוצי. אם זה משק קיבוצי, זה יכול להיות של הקיבוץ הדתי, יש שם סעד ועלומים בסביבה , זה משק שיצטרך לקבל סיוע מישובים אחרים. יש גם משקי האיחוד בסביבה - נחל עוז ואחרים.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> אני מציע קודם שיאושר האיתור של המקום כדי שאפשר יהיה להקים את המרכז האיזורי.

<u>מר ד. בועז:</u> מה יהיו היחידות של המרכז האיזורי?

<u>מר ש. רבידי:</u> לישובים שתוכננו בגוש קטיף הצפוני לא השארנו מקום מתוך ידיעה שיהיה מרכז איזורי. המרכז האיזורי צריך לכלול בעלי מקצוע של הישובים האלה. בזמנו חשבנו שיהיו שם בעלי מקצוע ושירותי חינוך ובריאות וכו', ידענו שימית תהווה משענת בדרג גבוה יותר. ברגע שהנתונים השתנו, יתכן שצריך לחשוב על המרכז האיזורי הזה לא רק במסגרת זו. אנחנו אמנם מתכננים בעלי מקצוע אבל משאירים אופציה להכנון עד 500 משפחות. ברור ש-500 משפחות לא יהיו בעלי מקצוע של 6 הישובים האלה אלא זו אופציה לעתיד.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> כל הגוש הזה של קטיף בגלל קשיים מסוימים שישנם שם, אנחנו רואים אותו היום כגוש של איגוד המושבים של הפועל המזרחי. זה דבר שלפי דעתי יקל בנושא חינוך וכו'. זה איזור שאני צופה לו הרבה בעיות בעתיד וקשיים, גם בגלל הרגשת בדידות. לכן נראה לי שצריך לרכז, מה גם שהיום יש לנו 4 גרעינים , בתוכם שלושה ישובים שיושבים.ברצועה הזאת לא נשאר להשלים הרבה בכיוון זה. סיכמנו לגבי המיקום.

הת/3. היה סעיף שלישי - דיווח בענין העברת ישובי הפיתחה. אנחנו נשאיר את זה לישיבה הבאה. הדבר קשה עם המון בעיות, אבל אנחנו רואים יותר ויותר ישובים שהם לדעתי ישבו בחבל הבשור. דיקלה תיכנס אל גבול הרצועה באיזור ארז ויש מקום לישוב נוסף. לפי דעתי גבול הרצועה יהיה פרובלמטי מאד בשנים הבאות, ולכן נראה לי, אם אפשר להקים שם שני ישובים, אפשר להקים שם שני ישובים. איננו יודעים מי יהיה הישוב השני. אני לא יודע איך נגמר הסיפור של נאות סיני. דיברנו על אפשרות ליישבם בגליל אבל יש לנו גם נחיב ה-10 שרוצים לבחון את זה וגם אוגדה שרוצים לבחון עכשיו. אין מידע ברור אבל אנחנו רוצים ששני ישובים ישבו במקום הזה. הדברים שנשארו בלתי סגורים זה נושא שדות, וענין ניצנים שנתקל בהתנגדות של משרד הפנים. אני לא חושב שאפשר יהיה לשנות את ההתנגדות הזאת, יש בעיה של נחיב ה-10 שהם מתלבטים במקום. אני צריך להופיע בישיבה של חברי המושב כדי לשכנע אותם. יש בעיה של ניר אברהם. אני מניח שכל אלה יסתדרו או בין אוגדה וניר אברהם שהולכים לחלק הצפוני, אחד כנראה לגליל נאות סיני והשאר לבשור. אני אומר זאת כרגע בלי שזה סוכם. צריך הרבה מאד אורך רוח. אני מציע שאני אמשיך לטפל בזה באותה דרך וצריך הרבה סבלנות. אני מניח שבסופו של דבר נמצא את הפתרונות הטובים ביותר שמקובלים על החברים.

המשך הדיון נדחה.

הישיבה ננעלה.

הח/1 מיקום הקבע של נביעות

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: ה"ה א. תבין, ש. רביד, ד. בועז, מ. דרובלס, ר. וייץ והשר א. שרון.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על החלטה מס. 735 של הממשלה מיום כ' בסיון תשל"ט (28.5.79) ומתוך תמימות דעים עם מתיישבי נביעות - לאשר את העברת היישוב נביעות בשלמותו לגליל, למקום הקבע שלו שבין ורד הגליל לבין אלמגור. היישוב במקומו הקבוע יתבסס על חקלאות ועל מפעל תיירותי.

נציג משרד האוצר מודיע כי יש צורך להסדיר את תיקצוב העברת היישוב ולקבוע את המקור הכספי להחלטה הנ"ל.

הח/2 מיקומו של המרכז האיזורי בחבל קטיף

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה ש. רביד, ר. וייץ וד. בועז.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על החלטה מס. 362(הח/6) של הממשלה מיום י"א בשבט תשל"ז (30.1.77) לאשר את מיקומו של המרכז האיזורי של חבל קטיף בסמוך לקטיף ד'.

הח/3 העברת יישובי הפיתחה - דיווח

יו"ר ועדת השרים פותח.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

עותק 2 מתוך 2.

סטנוגרמה

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ה' באלול תשל"ט - 28.8.79

נכחו: חברי הוועדה - השרים: א. שרון - יו"ר, ז. המר, ח. לנדאו, מ. נסים.

נציגי ההסתדרות הציונית: ר. וייץ, ע. לוינסקי, א. שנקר, א. תבין.

נעדרו: חברי הוועדה - השרים: ש. ארליך, ע. ויצמן, ד. לוי, ש. תמיר (בחופשה).

נציגי ההסתדרות הציונית: מ. דרובלס, א. כץ, ט. פרידמן, מ. ריבלין, פ. שנק.

א. בן-מאיר	-	המנהל הכללי, משרד החקלאות
ד. בועז	-	משרד האוצר
א. בראון	-	לשכת שר החקלאות
ז. בן-יוסף	-	החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
ר. חביב	-	משרד האנרגיה-והתשתית
א. לנדאו	-	לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
אל"מ דן סתיו	-	משרד הבטחון
א. עטיה	-	משרד התעשיה,המסחר והתיירות
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
מ. שמיר	-	החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית

א. לישנסקי - מזכיר הוועדה

./סדר-היום

בפרוטוקול זה 37 דפים.

השמדה לאחר צילום.

ש מ ו ר

סדר היום :

הת/37.	נוהל עבודת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית: סדרי-יום	2.
הת/38.	יישוב' פיתחת-רפיח: דיווח יו"ר הוועדה להתיישבות	3.
הת/39.	המגעים עם נציגי ימית ואופירה: דיווח נציג משרד הבינוי והשיכון	10.
הת/40.	נושאי חשמל ביישובים היהודיים בשומרון	12.
הת/41.	ביצוע החלטות הממשלה בנושאי ההתיישבות על-ידי המשרדים השונים - דיווח משרד הבינוי והשיכון והחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית	16.
הת/42.	גרעין מישר באזור הר-הנגב (מישור פארן)	23.
הת/43.	הרחבה של אזורי התיישבות קיימים	25.
הת/44.	ההתיישבות הכפרית	29.

./נוהל

הת/37. נוהל עבודת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית : סדרי יום

היו"ר השר א. שרון: פותח את הישיבה.

לפני מספר ימים היתה פנייה אלי לשלוח לחברי הוועדה סדר יום מפורט. אני מודה שלא רציתי לעשות זאת משני טעמים: א) אין חובה כזאת מוטלת עלי; ב) צפיתי למה שעלול לקרות. אבל בכל זאת מאחר שהיתה פנייה נוספת אלי עשיתי זאת, ולהפתעתי שמעתי הבוקר בהרחבה את הפרטים על סדר היום של הישיבה הזאת, וכבר התבהל ויכוח בקשר לנושאים שעומדים להידון בידונים היום מעל גלי הרדיו.

אני מוצא לנכון להודיע: ראשית, שאני חוזר לסדר הקודם שהיה. לא יועבר סדר יום מפורט לחברי הוועדה. שנית, מאחר שבשלהו הודעות באמצעי התקשורת שיהיו כאלה שלא יבואו אם לא יקבלו את סדר היום מראש, הריני להודיע שההשתתפות בוועדה זו איבה תלויה בכך. אי-אפשר לעמוד במצב כזה שמתווכחים מעל גלי האתר על נושאים שעומדים לדון בהם בוועדה לפני שהם נדונו.

ע. לויבסקי: איני יודע מה היה היום ברדיו, כי לא שמעתי את השידור. אם היה משהו חריג אני מבקש שהדבר ייבדק. איני יודע על איזה סעיף היה הוויכוח ברדיו. גם בנושא פשוט זה יש מקום לבירור. זה הרבה יותר נכון גם מבחינת סדרי העבודה שכל אחד ידע למה הוא בא לישיבה. לי קשה לבוא לישיבות כאשר לא עומדים לדיון נושאים שמחייבים את השתתפותי.

היו"ר השר א. שרון: אני מעריך את דבריך כפי שאני מעריך אותך, אבל לצערי איני יכול לקבל סדר זה שמקיימים דיון מעל גלי האתר בטרם היה דיון בנושא בוועדה, ונושאים באומים מרחיקי לכת אם בהגבו בנושא בסדר או לא נהגבו בסדר העברת הישובים מפיתחת רפיח. זה אחד הנושאים לדיון בוועדה, וזה הסעיף הראשון בישיבה זו שבו ברצוני למסור איבפורמציה לחברי הוועדה.

הת/38. **יישובי פתחת רפיח : דיווח יו"ר הוועדה להתיישבות.**

היו"ר השר א. שרון: בעניין העברת היישובים מפיתחת רפיח עמדו בפניהם שתי אפשרויות: אפשרות אחת, לבוא למתיישבים בחבל ימית כמו למתיישבים אחרים ולהגיד להם: אתם עוברים להתיישב במקום שיוגדר על ידינו להתיישבות. אינכם רוצים - תלכו הביתה. אפשרות שניה, לנסות וליישב את האנשים במקומות שהם רוצים להתיישב בהם, ולהשתדל עד כמה שניתן שהדבר יהיה תואם את תכניות ההתיישבות שלנו; לדאוג שלא יהיו דברים חריגים, אבל להשתדל לשמור על הפוטנציאל הבלתי-רגיל של המתיישבים ביישובי חבל ימית, שבחלקם יושבים שם כבר 9 או 10 שנים, ולהעביר אותם בשלמותם, עד כמה שזה ניתן, למקומות החדשים. זה לא ניתן היה לעשות בשום פנים ואופן בהודעה אולטימטיבית שיש לעבור לחבל הבשור. בסיבוב גם לשכנע אותם וגם להסביר להם, אבל היה ברור לי שזה בלתי-אפשרי. יש חלק שאפשר להעביר אותם למקומות שיוגדרו על ידינו, ויש חלק שבלתי ניתן לעשות זאת, ודעתנו היתה שאם במצא אפשרויות אחרות מול הקשיים שמתגלים במקומות אחרים, חלק מהמתיישבים שיביעו רצון להתיישב בחבל הבשור נעזור להם בכך. כך החלטנו לפעול.

עלי להדגיש שאני פעלתי בתוקף החלטת הממשלה שהטילה עלי את הטיפול במתיישבים של פיתחת רפיח. מסרתי למתיישבים את הדברים הבאים מלכתחילה:

א) כל חבר שירצה לעזוב ויכול לעזוב עכשיו, אנחנו נצטער על כך, אבל הוא יקבל פיצויים לפי קריטריונים מסויימים. בנושא הקריטריונים ימסור לכם פרטים מנכ"ל משרד החקלאות, אברהם בן-מאיר. אני הקדמתי סעיף זה, כי עליו ללכת מיד לישיבה אחרת במשרד האוצר שבה דנים גם כן בנושא זה מבחינה תקציבית.

ב) כל מי שירצה לעבור להתיישב במושב קיים, בין על ידי רכישת משק במושב קיים ובין על ידי תוספת יחידות משק לאותו מושב, במידה שהמושב לא השלים את מספר יחידות המשק שלו מסיבות שקשורות בעבר, נעזור להם לקבל יחידת משק במושב קיים, והדבר מקובל עלי.

קבענו שבלשכת שר החקלאות יהיה אדם מיוחד שיטפל באנשים האלה אשר עוברים כבודדים למושבים אחרים. יכולה להיות גם קבוצת אנשים שתבחר ללכת בדרך זו.

הסברתי למתיישבים שמגמתנו לשמור על הגופים בשלמותם ככל שרק ניתן. הייתי מוכרח לבוא ולומר לאנשים שבתייחס לכל אגודה, כאשר מבחינתנו האגודה תהיה הגוף הגדול ביותר המייצג את המתיישבים. אמרנו שבאגודה כזו לא ייתכן שיהיו פחות מ-20 חברים. זה מקובל עלינו, כי גם במקומות אחרים אנחנו מתחילים עם 20 מתיישבים. היתה שאלה מה יהיה במקומות שבהם יש 20 חברים שהתחילו במושב יחד

היו"ר השר א. שרון:

אמרנו שאם היו להם הישגים אנחנו נשתדל לטפל בהם בהתאם כדי להעביר אותם יחד אם ירצו בכך.

קבענו דבר נוסף מבחינת הזכויות של המתיישבים לבחור להם מקום אחר. הזכות תנתן לפי הוותק של יישובם בחבל ימית. כאן הייתי מוכרחים לקבוע את ענין הקריטריונים, וזה התחום שגם שמעון רבידמטפל בו.

אנחנו הצגנו למתיישבים את מפת ההתיישבות ואמרנו להם שיש להם אפשרות להתיישב בערבה באיזור באות-הכבר; בחבל לכיש המזרחי באיזור בית-גוברין, בחושה, אמציה ולהב בכיוון עזד, וכך ליצור חיץ בין ישובי הבידואים לבין ישובי הערבה. זו היתה הצעתנו הראשונה. האפשרות הנוספת היתה בחבל הבשור באיזור שבין צאלים לאורים. נתנו גם אפשרות זו לבחירה. המלצתנו העיקרית היתה כל הזמן בעיקר על חבל הבשור.

המתיישבים ביקשו לעבור למקומות אחרים בכל מיני איזורים, ואומר לכם מה המקומות שבהם ביקשו המתיישבים להתיישב: היו תביעות רבות להתיישב באיזור החוף שליד מכמורת. הודעתי להם קטגורית שבאיזור מכמורת לא יוקם ישוב נוסף. מי שרוצה לשבת במכמורת ירכוש לו בעצמו מגרש במכמורת, איננו יכולים להתערב בחייו הפרטיים, אבל אנחנו לא נשתתף בזה.

החלטנו שלא ללכת צפונה מהקו של איזור ביצנה אפילו בישוב אחד. ראינו אפשרות של יישוב אחד או שנים באיזור מפקיעים; ראינו אפשרות בעוד איזור, שהוא לדעתי חשוב מאד, וזה הקו של ארז-שפת הים צפונה לרצועה.

לאנשי חבל ימית ואנשי נביעות הצענו שני מקומות בערבה: הגרעין של זערון יצטרף לאחד הישובים בערבה. לעומת זאת לאנשי נביעות המלצנו מאד שילכו לאיזור ים-המלח. עלי להודות שכאן היו מאמצים גדולים של המועצה האיזורית לעזור לנו בכך. לאלה שבחרו ללכת לצפון נתנו אפשרות ללכת לאלמגור, אבל הם בחרו בנקודה צפונית יותרשבין ורד-הגליל

היו"ר השר א. שרון:

ובין אלמגור, והם יעסקו שם בעיקר בתעשיה שקשורה בענף התיירות, מאחר שהמקום שבחרו בו הוא ליד הכנרת.

יש גם מקומות אחרים. הצבענו על אפשרות של התיישבות באיזור ביצנים עם מיגבלות הקרקע שישנן שם; לגרעין העשרה הצבענו על זמורות, אם כי שם קיימת בעיה קרקעית קשה מאד. לביר אברהם ולאורגדה הצענו אפשרות ללכת לאיזור מפקיעים; לדיקלה ולחרוב הצענו ללכת לאיזור ארז ברצועה. תמיד הצבענו בכל מקום מחדש על חבל הבשור.

המצב כרגע הוא כזה: לגבי גביעות המצב מסוכם. לגבי שדות עם כל ~~ה~~התקשיים הקיימים אני חושב שזה המקום שהם ילכו לשם. מתיישבי דיקלה הודיע מלכתחילה שהם רוצים ללכת לאיזור של רצועת עזה. באורגדה המתיישבים מתלבטים, אולי הם בכל זאת ילכו לחבל הבשור. אין לנו עדיין תשובה סופית מביר אברהם.

גם לגבי פריאל אין עדיין סיכום סופי. מתיישבי פריאל הודיע שהם רוצים לשבת בחבל הבשור ואף בקבעה להם משבצת קרקע ומקום.

לגבי האחרים, בעיקר לגבי הגרעינים החדשים שיושבים בקירבת חבל ימים והם ממתינים לא נתנו להם אפשרות בחירה, אלא הפניתי אותם לגורמים המיישבים, כי הם עדיין לא ישבו במקום אחר.

זה תיאור המצב עד היום. במקומות החדשים כמו למשל איזור ארז, שהוא איזור חשוב מאד מבחינת ההתיישבות, לאיזור מפקיעים יש משקל פחות מבחינת ההתיישבות, וגם באיזור ביצנה הבעיות הן קשות מאד מבחינה קרקעית.

אני העדפתי בשיחותי עם המתיישבים לשמור על היישובים בשלמותם ולא להביא לפיזור היישובים. אולי חלק מהם יפנה לחבל הבשור. אני מעריך שתוך ימים ספורים נקבל תשובות ותהיה החלטה סופית, כי גם המתיישבים מביעים שהזמן הולך ומתקצר.

אני מבקש שאברהם בן-~~א~~יר יסביר לכם את הקריטריונים השונים שנקבעו לתשלום הפיצויים. ברצוני שתדעו שזו בעיה מסובכת וקשה מאין כמוה.

א. בן-מאיר: לגבי הפיצויים אנחנו מטפלים כרגע רק באותם המתיישבים אשר הביעו רצונם לעזוב מיד ועכשיו.

המתיישבים שנשארים במקומותיהם מתוך הנחה שהם ישארו שם עד תום התקופה ויעברו במאורגן למקומות התיישבות חדשים, אתם עדיין לא בעשה שום חשבון; בבוא היום הם יקבלו משק כנגד משק; יקבלו שיכון כנגד שיכון שהם מחזיקים בו היום, והפיצוי הנוסף ייקבע במועד הפינוי שלהם. אנחנו עוסקים היום אך ורק במתיישבים שהביעו רצון לעזוב מיד.

הפיצויים הם בשלושה תחומים: בתחום השיכון, בתחום המשק או העבף שעליו מבוססת הפרנסה של המתיישב היום; והתחום השלישי, תקופת השהייה במקום ותקופת ההסתגלות למקום חדש. אנחנו פועלים תוך הקפדה שבכל שלושת התחומים האלה בצמיד למתיישבי העיר ימית אותם הקריטריונים, אשר מנחים את הטיפול הן במיגזר העירוני והן במיגזר החקלאי.

בפועל החשבון שנעשה עם המתיישבים הוא כזה: מתיישב המחזיק בית של שלושה חדרים נקבע ערך הדירה למתיישב בעיר ימית לפי ערך דירה כזאת בערד בסכום של 1.6 מיליון ל"י, כאשר אנחנו למתיישבים החקלאיים צריכים להוסיף, משום שהחשבון הזה הוא לגבי המתיישבים העירוניים תוך חישוב ערך הדירה, ולגבי חקלאיים צריכים לעשות חישוב גם של ערך הקרקע. אם המתיישבים נשארים בתחום המשקי על קרקע שמהווה קרקע גם לבית ולא רק למשק מורידים 30%, אז נותר סכום של 1.1 מיליון ל"י לשיכון.

הקריטריון השני הוא בקודת המשק; מאחר שישנם משקים שונים גם הקריטריונים הם שונים, כי במשקים בעשר השקעות עצומות. יש כאלה שקיבלו משק תקני ממחלקת ההתיישבות, והערך שנקבע למשבצת חקלאית כזאת, כאשר היא מאורגנת לייצור הוא בין 1.1 ל-1.2 מיליון ל"י, ובזה אנחנו רואים את ההתחשבנות על הצד המשקי. אם במשק פלוני בעשר השקעות מעבר לזה בעשית ההתחשבנות על פי הערכה של שמאי, וזה העקרון שנקבע לכל מתיישב כפרי ולכל מתיישב בעיר ימית, וכל בעל עסק יקבל פיצויים על פי הערכת השמאי בגלל עזיבת העסק.

א. בן-מאיר:

דבר שלישי, סכום הפיצויים עבור שנות השהייה במקום והתנתקות מהאיזור, וכאן נקבע כיקוד שלוקח בחשבון את הוותק של השהייה במקום. בתחום זה נקבע מיקוד בין 400,000 ל"י ל-630,000 ל"י בעיר ימית; בישובים החקלאיים יכול להיות שבמקום אחד או שנים יגיעו לסכומים יותר גבוהים משום שיש להם יותר ותק מאשר לוותיקים ביותר בעיר ימית. לגבי הישובים האחרים זה יהיה בתחומים אלה, כפי שנקבע לגבי העיר ימית. זה נכון לגבי אלה שמתפנים מיד ובזה בגמר החשבון אתם.

זוהי עמדת הממשלה כפי שהיא הובאה בפני המתיישבים. אנחנו פועלים במסגרת זו על ידי ועדת ביצוע ששמשתתף בה גם איש אגף התקציבים.

עלי לציין שהקריטריונים שקבענו ושאנחנו עומדים עליהם אינם מקובלים על המתיישבים. התביעות שם הן שרנות ומפליגות לגמרי ממה שאמרתי וודאי צפוי עוד בעניין זה עימות לא קל. השאלה מסובכת מאד, כפי שאמר כבר שר החקלאות, ומערכת הרבה מאד בעיות. למתיישבים הודענו שזו הקביעה הסופית ומי שרוצה ומוכן להתחשבון היום יכול לקבל זאת עכשיו.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> הטיפול בנושא זה עדיין לא בגמר. אני מציע שגם בישיבות הבאות של הוועדה נדרוש על המצב ואיפה הדברים עומדים; רציתי שפשוט תדעו שזה מה שאנחנו עושים.

<u>השר מ. נסים:</u> ממה ששמעתי הבוקר ברדיו, לא האזנתי לכל הדברים, התמונה שנוצרה היא שונה לחלוטין, ולדעתי אי אפשר להשאיר את התמונה הזאת כך. על כן אני מציע שבעקבות הישיבה היום תימסר הודעה על הדיונים של היו"ר ושל מנכ"ל משרד החקלאות, ושבהודעה זו תימסר תמונה אמיתית.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> איני בטוח שצריכה להיות הודעה, כי הם פנו לראש הממשלה מספר פעמים וביקשו להפגש עמו. הסברתי לראש הממשלה, והוא קיבל את עמדתי, שאין כרגע להתערב בטיפול ואין לשנות את דרך הטיפול, והטיפול נשאר בידי. איש לא ייפגש עם המתיישבים, וברור

התיישבות 28.8.79 שמור

הי"ר השר א. שרון:

שאי אפשר לנהל את המשא ומתן הזה באמצעות הרדיו. הבהרתי זאת לאבשי חבל ימית בצורה חד-משמעית. פה כאילו מנהלים משא ומתן בשבי מישורים: משא ומתן ענייני עם ועדי המושבים שבאים ודנים על הדברים בצורה עניינית, כמו שדנים בנושאים כאלה. ומצד שני יש ניהול משא-ומתן דרך הרדיו. אמרתי שאי אפשר לנהל משא ומתן דרך הרדיו, ואיני רוצה להגיב על הדברים האלה כרגע.

איני מציע לומר דבר כרגע, אלא לקחת זאת באורך רוח ובסבלנות. אני מוכן לבלוע האשמות אלו ואיני מציע להחמיר את הדברים בשום פנים ואופן. צריך להבין את האנשים ואיני מציע לתקוף את האנשים בצערם. יש המון קשיים והתשובה לכך תהיה ברגע שהדברים יבואו על מקומם. אנחנו לא בצליח לפתור את הדברים על ידי זה שנוציא הודעה אחת ואחר כך הודעה שניה. אי אפשר לנהל את הדיונים האלה ברדיו. ביקשתי מראש הממשלה להשאיר את הטיפול בידי וכך זה יימשך.

אנחנו בהחלט נוציא הודעה על ישיבה זו שהיה דיווח, אבל איני מציע לומר בהודעה מה הוצע ומה נאמר. יש בישובים שרוצים עמדת רוב ועמדת מיעוט, ואז יהיה דיון עם הנועד של הישוב, ואז תבוא הודעה של הנועד, או שאנשי הישובים יטענו שאינם יודעים מיהו הנועד הזה ושלא פתרו שום בעיה.

אני מציע לרדת מהעניין, לא להתייחס לדברים שנאמרו ברדיו, ולתת אפשרות לנהל את המשא ומתן הזה בשקט. אני מוכן לשאת בכל האשמות האלה, אני יודע שאפתור בעיה זו אם כי בקשיים רבים, בתנאי שלא נכנס אתם לעימותים באמצעות אמצעי התקשורת. (השר מ. בסים: לא התכוונתי להכנס לפרטים, רק למסור הודעה שהיה דיווח). אם אני מסביר את הדברים אז ישאלו למה אני טוען כך ומישהו אחר טוען אחרת. לא אבוא להסביר מה משמעות הדבר ש-22 משפחות מתוך הישוב מבקשים שבעמיד לרשותם שטח באיזור מכמורת. לא אדון בכלל בנושא זה, כי זה לא הוגן. האנשים שם הם במצב קשה ואני מבקש אפשרות בשקט לשכנע אותם. אני יודע שיש הרבה צדק בדברי השר בסים, אבל לפי דעתי זה יהיה לא טוב אם נעשה זאת. אני מביע שנצליח להתגבר על הבעיות.

ע. לוינסקי: אני צריך לציין שהדרך שהצגתם כאן היא נכונה והוגנת ואני מקווה שבקו זה תצליחו לפתור את הבעיות. איני מקבל בך, אני משוכנע שאתה בהתחלת הקרב. רציתי לשאול האם יש אינדיקציה, האם בקטגוריה הראשונה יש מועמדים או אין? אם יש כאלה שרוצים סידור פרטי היום הרי במידה רבה זה יקבע את כל ההסדר.

היו"ר השר א. שרון: המצב כרגע הוא כזה: אנשים שרוצים לבטוש את המקום בדרך זו הם בודדים ביותר. זה נטל על המושב. אנשים רוצים לעבור למושבים אחרים בין כבודדים ובין כקבוצות, ויש לנו קבוצות רציניות מאד. יש גם פניות של מושבים שמוכנים לקלוט אנשים, כמו המושבים באיזור לכיש שפנו אליבו. לכיש התפתחה באופן יוצא מן הכלל והם רוצים להגדיל את מספר החברים שם, והם מוקבל לקבל בין 10 ל-15 משפחות. מושב נטעים פנה וביקש לבדוק אפשרות של קליטת קבוצות. זה אפשרי; יכול להיות שאחד הישובים יתחלק בין שלושה מושבים, ובכל מושב תיקלט קבוצה מסודרת כשלעצמה. אבל זה קצת מוקדם לדבר על כך. על כל פנים, כאלה שרוצים לבטוש את המקום עכשיו הם בודדים ביותר. (ש. רביד: הם מוכנים לחכות כדי לראות כיצד יפול דבר). כאנשים שעוסקים בהתיישבות יש לנו מספיק בעיות. אני מציע לא לומר דברים שלא צריך.

אל"מ ד. סתו: אני בכל זאת מבקש לדעת מה המצב לגבי ביצנים. אמרת שבמכמורת אין אפשרות להעביר אנשים, האם בביצנה יש אפשרות כזאת?

היו"ר השר א. שרון: לא פרטתי כאן את המקומות. ברצוני שתדעו שלגבי מה שאנחנו הולכים לעשות בחבל הבשור, אנחנו קובעים שם את מספר היחידות של המושב ל-60. לעומת זאת אלה שהולכים לאיזור ארז ולאיזור מפקיעים וביצנים אנחנו מכשירים בדיוק לאותו מספר משפחות שיעברו ואף לא משפחה אחת יותר, בגלל העלות הגבוהה של הכשרת השטח. אם במשך הזמן

היו"ר א. שרון:

משפחה נוספת תרצה בעצמה להצטרף ותהיה מוכנה לכך היא תצטרך בעצמה לשלם בעד ההכשרה גם כן. לא נלך להכשיר שטח מעבר למה שנחוץ לאותם המשפחות שצריך להעביר.

לגבי ניצנים - יש אפשרות למקם שם ישובים ויש בידיבו קרקעות לתוספת במרחק קצר יחסית, ועם השטח של תחנת הכוח יש שם כ-6000 דונם. גם באיזור מפקיעים יש לנו כ-8000 דונם, אבל שם ייעשה פיתוח לישוב אחד, בגלל תחנת החשמל שמופעלת על ידי פחם.

אני מבקש עכשיו מיוסי מרגלית לדווח לנו מה קורה בערים: בימית ובאופירה.

הת/39. המגעים עם נציגי ימית ואופירה: דיווח נציג משרד הבינוי והשיכון.

י. מרגלית: לצורך המשא ומתן על פיצוי סיבי ובעיקר של ימית ושל אופירה מיבה השר ועדה שמורכבת מנציגי מספר משרדים, והוועדה הזאת מנהלת את המשא ומתן עם הוועד של ימית והוועד של אופירה. הוועד של אופירה קיבל יפוי כוח של כל הבודדים בסיבי לייצג אותם.

בושא הפיצוי קיבל מספר אלטרנטיבות, ובעניין זה היתה באמצעי התקשורת אינפורמציה שבחלקה היא נכונה ובחלקה אינה נכונה.

בעיקרו של דבר היו כמה הצעות אלטרנטיביות שירדו מהפרק. היתה הצעה אחת של העברת ימית לאשדוד. אינני מעריך את ההצעה הזאת כהצעה ריאלית. הצעה זו הוצעה למתיישבי ימית בהנחה שכולם הם בעלים על נכס ורכוש. אני מעריך שהרוב המכריע של האוכלוסיה באופירה ובימית יפוץ ויתפזר בכל רחבי הארץ. הפתרון יהיה אינדיבידואלי תוך תיאום ומשא-ומתן. צריך יהיה להתמודד בנושא הדיור בנקודה נוספת, כי יש בין המתיישבים כאלה שרכשו זכויות במסגרת התכנית של "בנה ביתך", וזה נושא נוסף שבו הממשלה הכירה בצורך של מעבקי ביסוס.

בעיר ימית רוב המתיישבים רכשו את הדיור והם בעלים על נכס ואנחנו נצטרך להציע להם הצעה חליפה של נכס כנגד נכס שמתבסס על ערך הרכוש שלהם בימית, לפי הדגם שקבעו שאת זה אנחנו מוכנים לתת למתיישבים.

י. מרגלית:

לגבי אופירה המצב שונה. באופירה כל הדיור היה בשכירות. הצענו להם דיור חליף ואנחנו במצאים במשא ומתן מתקדם על דיור חליף בשכירות בארבעה המקומות האלה: ערד, אילת, אשדוד ואשקלון. הם איגם מסתפקים בכך ורוצים דברים נוספים, אבל זו עמדתנו במשא ומתן הזה.

ישנו נושא שלישי של העסקים. בנושא זה היו מספר שיטות. אנחנו התרכזנו בעיקר על שיטה אחת של הערכת העסקים לפי הערכת השמאי. מה שהשמאי יקבע את זה יקבלו המתיישבים. נוסף לזה, מי שיהיה מוכן לעבור לאיזור פיתוח מועדף יקבל הקלה מיבהלית מועדפת.

נושא שני הוא מעבקי הביסוס. אנחנו קבענו בקודות שלוקחות בחשבון את הוותק במקום, גודל המשפחה והגיל. עקרונות אלה מיושמים להערכת הבקודות לגבי קביעת המשכורת השבתית, וזה יביא לידי כך שמשפחה ממוצעת של זוג עם שני ילדים שנמצאת במקום 4 או 5 שנים תקבל כאחצי מיליון לירות, זה תלוי כמובן בשאלה מתי הם באו ומתי הם יעזבו.

נוסף לזה ישנה הבעיה של אלה שבאו לשם במסגרת התכנית "בנה ביתך" הם רוצים מגרש חליף במקום אחר. יש תושבים שיש להם מגרשים במקום כאנשי חוץ ואנחנו החלטנו להחזיר להם את ההשקעות עם הריבית. אותו לדבר לגבי ימית ואופירה. תושבי המקום שירצו ללכת לאיזורי פיתוח מועדפים הצענו להם עדיפות בבנין.

יש לציין שבימית מתוך 500 המשפחות היושבות במקום 150 משפחות הם של אנשי צה"ל, ואיגנו מתערבים לגבי המשא ומתן אתם. פירושו של דבר שאנחנו צריכים לדאוג ל-350 משפחות בימית.

באופירה ישנן כ-100 משפחות, שמתן 30 משפחות הן של אנשי צה"ל, ומבין האחרים רבים הם הבודדים.

בכלל מצאנו בסיבי רבים בסיבי אשר מציגים את עצמם כבעלי עסקים שם. היתה בעיה של משפחות שנאלצות לעזוב לאלתר את הישובים, ומצאנו בישובים אזרחים שמסיבות משפחתיות היו נאלצים לעזוב את המקום ואלה בחרו להתבסס במקום אחר בארץ.

י. מרגלית:

עד כה גמרנו את המשא ומתן עם 10 משפחות.

להערכתי תעזובנה בין 20 ל-30 משפחות מיומית; באופירה הדבר עדיין לא בא לידי ביטוי ממשי.

הת/40. ביצוע תכנית חישמול התיישבות בשומרון

היו"ר השר א. שרון: מאחר שרם חביב צריך ללכת לישיבה עם שר האנרגיה בתבקשתי להקדים את סעיף ה' של סדר היום. לגבי הישובים שהחלטנו על הרחבתם ישנה בעיה של מפעלי תעשיה שרוצים להתחיל לפעול בהם ועדיין לא מצאו פתרון בנושא החשמל. אני מבקש מרם חביב להתייחס גם ללוח הזמנים.

רם חביב: קיצורי דרך מרחיקי לכת אין כאן. מאז הדיווח שלי כאן בחודש פברואר גובשה תכנית שבשלושה צירי רוחב של הישובים: כפר-קאסם תפוח, קלקיליה שכם ותול-כרם שכם הוכנו תכניות ביצוע על הקטעים האלה וסוכם עליהם על דעת כל השותפים שהם צריכים להיות הראשונים בתור. מדובר כאן על הקטעים של כפר-קאסם לאלקנה; הקטע של קדום ושבי שומרון; והקטע של שבי שומרון וקרני שומרון, עד להרחבת הציר של קלקיליה שכם שיהיה הסידור הקבוע. לגבי הקטעים האלה הושלמו התקציבים הראשונים והוגשו הבקשות לאישורים הראשונים. אני מצטער לומר כי העיצומים שמשכים בחברת החשמל לגבי המהנדסים זה זמן רב בהכרח פגעו בקצב הטיפול. עם זאת יש לקוות שבימים הקרובים יתקבלו האישורים מהממשל הצבאי, ואז תוכל חברת החשמל לגשת לתכנון מפורט. זה עשוי להמשך עד לחודש ימים. יש להניח שבראשית נובמבר יגשו להתחלת העבודה בשטח. (א. בראון: זה נאמר לנו בפברואר, וביתתיים עברה חצי שנה). העבודה בשטח היתה אמורה להתחיל באוקטובר. זה קשור בתיאום הפעולות בשטחים והצורך לרכז את כל הגורמים שותפים בנושא: המחלקה להתיישבות, משרד הביטוי והשיכון, חברת מקורות, הצבא ואנחנו. הוועדה המשותפת לכל הגורמים האלה

רם חביב:

אישרה את לוח הזמנים; אישרה את התכנית הכוללת, אישרה את החלוקה הכספית בין הגורמים השונים רק ביובי, ובחודש יולי סוכמו ההזמנות האחרונות מחברת החשמל. הכל ערוך עכשיו להתחלת הביצוע בשטח.

החל מראשית נובמבר, אלקנה תקבל חשמל לא יאוחר מה-1 במרס 1980; אריאל תקבל חשמל קצת יותר מאוחר. חברת החשמל התחילה לעבוד בקרבי שומרון ועבודה זו תימשך 5 עד 6 חודשים, זאת אומרת שהם יקבלו חשמל בסוף אפריל, ראשית מאי 1980. תפוח במצאת בשלב השני של העבודה.

התכנית כולה תתבצע בתקופה שצריכה להמשך עד ל-20 חודש. זה המצב כרגע.

א. בראון: בפברואר דובר על זה שלגבי אריאל העבודה לאספקת החשמל תימשך עד שבה ולתפוח 18 חודש. מזה עברו כבר 8 חודשים. אנחנו כבר מפגרים מאד.

רם חביב: בדיוק שלי כאן בפברואר אמרתי ששעת השיא זהו המועד שבו בחתמו ההזמנות מחברת החשמל, וזה נעשה רק בחודש יולי. חברת החשמל איבה מתחילה בעבודה לפני שהמבקש מזמין ומשלם משהו על חשבון העבודה. אז יש מישהו שנושא באחריות ויש לחברת החשמל על סמך מה להתחיל לעבוד מבחינת ההתחייבויות הכספיות. צריך לזכור שהיו עיצומים במשך חודשים רבים בחברת החשמל וזה לא עזר לקידום הביצוע.

צריך לזכור שחברת החשמל מעורבת במידה רבה מאד בכל העבודות של צה"ל בנגב וכל כמה פרויאקטים של פיתוח, ואובייקטיבית יש מיגבלה לכושר הביצוע של חברת החשמל גם אם יש מישהו שחושב שאפשר לעשות זאת יותר מהר.

א. בראון: יש חשיבות רבה יותר לאספקת החשמל לאריאל, כי שם רוצים לפתח תעשיה. אם באלקנה החשמל יהיה מספר חודשים קודם או אחר כך, הם יכולים למצוא תשובות זמניות נוספות. החשיבות הראשונית של החשמל היא לפיתוח התעשיה, ולכן אני מציע לחברת החשמל לתת עדיפות לאריאל ולאלקנה.

רם חביב: אתה מיוצג בוועדת המעקב שדנה באינטרסים של הישובים השובים. אם הוועדה תקבל החלטה שמישהו אחר יוותר ויקדימו מישהו אחר, במידה שרוצים לעשות זאת ביתן. אני מציע שוועדת השרים תקבל החלטה על כך.

היו"ר השר א. שרון: אין אפשרות להתקדם שם בפיתרון בלי שצבין החשמל יקבל תגובה מיוחדת. כאשר רצו העבירו קווים יותר ארוכים במהירות בלתי רגילה. אתם מוכרחים לעשות בנושא זה מאמץ הרבה יותר גדול. יש חשיבות ממדרגה ראשונה, גם חשיבות מדינית, לקשור את כל השטח הזה בקווי חשמל שקשורים לישראל. כל יום שעובר, יום אחרי יום, חודש אחרי חודש, אנחנו לפי דעתי עומדים כאן בצורה החמורה ביותר שיכולה להיות.

רם חביב: אני חייב לחזור ולומר, כל אחד מהגומרים שתובע בנושא החשמל, הביצוע היה מוסדר אבל זה מותנה בשלבי ההקצאה של הכספים ושלבי ההזמנה קשורים בתשלום. אי אפשר לדחות את מסירת ההזמנה והתשלומים לחברת החשמל לחודש יוני-יולי, ואחר כך לומר שכבר בבפבואר התחייבות לעשות זאת.

ש. רבידי: זה לא כך. כאשר מעבירים לכם את הכסף ביולי רק אז אתם מתחילים את התכנון ומתחילים בעבודה חצי שנה אחרי זה. ביבתיים הכסף שרוי פחות.

רם חביב: קיימת ועדת מעקב וכל הגורמים הנוגעים בדבר ישירות מיוצגים בה. אפשר לכנס אותה בהקדם האפשרי, ואם יש צורך אפשר להגיע שם לאיזון. ידובר ויחליטו שם על סדר העדיפויות.

השר ח. לנדאו: לאור העובדה שכל ההזמנות בעשר לכל הקורים; אני מכיר את המערכת מתי מזמנים ומתי משלמים ומתי מתחילים לעבוד, ואחר כך תובעים העלאות על הרבית, אבל זה כך בחברת החשמל, אני מציע שהוועדה או שר החקלאות עם אנשי משרדו יקבעו את סדר הקדימויות, כדי שיהיו קדימויות ברורות על איזה קו הולכים קודם ולפי איזה שיקול, אם זה שיקול תעשייתי מחד ואם זה שיקול מדיני מאידך, וחברת החשמל תדע מה צריך להקדים ומה יכול לחכות שלושה חודשים. איני בטוח שאי אפשר לדכז את כל המאמץ בכל הקורים. הבעיה היא של התארגנות פנימית, אפשר באותו קו לעבוד בכיוונים שונים. אפשר לקבוע סדרי עבודה כאלה שצוותים שונים ישלימו את העבודה בכל הכיוונים.

אנחנו מדברים על זה היום כאשר בחברת החשמל ישבה שביתה. אבל זה ייגמר. אני מציע לעשות כאן את מה שאני עשיתי בגליל בזמנו, לאפשר לעבוד בשעות נוספות. אז ביקשו אפשרות לעבוד בשעות נוספות ואישרנו זאת. כיוון שישבה בעיה של שעת חרום אפשר לעבוד או במשמרת נוספת או בחצי משמרת נוספת.

רם חביב: זה קיים גם עכשיו. זה האינטרס של ה עובדים לעבוד שעות נוספות והם עובדים שעות נוספות.

אל"מ ד. סתו: אני מציע לא לקבוע עדיפויות בסדרי הביצוע, וזה מסיבה פשוטה, שכאשר קובעים סדרי עדיפויות מזניחים קורים אחרים. סדרי העדיפויות כבר ישנם מבחינת התקציב, ואני מציע לקחת את כל התכניות ולהפעיל אותן. לדעתי צריך להקדים את אספקת החשמל לאריאל.

היו"ר השר א. שרון: נכונים דברי שר התחבורה. הייתי מציע שאולי נקיים פגישה עם מנכ"ל חברת החשמל, ואני אבקש גם את שר האנרגיה להשתתף בזה, כדי לדון עם אנשי חברת החשמל על אפשרות להקדים את ביצוע הדברים. בין שאר הדברים שישנם כדאי לברוק היכן צריך להכנס יותר מהר.

היו"ר השר א. שרון:

לא הייתי רוצה לדחות דברים במקומות אחרים, כי כולם תובעים הקדמת הביצוע. נדבר עם אנשי חברת החשמל ונבוא להזיז את העניין הזה, כפי שהצלחנו בזמנו לגבי חברת מקורות ביחס לאספקת המים. בדברים רבים מסתברר שהקשר האישי מזרז את הדברים. בצורה זו הגענו למשא עם חברת מקורות שבימים שקבענו פתחנו את הברז והמים התחילו לזרום. צריך בכל מקום לעשות זאת כך. נבקש פגישה עם מנכ"ל חברת החשמל ועם שר האנרגיה.

רם חביב: אני מציע שבפגישה זו ישתתפו גם השותפים העיקריים לארגון זה של ההתיישבות, כדי שאחר כך לא יתברר שלא נועצו בהם.

היו"ר השר א. שרון: ביניתיים אני מבקש לעשות כל מאמץ בנושא זה, כי אנחנו מגיעים למצב שאי-אפשר להגדיל את האוכלוסיה בישובים אלה בלי ליצור את התשתית במקביל. אנחנו מפגרים בנושא התשתית וצריך לזרז גם את הנושא הזה.

ת/41. ביצוע החלטות הממשלה בנושאי ההתיישבות על-ידי המשרדים השונים - דיווח משרד הבינוי והשיכון והחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

היו"ר השר א. שרון: כאן אני מבקש לשמוע גם משמעון רביד וגם מיוסי מרגלית מה המצב ביישובים בשומרון, ביהודה ובחבל עזה שהם בטיפולכם. במה מתקדמים ומה לא בונים מבחינת הבטיחות כדומה.

ש. רביד: יש מספר בעיות שהן לא נפתרו עדיין, בעיקר לגבי הישובים החדשים שהוחלט עליהם. לגבי הישובים שנמצאים במערך שוטף של טיפול, אני יכול למסור מה נשמע שם.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש שלקראת הישיבה הבאה תכין דיווח על כל ישוב וישוב.

י. מרגלית: אני אתחיל בישובים שמסביב לירושלים.
בגבעון יש עכשיו 100 יחידות דיור שהן עדיין איבן מלאות. המועצה המקומית הקימה שם ועדת איכלוס והיא מתחילה למלא עכשיו את 100 יחידות הדיור שבגיבון. סך הכל יהיו שם 158 יחידות דיור. שם התעוררה בעיה של חינוך, כי לא היה ברור אם הם רוצים שהילדים ילמדו במקום או שילמדו בחוץ. מתגבשת שם בטייה שהילדים ילמדו במקום ואבחנו בתחיל להכשיר מספר מבנים בשביל בית ספר. אבחנו עושים זאת בשיתוף עם המועצה האזורית, וועדה בראשותו של פיבי מטפלת יפה מאד בעניין זה. שם היתה קודם ועדה קרואה שבה השתתפו הן נציגים של המחלקה המיישבת והן של גורמים אחרים.

ר. ריץ: אני חושב שבגבעון היתה התקדמות רבה מאד שראויה להערכה רבה. אני מאד תומך בזה.

י. מרגלית: הישוב הבא הוא עופרה. בעופרה עוסקים עכשיו בהכשרת הקרקע, אם ביבתיים לא תתמוטט כל המערכת הכספית שלנו. אם יהיה תקציב אני מאמין שבאוקטובר נתחיל שם בבניית 50 יחידות דיור של קבע. האנשים שם ימשיכו לגור ביחידות דיור זמניות עוד הרבה זמן. בעופרה יש בסך הכל 650 נפש.

היו"ר השר א. שרון: זהו ישוב שמבחינה כלכלית הוא מבוסס מאד והוא הרוח החיה בכל האיזור.

י. מרגלית: כפי שאמרתי אבחנו בשלב ראשון בבנה שם 50 יחידות דיור קבע אם כל המערכת הכספית שלנו לא תתמוטט, כי בכל חודש הכל עולה ב-50% על מה שהיה בחודש הקודם.
באיזור בית-אל התחילו לטפל בבית-אל ב', שבעצם הפכה לישיבה. במקום קיימות יחידות דיור זמניות שאולתרו בצורה כזאת או אחרת. יש 15 יחידות נוספות של טרום-אסבסטים, ועוד 19 קרובים שהיו שם קודם לכן.

י. מרגלית:

האנשים שם מתקציבם בונים את הישוב מתרומות שונות שהם קיבלו. הם גם הקימו חדר אוכל יפה מאד. שם ישבם בחורים טובים, וזו דוגמה של קבוצה חלוצית שבשיטות שלה מגייסת אמצעים ומתקדמת יפה מאד. איפשרנו להם להשלים את התשתית של המים ושל הביוב והחשמל מבחינת יחידות הכוח, כי אי-אפשר לחבר אותם לרשת המרכזית בגלל חוסר היכולת של הרשת לקלוט אותם. יחד עם זאת מתחילים בבית-אל כולה, גם א' וגם ב', לחשוב על ארגון של תכנון משותף מתוך מגמה לפצל את המגרשים, לעשות תכנון של פיתוח כל הישוב, לתת כבישים, מים וביוב ולהציע לישובים האלה סיוע של איזורי פיתוח ב'. פה יהיה מיבחן האמת אם הם מוכנים להתיישב בעצמם בצורה ממוסדת במקומות אלה. (היו"ר השר א. שרון: בביקורי האחרון שם הבטחתי להם עוד 10 יחידות דיור). את 10 היחידות הקודמות הזמנו כבר. יהיו שם בסך הכל 35 יחידות דיור פלוס 19 הקרוונים הקיימים, כלומר למעלה מ-50 יחידות.

עכשיו אני עובר לישובים היותר גדולים. אריאל - על פי החלטת הממשלה הקימונו באריאל 200 יחידות דיור זמניות, ובמסגרת העיבוי היה צריך להקים שם 75 יחידות דיור. לפני שבוע התחילו לצקת שם את היסודות ל-75 יחידות.

לצערי הרב המיגבלות התקציביות לא תאפשרנה לנו השנה לבנות באריאל מעבר ל-100 יחידות במסגרת העיבוי והתוספת שאנחנו מתכננים מעבר לתקציב של אוקטובר. אם אריאל צריכה להיות העיר המרכזית באיזור זה, הרי נוכל לעשות זאת רק אם יעמידו לרשותנו את המשאבים המתאימים.

היו"ר השר א. שרון: אותו דין חל אם בונים שם או בונים במקום אחר. זה מעניין לדעת שם בשעת הערב את התורים שמזדנבים לפני ועדות הקבלה של אנשים שמבקשים להתקבל. מאות אנשים מחכים שם ו-10 משפחות באבקות על דירה אחת.

י. מרגלית: אבי יכול רק להצטרף אליך במישאלה שבושא זה יקבל עדיפות על פני עדיפויות אחרות. מאחר שכרגע אבי מייצג כאן את משרד הביטוי והשיכון כולו, אני צריך להזכיר שלמשרד הביטוי והשיכון יש גם בעיות אחרות. איננו יכולים שלא לתת תשובות לזוגות צעירים.

השר ח. לנדאו: מדוע איבכם מעבירים לשם זוגות צעירים בעלי זכאות? לבעלי הזכאות יש בסיס תקציבי.

י. מרגלית: עד עכשיו הישובים האלה לא נבנו על בסיס של בעלי זכאות אלא רק על בסיס גרעינים. להלכה יש לבעלי הזכאות בסיס תקציבי, אבל זה לא כך למעשה. (מ. בסים: על זה צריך לדבר עם שר הביטוי והשיכון). זה לא כל כך פשוט. אבי יודע ששר השיכון והביטוי מתכוון לדון על בושא זה עם ראש הממשלה ועם שר האוצר כדי לקבל סיוע בוסף לגבי הדיור לזוגות צעירים.

השר ז. המר: מה ה בעיה שמפריעה להציע לזוגות צעירים לעבור למקומות ישוב אלה?

י. מרגלית: משרד הביטוי והשיכון איבו בונה לזוגות צעירים. את הדירות האלה בונים קבלנים ומשרד הביטוי והשיכון בותן עזרה כספית של 300,000 ל"י לזכאים והם יכולים ללכת לאן שהם רוצים. אם אנחבו בציע לזוגות צעירים ללכת לישובים אלה במקום לתת להם סיוע כספי אנחבו בצטרך להקציב לזה מליון וחצי ל"י לכל יחידה, בעוד שהעזרה הכספית שהם מקבלים ממשרד הביטוי והשיכון מסתכמת בסך הכל ב-300,000 ל"י, והם מחפשים להם יחידות דיור מתאימה להם.

האיזור הזה קיבל מעמד של איזור פיתוח א', ובתור שכזה הוא מקבל יותר סיוע.

היו"ר השר א. שרון: אם היה בא היום קבלן או יזם פרטי והיה מוכן לבנות באיזורים אלה, איבו רוצה שום דבר אלא רשות לבנות שם, האם משרד הביבוי והשיכון היה מתנגד לכך?

י. מרגלית: בלי כל ספק שהייתי מקבל זאת בברכה. יש לבו היום יזם פרטי שמתכנן את הגבעה המערבית של קרבי שומרון. שם יש מקום לבניית 400 עד 600 יחידות דיור, ואנחבו מסרבו לקבלן פרטי את תכבון הגבעה, ואם הוא לא ימכור את יחידות הדיור אנחבו מוכנים להסתכן ולקבות אותן ממבו. אנחבו עומדים לזזום הצעה זו. איבני סבור שיימצא היום קבלן שיסכים להשקיע באריאל.

אלי לבדאו: אלא אם כן משרד הביבוי והשיכון יתחייב לקבות ממבו את יחידות הדיור שלא יצליח למכור.

י. מרגלית: כל קבלן שירצה לבבות שם יקבל כל האפשרויות. אבל אם בתחייב לקבות את יחידות הדיור מהקבלן פירושו שלהבא אנחבו בעצמבו לא נוכל לבבות.

אלי לבדאו: קבלן יהיה מוכן לבבות 2000 יחידות דיור אם משרד הביבוי והשיכון יתחייב לקבות אותן.

השר ז. המר: אם יהיו אנשים שירצו לקבות ואם משרד הביבוי והשיכון יתחייב לקבות מה שהקבלן לא ימכור, זה יכול להיות גם פתרון לזוגות צעירים. מדוע שלא נשתמש בעבין הזכאות כדי להעביר יותר אנשים מזרחה? אם יהיו 500 אנשים שיהיו מוכנים לקבות דירות שם האם משרד הביבוי והשיכון יהיו מוכן להביא לשם קבלן שיבבה אותן? מדוע לא ללכת בדרך זו?

היו"ר השר א. שרון: בזה אנחבו איתרבו את הבושא, אבל הוא דורש בדיקה בוספת.

י. מרגלית: הפער ב מימון בין מה שהאזרח צריך לשלם ובין הזכויות שמקבל הזכאי מהממשלה ליחידת דיור קטנה הוא די גדול.

השר ח. לנדאו: ההבדל במחיר הוא גדול לגבי מי שרוצה להשיג דירה בעיר, אבל לא לגבי מי שהולך לאריאל.

י. מרגלית: אתה לא לוקח בחשבון את מרכיב הקרקע.

היו"ר השר א. שרון: אני מציע לקבל החלטה שבישיבה הבאה יביא שר הבינוי והשיכון את הצעתו בעניין החלת הזכאות בשיכון בשומרון וביהודה.

י. מרגלית: הזכאות קיימת. יש שתי שיטות של סיוע של מדינת ישראל למשתכנים עלידי משרד הבינוי והשיכון. שיטה אחת היא, שבותנים לאזרח את הכסף והאזרח מחפש לו את פתרון השיכון בכוחות עצמו. השיטה השניה, שמדינת ישראל בעצמה או באמצעות קבלן בונה דירות ואחר כך בותנת לאזרח את ההלואה והאזרח משלים את היתרה. ההצעה שעליה אתם מדברים, שמדינת ישראל תלך לבנות היום אלפי יחידות דיור בשטח למכור אותן, משמעות הדבר שהמדינה צריכה להוציא מבחינה תקציבית פי שלושה או פי ארבעה ממה שהיא בותנת לאזרח.

השר ח. לנדאו: זה לא נכון ואני מוכן לעשות את החשבון.

י. מרגלית: אני חוזר למצב בקרני-שומרון. שם יש לנו 140 יחידות דיור גמורות ומסרנו אותן לאיכלוס. במסגרת העיבוי היה צריך לבנות שם 75 יחידות דיור, ואנחנו בעצם בקרני - שומרון גומרים להכשיר את השטח, ומאחר שהסעיף העיקרי שם היה במסגרת העיבוי הכוונה היתה להשלים יותר בנייה ולכן הפעלנו את יחידות הדיור.

י. מרגלית:

באלקבה אבחנו מתקדמים לאיכלוסן של 75 יחידות הדיור האלה שבניבו באלקבה עם מוסדות הציבור.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> באלקבה אבחנו נגיע ל-150 משפחות; לפני שבועיים המצב היה שם של 4.1 ילדים למשפחה, היום זה בוודאי בשתבה. מקום זה הוא דוגמה כיצד אנשים חיים ברמה גבוהה בתנאי מצוקה. ממש לא ייאמן לראות שם משפחות עם 4; 5, 6 ילדים בחדר אחד כאשר לכל אחד מהילדים בשמרת הפיבה שלו.

<u>י. מרגלית:</u> שם שביבו את הבורמות המקובלות ובחבו שמחים יותר גדולים. בקרבי שומרון אבחנו מאכלסים עד 140 יחידות וכמה מהיחידות בקציב למוסדות ציבור. באופן זמני תהייבה שם 120 משפחות ביחידות קטנות שהן מיועדות לאנשי קרבי שומרון ב'; בית-הספר שם גמור וביתן לאיכלוס.

במסגרת העיבוי
באלקבה יש כ-145 יחידות דיור: 75 פלוס 69 יחידות מקודם; זה ישוב צפוף מאד אבל ישוב חזק מאד.

יש עוד ישוב אחד שאותו לא מניתי וזה קדומים. בקדומים יש לבו הבטחה מצב הצבא לפבות את המחבה לא יאוחר מה-1 באפריל 1980. מכשירים את התכנון בשטח. במקום הזה מתכבנים שכונה של 50 יחידות דיור. אבי מקווה שהצבא יעמוד בהתחייבות שלו ויפבה את המחבה בזמן. אבחנו מוסיפים שם בשלב הראשון 50 יחידות.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> שם יהיו בסרפו של דבר בין 500 ל-600 נפש.

<u>ש. רבידי:</u> בקדומים נגיע עם מה שנמצא בבבייה עכשיו ל-190 יחידות מבחינת האפשרויות של הבבייה, כי מובן שגם לאפשרויות הבבייה יהיה סוף, אם לא רוצים לאכול את המקום שמיועד לישוב הקבע וכדוך בפבוני המחבה על ידי הצבא.

ש. רביד:

בבית-אל נגיע ל-94 יחידות דיור ובבית-חורון ל-45 יחידות דיור.

היו"ר השר א. שרון: שם יש בעיה קשה ואני מחכה להחלטה של הממשלה.

השר ח. לנדאו: שם בסלל כביש פנימי שמוביל אל הכביש הראשי לחיפה שמקצר מאד את הדרך.

ש. רביד: בגוורה צרף נגיע ל-48 יחידות דיור עם 26 יחידות הדיור שנמצאות בבנייה עכשיו. במצפה דיחר נגיע ל-50 יחידות דיור. כאשר הישוב החילוני ירד מזרחה כל יחידות הדיור תשארנה לצרעין הדתי. בסמור יש 49 יחידות דיור, וזה המקום אולי היחידי הפרובלמטי מבחינת האיכלוס בשרשרת הישובים האלה; בכל השאר אין בעיה של איכלוס. בקרני שומרון נמצאות עכשיו בבנייה 34 יחידות ויהיה צורך להקים עוד 45 יחידות דיור וביחד יהיו בסך הכל 89 יחידות דיור. בתפוח יהיו לנו כ-36 יחידות דיור ובבקוע עם מחנה הנח"ל כ-40 יחידות דיור. בעופרה 66 יחידות דיור ו-50 יחידות דיור נוספות מיועדות במסגרת תכנית הקבע, אם אפשר לכלול בזה את סלעית אשר מתאזרחת ממש בשעה זו. שם יש 20 קוביות שמספיקות ל-8 או 9 משפחות. ברור שהישוב לא יוכל להחזיק הרבה זמן מעמד בדיור ארעי זה. המשרד צריך לנוע שם ורגם אנחנו מוסיפים משהו זמני בשתי היאחזויות הנח"ל שהתיישבו בחודש האחרון במבנה הנח"ל שלהם. התוספת שם חיונית מאד.

סך הכל בישובים האלה שמניתי יהיו 490 יחידות דיור מאוכלסות ועוד כ-180 במצאות בבנייה, סך הכל 670 יחידות דיור בלי יחידות הקבע שמשרד השיכון צריך להוסיף בריחן, בסלעית, בעופר ובאלון מורה.

הח/42. גרעין מישר באזור הר-הנגב (מישור פארן)

ש. רביד: לפני מספר חודשים פנתה אליבר קבוצת בחורים שהתארגנה במסרת תנועת המושבים והם הביעו רצונם להקים בקודה באזור הר הנגב. הבעיה היא די סבוכה, כי בעקבות כל מה שקורה בנגב היום יש רצון לבסות למצוא פתרון לכל מרכז הר הנגב. אנחנו מחפשים דרך כיצד להגיע למצב שבו נתחיל לאסוף פתרונות. הקבוצה מוכנה לעלות למעלה פיראן בשלב ראשון.

ש. רביד:

מצד אחד יש יתרון בעובדה שצה"ל מתפרש באיזור כי זה יבטיח פרנסה לאנשים במסגרת הפריפריה של צה"ל, ומצד שני זה יאפשר לבצע נסיונות חקלאיים באיזור מעבר למה שמבצעים עכשיו באתרים שבסביבה. יש באיזור זה מים משלושה מקורות, שמהם שני מקורות הם יותר מידיים. קו המים מפיראן עובר שם. יש קידוחים רדודים שאפשר לקבל מהם מים, ויש אפשרות לקידוחים עמוקים יותר. יש אפשרות שמבחינתנו הקבוצה תעלה לאיזור של מישור פיראן עם אחריות מוגבלת שלנו שהם יכולים לצרכי פרנסה לעסוק בביצוע נסיונות חקלאיים שאנחנו נספק אותם, אבל יכול להיות שהתשובה בעוד כמה שנים תהיה שהאפשרויות הן מוגבלות, או שמאפשרים להם לפעול באפיק אחד ממה שהקבוצה רוצה. יחד עם זאת יש חשיבות לעצין זה של מעלה פיראן. אנחנו מתאמים גושא זה עם צה"ל, והבעיה היא לעשות זאת בהוצאות קטנות עד כמה שאפשר.

#

היו"ר השר א. שרון: אנחנו הבהרנו להם בצורה שאיבה משתמעת לשתי פנים שאין היום תקציבים לזה.

ש. רביד: ברשות הוועדה אני מבקש שיאושר לנו לתת להם אפשרות לעלות לשם כקבוצת חלוצים ולבצע משהו בדומה למצפים הראשונים שהיו בנגב בעבר, בתקוה שיהיו לנו תשובות חקלאיות להם במשך הזמן, יותר ממה שיש היום.

היו"ר אשר א. שרון: אנחנו על ידי זה נכנסים פה לאיזור שלגביו אין היום שום ידיעות פרט להערכות, ואני מייחס חשיבות רבה מאד לפעולה זו. אני מבקש שחברי הוועדה יאשרו זאת, כי לדעתי אפשר רק לברך על היוזמה הזאת, כי זה מה שיש לנו. אני מצפה שיהיו כאן תוצאות חשובות, מה גם שלא הגענו לכל חקר המים שם.

ש. רביד:

קבוצת הבחורים הזאת קשורה עם תנועת המושבים, וברור להם שבשלב הראשון הם יצטרכו לחיות בצורה שיתופית, כי חלק מהפרנסה שלהם תבוא מעבודות חוץ, ורק חלק יאפשר להם לעבוד בסיוגות חקלאיים בתיאום אתנו.

הת/83. הרחבה של אזורי התיישבות קיימים

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני מבקש שתדווח על מעלה אדומים ב' ועל קרבי שומרון ב'.

<u>ש. רביד:</u> לגבי מעלה אדומים ב' – התחילו לעבוד על הדרך. ברצוני להזכיר לוועדה, וזה דבר שצריך לקחת בחשבון, במועד שמתקבלות החלטות אשר מבחינתנו מהוות אור ירוק לתכנון, הרי בין מועד התכנון לבין הפעולה בשטח עובר זמן, וזה קשור בתנאים אובייקטיביים וגם בתנאים סובייקטיביים. ברצוני לומר לוועדה לגבי השאלות שבשאלות: האישור התקציבי לכל היאחזויות הנח"ל הגיע רק בשבוע שעבר מוועדת הכספים של הכנסת. אבחנו הזמנו 400 מבנים מבית החרושת, וכל זמן שבית החרושת עובד צריך לשלם לו את המפרעה הראשונה על החשבון, וכל זמן שלא משלמים כל ~~ה~~התחייבות איננה עוזרת.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> קיבלנו בזמנו החלטה על אלמוג ב' ואלמוג ג'.

<u>ש. רביד:</u> אבל אנחנו לא קיבלנו את הכסף. קיבלנו אישור להעלאת יושבים חדשים במסגרת התקציב של 350 מיליון ל"י, ומזה 250 מיליון ליישובים ביהודה ובשומרון, מעלה אדומים ב' ששם התחילו ביום ששי לעבוד על הדרך. קרבי שומרון במצאת בעבודה כבר למעלה מחודשיים.

<u>א.בראון:</u> לקרבי שומרון ב' הקדימו תקציבים.

ש. רביד: בפה אבל לא על הנייר. קרבי שומרון ב' במצאת בעבודה. גם בשביל מעלה הבח"ל הזמנו יחידות דיור. תוך שבועיים-שלושה שבועות נקים מבנים בקרבי שומרון. הזמנו את המבנים למעלה בח"ל כפי שאמרתי, אבל אם לא יהיה תקציב לשלם בעדן איני יודע מתי זה יוקם. זה ענין של הרבה זמן.

ברימונים הגדעין יכול למעשה להכנסת היום למבנים במסגרת היאחזות. בכוכב השחר הבעיה יותר סבוכה. לגבי מצפה יריחו ב' התכניות מוכנות ומחכים לשחרור המחנה על ידי הצבא. ביתיר כבר יושבים, עלו לשם לפני 10 ימים.

מתוך 350 מיליון ל"י שהוקצבו 230 מיליון ל"י הם לרשימת היישובים בשומרון, ונוסף לכך 120 מיליון ל"י ל-6 היאחזויות: 2 בבקעה, 1 ברצועה ו-3 בגולן. החלטות נתקבלו כאן למעשה על 8 היאחזויות אבל כסף יש רק בשביל 2. לגבי 2 אלה למעשה ישבה התחייבות, אבל אנחנו במצאים בוויכוח לגבי בעמה שבעביר אותם לאלמוג ג', כי אין לנו דרך אחרת לעשות זאת. למעשה על תקציב של שבי ישובים נאבקים בבקעה על ארבעה; נתחיל את הפעילות בארבעה ההיאחזויות כאשר נגמור את העבודה בשבה הבאה. כך בעשה זאת כדי שהדבר יהיה אפשרי. המדובר ברועי ד' ובשלח.

היו"ר השר א. שרון: רועי ושלח הם בצפון הבקעה ואלמוג ג' ובעמה הם בדרום, ואלה מקיפים את יריחו.

ש. רביד: אותו דבר לגבי הרצועה. היות ויש תקציב רק להיאחזות אחת החלטנו להעביר את קטיף ד' לאוהלים ולהתחיל בהקמת קטיף ו'.

לגבי שלוש ההיאחזויות ברמת הגולן - שם המצב הרבה יותר קשה, אבל אני מקווה שהעבודות שם בהיאחזות בח"ל אחת לפחות העבודה תתחיל בסוף אוקטובר.

היו"ר השר א. שרון: כבראה שאנחנו בכל זאת נצליח לרכז קרקע באיזור ברכת רם, שם יש כ-500 דונם פרט לקטע ההר.

אל"מ ד. סתו: הייתי בכל זאת מבקש לדעת מהו לוח הזמנים?

ש. רביד: באלמוג ג' יכנסו להכשרת השטח תוך שבועיים. אותו דבר לגבי קטיף ד'. מבחינת הבח"ל במקומות שהוא איבו יושב היום, הרי לגבי דועי ד' זה יהיה מאוחר יותר, ובהיאחזות הבח"ל ברמה נכנס לעבודה בסוף אוקטובר.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש החלטה על 4 הישובים האלה שהם איבם חדשים, וכבר הוחלט עליהם, אבל צריכה להתקבל החלטה על הרחבתם.

אל"מ ד. סתו: יש לזכור שהריכוז באיזור של מעלה פיראן הוא פרובלמטי מאד מבחינת הצבא. זהו איזור של שטחי בי'סוריים ומיטווחים. כאן יצטרכו לעשות תיאום נוסף.

ש. רביד: כאשר דיברתי על התיאום עם הצבא התכוונתי לסדר גודל של למעלה מ-200 דונם באיזור שראויים לעיבוד ובדובה הגדול של האדמה הזאת נוסעים היום זחל"מים ומבקים וירים בהם. כמו שבכל מקום מגיעים לתיאום בסופו של דבר גם עם הפרישה הזאת בנגב הצלחנו להגיע לתיאום מלא פרט לביצנים. איבי רואה שהתיישבות הפסידה בגושא התיאום בקשר עם ביצנים.

היו"ר השר א. שרון: אבי מבקש להציג על המפה את המקומות שקשורים עם החלטת הממשלה בעניין הרחבת איזורי ההתיישבות כאן (תיאור על המפה) איפה שצריכה להיות רוחן ב'.

א. בראון: יש ויכוח אם זה יהיה ריחן ב' או ריחן ג'. ריחן ג' תהיה באיזור יעבד.

היו"ר השר א. שרון: באיזור הצפוני יש קרקעות. באיזור ואדי ערה בשטח זה (תיאור על המפה) יש לבו שם קרקעות מדיבה מובהקות בהיקף של כ-10,000 דונם בגושים, אבל אחבר מצופפים את הגושים שישבם. ישבו היום ישוב מי עמי, שהוא היישוב שהתאזרח בשם ריחן. יש החלטה על ריחן ב' או ג'.

ש. רביד: החלטנו בישיבה הקודמת על שבי ישובי ריחן, גם ריחן ב' וגם ריחן ג'.

ר. ויץ: דובר היה שמקום אחד מיועד לגרעין הקורקזי ומקום שבי לגרעין הצרפתי. הבטיחו להם ולדעתי אשור לפגוע בגרעין הצרפתי.

א. בראון: הגרעין שעולה עכשיו לריחן הוא הגרעין הקורקזי.

היו"ר השר א. שרון: באיזור קרבי שומרון ד' יש 7000 דונם קרקע ממשלתית ללא עוררים. הולכים להקים שם שתי שכונות או לטפל בהרחבתם של הישובים הקיימים. קרבי שומרון ב' כאן (תיאור על המפה) במצאת כרגע בעבודה ותוך שלושה שבועות יתחילו להעמיד שם את המבנים. יש אישור ממשלתי על ג' ו-ד'.

היו"ר השר א. שרון:

אני מציע לחברי הוועדה לנסוע ולראות את הדרך היפה שהקרן הקיימת סללה שם. דרך זו מחברת את איזור קלקליה-שכם-קדום עם גוש קרני שומרון והגוש אריאל-תפוח בנסיעה של 10 דקות. זה מונע את הצורך לנסוע דרך שכם ויוצר קשר פנימי בין הישובים האלה. את הדרך הזאת בונים מתקציב ההתיישבות ולא מתקציב מע"צ. זה נושא שצטרך לדון בו.

א. בראון: קרני שומרון
ג' מיועדת לשיכונים של צבא הקבע, כי הצבא רוצה לשכן את אנשי צבא הקבע בשיכונים, וקרני שומרון ד' ישבו גרעין גדול שמיועד לאיזור הזה. (תיאור על המפה). אחרי שאנחנו הכשרנו את המקום נעביר אותו לטיפול החבל או המחלקה לצרכים אחרים.

היו"ר השר א. שרון: היות וזה דבר חשוב וזה מחזק את אחיזתנו באיזור קרני שומרון ואיזור יעבד וואדי ערה, שני האיזורים האלה יש להם חשיבות רבה מאד. צריך לעבוד שם במהירות רבה. איני נכנס כרגע לעניין האחריות.

לי נראה שריכוז ג', דותן, קרני שומרון ד', מאחר שאינני יודעים אם זה יהיה שיכון של צבא הקבע או לא, אני מציע שאורי בראון עם בציגי המשרדים הנוגעים בדבר יחליטו על כך, אולי עדיף שיכנס לשם משרד הבינוי והשיכון. אני מציע שזו תהיה החלטה בין משרדית בלי להטריח את חברי הוועדה, אלא אם תהיה מחלוקת בנושא זה. אני חושב שבגלל השעה המאוחרת נסיים בזה את הישיבה.

הח/44. ההתיישבות הכפרית

ר. וייץ: אני מבקש להעלות כאן כמה בקשות לדיון בישיבה הבאה. העירותי קודם בעניין הבנייה העירונית.

אני במשך הקיץ הזה עשיתי הרבה סיורים אישיים כמעט בכל איזורי הארץ, ברמת הגולן ובבקעה. מכל הסיורים האלה עשיתי רק סיור רשמי אחד עם לבבי. כל השאר סיירתי באופן אישי.

ר. וייץ:

לאחר הסיורים ישתי לסכם את המצב והגעתי למסקנה שאבו הירם ואבקש רשמית מיו"ר הוועדה לייעד ישיבה של חשבון בפש על ההתיישבות הכפרית. בהתיישבות הכפרית לדעתי הגענו בקצב מזורז בצורות שונות ומגוונות לדמי, ואני חושב שזה לטובה וכך צריך לעשות. אבל איני יכול להסתיר את רגשי החרדה הקשה ביותר והמועקה, שאם לא יהיה בידינו האמצעים וגם המחשבה לחזק את מה שעשינו אנחנו עלולים למצוא את עצמנו במערבולת קשה מאד מבחינה כלכלית וחברתית, ומכאן כל התוצאות הפוליטיות.

יש מקומות שהמצב, על אף הטיפול הטוב והמסור והתנאים הטובים, הם ממשל על סוף התמוטטות. איני בא לומר דברים שהוא חורג מהמציאות, אבל אנחנו חייבים להקדיש ישיבה למחשבה יסודית מה יש לעשות ומה יש להקדים ומביין יימצאו האמצעים; וצריך להקדיש מחשבה לגבי מצבים שנוצרו במקומות שונים, גם במקומות מסויימים ביהודה ושומרון.

אני מבקש מיו"ר הוועדה להקדיש לכך ישיבה. אני מוכן, אם תבקשו, להכין לישיבה זו דברי פתיחה, כי אני חושב שאנחנו אחראים, וכאחראים למצשינו אנחנו חייבים לתת לעצמנו דין וחשבון לגבי ההתיישבות הכפרית.

איני יכול שלא להעיר הערה לגבי ההתיישבות העירונית. כאן יש לדעתי טיפול ראוי לשבח, אבל החרדה שלי היא לגבי ההתיישבות העירונית עוד יותר גדולה מאשר לגבי ההתיישבות הכפרית. הקצב שבו אנחנו הולכים בפיתוח העירוני איננו בא בחשבון. בקצב הזה יקימו בעלי מום שייפגעו במשך הזמן עוד יותר ולא נצא מזה. אם בהתיישבות הכפרית אפשר ללכת בעשרות הרי בהתיישבות העירונית אם לא נעבור לקצב של אלפים בזרע בהם מומים; הם לא יראו את עצמם מבוססים ואנחנו נמצא את עצמנו בחורבות. קצרין, מעלה אפרים, וגם קרני שומרון וגם אריאל בתור עיר, ואני יכול למנות גם מקומות אחרים, ואיני רוצה לדבר על העיירות בגליל, כמו: מעלות, קריית-שמונה וכו', שאי אפשר להשאיר אותן כפי שהן, אף על פי שבמעלות יש איזו שהיא תזוזה.

ר. ויץ:

גם בשטח זה, אם לא בעשה תפנית התחלתית גם במחשבה וגם באמצעים בימצא חומרים. אני סבור שמשרד הביטחון, שהתחיל בפעולה, אם הוא לא ייהפך למוסד מיישב עירוני עם תבועות ההתיישבות וגם גישה קבוצתית, עם ארגון של קבוצות ולא של בודדים, ועם ארגון הקרקעות שאפשר לעשות; כאן צריכה לבוא מחשבה חדשה גם בתכנון במדדים הרבה יותר גדולים ובשיטות ארגוניות אחרות.

עשיתי בסיורים שערכתי חשבון נפש משלי, ואיני יודע במה יש להסתייע יותר, בשטח הכפרי שיסודותיו אולי יותר איתנים, וללכת בקצב אטי יותר, ולתאם זאת עם תבועת ההתיישבות שיש לה חוקי קיום משלה.

אם הוועדה הזאת אחראית לעניין היא צריכה להקדיש מספר ישיבות לא כלכך לעשייה ולהחלטות, כמו לעריכת חשבון נפש לגבי צורות ודרכים אחרות, גישה אחרת גם לאמצעים וגם לארגון. אני מצאתי מוצא למימון כספי מיוחד של פיתוח שלום, אולי נוכל להשיג כספים גם לכך. אי אפשר להמשיך ללכת בדרך שבה הולכים. אנחנו לא משאירים מצב שאפשר לסמוך עליו.

אני אומר זאת ללא כל היבטים פוליטיים. יש לי היבטים פוליטיים ידועים, איני מתכחש להם, אבל יש גם דברים שהם מעבר ומעל להשקפות הפוליטיות שלי, והם עצם האופן של בניין הארץ והמולדת.

בקשתי הראשונית היא שוועדה זו תקבע לה מועדים, לא בתכניות השוטפות, כדי לעשות חשבון נפש, ואני מוכן לפתוח בכך.

א. בראון: נדמה לי שאנחנו לא זוכרים אחורנית מספיק זמן. בתור מי שעוסק בנושא ההתיישבות היום גם של האיזור העירוני, ואני עוזר לעסוק בנושא זה בעצם רק ביהודה ובשומרון, אני אומר כאן באחריות מלאה, למרות מה שאמר כאן פרופ' ויץ, הישובים העירוניים שבגוש בשנה וחצי האחרונות לא התבצעו בהצלחה כזאת במדינת ישראל אף פעם.

ר. ויץ: לא אמרתי שלא, אבל שם צריך לפעול במושגים של אלפים ולא של מאות, כי אחרת הם לא ישארו שם.

א. בראון: אני חושב שרעגן ויץ צייר את המצב בצבעים שחורים שאינם תורמים לעניין אלא מזיקים לעניין. תוך שנה אחת מהחופש הגדול בשנה שעברה ועד היום עלו אלף נפש באריאל עם בתי ספר ועם גני ילדים. אף פעם עוד לא היה דבר כזה.

בקרבי שומרון, איני אומר שיש שם ארמונות, אבל אנשים חיים שם עם רמת חיים תרבותית ורמת חיים גבוהה מאוד שם. איפה היה דבר כזה? זוהי הצלחה בלתי רגילה של מדינת ישראל כולה. זה נכון גם ביישובים שאינם קוראים להם ישובים חקלאיים; בקרבי שומרון יש אנשים מלומדים, אנשים ברמה טובה והם מסתפקים במועט ומתפתחים בצורה נפלאה.

ר. ויץ: היא הגותנת. אם במשך 3 השנים הבאות לא יהיו שם 5000 איש הם לא יחזיקו מעמד.

א. בראון: הם יחזיקו מעמד. אני חושב שכאשר עוסקים בנושא זה צריך לדעת אותו בפרופורציות נכונות: מה היה עד היום ומה יש היום.

ר. ויץ: אני בפירוש אמרתי שלא עשיתי כאן שום חשבון פוליטי.

א. בראון: אז לא צריך לצייר תמונה כל כך שחורה.

היו"ר השר א. שרון: טוב שרעבן ויץ העלה את הנושא.

מ. בסים: אני חושב שיהיה יותר מעשי לקיים דיון בנושא זה אחרי שבסייר בישובים האלה.

היו"ר השר א. שרון: אני בהחלט מקבל זאת. בקיים סיור כזה ובחצי היום השני בקיים דיון בנושא זה. אודה לרעבן ויץ אם יהיה מוכן להכין מצע לקראת הדיון הזה.

ר. ויץ: אמרתי שאני מוכן לפתוח בדיון הזה, ואני מוכן גם להכין מצע.

היו"ר השר א. שרון: יחד עם זאת אני מציע לזכור את מה שאמר כאן אורי בראון, שלא טוב שנציג את הדברים כאילו הישובים האלה עומדים לפני התמוטטות.

אני בממשלה ביצב בפני בעיה קשה, מצד אחד לזעזע דברים כאלה, ומצד שני אני יודע שאסור לעשות זאת, כי אז יגידו שזה דבר חלש ולא יחזיק מעמד; ואם זה לא יחזיק מעמד אז לא כדאי להיאבק על כך. לכן אני מבין מה שאמר כאן אורי בראון.

בקיים על זה דיון. אני סיירתי החודש גם ברמת הגולן. אני עוקב אחרי ההתיישבות הזאת כל הזמן; אני מכיר את הקשיים הנוספים של הישובים הכפריים, שיש לה קשיים מעל ומעבר לקשיים שצופים בהתפתחויות הכלכליות ובקשיים נוספים בייצור החקלאי - כל הדברים שאנחנו נאבקים בהם לא במישור של השולחן הזה, אלא במישור של שולחנות אחרים.

לאור כל זאת, ולאור הצורך לבדוק את הדברים, אני מקבל את מה שאמר רעבן ויץ לגבי השקפתו היסודית, אני מאד מכבד זאת;

היו"ר השר א. שרון:

הוא איבו מסתיר את השקפותיו, אבל ברור שצריך להגדיל במהירות את האוכלוסיה במקומות האלה כדי שיתקיימו. כרגע אנחנו עוסקים לא בהשקפותיו המדיניות או האידיאולוגיות אלא לעצם העניין למצוא דרכים שגרף חשוב וחי צריך להתקיים. אני מקבל את ההערה שצריך להגדיל במהירות את האוכלוסיה, ויש לזה היבט של בניה בצורה אחרת, צורות ארגוניות שונות ומערכת שלמה, שאינה מדביקה את ההתלהבות והאמונה של קבוצת אנשים זו שקמה, וגוצרה רמה של תשתית אבושית בלתי רגילה במקום שלא מודבקת על ידי קצת הפעולות והעשייה והפתחות אחרת שצריכה להיות.

אנחנו נקיים דיון זה בעקבות סיור שנערוך בשטח. נדבר על זה באחד ממקומות הישוב שם, ואז יהיה יותר קל לראות את הדברים. אני מקבל את ההצעה שיש לראות את התמונה בכללותה.

הישיבה נפתחה

הת/37. נוהל עבודת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית: סדרי-יום

יושב-ראש הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מתייחס לנושא סדרי-היום של הוועדה ולהשלכות הנובעות מהפצתם.

בדיון משתתפים השר א. שרון ומר ע. לוינסקי.

הת/38. יישובי פיתחת-רפיח: דיווח יו"ר הוועדה להתיישבות

יו"ר הוועדה מוסר פרטים בענין המגעים עם יישובי פיתחת-רפיח בענין העברתם.

המנהל הכללי של משרד החקלאות משלים.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים וא. שרון; וה"ה ע. לוינסקי, ש. רביד ואל"מ דן סתיו.

הת/39. המגעים עם נציגי ימית ואופירה: דיווח נציג משרד הבינוי-והשיכון

נציג משרד הבינוי והשיכון מוסר פרטים בענין המגעים עם נציגי ימית ואופירה - בדבר פינויים.

הת/40. נושאי חשמל ביישובים היהודיים בשומרון

נציג משרד האנרגיה-והתשתית מדווח לחברי הוועדה להתיישבות בענייני חשמל של היישובים היהודיים בשומרון.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון וח. לנדאו; ה"ה ר. חביב, ש. רביד וי. מרגלית; ואל"מ דן סתיו.

מ ח ל י ט י ם להטיל על יושב-ראש הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, לבוא בדברים עם שר האנרגיה-והתשתית, חבר עוזריו ואנשי "חברת החשמל לישראל בע"מ", במגמה לקדם את חישמול היישובים היהודיים של השומרון.

במגעים האמורים ישתתפו גם נציגי הגופים העיקריים הנוגעים בדבר.

./ביצוע

הת/41. ביצוע החלטות הממשלה בנושאי ההתיישבות על-ידי המשרדים השונים - דיווח משרד הבינוי והשיכון והחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית

נציגי משרד הבינוי והשיכון והחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית מוסרים פרטים בדבר בניית יחידות דיור ביישובים היהודיים ביהודה ובשומרון.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, ח. לנדאו, ז. המר ומ. נסים; וה"ה י. מרגלית, א. לנדאו וא. בראון.

מ ח ל י ט י ם : הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית רושמת לפניה את דיווחיהם של נציגי משרד הבינוי והשיכון והחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, בענין בניית יחידות דיור ביישובים היהודיים ביהודה ובשומרון; ומבקשת מאת שר הבינוי והשיכון לבדוק אפשרויות של מימוש הזכאות לדיור של זוגות צעירים - ביישובים של יהודה והשומרון, ולהביא הצעות בנדון לדיון בוועדה.

הת/42. גרעין מישר באזור הר-הנגב (מישור פארן)

מנהל החטיבה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים השר א. שרון ומר ש. רביד.

מ ח ל י ט י ם לאשר עליתו על הקרקע, באזור הר-הנגב (מישור פארן) של גרעין מישר. בשלב ראשון יעלה הגרעין כקבוצת חלוץ ויפעל במחכונת של מצפה חקלאי לשם ביצוע בדיקות וניסויים בתחום החקלאי של האזור.

מיקומו המדוייק של הגרעין ייקבע בתיאום עם צה"ל.

הת/43. הרחבה של אזורי התיישבות קיימים

יו"ר הוועדה פותח.

מ ח ל י ט י ם :

א) בהסתמך על החלטה מס. ב/167 של ועדת השרים לענייני בטחון מיום כ"ט באב תשל"ט (22.8.79) ובמסגרת הרחבתם של אזורי ההתיישבות הקיימים, לאשר את הקמתם של:-

./קרני

ש מ ו ר

1. קרני-שומרון ג' - המיועד לשיכון צבא קבע
2. קרני-שומרון ד' - המיועד לגרעין רמתה
3. דותן - המיועד לגרעין צפון השומרון מחיפה ולגרעין שנמצא בסנור
4. ריחן ג' - המיועד לגרעין הקווקזי

ב) ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

הת/44. <u>ההתיישבות הכפרית</u>

ראש החטיבה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים וא. שרון; וה"ה א. בראון ור. וייץ.

מ ח ל י ט י ם לקיים דיון בענייני ההתיישבות הכפרית ולהטיל על פרופ' רענן וייץ להכין פתיחה לדיון זה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה **שמור**

פרוטוקול

ישיבת **ועדה** להתישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
ב' בתמוז תשל"ט - 27.6.79

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ח. לנדאו, מ. נסים

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, ר. ווייץ, א. כץ,
ע. לוינסקי, פ. שנק, א. שנקר, א. תבין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, ז. המר, ע. ויצמן, ד. לוי,
ג. פת

נציגי ההסתדרות הציונית : ט. פרידמן, מ. ריבלין, ע. שפירא.

ש. תמיר - שר המשפטים
ד. בועז - משרד האוצר
א. בראון - משרד החקלאות
ח. חכם - משרד התעשיה, המסחר והתיירות
י. מרגלית - משרד הבינוי והשיכון
אל"מ ד. סתו - משרד הבטחון
ש. רביד - החטיבה להתישבות, ההסתדרות הציונית

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום : הת/30 גרעינים להתישבות - נוהל עדכון מידע
הת/31 ריחן ב' וריחן ג'
הת/32 האחזויות:-
א. קטיף ד'
ב. זיקים א'
ג. אלמוג ג'
ד. רועי ג'
ה. תל-אבו-כתיף
הת/33 מורג - ישוב קבע בין רפיח לחאן-יונס בחבל עזה
הת/34 ישובים בחבל מעון-כרמל
הת/35 סלילת כבישים
הת/36 לוציפר

./גרעינים

בפרוטוקול זה [illegible] דפים.

הת/30 **גרעינים להתישבות - נוהל עדכון מידע**

הת/31 א) ריחן ב' - עבור הגרעין הקווקזי

היו"ר א. שרון: פותח את הישיבה.

אבקש את בראון להביא פרטים על ריחן ב'.

א. בראון: למעשה ריחן ב' מתוכננת ליד ריחן א' לאחר שאותר השטח שהוא באדמות המדינה. ריחן א' עצמה מתאזרחת, וריחן ב' מיועדת לגרעין הקווקזי, אשר בזמנו טופל בו ומשום מה הוא נעזב, ועכשיו התחיל לטפל בהם מחדש בחור טוב מקיבוץ גדות, ותנועת המושבים רוצה להיות התנועה שתלווה את היישוב של הגרעין הקווקזי, שמיועד להתיישב בריחן ב'. אלה עולים חדשים, כולם אנשים עובדים. השתתפתי אתם בסיור בשטח גם במקום זה וגם במקומות אחרים. כולם יוצאי כפרים בקווקז, לאו דוקא חקלאים, ויוצאי עיירות קטנות וכולם אנשי עבודה. מלכתחילה רציתי לקבוע שהריכוז שלהם יהיה במקום לא כל כך קשה. גם לאחר שיתיישבו בריחן ב' הם ימשיכו לעבוד במקומות העבודה הקודמים שלהם, ובמשך הזמן אפשר יהיה לייעד להם גם חקלאות במידה מסויימת. יש שם פיזור של אדמות שנמצאות בעיבודים זמניים.

המקום המיועד לריחן ב' נמצא חצי קל"מ מזרחית מהכפר ברתה בקו הירוק, המחולקת לשני חלקים, וריחן ב' היא ליד היער (תיאור על המפה).

ש. רביד: נוצר כאן מצב משונה במקצת. ריחן ב' ממופלת על ידיעו כבר למעלה משנה והיתה רתיעה מצד מערכת הבטחון לאשר את המקום הזה. ברגע זה הנושא מאושר מבחינת מערכת הבטחון. יחד עם זאת צריך לקח בחשבון שבמשך שנתיים אלה המקום הזה מיועד לגרעין כצרפתי שלגביו נוהל משא ומתן במשך שנתיים. חכל שהדברים בעשים מבלי שאנחנו יודעים על כך. אין לנו התנגדות ליישוב הגרעין הקווקזי, אבל המקום מיועד לגרעין שהתארגן בצרפת וכבר שנתיים דנים על כך.

היו"ר השר א. שרון: צריך להעמיד פעם אחת ולתמיד את הדברים על מקומם כדי שהם יהיו ברורים: לא אני צריך להביא לידיעתך שיש לנו קשר עם גרעין, אלא אתה צריך להביא לידיעתי שיש לך קשר עם גרעין. אני מבקש שזה יהיה המצב מהיום והלאה. אני מוכרח לדעת שיש לכם קשר עם גרעין בצרפת? אני מוכן לקחת על עצמי גם את תפקידך. איך אתה רוצה שאני אדע שארגנת גרעין בצרפת? (ש. רביד: יש אישור על כך כבר למעלה משבתיים). מה זה משנה? אנחנו נפגשים כל שבועיים, ואתה יכול להביא את הדברים האלה.

אני מבקש להעביר אליבו רשימה של הגרעינים המתארגנים או המאורגנים בחוץ-לארץ, כדי שנדע בדיוק איזה הם הגרעינים ולמה הם מכוונים.

ודבר נוסף, אני מבקש לעדכן אותנו בכל רגע שמתארגן גרעין נוסף.

אני מבקש בהמשך הישיבה להעלות סעיף שאיבו רשום בסדר-היום לגבי המקום מורג, שהיום מוגדר כישוב זמני. הוא במצא ליד חבל קטיף ברצועת עזה, xxxxxx והישוב מבקש לקבל אישור כישוב קבע.

ש. רביד: עכשיו תהיה בעיה עם הגרעין הצרפתי.

ר. ריץ: אני חושב שהיו"ר צודק; כך צריך לנהוג ובקפיד על כך שהנוהג הזה יקויים. (היו"ר א. שרון: אני צודק כאשר זה נראה בעיניך). כל אחד והצדק שלו שמנחה אותו.

ש. רביד: ישבה התכתבות על הגרעין הזה בצרפת כבר הרבה זמן.

ר. ריץ: הגרעין הקורקזי מוכר לי היטב. טיפלתי בו פעם, ואני חושב שזו מצווה ליישב אותם. אני יעדתי להם בזמנו, בתקופת הממשלה הקודמת, מקום אחר לא רחוק מאשקלון במטעים של זמורות, והיתה לזה התנגדות עצומה, לדעתי שלא בצדק. ואז הגרעין הזה, משום שלא היה מי שיטפל בו, קצת התרופף.

xxxxxxxxx

ד. ויץ:

מצווה ליישב את הגרעין הקווקזי במקום מתאים וטוב,
ואני תומך בזה תמיכה מלאה.

אבחנו קצת מסובכים באיזור הזה, ולא הייתי רוצה שבגלל
אי-הבנה מצדנו הגרעין מצרפת ייפגע. אני מציע שנתייעץ יחד ונציע להם מקום. אגב,
אני חושב שמתאים להם מקום שיש בו אלמנט חקלאי גדול. הם אנשי עבודה טובים.
נכון שצריך לתת להם מקום שיש גם עבודת חוץ, אבל צריך למצוא מקום שבו המשק החקלאי
יכול להתפתח למטעים וירקות. אולי בסביבות גבוסר ששם אפשר להקים משק של חקלאות
חורף איבטנסיבית.

א. בראון: בשיחות שלי אתם הם העלו הצעות כפי שרעגן ויץ מעלה,
אבל יחד עם זאת הם חוששים להתרחק ממקומות העבודה ומהאיזורי
שבהם גרות משפחות קווקזיות נוספות. הצעו להם מקום בבקעת הירדן או בנגב; אין
בעיה למצוא להם מקום, אבל הם אנשי הרים ורוצים לגור באיזור הרים. אחרי כמה בירורים
על מקום מתאים הועלתה גם הצעה של מעלה גח"ל בשבילם, אבל אני חושש שזה יהיה קשה
בשבילם ודחוק מדי אם יצטרכו לטפל בשטחי חקלאות במרחק של 35 קל"מ ממעלה גח"ל.
לעומת זה ליד הכפר ברתה ישבה חלקה של 600 דונם שאפשר לתת להם.

בתכנית של הסוכנות היהודית לגבי השטח הזה יש עוד שלושה
איתורים על אדמות המדינה ובמקום הזה אפשר למצוא מקום מתאים גם לגרעין הזה מצרפת
שאתה מדבר עליו.

ש. רביד: זה בדיוק מה שרציתי להציע, היות וישבה התכנית של ריחן ב'.

היו"ר א. שרון: הגרעין הקווקזי נמצא במקום. אנחנו נמליץ שייבחן מקום
מתאים לגרעין מצרפת שמדברים עליו; הוא יכול לקבל אחד
משלושה האיתורים שהוזכרו כאן.

ש. רביד: המרחקים כאן הם קטנים מאד

היו"ר א. שרון: אז מה ההבדל, למה להתעקש?

ש. רביד: הנפמוק שלי הוא פשוט מאד: מתוכננים גם ריחן ב' וגם ריחן ג'.

היו"ר א. שרון: אני בעד זה שבריחן ב' יכנס הגרעין הקוקזי ובריחן ג' הגרעין הצרפתי. יש שם מספיק מקום לעוד גרעינים מצרפת אם יהיו כאלה.

ר. ויץ: אני מציע שהוועדה תאשר את שני המקומות ואנחנו נטפל בשניהם. איני רואה בזה קושי. גם הגרעין הזה חשוב וגם הגרעין השני חשוב.

הת/32 ב) ייעוד מיקומי של האחזויות נח"ל

א. בראון: אנחנו רציבו להעלות שורה שלמה של היאחזויות נח"ל שעל הקמתן סוכם בכל הדרגים, ועכשיו צריך לבצע את הדבר. תחילה חשבנו שבעלה מאחזים. ההבדל בין היאחזויות נח"ל לבין מאחזים שאת המאחזים הצבא מקים על חשבונו. לא יכולים לעשות זאת באותו זמן. גם בישיבה שהיתה לנו אצל שר הבטחון היו סיכומים על מספר ישובים שבהם צריכים לגשת לעבודה, להעלות את המאחזים ולהפעיל אותם, וברצוני להביא כאן את רשימה שסוכם עליה ואשר לדעתי צריך לבצע זאת מיד ולא לחכות.

ש. רביד: התקציב יהיה רק ב-1 ביולי.

היו"ר השר א. שרון: אבחנו כבר בסוף יוני ואפשר כבר להתחיל לעלות בכל המקומות שאושרו על חשבון התקציב מה-1 ביולי.

א. בראון: ברצוני לקרוא כאן רשימה של המקומות, כי יש דברים שלא סוכמו עם מערכת הבטחון לגבי המיקום. מה שכן סוכם הוא: בבקעת הירדן שני מקומות ברורים: 1. אלמוג ג'; 2. רועי ד' או גבעה 101, שהצבא עומד על כך שאבחנו נכנס לשם. (היו"ר א. שרון: איפה זה אלמוג ג'?) צפונית לכביש שמוביל לגשר עבדאללה.

ברמת-הגולן אושר מה שדיברנו עליו בתל-אבו-קטיף (?); ברצועת עזה הכוונה להתחיל לעבוד מיד בקטיף ד' בצפון הרצועה. ודבר אחרון זה ריחן ב', שסוכם עליו היום.

אלה הדברים שאין עליהם ערעור; הכל ברור ומאושר וצריך להתחיל לבצע את העבודה.

מא"ל ד. סתו: כאן אנחנו מבקשים לצרף את לוציפר.

ר. ויץ: אני סבור שהקמת נקודות אלה חשובה ביותר. היות ויושב כאן גזבר ההסתדרות הציונית והכספים עוברים דרכו, הרי הבעיה של הפרש של שבוע ימים לא צריכה להוות בעיה. נקודות אלו כבר נדונו. הדברים הטכניים והביצוע זה לא עבייננו.

אני מציע לאשר את התחלת העבודה, כי העבייבים התקציביים יש מי שמטפל בהם. אני מציע להחליט על התחלת ביצוע.

היו"ר השר א. שרון: יש עוד נקודות שאושרו בבקעת הירדן ועוד לא xxxx התחלנו לעבוד שם?

א. בראון: אלמוג ב', מצפה יריחו ב', על זה החלטנו בישיבה הקודמת. בצפון הבקעה ישבה מחולה ד'.

א. בראון:

לגבי רמת-הגולן יש עוד שלושה מקומות: דבוסי (?) – היה סיור של בציגי הסוכנות אבל עוד לא היה סיור עם הצבא על המיקום המדוייק. ישנו הבושא של ברכת דם, כאן צריכים לבדוק את המיקום עם הדרוזים ולראות מה יקרה שם; וישנו הישוב סכור, ששם לא צריך להקים קודם היאחזות אלא מיד להעלות בח"ל.

ר. ריץ: אני מציע לא לערבב את הדברים. יש מספר בקודות שלגביהן ישנו התקציב וצריך לגמור אותן קודם.

סא"ל ד. סתו: לגבי לוציפר – אנחנו רציבו להכניס זאת לרשימה כדי לצרף מקום זה לרשימה הראשונה. אתה הזכרת ברשימה חמישה מקומות שלגביהם הכל מסוכם: אלמוג ב', מחולה ד', סכור, ברכת דם ו[illegible] (?) – כל זה בעבודה, ואנחנו מבקשים להוסיף אם לוציפר לרשימה הזאת, והכוונה היא לעלות בבקודה זו במכה אחת עם יתר הבקודות.

היו"ר א. שרון: באיזה מרחק במצאת לוציפר מהגבול?

ש. רביד: 2 קל"מ בערך.

היו"ר א. שרון: זה עוד לא היה בממשלה. אני מוכרח קודם להביא זאת לוועדת שרים לעבייבי בטחון. נביא זאת בישיבה הבאה.

ש. רביד: לגבי לוציפר – הצבא בזמנו אמר שצריך לקיים בירור לגבי כל ההיאחזויות, כי הוא צריך לקבל תקציב לכך במסגרת 500 המיליון שהוקצבו; ויש עוד שלוש בקודות שיעלו במסגרת התקציב הקודם, והם: קטיף ו', סלח ונעמה, שהם גן כן עוד לא תוקצבו, וכן קרני שומרון ב' ועוד.

8/.

ש. רביד:

סיכמנו עם משרד האוצר שבשבוע הבא בקבל אישור להתחיל לעבוד, כי התכנית שעליה החליטו פה היא תכנית בהיקף הרבה יותר גדול מאשר 500 מיליון הל"י שהוקצבו. כל ההיאחזויות והקודות שמופיעים במכתב הסיכום הם בהיקף הרבה יותר גדול. סיכמנו עם האוצר שנתחיל לעבוד בשבוע הבא על היקף מסויים: קרני שומרון ב', מעלה אדומים ב; ואלון מורה. דברים אלה דחופים. בחמש או שש היאחזויות צריך ביצתיים להתחיל לעבוד. בזה אין ויכוח, וגם אין צורך באישור נוסף. הבעיה היא מה קורה עם כל תוספת האישורים שלא יכנסו במסגרת של 500 מיליון הלירות, והאוצר יצטרך להוסיף לנו תקציב. בקטגוריה זו נכללים עוד ישובים שאנחנו רוצים להחליט עליהם.

א. בראון: הכוונה ל-5 או 6 היאחזויות שדיברנו כבר עליהן.

ש. רביד: ישנן עוד 3 מקודם, וסך הכל זה 9 היאחזויות שכבר עובדים בהן וצריך להקים בהן אוהלים לפני אלה. אלה עוד לא עלו.

היו"ר השר א. שרון: את לוציפר אני מוכרת קודם להביא לממשלה.

ש. רביד: לוציפר וכל האיזור של חבל כרמי צור ב' שהצבא לוחץ לגביו כי זה איזור מאד מסובך. מלוציפר לגבול המרחק איבו גדול. אני מציע שנבסה לבדוק את כל האיזור הזה ורק אחרי זה נציע פתרון. יש לנו קשיים כבר להגיד מה נעשה באיזור זה, כי זה איזור מאד מסובך. לגבי לוציפר יש לנו פתרון, אבל הצבא לוחץ להקים את הנקודה הרבה יותר צפונה. שם אנחנו לא מסוגלים להציע משהו. ביקשתי שיחד עם מאיר חשיבה בעשה עבודת בדיקה כדי לראות מה אנחנו יכולים לעשות, האם צריך לעמוד על לוציפר או להעתר לצבא וללכת יותר צפונה.

היו"ר השר א. שרון: נבדוק את הנושא של לוציפר ואת כל הנושא של חבל מעון עם מערכת הבטחון ועם מחלקת ההתיישבות ובציב המים. אני מציע לערוך סיור במקום ונעשה בדיקה מה בדיוק אפשר לעשות שם. לפני שנביא זאת לוועדת השרים לבטחון ולממשלה.

היו"ר השר א. שרון:

בצטרך להזמין לסיור הזה גם את אנשי האוצר ובציבי ~~שטסא~~ הסוכנות. אנחנו צריכים לסיים ישיבה זו, כי עלי ללכת למליאת הכנסת לאזכרה לישראל ישעיהו.

ר. ויץ: בצטרך לקיים עוד ישיבה אחרי בדיקת הדברים המכבניים.

היו"ר השר א. שרון: לפני כמה ימים הייתי ברצועה ובדקתי עוד פעם מה קורה שם לגבי כל הנושא של חבל קטיף. החיבור העיקרי של חבל קטיף יצטרך להיות לא רק עם הנגב המערבי, אלא הכביש המחבר צריך להיות באיזור מורג ויעבור בין רפיח וחן-יונס. שם צריך להיות הכביש. בזמן שהייתי בצבא סגרתי באיזור מורג שטח של 800 דונם. במשך הזמן השטח הזה הופקר. אמנם הגדר עדיין קיימת אבל ~~הוא~~ משמשת את החקלאים הערביים בשטח. ברוצעו שם מטעים גרחבים מאז אותה תקופה, אבל ישנם שם שטחים פנויים הרבה יותר גדולים. חבל שהמקום הזה הוזנח, זה הקשר הממשי היחיד שיכול להיות עם חבל קטיף.

יחד עם זאת יש שם מקום וכבר יושב שם גרעין זמני שצריך ליישב אותו באחד הישובים בחבל הבשור. שם יש בין 1400 ל-1600 דונם קרקע. אני ~~אנא~~ מבקש לעשות בדיקה יסודית כמה קרקע יש שם. אני רוצה שנקבל החלטה שבמקום זה יהיה ישוב קבע ולא מחנה מעבר זמני, כאשר לגבי גושא הקרקע צריך לבחון האם אמנם יש שם 1600 דונם במקום או שניתן לדכז שם יותר. אם אין שם יותר יצטרכו לתת שטח קרקע מרוכז במקום אחר. אני מעריך ש~~זה~~ יהיה באיזור הבשור. צריך יהיה לתת חלקה נוספת.

אני מציע להחליט על מורג שזה יהיה ישוב קבע ולא מחנה מעבר זמני.

ר. ויץ: אני מסכים להצעת היו"ר אם יכולים לבצע את החיבור הזה. לדאבוני איני בטוח בכך והייתי מציע לבדוק עוד פעם אם אי אפשר לעשות חיבור לאורך הגבול. המצב שם מאד מדאיג. (א. חבין: מאיזו בחינה?)

33/הת

היו"ר השר א. שרון: יש שם בעיה כזאת: חלקה המערבי של רפיח עצמה הוא מצדי, והגבול יעבור בתוך רפיח. זו בעיה שאף אחד עוד לא בדק מה בדיוק יהיה. אבל יש לנו כאן בקטע שבין חוף הים לבין האיזור של רפיח מקום שהוא מערבה מהכביש שמוביל מרפיח לשפת הים. שם יש רצועה ואולי במסגרת הישובים שמקימים שם נקים במקום זה עוד ישוב.

~~ה בדיוק~~ (רביד) שלנו היא שיש לנו שטח בגוי בצפיפות, ואני בכל זאת מעדיף שהקשר שלהם יהיה עם כל גושי הישוב כולל האחרון ליד הגבול הבינלאומי, ושלהם עצמם תהייבה שתי דרכי יציאה: האחת דרך מורג אל הנגב המערבי, והשניה הדרך היוצאת היום ליד כפר דרום ומכפר דרום לכיוון כיסופים ומעון ד' (?). שם יש שטח. אני מבקש את מחלקת ההתיישבות לבדוק ~~א~~ זאת.

אני מקווה שמקבלים את ההחלטה שמורג יהיה ישוב קבע וצריך לטפל בפתרון הבעיות שם של קרקע לקביעת טיפוס המשק שיהיה שם, המים וריכוז האדמות, וצריך לעבד כאן תכנית עם מחלקת ההתיישבות ובציבות המים מצד אחד והמשרד שלנו מצד שני.

סיכמנו כאן את הנושא של ריחן ב' וריחן ג'.

סיכמנו על התחלת העבודה בהיאחזויות הנח"ל לפי הרשימה שבראון קרא כאן, פלוס שלוש ההיאחזויות שכבר הוחלט עליהן קודם לכן.

א. בראון: את שלוש אלה עוד צריך לבדוק, כי ~~הבעיה~~ ההיאחזות של בעמה היא לא במקום שהיא צריכה להיות.

ש. רביד: צריך לבנות שם ישוב.

,

א. בראון: אז הנח"ל ישב שם.

ש. רביד: זה בדיוק באותו מקום שצריך להיות ישוב.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש שיהיה ברור לסיכום שהמאחז לא יכול להיות מוקם באותו מקום שבו צריך להיות ישוב קבע. אין טעם לעשות שם היאחזות. במקום שקבעבו שיהיה שם ישוב צריך לגשת להקמת הישוב. זה מה שצריך לעשות, וזה מה שאנחנו מסכמים.

ש. רביד: ההיאחזות שבונים כבר בונים כחלק מהישוב.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו מסכמים שמורג יהיה ישוב קבע וצריך לעשות בדיקה של הקרקע ושל המים כדי לאפשר תנאים באותם להקמת ישוב קבע שם. אני מציע להתייחס לדברי רעגן ויץ בנושא של החיץ עצמו, ואני מבקש מחמיכת ההתיישבות לבדוק את הקטע שישנו בין הכביש המערבי מרפיח לשפת הים לבין הגבול הבינלאומי, ולבדוק אם ניתן גם שם לעשות משהו. אולי הצבא רוצה להכנס לשם, אחרת הגבול יזוז אל הכביש.

בועז דוד: אני מבקש להעיר שאין כיסוי תקציבי לכל הדברים שמדברים עליהם, גם ההיאחזויות, גם המאחזים וגם הישובים. אני מציע שיהיה טיפול כדי שיתווספו תקציבים על מנת שלא יהיו תכניות שאין להן תקציב.

(א. בראון: אברהם הגיש את התכנית לאוצר) אנחנו מקצים כספים בהתאם לתכניות, אבל בהתייחסות לתכנית הזאת יש דברים שהם לא בהיקף ריאלי אם רוצים לבצע את ההחלטות. יש שם דברים שהם בעייתיים. יש היום החלטות שהן ללא כיסוי תקציבי, ואני מפנה את תשומת לב חברי הוועדה לכך.

צריך לטפל בזה בשבי מישורים: או למצוא מקורות בספיים נוספים, או לשנות את ההחלטות ולקבל החלטות במסגרת התקציב הקיים.

12/.

סלילת כבישים

היו"ר השר א. שרון: אני רואה את הבעיה העיקרית בתוספת אבנים בכל מקום. אני מודיע לכם ~~שמאחר~~ שאיני רואה אפשרות שאנחנו נישא על כתפינו בניית הכבישים; זה הפך לאבסורד שאנחנו במסגרת תקציב ההתיישבות צריכים גם לבנות כבישים. אני מודיע כאן שלא נקציב מכספי ההתיישבות לבניית כבישים. יחליט משרד הביטחון והשיכון להפסיק את בניית כביש הפאר מחדרה צפונה ואז יהיה לו תקציב לבנות כבישים בהתיישבות. כל הכספים נועדו לכך שהמתיישבים יוכלו לחיות בשטח. את הכבישים אנחנו לא יכולים לעשות. זה הגיע למצב בלתי אפשרי. יהיו יהודים אז יהיו כבישים. אנחנו בניגוד כביש בהדר מגוש עציון לתקוע. זה כביש בלתי רגיל. אני ~~אאאאאא~~ רמזתי בזמנו גם בקשר לכביש הזה, אבל זו שערוריה שאין דוגמתה. ~~אאא~~ אחד אי אפשר שלא לפתח כבישים במקומות שרוצים שיהיו ישובים, אבל מצד שני אנחנו לא צריכים להחזיק את הכבישים האלה. ה כביש לגוונה צוף בנוי, ועכשיו בונים כביש מגונה צוף שמחבר את קרני שומרון לאריאל ולתפוח, וזה כביש חיוני מאין כמוהו. אנחנו בונים אותו על חשבון ההתיישבות.

ש. רביד: אני התנגדתי לזה מההתחלה. אתה אמרת שאתה רואה תקדים בזה ובבית ספר.

היו"ר השר א. שרון: ~~אאאאא~~ קוויתי שמישהו יגיד שבניית הכבישים זו העבודה שלו. אבל אף אחד לא התעורר לדבר זה. אי אפשר להשאיר את הישובים ללא קשר.

בוכח ההתפתחות החדשה הדבר החשוב ביותר כרגע הוא ליישב אנשים. אם לא יהיו ~~אאאבישים~~ תקום זעקה ואז יבנו כבישים בישובים ולא יבנו כבישים בתל-אביב. זה לא יכול להיות שאנחנו נחזיק על עצמנו בנייה של עשרות קילומטרים של כבישים.

י. לויבסקי: אני בהחלט בעד מה שאמר היו"ר, אבל יש לי כאן בקשה, כי הדבר הזה נוגע גם לי, ואני נמצא במצב אחר. היות וברור לי, לפי מה ששמעתי פה שצריך לעבד תקציב מפורט ומה יעשה על חשבון מי, צריך לדאוג

י. לויבסקי:

שיהיה לנו חשבון ברור מה חסר ומה זה אומר מבחינה תקציבית. לא אוכל להקציב כסף אם לא יהיה ברור למה זה הולך. אני חושב שכל יום שיקדימו לעשות זאת יהיה יותר טוב ויותר קל. צריך לעשות חשבון.

אני מכיר את השותפים מהצד השני, איני יכול ללכת לזה. אני רוצה להיות בטוח, כאשר רעגן רומז שכל מה שהוחלט עליו עומדים על ביצועו, ועומדים על זה שצריך להתחיל בזה בתקציב שמתחיל מה-1 ביולי, אז גם כן צריך לעשות חשבון אם זה נכלל במסגרת התקציב הקיים.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> הפנייה שלי בעניין הכבישים מופנית לשני גורמים: האחד הוא הצבא שהוא ידאג לכבישי הבטחון; והגורם השני הוא משרד הביבוי.

<u>י. מרגלית:</u> זה או הצבא או משרד הביבוי. יש אחריות ממשלתית שקובעת מי אחראי לאיזה שטח.

<u>א. בראון:</u> פעם הצבא היה בונה את כל הכבישים האלה בצפון ובדרום. היום אנחנו החלפנו את הצבא לא את משרד הביבוי.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> גם את משרד הביבוי. אנחנו בניגוד את הכבישים העוקפים לקרני שומרון, כי לא היתה ברירה. הילדים היו צריכים לנסוע לבית הספר ולא היה עם מי לדבר. כל הכבישים האלה חיוניים. הגענו למצב כזה שהגורמים האחראים הסתלקו מהעניין. זה לא מעניין אותם שכל הנטל עבר על התקציב ההתיישבות.

היום הבעיה העיקרית היא להוסיף אנשים בישובים. צריך לבנות ולהוסיף אנשים.

י. לויבסקי: דבר זה נוגע לא רק להתיישבות באיזה מקום בארץ, אוטומטית זה יוצר תמובה אופטית שלהתיישבות יש הרבה כסף. זה ישפיע על ההתיישבות בכל הארץ. כל אחד צריך להיות במקומו ובתפקיד שלו. כאשר מדברים כאן על כספים להתיישבות ברור למה מתייחסים, ושלא מתייחסים לכבישים.

היו"ר השר א. שרון: ברצוני להביא לידיעתכם שאני עומד לה ביא לוועדת השרים לענייני בטחון ואבקש לכנס אותה בהקדם - את בושא הכבישים באופן מיידי ולהודיע שם שאנחנו הפסקנו לבנות את הכבישים. יש בארץ שני גופים שעליהם האחריות לבניית הכבישים: משרד הביבוי והצבא. (י. לויבסקי: נכון).
(ר. ריץ: בסדר גמור). אני יודע שזו תהיה מכה קשה, אבל אין לנו אפשרות לשאת בנטל הכבישים במסגרת תקציב ההתיישבות. אם הייתי רואה שהגופים האחראים דואגים לכך הייבו אנחנו בושאים בחלק מהנטל. משרד הבטחון אומר שחלק מהכבישים הם כבישי בטחון בארץ, אבל הם בערו את עצמם מהבושא הזה. זה בלתי אפשרי.

מ. דרובלס: גם בלי הכבישים אנחנו עוסקים בדברים אחרים שאינם בתחום שלנו. הכסף שיש עכשיו בקושי יספיק לביצוע אותן ההחלטות שנתקבלו, ואשר מדברים עליהן במסגרת התקציב של 500 מיליון ל"י. היה מדובר בהתחלת שנת התקציב שהאוצר איבו מתקצב את התקציב, אלא שלכל החלטה שתתקבל # יהיה תקציב מיוחד.

היו"ר השר א. שרון: אתה צודק, ואבי מתכוון להביא זאת. יחד עם זאת יש חילוקי דעות אם אנחנו מההתחלה בותבים לכל ישוב 50 מיליון ל"י. על זה בקיים דיון.

ש. רביד: זה לא הובטח בכל מקום.

ר. ריץ: אנחנו בעד מתן המיבימום הדרוש.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש לסכם, כי עלי לרדת למליאה לישיבת האזכרה לישראל ישעיהו: א) אני מעלה בממשלה את הנושא של בניית הכבישים, ואת הצורך ההכרחי שמשרדי הממשלה הנוגעים בדבר יטלו על עצמם את הנטל של בניית הכבישים. לא ייתכן שבניית הכבישים תהיה מוטלת על תקציב ההתיישבות.

י. מרגלית: או שבמקום אחד יתקצבו את כל הנושאים.

היו"ר א. שרון: ב) אנחנו אישרנו את מורג כישוב קבע; ג) את נושא הכביש כחיץ ברצועה, כפי שרעגן ויץ העלה.

ד) את הנושא של גוש כרמל זיו ג' אביא לפגישה מצומצמת לפני שנביא זאת לוועדת השרים לענייני בטחון לאישור.

ה) אישרנו א את הנושא של ריחן ב' וריחן ג', וכל המקומות האחרים שכבר אושרו בזמנו.

סא"ל ד. סתו: אנחנו מדברים על ריחן ג' ולא ריחן ב'. בריחן ב' ישנה בעיה, אבל אני חושב שהיא ביתנת לפתרון.

היו"ר השר א. שרון: את הגרעין הקווקזי צריך ליישב. יש עכשיו מרכז מצויין לגרעין זה, בחור מקיבוץ גדות, אשר עושה מאמצים גדולים. צריך לעשות הכל כדי ליישב אותם. זו קהילה מיוחדת במינה. מוכרחים ליישב אותם. אני מתבצל שעליבו לסיים, יש לנו עוד הרבה נושאים על סדר-היום, אבל אני מוכרח להיות במליאת הכנסת.

הישיבה נגעלה.

הת/30 **גרעינים להתיישבות - נוהל עדכון מידע**

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

מ ח ל י ט י ם החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית תעדכן מבחינת המידע, באופן שוטף ודרך קבע את יושב-ראש הועדה להתישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית - בכל הנוגע להתארגנותם של גרעינים בחוץ-לארץ ובארץ, המיועדים להתישבות.

הת/31 **ריחן בי וריחן גי**

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה א. בראון, ש. רביד, ור. ווייץ.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. 649(הת/41) של הממשלה מיום י"ד באייר תשל"ח (21.5.78) להקים בשלב זה את ריחן ב' כיישוב זמני, עבור הגרעין הקווקזי.

הת/32 **האחזויות:-**

א. קטיף די
ב. זיקים אי
ג. אלמוג גי
ד. רועי גי
ה. תל אבו-כתיף

עוזר יו"ר הועדה לעניני התישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה ד. סתו, ש. רביד, א. בראון ור. ווייץ.

מ ח ל י ט י ם :

א. מכח החלטה מס. 772(הת/22) של הממשלה מיום ח' בסיון תשל"ט (3.6.79) להטיל על החטיבה להתישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, הקמתן של האחזויות המפורטות להלן:-

1) תל-אבו-כתיף - אשר ברמת הגולן;
2) רועי ג' - אשר בבקעת הירדן;
3) אלמוג ג' - אשר בבקעת הירדן;
4) זיקים א' - אשר בחבל עזה;
5) קטיף ד' - אשר בחבל עזה;

./החטיבה

ב. החטיבה להתישבות תתאם עם משרד הבטחון את מועדי עלייתם על הקרקע של הגרעינים להאחזויות האמורות ותדווח לועדה להתיישבות פרטים בדבר ביצוע ההחלטה הנ"ל.

הת/33 מורג - ישוב קבע בין רפיח לחאן-יונס בחבל עזה

יו"ר הועדה פותח.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. 649(הת/41) של הממשלה מיום י"ד באייר תשל"ח (21.5.78) להפוך את האחזות מורג ליישוב קבע להטיל על החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, לטפל בתאום עם הגורמים הנוגעים בדבר, בכל הנוגע לקרקע ולמים בשביל מורג.

הת/34 יישובים בחבל מעון-כרמל

יו"ר הועדה פותח.

מ ח ל י ט י ם להטיל על החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, בתאום עם משרד הבטחון - לבדוק אפשרויות להקים יישובים בחבל מעון-כרמל.

הת/35 סלילת כבישים

יו"ר הועדה פותח.

מ ח ל י ט י ם יו"ר הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית יביא לדיון בממשלה את ענין סלילת הכבישים ביהודה ושומרון וההשלכות התקציביות של עבודות הסלילה.

הת/36 ל ו צ י פ ר

יו"ר הועדה פותח.

מ ח ל י ט י ם יו"ר הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית יביא בפני הממשלה את ענין לוציפר.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

סטנוגרמה

עמ' 2 מתוך 2.

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית
ט"ו בסיון תשל"ט - 10.6.79

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ד. לוי, ח. לנדאו, מ. נסים

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, ר. ווייץ, מ. ריבלין, פ. שנק, א. שנקר.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך (בחו"ל), ז. המר (בחו"ל), ע. ויצמן, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : א. כץ, ע. לוינסקי, ט. פרידמן, מ. שפירא, א. תבין.

ש. תמיר	-	שר המשפטים
א. בראון	-	משרד החקלאות
ד. בועז	-	משרד האוצר
א. וינר	-	המנהל הכללי, משרד הבינוי והשיכון
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
ש. רביד	-	החטיבה להתישבות, ההסתדרות הציונית
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : ת/29 אלון מורה - בניית הישוב על-ידי החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית

./אלון

בפרוטוקול זה 14 דפים.

לשמור בהדיר תיק.

הת/29. <u>אלון מורה - בניית הישוב ע"י החטיבה להתישבות של ההסתדרות</u>

<u>השר א. שרון:</u> אני כינסתי את הועדה לפגישה קצרה, אשר נועדה לקבוע מי יקים את הישוב אלון-מורה, שעלה על הקרקע לפני ימים אחדים, לפי החלטת הממשלה. בשלב הראשון, מדובר בישוב קהילתי של עד 300 משפחות ואני מציע, שהטיפול בישוב יהיה בידי החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית. אם נגיע, במשך הזמן, למצב שמקום זה יהפוך לישוב עירוני, אז בהחלט נעביר זאת למשרד הבינוי וזה נראה לנו סביר לחלוטין. אך כרגע, מדובר בישוב קהילתי מצומצם - וזו הצעתנו.

אני מבקש להעיר. פרופ' וייץ הביא לכאן חומר. אפשר יהיה לחלק אותו מחוץ לכותלי הישיבה. אני לא מקבל חלוקת חומר בצורה זו. זהו אולי חומר יפה מאד, אך אני לא מסכים עם אף אחת מהנקודות שבו. אם אתה רוצה לחלק זאת באופן פרטי, בבקשה. לא הייתי רוצה, שהדיון כאן יהפוך לדיון פוליטי.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> אני מוחה נגד הפרוצדורה הזאת, כחבר ועדה. לקראת הנושא, שעליו ידעתי מראש, הכנתי חומר לידיעת חברי הועדה. זהו חומר השייך לענין. גם אם אתה מתנגד לדעות המובעות בו, אתה צריך לחלק אותו, כדי שחברי הועדה ידעו את דעותי. כדרכי, אני עושה את הדברים בצורה כתובה ומסודרת וזו פרוצדורה נכונה וטובה. אני מציע, שהחומר יחולק בין חברי הועדה. אני מציע לך, כיו"ר, לא לנקוט בפרוצדורות שלא תאפשרנה לעבוד בעבודה תקינה. זו הערה ראשונה.

משרד ראש הממשלה
מזכירות הממשלה
- צילום מסמך מסווג -
1
2-14
2/9/79

הערה שניה - לא אביע את דעותי הפוליטיות, כי הן ידועות. אני כאן מביע דעה מקצועית-התישבותית, השייכת לשולחן הזה. קודם כל, איננני רואה שום מקום להקמת ישוב כפרי, בשום צורה, גם לא ישוב קהילתי, ישוב בודד שלא קשור לתאגיד איזורי ואם לא יקימו אותו מהר, בקצב מהיר ובגודל, שיעבור בתקופה סבירה את הסף של ישוב הקיים על עצמו עם שרותיו, אנו דנים אותו להיות ישוב בעל-מום; ואני, כבעל מקצוע, לא הייתי רוצה שועדה זו תיתן יד להקים ישוב בעל-מום, ללא כל קשר עם בעיות פוליטיות. זהו ישוב שמסוגל להיות קיים אך ורק כישוב עירוני גדול, אשר תוך שלוש שנים, צריך לעבור את גודל הסף של 5,000 משפחות ואז יהיה לו קיום.

אני מציע, כשאנו עושים מלאכת התישבות, שנעשה זאת נאמנה ואסור לעשות זאת לישוב כפרי, אשר הופך לישוב עירוני - זה מבלבל את התכנון, מקעקע את הביצוע ומקים בשטח ישובים, שאין להם לא עתיד ולא קיום. אז אני מתנגד לכך תכלית התנגדות ואני עומד על דעתי.

אני רוצה שיהיה ברור, שאם הועדה, בכל זאת, תחליט ללכת בדרך זו, אבקש להביא זאת להחלטה בהנהלת ההסתדרות הציונית. כחבר ההנהלה, יש לי אותה זכות כמו לחבר הממשלה להביא זאת.

יושב מולי שר הבינוי, יש לו מנגנון, אשר יודע להקים ערים - מחר, אני מקוה, נתראה ונשוחח על זה - זהו תפקידו והוא אמון עלי, שיעשה תפקידו נאמנה.

שנית, אני מתנגד להקים עוד עיר אחת, תהיה איפה שתהיה, מהסיבות דלקמן: אנו במצוקה נוראית. קצרין חשובה מאד, והיא בעלת-מום, לא לחיות ולא למות. גם היא רחוקה מלעבור את הסף ועל חשיבותה אין חולק. העיר מעלה-אפרים, העיר המרכזית של בקעת-הירדן, רחוקה מלקבל את מה שהיא צריכה. צריך להקים שם בקצב גדול פי 10 ממה שעושים. העיר מעלה-אדומים, שהיא עיר חשובה ממדרגה ראשונה - קשר בין ירושלים לבין הבקעה - שעליה אין חולק, גם היא לא מתפתחת בקצב הדרוש. לדעתי, תפסת מרובה לא תפסת.

אני סבור, שאסור לנו להתפשט ואם נתפשט מעבר לכוחנו, נעשה כך שהדברים החדשים לא יקיימו את עצמם וימוטטו את הקיים.

זוהי דעה שקולה ומקצועית וועדה זו חייבת לתת את דעתה עליה. זאת, מבלי להביע את דעתי הפוליטית, אשר ידועה לכם.

<u>השר ח. לנדאו:</u> אני רוצה להתיחס להערה אחת חמורה מאד ששמענו כאן, שמוטב היה שלא להשמיעה. פרופ' וייץ, עם כל הכבוד למקצועיות שלך, אין שתי ממשלות בישראל ואין שני פורומים שיחליטו. יש ממשלה אחת, היא שתחליט ואשר תחליט הוא שיקום. חבל שהשמעת הערה זו כאן, לא היה מקום להשמיע אותה כלל והיא נוגדת לחלוטין את הרישא שלך - אתה מכניס פוליטיקה כשטענת שאינך מכניס פוליטיקה, ואתה מכניס אותה בדלת האחורית. אז צריך להיות עיקבי בגישה, כדי להחליט באיזו דרך רוצים ללכת ולבנות תיזה, מראשיתה ועד סופה, שתהיה תיזה ולא תהיה על קביים.

השר ח. לנדאו:

לגופו של ענין, גם התיזה הזאת - עוד עיר, עוד ישוב - אני זוכר בשנות ה-30, כששלטו אנשי האידיאולוגיה שלך, התיזה היתה הפוכה. כאשר יש אינטרס לאומי מסוים, אז אין מדקדקים בקטנות. אם יש אינטרס ציוני, האינטרס הציוני הוא המכריע ועפ"י רוב הוא היה נוגד את כל הרציו. כל הציונות כולה היתה בניגוד לרציונליסטים. היו גם יהודים, כשדיברו אתם על מדינה יהודית, קפצו: מה פתאם מדינה יהודית, זהו טרוף הדעת. היו יהודים בעלי מקצוע, בעלי השכלה גבוהה והם הטיפו לדרך אחרת. אך אינני רוצה להכנס לאותו ויכוח, כי הרי פתחת עפ"י תיזה מקצועית. הקריטריון שלי הוא שונה לחלוטין, הוא קריטריון ציוני-לאומי. אנו ממשלה ציונית ושוקלים עפ"י גישה ציונית. זוהי הסתדרות ציונית, ולא הסתדרות מקצועית ועל כן, עליה לבצע ולקבל על עצמה את התפקיד הזה לגבי אותו ישוב.

<u>השר ד. לוי:</u> יש החלטת ממשלה להקים את הישוב ואני סבור, שההבנה והמגמה היא להקים ישוב עירוני ודוקא הויכוח המתנהל כאן מחזק את הדעה, שמשרד הבינוי הוא שצריך לתכנן ולבצע ולהוציא, הלכה למעשה, אל הפועל את החלטת הממשלה, אלא אם יש דברים שאינני יודע עליהם, או שיש מגמה, שהיא טובה יותר מאשר המסגרת שאני עומד בראשה.

לכן אני חוזר ואומר - מבחינת הישובים, חיזוקם וקידומם, הבעיה היא בדרך כלל תקציבית ולא כוח איך לשאת במשימה. משום כך אני חושב, שאם דבר זה יוטל על משרד הבינוי - ואני סבור, שכך צריך לעשות את הדבר - אז אנו ערוכים ומוכנים מחר להתחיל בפעולה.

<u>מר מ. דרובלס:</u> הממשלה החליטה ועל כך אין עוררין. תפקיד שולחן זה הוא רק להחליט על גודל הישוב. בשלב זה, לדעתי, באלון-מורה אפשר להקים ישוב, אשר יהיה מתוכנן על 300 משפחות. אם נקבל החלטה, שבשלב ראשון יהיה זה ישוב של 300 משפחות, הרי הוא יקרא ישוב קהילתי, כמו יתר הישובים הקהילתיים שהוקמו ביהודה ושומרון והחסיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית היא שתטפל בו.

באם יוחלט, שהישוב צריך להיות מתוכנן מעבר ל-600-700 משפחות - ואז יהיה לו אופי עירוני - אז אין לי התנגדות, שמשרד הבינוי יטפל בישוב זה.

אני רוצה לומר את דעתי. לפי דעתי, היום אין שום אפשרות אחרת אלא להחליט על הקמת ישוב קהילתי, שיהיה מתוכנן על 300 משפחות. אם, במשך הזמן, יתברר לנו, שישוב זה יכול להתפתח ולגדול, אז הוא יעבור באופן אוטומטי לטיפול משרד הבינוי. אך בשלב ראשון, צריכה לטפל בו החטיבה להתישבות. לפיכך, תפקידנו כאן להחליט על גודל הישוב, מכמה משפחות יהיה מורכב.

<u>מר א. שנקר:</u> ראשית כל, אני רוצה להביע את מחאתי על צורת כל הדיון. ישיבה דחופה לא קוראים על בעיה, שהיא ביסודה - לפי כל הדיבורים ששמענו - מקצועית. אם, כפי שהיו"ר אמר לנו, הבעיה אינה פוליטית, הרי שזו בעיה מקצועית. אז שומעים שתי דעות, אין לנו חומר, לא שמענו פרטים על ענין זה, איננו יודע אם אפשר להעביר מ-300 משפחות לעיר, או להיפך - אז איך אפשר להחליט כך, בישיבה שנקראה כדחופה ברגע האחרון. כנראה שהיו אילו שהן מחשבות, לגבי מה שיהיה שם, כאשר הממשלה קיבלה החלטתה. מה שאנו למדנו הוא, שהממשלה דיברה על עיר במקום זה ולא על ישוב כפרי;

מר א. שנקר:

ואם יש ויכוח, כפי שאנו שומעים אותו כאן, אז אנו צריכים לקבל חומר, לשמוע דעות לגבי ענין זה ולאחר ישוב הדעת ולאחר שההנהלה הציונית - כמיוצגת בועדה זו - תדון בזה, אז אנו יכולים להגיע לאיזו החלטה רציונלית.

<u>השר א. שרון:</u> אני דוחה את מחיחת הבקורת הזאת.
יש נושאים, בעיקר כשמדובר באנשים החיים בשטח, שצריך לטפל בהם, שהייתי מציע לא לנופף בהם בדגל שאתה נופפת. לא נהגת כך בעבר במקרים כאלה.

דבר שני, אני רוצה להסב תשומת לבו של פרופ' וייץ, שיעיין בתקנון עבודת הועדה. אין לכם שום זכות ערעור בשום מקום. אתם יכולים או לקבל את ההצעה או להצביע עליה ואביא את הנושא להצבעה.

אני רוצה להסביר לחברים את הענין.
אנו מדברים עכשו על ישוב קהילתי של עד 300 משפחות. שום גורם לא דיבר ולא רשום בשום החלטה ממשלתית, כזו או אחרת, על ישוב גדול מזה, בשלב זה, וזה בהחלט בתחום הקטגוריות, שהחטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית מטפלת בהם.

יש כאן בעיה, שאני רוצה שהחברים יבינו אותה. מדובר באנשים, שבעצם xx נעקרו פעם אחת מרצונם, כאשר עברו לקאדום ושם, באיזו שהיא צורה, התבססו. עכשו, אנשים אלה נעקרו פעם שניה, אמנם מרצונם, ועברו למקום חדש, מקום קשה. בניגוד למה שתואר כאן, זהו אינו ישוב בודד. בקרבתו יש ישובים נוספים, הוא בקרבת ציר חוצה-שומרון, הוא יהיה קשור לכל המערכת מסביב והוא בהחלט יתפתח.

השר א. שרון:

בשלב הראשון, ישוב זה צריך תקציב לצורך קיומו, כפי שמקובל. משרד הבינוי, שכבר בנה במהירות ומסוגל לבנות, אין לו את הכלי הזה, שנקרא תקציב להחזקת אנשים. לכן, מבלי לפגוע במשרד הבינוי - כי הוא מסוגל לעשות והביע נכונות לעשות - אין מנוס אלא ללכת בדרך שהצעתי. מאחר ומדובר בגוף, שהוא גוף ציוני - ההסתדרות הציונית - ואין שום סיבה שהיא לא תיקח חלק במלאכת בנין ויצירה בארץ-ישראל, לכן אני מביא נושא זה להחלטה.

<u>השר מ. נסים:</u> האם הבעיה התקציבית מצביעה על כיוון מסוים? כלומר, האם יש מימון לדבר זה ואם יש, היכן הוא נמצא?

<u>השר א. שרון:</u> מימון זה נמצא בתוך 500 מיליון ל"י שהועמדו - זה מחוקצב ומשרד הבינוי אינו גוף שמטפל בנושאים מסוג זה. כלים לדבר זה קיימים היום רק בידי החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית. אם יש מי שרוצה לשנות את הנוהגים, צריך לבחון זאת, אך לא כאן, אלא באותה ועדה שרענן דיבר עליה. כיום, זהו הנוהג.

<u>מר ד. בועז:</u> אני רוצה לומר משהו על נושא התקציב. בתקציב חטיבת ההתישבות יש היום סכום של 850 מיליון ל"י לנושא התישבות השנה ומעבר לסכום זה, הממשלה החליטה להקציב עוד 500 מיליון ל"י לנושא ההתישבות ומשרד האוצר הביע דעתו מספר פעמים וזה גם סוכם בפגישה האחרונה בין שרי האוצר והחקלאות. סכום זה יתן את כל המשאבים הדרושים להחלטות העומדות "סטנד ביי" של הממשלה ומבחינה זו, צריך להחליט מי הגוף שיטפל בנושא ולהעביר את התקציבים בהתאם.

<u>פרופ' ר. וייץ:</u> יש דברים, שכל חיי האמנתי שהם מעל למפלגות, תנועות או דעות וענין ההתישבות הוא אצלי בזאת החזקה. הדברים שאומר עכשו, נובעים מאחריות כבדה ומרגש חרדה עמוק.

אני השתתפתי בהרבה ישיבות מכריעות, על הקמת 11 ישובים בנגב, התחלת "חומה ומגדל", עליית חניתא וכו' ואני חושב, שישיבה כזאת עוד לא היתה לי. אני מבקש מהחברים שישמעו את דברי, כי אני אומר אותם מתוך חרדה רבה לענין.

ישוב כפרי במקום הזה לא יוכל לקום. זהו מקום מבודד, הוא לא חלק מאריג איזורי, אי אפשר לרכז השירותים למרכזים איזוריים, התנועה לשם לא פשוטה. יש לישוב זה זכות קיום אך ורק אם יקימו אותו במרץ, בתכנון מכוון מראש ובנוסח עירוני. אני סבור, שמשרד הבינוי יכול להיערך לכך ואני מוכן לתת לשם כך את כל העצות למשרד הבינוי. הגיע הזמן, שמשרד הבינוי יעשה התישבות עירונית כמו שצריך, לא רק בנין בתים, אלא גם אכלוס וטיפול באזרחים, כלומר, שיהיה זרוע התישבותית עירונית, שהמדינה זקוקה לה כאויר לנשימה. משרד הבינוי, בעזרת משרד התמ"ת וכמה משרדים אחרים ובעזרתנו, יכול וצריך לעשות זאת. אסור לערבב את התחומים. בטשטוש התחומים מביאים על גבנו אסונות שאין דוגמתם. כי אם יש לך יעד, הכלים חייבים להיות ליעד, כי אחרת לא תשיג את היעד - וזה אינו שייך לפוליטיקה.

רבותי, אני לא צריך לומר שאני מתנגד מנימקום אחרים, ונימוקי עמי. אך אני לא אתן יד להקים התישבות, שאני יודע מראש, שדרך הקמתה נידונה לכשלון. אם ועדה זו תחליט, שההסתה"צ צריכה לעשות במלאכה, אני אגיד להנהלה שלי, שזו מלאכה שאסור לעשות אותה, כי היא נדונה לכשלון מראש. זכותי לעשות זאת - ואעשה זאת.

מר מ. דרובלס: אני יודע, שנבצע כל החלטה שתתקבל, על הצד הטוב ביותר.

השר ח. לנדאו: פרופ' וייץ, עם כל הכבוד, אם הממשלה תחליט, המחלקה תבצע.

פרופ' ר. וייץ: הממשלה מחליטה החלטות של מדיניות. בשאלת ביצוע, אמרתי לכם דעתי ואני אוכיח אותה.

לך, החבר לנדאו, אני רוצה לומר: כאשר היו הדיונים על עליה לנגב ואני הייתי מזכיר ועדת התכנון ובלאס הציע להקים 26 ישובים, היה ויכוח עז בהנהלה הציונית והדבר נמסר לראש המחלקה דאז, קפלן. אני עשיתי אז חשבון ואמרתי לקפלן: אם נקים יותר מ-11 ישובים, נכשיל את כל העניין והויכוח היה עצום; ואותו שקולניק, שהיה אז יו"ר מקורות והיה אקטיביסט גדול ואותו בן-גוריון, לאחר שעשיתי את החשבון מה אפשר ומה אי-אפשר, נקטו במספר שנתתי - ויש לי על זה דוקומנטים.

הציונות כוחה בכך, שמה שהיא עשתה, עשתה הלכה למעשה ועל כן, אני מזהיר שולחן זה, שהדרך שהיו"ר מציע ללכת בה היא דרך שמובילה לכשלון והיא מנוגדת להחלטת הממשלה. אני רוצה, שהדברים יהיו ברורים.

השר א. שרון: הייתי רוצה להעיר לפרופ' וייץ רק דבר אחד ואת ההערה הזו שלי - בניגוד להערתך אני אומר בכאב רב.

השר א. שרון:

אני שומע הערותיך, מדי פעם, על היעדר הכנון, על כשלון וכו'. אז יש לי חדשות בשבילך - ואני אומר זאת ברוח טובה - בעופרה, הישוב מקיים את עצמו ויש שם 350 נפש.

פרופ' ר. וייץ: ישוב לתפארת.

השר א. שרון: בקדומים יש היום 500 נפש.

פרופ' ר. וייץ: ישוב לתפארת.

השר א. שרון: באריאל היום יש למעלה מ-800 נפש. כל זה - כשלונות! לעומת זאת, בכאב אקח את הישובים בבקעת הירדן שתכננת ולצערי, הם עומדים חצי ריקים ואת כל המשאבים אני מעביר לשם.

פרופ' ר. וייץ: זה לא מדויק.

השר מ. נסים: מי הקים את אריאל או את חרס למשל?

השר א. שרון: הבעיה היא לא מי הקים, אלא מדובר על תפיסה. מי שהקים, אלה אנשים שהקימו. מדובר אם זו היתה טעות בתפיסה או לא. אז אני אומר, שלא היתה טעות בתפיסה, כי העובדה היא, שחיים שם יהודים. אין איש כופר, שהחטיבה להחישבות יכולה לבצע זאת מצוין ושמשרד הבינוי יכול לבצע זאת מצוין. לא זו הבעיה. היום אין לנו סידור אחר, אלא שכאשר ישוב עולה, הטיפול בהחזקתו יכול להיעשות רק ע"י החטיבה להחישבות. זו הנקודה שאני מעלה

השר מ. נסים: אני מציע שמשרד הבינוי יערך, לאור הערות היו"ר, לגבי הישובים שיוקמו בעתיד, להקמת ישובים עירוניים וההחלטה של היום תהיה לפי הכושר המעשי.

השר א. שרון: נעשה זאת בדיון מיוחד.

אני רוצה להבהיר את הדחיפות בנושא זה, הנובעת מהעובדה שמדובר באנשים, נשים, ילדים וחינוקות, אשר צריכים לחיות בשטח וכבר נמצאים בשטח. אגב, הם מוקפים ע"י קהל, שפרט לשנאת אחים קשה לראות מה קורה שם. זהו קהל שמורכב מיהודים וערבים - יש משלחת מטייבה ומכפרי הגליל ועומדת אתם ריימונה טוויל, הדרך חסומה, אין אפשרות לעלות למקום. אז צריך לקבל החלטה וזו הסיבה שהועדה כונסה במהירות, כדי לאפשר לאנשים אלה לחיות, כי יש החלטת ממשלה ששם יקום ישוב ואני מודיע, שהחלטה זו תבוצע.

פרופ' ר. וייץ: אני לא מערער על כך שהממשלה החליטה.

השר ד. לוי: אני מבקש למסור הודעה ואולי היא תבהיר את התיחסותי לעתיד. (א) גדלתי על האסכולה של שחרור ארץ-ישראל ואכלוסה המהיר, הכפרי והעירוני, וכך ינהג המשרד. (ב) כל בניה של ישוב, שהיא באמצעות תקציב המדינה, אעמוד על כך שתיעשה ע"י משרד הבינוי. מאחר והסוגיה של היום היא סוגיה, שלגביה מתפתח ויכוח, שעלול לקבל מימד פוליטי, כאילו כאן העיכוב בבניית הישוב, אני תומך בעמדת היו"ר, אך בעתיד אעמוד על העקרון שציינתי.

מר מ. ריבלין: אני רוצה שיהיה ברור - ועגן אמר במפורש, שהוא אינו מערער על ההחלטה. קיימת החלטה להקים ישוב והוא מקבל את המרות שיקום ישוב.

השר א. שרון: דנים היום מי מבצע.

מר מ. ריבלין: לכן אומר ועגן, אם למישהו יש מחשבה שהביצוע צריך להיות בידי גוף אחר, ההצבעה היא לא פוליטית ואינה משתמעת כמקעקעת יסודות. לא על זה הדיון והוויכוח ואת זאת אני רציתי להבהיר.

השר א. שרון: הצעת ההחלטה היא: מחליטים שהישוב אלון מורה יבנה ע"י החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית. אני מעמיד זאת להצבעה.

פרופ' ר. וייץ: לפני כן אני רוצה לומר: היות ואני חבר הנהלה ואחראי ואני לא אקבל החלטה זו, אני מודיע לכם שאני אבקש דיון בהנהלת ההסתדרות הציונית. אני אודיע להנהלה, שלדעתי היא לא יכולה לקבל החלטה זו, כי היא עושה מלאכה לא נאמנה ובזה אינה מקיימת את החלטת הממשלה. אני רוצה, שדברי יהיו ברורים. איננני רואה שום סיבה שמשרד הבינוי לא יקים ישוב זה.

השר א. שרון: אין לי אפילו ספק לרגע אחד, שמשרד הבינוי יעסוק בנושא של בנית נושאים אלה. כרגע יש לנו מקרה מיוחד.

מר מ. דרובלס: בבנית הקבע יעסוק משרד הבינוי.

השר א. שרון: כרגע, זו ההחלטה. אם אתם רוצים להעמיד אותה להצבעה, בבקשה. אני מעמיד להצבעה את הצעתי. מי תומך בהצעתי? 5. מי נגד? 2. ההצעה נתקבלה.

מ ח ל י ט י ם: (5 קולות בעד ו-2 נגד)

מכח החלטה מס' 766 של הממשלה, מיום ח' בסיון תשל"ט (3.6.79) ובהקשר להחלטה מס' ב/131 של ועדת השרים לענייני בטחון, מיום ד' בסיון תשל"ט (30.5.79), להטיל על החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית לבנות את אלון-מורה. בשלב הראשון, לייבנה אלון-מורה כישוב קהילתי, שימנה עד 300 משפחות, כאשר היקף הבניה בו יגיע עד 300 יחידות דיור; ולאחר סיום השלב הראשון - תיבחן האפשרות להעביר את הטיפול בו למשרד הבינוי והשיכון.

עוד השבוע יוחל בהקמתן של יחידות הדיור הזמניות.

פרופ' רענן וויץ מודיע כי הוא יערער בפני הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית, על ההחלטה הנ"ל.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

שמור

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
ד' בסיון תשל"ט - 30.5.79

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, מ. נסים.

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, ר. וייץ, א. כץ,
מ. ריבלין, פ. שנק, א. שנקר,
מ. שפירא, א. תבין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, ז. המר, ע. ויצמן,
ד. לוי, ח. לנדאו, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית : ע. לוינסקי, ט. פרידמן.

ש. תמיר - שר המשפטים
ד. בועז - משרד האוצר
א. בראון - משרד החקלאות
א. לוטן - משרד האוצר
א. לנדאו - לשכת שר החקלאות
י. מרגלית - משרד הבינוי והשיכון
ש. רביד - החטיבה להתישבות, ההסתדרות הציונית

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום : הת/23 הקמת ישוב קבע למתיישבי קדש ברנע
הת/24 מיקומו של הגרעין החילוני של מצפה יריחו
הת/25 יישובים בחבל הבשור (פיתחת שלום)
הת/26 אלון מורה
הת/27 פרסום שמות הישובים החדשים ב"רשומות"
הת/28 קבוצת ההכשרה של עצמונה

./הקמת

בפרוטוקול זה 12 דפים.

הת/23 מיקום חדש לקדש-ברנע

הרי"ר השר א. שרון: ~~פותח את הישיבה~~

ברצוני לסקור בקצרה את ההיסטוריה של עניין קדש-ברנע. הגרעין יושב בקסימה בתוך מחנה צבאי, והוא עיבד את שטחי החקלאות שליד בסיס הדיקא יותר מערבה בתוך שטח סיני. בזמנו לא ניתן לו להעלות קבע במקום והוא המשיך לעבד את האדמות עד עצם היום הזה. הממשלה קיבלה החלטה על כך באחת מישיבותיה. אני אבקש לאתר את הפיסקה הזאת ולהכניס את החלטת הממשלה לדברים שלי. הממשלה החליטה על הקמת היאחזות בח"ל במגמה להקים ישוב בניר-מלגה, הנמצאת מן העבר הזה של הגבול הבינלאומי, בקרבת הגבול צפונית לבארותיים וניצנה, ונמצאת בהצטלבות של ואדי עביאד ובח"ל לבן בציר הישן של קסימה דרך רפיח-סיני. (תיאור על המפה). המתיישבים עצמם הביעו רצונם לעבור למקום הזה שם ניתן לקיים חקלאות הדומה למקום שהם רצו. אין צורך שם בהיאחזות בח"ל, אפשר מיד להתיישב במקום.

בזמנו הבאתי את הנושא לדיון בממשלה בגלל תופעה שהיתה קיימת ותהיה קיימת גם בעתיד, והיא עלולה להעכיר את מערכת היחסים ביניבו ובין המצרים בעתיד. הסיבה שהבאתי זאת בזמנו לממשלה היתה העובדה שהבידואים בסיני נוהגים לחדור למקום הזה. הסברתי אז שגם אם בעתיד תתפתח מערכת יחסים חקיבים עם מצרים תהיה זו נקודת חיכוך בלתי פוסקת, כי תמיד יש כאן חדירות. הצעתי לסגור את המקום על ידי התיישבות. המתיישבים מוכנים לכך, ואין צורך להכניס כאן קודם היאחזות. יש צורך בהיאחזויות במקומות אחרים, ופה אפשר מיד להתיישב.

הנושא היה כבר בוועדה זו ואני מבקש לאשר את המקום הזה כפי שהצבעתי עליו על המפה. (ש. רביד: הדבר אושר כבר בוועדה). אני רואה שב-5.7.78 בהקבלה החלטה להקים במקום היאחזות בח"ל, ואני מבקש לאשר למתיישבי קדש-ברנע לעבור למקום זה. כלומר, צריך לממש את ההחלטה הקודמת.

3/.

סא"ל ד. סתו: יש התייחסות אחת יותר אופרטיבית מאשר עקרונית. באיזור זה אנחנו במצאים בסיום של תכניות פרישה של הרבה מיתקנים צבאיים. אין ספק שנשאר כאן מקום להקים ישובים בדיוק איפה שיהיו שטחי עיבוד. אנחנו צריכים שבוע או שבועיים כדי לסכם יחד עם מחלקת ההתיישבות את המקום ונקבע סופית את השילוב של הישוב והתכנון שלנו.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו מסכמים שמתיישבי קדש-ברגע של היום יעברו לנקודה או לנקודה סמוכה בתיאום עם מערכת הבטחון, והמיקום לגבי איתור הנקודה יסתיים תוך שבועיים ימים מהיום.

סא"ל ד. סתו: מבחינת ההתיישבות ישוב בודד באיזור זה לא נותן כל כך הרבה. הייתי מציע לקחת את הפרישה הצבאית ולראות איך אפשר לגבש כאן מיקבץ של ישובים.

ש. רביד: מתוכננים כאן שלושה-ארבעה ישובים. לפני הקמת המיקבץ של ישובים כאן אנחנו רוצים להתחיל עם קדש-ברגע. בשנות ה-50 היתה שם שורה של היאחזויות נח"ל שאחר כך התפרקו בגלל זה שלא ידעו בדיוק כיצד להתייחס לבושא זה. תפקידו של הישוב קדש-ברגע להוות מעין חלוץ ולבסות ~~בלהאחת~~ את התאמת הישוב לאיזור. עקרונית מתוכננים כאן 4-5 ישובים בתיאום עם פרישת צה"ל, וקדש-ברגע הוא החלוץ.

כמו כן צריך לסגור את הבושא של אספקת המים לאיזור. זה מחייב הקמת מפעלים שברגע זה אינם ישימים. על המפה מצויין גוש שלם של ישובים באיזור זה מביר-מלגה-בארותיים ונוצנה.

חת/24. מיקום למצפה יריחו

א. בראון: במצפה יריחו יושבים שבי גרעינים: האחד דתי והשבי חילוני. הגרעין החילוני יושב במקום זמני, ויישבב הקבע שלהם ייקבע יותר מאוחר. במשך הזמן בעשו בדיקות וסוכם בזמנו שהייעוד יהיה חקלאות, תיירות ותעשיה, אבל בעיקר חקלאות. במשך התקופה הזאת מאז שזה הוחלט בעשו בדיקות וסיורים בשטח; בעשו בדיקות של כל הנושאים ובעשו הכנות, ולמעשה אותר כבר מקום הקבע, ואנחנו צריכים לאשר זאת עכשיו. (תיאור על המפה). המקום נמצא ממזרח למצפה יריחו של היום בקו אויר של 2.5 ק"מ, כאשר האדמות לעיבוד הן למטה מדרום ליריחו. עוד צריך לעשות בדיקות נוספות, אבל מחלקת ההתיישבות של הסוכנות הכינה את המקום. הישוב נשאר במקום הזה. (מפה).

א. כץ: דיברת על תיירות, האם הכוונה היא למבנים הנטושים של קליה?

א. בראון: כן, זה נכון.

ר. ויץ: יש כמה אלטרנטיבות ועכשיו בודקים זאת.

א. בראון: יש תכניות ראשונות של שלב א', ורוצים לקראת החורף לקבוע כאן מקום למחנה בים המלח לאנשים שבאים מירושלים.

א. כץ: כמה אנשים יש שם היום, וכמה יהיו בעתיד?

א. בראון: בעתיד יהיו שם 100 עד 150 משפחות. היום יש 25 יחידות דיור בישוב הקיים. המקום שמציעים את בין כביש ירושלים לבין הכביש ליריחו עצמה, במרחק של 2.5 ק"מ.

ש. רביד: מאחר שבזמנו בתקבלה החלטה על מצפה יריחו איני חושב שהוועדה צריכה להתייחס למיקום ספציפי כזה או אחר. המיקום נמצא בין מעלה אדומים לצומת יריחו, והגדעין החילוני מיקומו מיועד במדרגה שמעל למחנה הפליטים הריק של יריחו (מפה). יש עוד מרחק גדול מכאן לקליה. זה יותר קרוב למצפה שלם, זו המדרגה הראשונה מעל לבקעה.

השר ש. תמיר: שם בחלק מהמקומות ישנם ביצורים במצב כזה או אחר, האם במקום זה יש ביצורים?

ש. רביד: המקום הזה הוא יותר במורד. הביצורים הם מעליהם יותר מערבה (מפה).

היו"ר השר א. שרון: יש שם שורה שלמה של ישובים שבין המערכות הבטחוניות לאורך הירדן והמוצבים למיניהם.

ש. רביד: כל ישובי בקעת הירדן נמצאים מערבה מהמערכה הראשונה, ומזרחה נמצאת המערכה שמעליהם.

היו"ר השר א. שרון: אני מבין שמקבלים את ההצעה.
יש רק בעיה בנושא זה, אנחנו מאשרים את הדבר אבל מתעוררת בעיה של שטח הקרקע של 700 דונם שנמצא בידיעו ונצטרך להעמיד אותם לרשותם לעיבוד. לא זה הגדעין שיעסוק במרחצאות.

ש. רביד: הם יעסקו גם בזה. יש שם שטח קרקע שצריך לתכנן. השטח בידיעו כל הזמן.

6/.

השר ש. תמיר: גם השטחים שהם בידיבו צריך לבדוק אותם.

היו"ר השר א. שרון: בכל מקרה שמתעורר חשש אני נועץ ביועץ המשפטי. רק על דבר שהוא ודאי אין מקום להתייעץ. לפי מיטב ידיעתי המחבה בידיבו כל הזמן.

סא"ל ד. סתו: לקראת העליה עושים בדיקה מחודשת כדי לוודא שאמנם אלה אדמות המדינה.

היו"ר השר א. שרון: אני מקבל את הצעת שר המשפטים, ואני מבקש א) אם רוצים לבצע פה את התחלת העיבוד של השטח; ב) לעשות במקביל לכך את הבדיקה שאפשר יהיה להתחיל ולעבד את השטח.

השר ש. תמיר: אם ייתנו לכך אור ירוק אני מבקש לדווח על כך בישיבה הבאה.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש את בציג מערכת הבטחון לדווח לוועדה זו שזה בבדק ושזו קרקע של המדינה לכל דבר ואפשר להתחיל לעבד אותה.

הח/25. יישובים בחבל הבשור (פיתחת שלום)

ברצוני להעלות עכשיו בושא שלא הוכנס בסדר-היום, וזה הבושא של התחלת הקמת ישובים בוספים בחבל הבשור. אני רוצה לקרוא לזה חבל הבשור, כי לא כל כך בראה לי השם פיתחת שלום. אולי כדאי להשכיל אותבו כאן לגבי בושא זה, כי בזמבו כבר דבו בכך סיכמבו.

7/.

<u>פרופ' ר. ויץ:</u> ברצוני להקדים הערה ביחס לשם. קוראים לזה פיתחת שלום לכבוד מאורע xx כה גדול שארע בחייבו – חוזה השלום. ראש הממשלה דעכשיו זכה והביא לעובדה שהיא דבר בעלת חשיבות ממדרגה ראשונה, והוחלט באופן ספונטני לקרוא לאיזור זה פיתחת שלום לכבוד מאורע זה, ודבר זה נרשם בספרי דברי הימים. אז מוטב להגיד דברים בפשוטם: קוראים לזה פיתחת שלום. (<u>מ. שפירא:</u> השם ניתן לאיזור לפני חוזה השלום); בתקוה שראש הממשלה יביא את המשא ומתן לכלל ביצוע.

<u>א. בראון:</u> קוראים לאיזור גם בשור וגם פיתחת שלום.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני שמח שזה גם חבל הבשור ושהצלחנו להגיע לשלום, כפי שהתבטא רעגן ויץ, שהוא הישגו של ראש הממשלה, וחשוב לציין זאת. זו איבה ועדה שקובעת שמות. ישבה ועדת שמות בארץ, ואני מציע שההצעה תובא בפני ועדת השמות. המלצתי תהיה לקרוא לזה חבל הבשור, כדי שלא יהיו יותר מדי שמות באיזור. אין להביח שבוועדה זו יהיה לזה יותר משקל מאשר במקום אחר.

ברצוני למסור לוועדה על סיכום פגישה שהתקיימה בין רעגן ויץ, מ. דרובלס וביבי, א. בראון ובציב המים ומנכ"ל משרד החקלאות. היתה זו פגישה לא רשמית, שבה אנחנו דיברנו על גישתנו לעניין הקמת ישובי סיבי מחדש. אנחנו סיכמנו בפגישה זו הצעה האומרת, שאנחנו בשום פנים ואופן לא נכפה על המתיישבים להתיישב במקום מסויים, אלא גישתנו תהיה כזאת: אנחנו נציג בפניהם מפה של מספר איזורי התיישבות הנראים לנו כרגע כחיוביים, וגם נקבנו בשמות המקומות. רוב המקומות הם בערבה הצפונית בשיפולי הר חברון בשטח המשתרע מאיזור בחושה דרך איזור להב לכיוון יתיר, במגמה מיוחדת של כניסה כחיץ בין ערביי הר חברון והישובים היהודאים שמתרחבים בשטח הנגב. (תיאור על המפה). קראנו לאיזור הזה בחושה או חבל לכיש המזרחי.

8/.

היו"ר השר א. שרון:

כן דיברנו על אפשרות להקמת שבי ישובים בצפון הרצועה מערבה לקיבוץ ארז, והעליבו אפשרות של התיישבות באיזור חבל הבשור, שאותו יציג בפניכם עכשיו שמעון רבידי.

ש. רבידי: האיזור הראשון הוא האיזור של דרום מרכז הערבה בין פארן לבין עין יהב; האיזור השני זה איזור ככר סדום - באות הככר, האיזור השלישי הוא האיזור שלאורך הכביש המוביל לשפת הים, מאיזור התעשיה של ארז משני צדי הקו הירוק, חלק מדרום לקו הירוק וחלק צפונה מזיקים. (תיאור על המפה). איזור נוסף אלה המורדות של הרי חברון - לכיש המזרחי. ועוד איזור - איזור בקעת הירדן כשישוב אחד יהיה ממוקם באיזור שבין יריחו לאיטב והמקום השני בין מחולה וארגמן.

איזור נוסף להתיישבות הוא במרכז הגליל ועוד איזור של מרכז רמת הגולן, דרומה וצפונה לרמת הגולן. (מפה)

אלה הם איזורי ההתיישבות שבהם אנחנו מתכננים מילא פעילות והסיכום של הישיבה היה שהישובים שצריכים להתפנות מסיבי תהיה להם עדיפות באחד ממקומות אלה, במידה שהם יבחרו בהם ונקבע בכל איזור במספרים שלגביהם אנחנו מעריכים שבהיה מסוגלים להכין את הישוב תוך 3 שנים בלי בוכחות המתיישבים. זה תהליך שרבה מאשר המקובל, כאשר בכל מקום עולה גרעין באופן זמני ולאט לאט מתפתח הישוב. פה אנחנו רוצים לחסוך את חבלי הלידה בהתיישבות. לכן הייבו יותר מהירים בקביעת מספר ישובים בכל איזור ואיזור, באותם המקומות שבהם אנחנו מניחים שתוך 3 שנים אפשר להכין תשתית, כאשר אמצעי הייצור, מערכת המים והשיכונים יהיו מוכנים ולא לעשות זאת בזמן שהמתיישבים כבר במקום.

לגבי איזור הבשור - באיזור זה טיפוס המשק יהיה כזה: אותה מערכת המים, החשמל והתשתית האיזורית שמשרתת את חבל ימים הזה ליכולה לשרת את הישובים בתחומי הקו הירוק ממערב הקו הבינלאומי, הגבול הישראלי-מצרי, מצפון לגבול רצועת עזה. במזרח ישבה שרשרת של הישובים הקיימים: צאלים, שדה-ביצן, גוש מבט ובדרום חלוצה.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו הטלנו על גוף מצומצם לעבד את התכנית שנציג בפני המתיישבים. בנוסף להצגת מקומות ההתיישבות האפשריים, אנחנו מציגים בפניהם גם את טיפוס המשק שאנחנו ממליצים להקים בכל אחד מהמקומות. מי שיתיישב בחבל הבשור צריך לדעת שבחבל זה יהיה משק מסוג מסויים, ומי שירצה להתיישב בחבל לכיש המזרחי צריך לדעת ששם יהיה טיפוס משק אחר; ובחבל לכיש המערבי שוב יהיה טיפוס משק אחר; המשק בבקעה יהיה בדומה לטיפוס המשק המקובל בבקעה.

נציג את הפרטים בפני המתיישבים בשבוע הבא, וכמובן שביתן לכל מי שירצה בכך לקחת חלק פעיל בתכנון הישוב. זה יקל מאד. מי שלא ירצה, זה עניינו. אנחנו פשוט מודיעים להם שאלה תהייה האפשרויות; המקומות יישמרו, אם ירצו להצטרף במשך הזמן נשמח לצרף אותם.

רפה באה הצעתי. צריך להבין שבין המתיישבים בפיתחת רפיח ישנם מתיישבים שונים. המתיישבים שעוד לא התיישבו בפיתחת רפיח אלה גרעינים שמוכנים להתיישבות. לעומת זאת יש כאלה שיושבים במקום 7 או 8 שנים. כל ישוב וישוב יהיה מותאם. לפי ההחלטה שקיבלנו הגוף שיעסוק בזה יהיה הגוף הגדול ביותר בתוך הישוב. הייתי רוצים שגוף כזה יהיה לא פחות מ-20 משפחות, מכן החשיבות למתן אפשרות לחיים נורמליים ולפיתוח ועיבוד חקלאי מלא עד הרגע האחרון האפשרי במקום.

כדי שאפשר יהיה להתחיל בעבודה זו אנחנו צריכים להביא בפני חברי הוועדה החלטה על התחלת הקמת הישובים. איננו עומדים לקבל כרגע החלטה על הקמת כל הישובים, אנחנו מראש יודעים שחלק יעבור למקום אחר.

היתה פנייה של מחלקת ההתיישבות לקבל החלטה היום על הקמת 8 ישובים חדשים בחבל הבשור. מחלקת ההתיישבות הודיעה שהיא יכולה להתחיל לעבוד בשבוע הבא ב-4 ישובים. השאלה האם החברים רוצים לקבל החלטה על 4 הראשונים היום ועל 4 האחרים בישיבה הבאה. בפיתחת רפיח ישבה רגישות גדולה בנושא זה. אם נודיע שהיום שהתחלנו להקים 8 ישובים, הם עלולים להתקומם נגד זה. על כן אולי מוטב שנתחיל ב-4 הישובים הראשונים.

10/.

ר. ויץ: אני בעד קבלת החלטה על 8 ישובים. פנו אליבו רשמית 8 ישובים והם הודיעו באופן ברור שהם קובעים, כי לאיזור זה יעברו שלושה קיבוצים והשאר מושבים.

ש. רביד: יש לנו תשובות מחייבות פורמליות מ-6 ישובי מושבים ו-2 קיבוצים, ובסך הכל 8 ישובים מתוך 15. ישנם כאן 4 גרעינים: פריגן, יתד, יסודות הדרום ומורג שיושבים במחנה זמני, ואלה 4 ישובים שבנייתם הוקפאה בזמנו, חלקם בתחומי הקו הירוק והם מעבדים את השטחים שם. שני ישובים נוספים הם פר אל וכרמי יוסף ושני קיבוצים: סופה וחולית. ישנם עוד שני ישובים לא רשמית.

המצב כיום הוא ש-8 ישובים מתוך 15 הודיעו לנו רשמית שהם מוכנים ומעוניינים לעבור לפיתחת שלום לטיפוס המשק המוצע שם.

ר. ויץ: אני סבור שתחילת ההחלטה להתחיל בבניית 8 ישובים אלה תביא לדיאקציה הפוכה ממה שרוצים. פה אני מביע השערה. לדעתי כאשר כל הישובים בפיתחת רפיח יבדקו אפשרות להתיישבות בכל הארץ זה לא יהיה קל. אני כואב את כאבם במלואו. ליוויתי אותם מהרגע הראשון בתקופת הממשלה הקודמת, וזה לא שייך אחד לשני. יש לי כל הכבוד וכל ההערכה והחיבה. יחד עם זאת הם יודעים שהחיים עושים את שלהם. יש משא ומתן טבעי בין בני אדם.

אני סבור שבסופו של דבר כל הישובים, אם מדברים על קבוצה מכרעת, יבחרו להתיישב בפיתחת שלום, שהוא המקום המתאים ביותר, הטוב ביותר והמבטיח ביותר והחשוב להם לטווח ארוך.

אני סבור שהוועדה צריכה להעבות לפנייה הרשמית של 8 ישובים, וצריך להודיע להם שהתחילו בהכנות כדי שהם יוכלו לשבת בבטחון ובשקט אישי, ובבוא היום יעברו בלי להפסיד כלהנסיון שצברו בשבתם בפיתחת רפיח. זה מגיע להם.

השר ש. תמיר: אני מציע לא לקבל שום החלטה היום. שר החקלאות קיבל אתמול מיבוי מהממשלה בכל הנושא הזה של יישוב הפיתחה. אני מכיר את המצב שם. הייתי שם לאחרונה באירועים קשים. לשר החקלאות נכונה משימה קשה ביותר, מפני שחלק מהמתיישבים שם עוד לא השלימו עם עצם עקירתם. הם עוד שוקלים אי-שיתוף פעולה. אנחנו יודעים שחלק אחר השלים עם המצב, אבל גם המידע שלנו איננו מושלם. בתחילת הישיבה דיברנו עם שר החקלאות על ישוב שלפי הידיעות כאילו הוא מיליטנטי מאד, אבל לפי ידיעה שיש לי הם מוכנים לעבור לישוב חדש.

לכן אני מציע לא לקבל החלטה היום א) כדי לאפשר לשר החקלאות ללמוד את הנושא מחדש ומקרוב ישוב אחר ישוב; ב) לדעתי זכות קדימה בקבל הבשור או בחבל אחר צריכה להיבתן להם לפני כל ישוב אחר. צריך לתת לשר החקלאות מלוא האפשרות לטפל בזה בעקבות הבקשות שהופנו לוועדה, אשר הוטל עליה לטפל בנושא זה, ובה חברים גם השר בסים ושר הביטוי והשיכון.

היו"ר השר א. שרון: אני אשמח אם השר בסים יצטרף, אבל בסופו של דבר סוכם שכל שר יפעל במסגרת תחומו.

השר ש. תמיר: אני מאד ממליץ שלא לקבל החלטה היום, ואני אומר זאת על יסוד פגישות לא מעטות שהיו לי עם אנשים של כמה מהמושבים שם. שר החקלאות עומד לצאת לשם בשבוע הבא, והוא צריך להגיע למקומות עם לוח חלק למען שהם יוכלו לפתוח דף חדש. הבשורה שתהיה בידי שר החקלאות אומרת שהכל פתוח ונתון להתייעצויות שלו אתם. לא קבענו שום דבר מראש והכל ייעשה יחד אתם. חלק גדול מהעצומות ששמענו היה לא על המה אלא על האיך. שר החקלאות יודע את הדברים יותר טוב מאחרים; הוא יסע לשם, ישמע אותם ויתחיל אתם דף חדש. אם הוא יבוא עם החלטות על 4 ישובים או על 8, ברור לי שתהיה התנגדות.

היו"ר השר א. שרון: יש אמת רבה במה שאמר שר המשפטים. אני יודע שמצד אחד אנחנו רוצים לבצע את העבודה הזאת במהירות. אנחנו גם יודעים שתהיה להם זכות בכורה. מצד שני יש בכל זאת צורך בשיחה ראשונה אתם בלי לקבל החלטה מראש. אני מבקש לא לעשות זאת עכשיו ולהמתין עד לאחר פגישה שלי אתם בראשית השבוע הבא, מאחר שהטיפול בנושא הזה הוטל עלי. ללא ספק אפעל בעניין זה בשיתוף פעולה עם ועדה זו כמו שאנחנו פועלים בכל נושא ההתיישבות. ייתכן שאבקש לכנס ועדה זו לישיבה קצרה רק לנושא זה בעקבות הפגישה שתהיה. לאור זה אני מוריד את הנושא הזה מסדר היום כרגע.

מ. דרובלס: זכותו של היו"ר להוריד הצעה לסדר היום, אבל מאחר שהיא הועלתה אני רוצה להביע את דעתי.

אנחנו עומדים בלוח זמנים די דחוס, מאחר שהספירה לאחור כבר החלה. במידה שתהיה החלטה להתחיל בפעולה התכוונו בשבוע הבא להעלות לשם את הכלים. ייתכן שאין מקום לקבל החלטה על 8 ישובים, אבל אפשר להחליט על 4 ישובים כי ישנם אנשים שמוכנים לעבור לשם. לא מוכרחים עכשיו לקבוע את השמות. אפשר להחליט שמתחילים לעבוד על 4 ישובים בלי לקבוע בדיוק איזה הם. איני מציע לדחות את ההחלטה. איני מקנא בשר החקלאות לקראת השיחות שלו עם המתיישבים. אין זו משימה קלה כלל ועיקר. אבל חבל על הזמן.

לכן אני מציע לקבל החלטה על 4 ישובים, ולאחר 2 או 3 שבועות, לאחר ששר החקלאות יסיים את התייעצויותיו עם המתיישבים בקבל החלטה על 4 ישובים נוספים.

א.כץ: שאלה לאינפורמציה: אם רוב הישובים בפיתחת רפיח יסכימו לעבור לפיתחת שלום, האם יש מספיק מקום? אני שותף להערכה של שר המשפיים, ואם שר החקלאות מבקש לדחות את ההחלטה, זה יקל עליו את המגעים עם הישובים. אני מציע לתמוך בהצעה ולא לקבל החלטה היום.

א. כץ:

הביעותי שישנם גרעינים שמיועדים להתיישבות באיזור זה; אפשר ~~ל~~להתחיל בפיתוח המקומות מבלי לקרוא להם בשמות. ישנם מקומות שצריכים להיות מיושבים, ואם ישנם הכלים בשטח מה מונע להתחיל בעבודה, מבלי לומר שזה מיועד לישוב א או ב, או ג'.

מ. שפירא: אני מציע להשאיר עניין זה לשיקול דעת שר החקלאות. אני חושב שצריך לקבוע שתהיה עדיפות ברורה לישובי פיתוח רפיח.

איני מבין את עניין המשא ומתן עם הגופים. מה קורה אם משפחה זו או אחרת רוצה ללכת לישוב זה או אחר? האם זה ייתכן לה?

היו"ר השר א. שרון: בהחלט, אבל אם מדובר על העברת גוף כגוף, אם משפחה מסויימת תרצה לעבור למקום אחר תהיה לה האפשרות לכך. זכות עדיפות זו תוקנה לה באופן מלא.

אני מניח שאין בעיות תקציביות. ישוב כאן אחנו נציג בכיר של האוצר. לא עולה על דעתי שהנושא הזה איבו מתוקצב.

מ. דרובלס: לפעולות התשתית יש תקציב.

ש. רביד: לגבי השאלות הטכניות, וקודם כל לגבי התכנון. בסיני נמצאים כיום 15 ישובים, בפיתוח רפיח ישנם 2 קיבוצים ו-13 מושבים. בתכנון של האיזור הזה פרט לאפשרויות אחרות לקחנו בחשבון 17 מושבים ו-3 קיבוצים. זה במידה וכולם ירצו לעבור. גם אם לא כולם ירצו לעבוד לוח הזמנים שלנו הוא מתוח ביותר, ואפשר למתוח אותו עוד קצת, אבל מבחינה תקציבית אנחנו יכולים ~~לפתח~~ להתחיל בעבודות השנה ב-8 ישובים מתוך ה-15, כאשר אחרי הכשרת הקרקע באה הקמת המבנים והקמת התממות בצורה רצופה.

ש. רביד:

עקרונית יש לנו אפשרות להתחיל בעבודה גם אם כל 15 הישובים היו רוצים לעבור, אבל בתקציב יש לנו אפשרות להתחיל לעבוד ב-8 ישובים.

לגבי גושא התקצוב - ההערכה היא שהכשרת הקרקע ל-8 ישובים תעלה בערך 200 מיליון ל"י ; מזה שני שליש בתקציב מחלקת ההתיישבות ושליש בתקציב משרד הביטוי והשיכון. בהתאם לשיחה שהיתה לנו עם שר האוצר התקציב בגושא זה הוא מבוקר. נוסף לזה יש צורך בתקציב למבני המשקים וזה בערך 300 מיליון ל"י. הסוכנות היהודית הסכימה לכלול זאת בתקציב שלה בצורה זו או אחרת. חלק נשאר פתוח וכנראה שמשרד האוצר יצטרך לתקצב את חלקו בביטוי של מבני הקבע.

הקצבת הכספים היא ל-5 שנים, חצי הסוכנות וחצי האוצר.

לגבי החלק של הסוכנות הנושא צריך להיות סגור בישיבת ההנהלה וחבר הנאמנים הקרובים. בשלושה החודשים הקרובים שהם מיועדים להתחלת העבודה, אם אמנם יתחילו לעבוד אפשר להתחיל בבנייה ראשונה של 200 מיליון ל"י להכשרת הקרקע במקומות המוסכמים.

היו"ר השר א. שרון: זה לא קשור לחצי מיליארד הלירות שאושרו?

ש. רביד: מבחינת הסוכנות - לא; מבחינת האוצר אני מציע שבציג האוצר יגיד זאת. מכתב התשובה שלהם בעניין זה השאיר את העניין פתוח.

מבחינת לוח הזמנים מצב הדברים של המשבצות ושחרור השטחים ממיתקני הצבא הוא כזה, שהיום מבחינת התכנון המפורט יכולים לעלות על 4 משבצות כבר בשבוע הבא, וזה תואם את לוח ההתקדמות שלנו. איני אומר שיהיה זה אסון אם ההחלטה תידחה לשבוע, אבל צריך לזכור שאנחנו עובדים עם לוח זמנים מתוח, כי הבעיה היא שישנם ישובים שצריך להכין אותם ללא קשר מה תהיה תשובת המתיישבים. בעוד 3 שבים נצטרך לתת תשובה ואז נהיה במצב קשה

ש. רביד:

לכן, אם אפשר היה – איבי יודע אם זה ביתן, אבל ברשות שר החקלאות הייתי מציע או לקבל החלטה טכנטיבית שאומרת, כי מתחילים בבנין אחרי ששר החקלאות יבקר שם, ואז אין צורך לכנס את הוועדה בעוד שבוע או 10 ימים רק לנושא זה. אין ויכוח על 8 הישובים, שבכל זאת מקימים אותם גם מבחינת הגופים המיישבים. אם מבחינת הפרסום אין צורך לקבל החלטה, אני מציע לקבל סיכום על התחלת בנייה כזאת כדי לא להפסיד זמן, וגם לא לקבל כרגע שום החלטה.

י. מרגלית: שמעון רביד ציין כאן שיש צורך במיליארד ל"י. לוח ה הזמנים מחייב להתחיל בהכשרת הקרקע כבר ביוני, כי התכנית היא ל-3 שנים להקמת הישובים האלה. פירושו של דבר גם התקשרות עם חברות בנייה להקמת המבנים. צריך לסכם זאת עכשיו כדי שהקבלן יתחיל לעסוק בזה באוגוסט. לנושא זה אין עד היום שום כיסוי תקציבי. האינפורמציה שישנה בידי מצד משרד האוצר, שעדיין לא ברור לו מבין יקח את הכספים הדרושים לנושא זה.

אני מבקש שהוועדה הזאת תביא לכך שיועמד לרשותנו התקציב הדרוש, אחרת בשאר תקועים.

בועז דוד: ברצוני להתייחס לכמה נקודות שהחברים כאן התייחסו אליה קודם-כל לגבי הדבר הראשון ששר החקלאות אמר, בדבר חיוב המינהל האדמיניסטרטיבי לגבי המתיישבים לעבור לחבלי הארץ שהמדינה מעוניינת ליישב אותם. הדבר ברור ומוסכם אצלשהדבר איבו בר ביצוע. הייבו חושבים שצריך לבחון דברים אלטרנטיביים ולמצוא באמצעים אחרים דרך לעשות מעשה זה או לבסות לבחון אפשרות להעביר מתיישבים למקומות שהם בעדיפות גבוהה מאד.

היו"ר השר א. שרון: כולם בעדיפות גבוהה כפי ששמעון רביד תאר אותה. לא ראיבו מבחינה מוסרית אפשרות להגיד לאנשים לעבור לאן שאנחבו רוצים. אנחבו אומרים שאלה איזורי התיישבות היום שהם בעלי קדימויות במדינת ישראל. מאחר שיש להם הזכות לבחור את המקום הנראה להם ביותר מבין המקומות המועדפים היום. הם בעלי קדימויות אם רוצים שיבחרו מקום מבין המישה איזורי

היו"ר השר א. שרון:

המועדפים היום. הם בעלי קדימויות אם רוצים שיבחרו מקום מבין המישה איזורי ההתיישבות שבהם מעוניינים.

<u>בועז דוד:</u> אולי אפשר למצוא דרך. אני מבין שאי אפשר ללכת בדרך מיבהלית כזאת, כמו למשל להציע להם את הגליל.

<u>מ. שפירא:</u> האוצר מעדיף את הגליל על בקעת הירדן? תביא זאת לדיון על קדימויות. לא יכולים להביא כך דברים סתם בעלמא.

<u>בועז דוד:</u> בקודה שניה, אנחנו הייבו מבקשים לראות את השיקולים שהבאנו בפני הוועדה לגבי אפשרות מיצוי הפוטנציאל הייישובי בהתיישבות בנגב ובישובים הקיימים, לגבי ישובים שעדיין לא השלימו את מיכסת כוח האדם המתוכנן שלהם. אני מבין שגם בזה יש בעיות.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> הדבר הזה בניגוד להחלטות אחרות של הממשלה, יש החלטות הממשלה שהן מבוצעות בידי שר האוצר; ושר האוצר הוא חבר מכובד בממשלה; ידוע בממשלה שהישובים מועברים ואף נקבתי במספר של 20 ישובים, ממספר רב של ישובים ממש. הדבר ידוע. הדבר היחידי שיכול להיות, שאם חבר מסויים באחד הישובים יבקש לעבור לישוב מסויים ניתן לו הקדימויות הדרושות. לא עולה על דעתנו לבוא היום לישוב כמו שדות או בתיב או אורגדה או דיקלה ולהציע להם לעבור ישובים קיימים, ולהגיד להם: יש היום 5 בתים בלתי מאוכלסים בתקומה; או 4 בתים בלתי מאוכלסים בניר עקיבא ו-3 משקים פנויים בניר משה. לא עולה על הדעת. אני מראש שולל זאת. לא נפרק ישובים קיימים. דרך אגב, אני יודע שאין משקים דיקים. המדובר בישובים שלמים שמעבירים. אני מקווה שחברי בסוכנות היהודית הם באותה דעה כמוני. (<u>ר. ויץ:</u> 100%). (<u>מ. דרובלס:</u> גם אני).

17/.

היו"ר השר א. שרון:

הייתי מופתע מאד היום אם האוצר משיקוליו הכספיים, מאיזו שהיא בחיבה בבה על כך שאותם 20 ישובים לא יוקמו מחדש. לפי דעתי דבר זה יכול לעורר ביקורת ציבורית חריפה ביותר, אם דבר כזה יעלה או יתעורר. כולנו הרדים לגליל, אבל ברצוני להסב תשומת לב משרד האוצר שבגליל במצאים כרגע בתנופה של עליה על הקרקע שלא היתה כמוה במשך עשרות בשנים.

מדובר בישובים חקלאיים. איבנו יכולים לקחת ישוב חקלאי כזה ולהעביר אותו לגליל. אבחנו נותנים להם אפשרות לבחור בין האיזורים השונים ובטיפוס משק שונה אבל בתחומים חקלאיים מובהקים. אל תנסו לבנות על כך כאילו זה המצב. אבחנו יודעים שישנם המשאבים הכספיים מוכנים במזומן להקמתם מחדש של ישובים אלה. לא עולה על דעתי לרגע להציע דבר כזה. אילו הייתי יודע שישנה הצעה כזאת הייתי דורש לכנס ישיבה של הממשלה באופן מיידי, וישנם בימוקים לכך. אולי יש קושי תקציבי, אבל אבחנו צריכים לעמוד על המגמה שלנו.

ר. ויץ: הדרך הבלתי אפשרית המוצעת תעלה הרבה יותר. אם יהיו מקרים של מתיישבים בודדים, כפי שהיו"ר אמר, שיבקשו ליישב אותם במקומות מסויימים, זה יעלה הרבה יותר במרוצת הזמן. אם יהיו מקרים כאלה בצטרך לבוא לקראתם, זה מעבר לכל תקן.

היו"ר השר א. שרון: אבי מבקש לתת לי ימים אחדים. אבי רוצה לדבר קודם עם האנשים, להציג בפניהם את המפה, ורק אחרי זה להביא בושא זה לסיכום כאן. זה לא יגרום לעיכובים.

בועז דוד: ביקשתי לראות את השיקולים שהובאו בפני הוועדה לבושא זה, אם זה עומד בסתירה להחלטת הממשלה אבי חוזר בי. לא הצעתי לקבל החלטה מסויימת, דיברתי על שיקולים לכלול בחישובים אלה יישוב אנשים בישובים לא מלאים.

בועז דוד:

בעניין התקציב – כל התקציבים הדרושים לנושא זה מוכנים וזמינים, אבל הם לא במצאים באוצר לפי הסיכום שהיה עם מחלקת ההתיישבות, אבל הם קיימים.

בנוגע לנושא הביטוי – פה קיימת בעיה מסריימת, בהמשך למה שאמר יוסף מרגלית, ובמכתב שיצא לממונה על התקציבים מדובר בפירוש על הבעיה הקיימת עכשיו לגבי הביטוי; על כל פנים, אותו חלק שצריך להיות במשרד הביטוי. אני מבקש לדאות זאת בהקשר לאותם 500 מיליון ל"י שהוקצבו להתיישבות. תכנית זו, לתכנית עד כמה שאבחנו יודעים, הוחלט עליה בממשלה והיא טרם אושרה, כי עוד לא במסר פירוט סופי של המרכיבים השונים. בפגישה עם שר האוצר סוכם שתכנית זו קיימת, אבל האלמנטים והמרכיבים השונים שלה טרם אושרו סופית, משום שהפירוטים עוד לא הוגשו למשרד האוצר.

הח/26. אלון מורה

<u>מ. שפירא:</u> הערה לסדר היום – אני מבין שהיה צורך לדון בישוב אלון-מורה; האם זה לא בסדר היום?

<u>מ. נסים:</u> זה לא שייך לשולחן הזה.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> לשולחן הזה העניין מגיע ברגע שישבה החלטה.

<u>מ. שפירא:</u> ישבה החלטה.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> יש עליה ערעור.

<u>מ. שפירא:</u> אני מבקש שידווח על כך.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> היה ערעור על אותה החלטה, זה דבר לגיטימי, והערעור על כך יישמע באחת הישיבות הקרובות של הממשלה. ישבה החלטה ואני סמוך ובטוח שהיא תבוצע.

הת/27. פרסום שמות הישובים החדשים ב"רשומות"

היו"ר השר א. שרון: במסגרת הסעיף שונות אני מבקש להעלות סעיף בקשר לדישום ופרסום הישובים ב"רשומות".

א. בראון: בזמנו בשלב מסויים היו ישיבות סודיות בעניין הקמת ישובים והוחלט שלא להכניס את הישובים החדשים ב"רשומות", כדי לא לתת פרסום לישובים בשלב מוקדם מדי. לגבי המוסדות שמכניסים אתהישובים ל"רשומות" ההוראה הזאת עוד קיימת. לכן ישנם ישובים שלא נכנסו בצורה מסודרת ל"רשומות".

על כן צריך לקבל החלטה שכל הישובים ייכנסו ל"רשומות". זה לא עניין של דיון. יש לעניין זה השלכות לגבי סוג הישוב, איזורי הפיתוח, סידורי פיצויים וכדומה. לכן החלטה זו של הוועדה צריך להעביר ישירות למזכיר הממשלה ולמזכירות הממשלה כדי שהדבר יפורסם ב"רשומות".
משרד ראש

ההצעה נתקבלה

הת/28. קבוצת ההכשרה של עצמונה

היו"ר השר א. שרון: עוד בושא שאינו רשום בסדר-היום - במקום שנקרא עצמונה ישנה קבוצת אנשים שהתקשרה לאיחוד המושבים של הפועל המזרחי. ברצוני לדווח כאן שהם פנו בבקשה שהגרעין הזה יעלה לאיזור של קטיף ה'. קיבלנו בזמנו החלטה וישנה תכנית להקים 6 ישובים במרכז איזורי בחבל קטיף. לגבי הישובים האלה המצב הוא כזה: 3 ישובים כבר קיימים או שהם בתהליך בנייה; ישנה בח"ל גדיד במקום שיהווה הבסיס לישוב הרביעי, וישנו גרעין בכפר הדרום אשר ממתין. ישנה החלטה של הממשלה במקום זה לעוד היאחזות נח"ל אחת. הגרעין שיושב היום ליד חדרבת רוצה להיות הגרעין שיעלה למקום הזה. איני יודע אם מדובר בגרעין שיושב שם שלא לפי החלטת הממשלה ולא נתקלה החלטה להעבירו. ישנה דרך טובה ליישב גרעין זה במקום זה. הייתי רוצה שגרעין זה יוכר ויטופל לקראת העברתו למקום זה בחבל קטיף.

,

א. בראון: היום זו קבוצת הכשרה שיושבת במקום שבקרא עצמונה, וקבוצת אבשים אלה עובדת במשקים החקלאיים בסביבה ומכשירה את עצמה, ורואה את עצמה מיועדת לעליה באיזור קטיף.

היו"ר השר א. שרון: אולי כדאי להעלות אותם ישר למקום?

סא"ל ד. מתן: כל זמן שהם יושבים בעצמונה שישבו שם.

השר מ. בסים: אני מבקש לשאול אם אין מוסדות מיישבים אחרים שיש להם גרעינים הקודמים לאנשי עצמונה, שאפשר להעלות אותם לאחד מהקטיף האלה? אם יש כאלה שעומדים בתור וממתינים לדעתי הם קודמים לאנשי עצמונה, והם אינם צריכים לזכות בראשוניות..

היו"ר השר א. שרון: הם לא ראשונים.

א. בראון: ישנו גרעין שכבר עובד והוא מיועד לקטיף ד'. צריך עוד להקים את קטיף ה' וקטיף ו'. יש עוד שני מקומות ריקים. הגרעין של עצמונה מתארגן או לקטיף ה' או לקטיף ו'. אלה כולם ישובים של איחוד המושבים של הפועל המזרחי.

היו"ר השר א. שרון: הבעייה היא שלהם והם רואים אותם בתור גרעין לאחד הישובים במקום.

השר מ. בסים: המקום של עצמונה יתפנה, או שישאר שם מספר אנשים.

היו"ר השר א. שרון: כיצד אנחנו נוהגים במקרה כזה?

היו"ר השר א. שרון:

אם מכירים בגרעין והגרעין הזה תאושר לו ההתיישבות בחבל עזה, הרי הוא נכנס לטיפולה של חטיבת ההתיישבות, ובמקביל נגשים לטיפול בשטח, עושים עבודת יישור, וכך אפשר לחסוך את השלב של היאחזות בח"ל. את הבח"ל אפשר להציב במקום שיש צורך בכך. אפשר להציב שם כמה קרוונים ולהכניס כלים, כדי שיהיה את מי להעביר. כמו שהגרעין שיושב היום בנחל גדיד עובד בכפר דרום. הגרעין המיועד לקטיף ה' יושב בעצמונה, וצריך להעביר אותם מוקדם ככל האפשר, וצריך לעזור להם.

הפנייה אלי היתה לא מצד אלא מצד תנועה מיישבת בעלת מוניטין.

<u>מ. דרובלס:</u> בעצמונה יושבים כשלושה חודשים בין 30 ל-40 איש בתנאים קשים, כי בגו שם כמה מבנים זמניים. אם נשאיר את הגרעין במקום שהוא יושב ונתחיל להשקיע באמצעי קיום בשבילו דרושים אמצעים גדולים. באחד הקטיפים שהשארנו למאחז והיאחזות ניתן לאתר מקום בשבילם, והם לא צריכים לבוא במקום עדיפויות וקדימויות של מישהו אחר. צריך למצוא להם אמצעי ייצור, וזה עניין של שנה. ההכרה היא שחבל להמשיך להשקיע במקום שתוך ששה חודשים יצטרכו לעבור ממנו. אפשר תוך 2-3 חודשים להכשיר מחנה קבוע במקום מחנה ארעי.

<u>ר. ויץ:</u> אני בעד הגברת הקצב של הקמת הקטיף.

לגבי השאלה את מי מעלים לשם - לדעתי איננו צריכים לסטות מדרכנו, זה תלוי בתנועה ובגרעין. איבני יודע אם הגרעין הזה מתאים לזה. אני מתנגד לטפל באנשי עצמונה, ויהיו הטובים באנשים בין היושבים בעצמונה, מהטעמים האלה: ראשית, זה יתפרש כבתיבת גושפנקא למעשה בלתי ליגלי ואנטי ממשלתי שבעשה על ידי קבוצת אנשים. (<u>היו"ר א. שרון:</u> למה בלתי ליגלי?) אלו העובדות. איבני מבין תומכי הממשלה הזאת, אבל אני בין תומכי השמירה על החוק והסדר. גרעין עצמונה עלה למקום תוך מחאה נגד החלטת הממשלה

ר. ויץ:

החלטה שהיתה חלק מחוזה השלום. הקבוצה הזאת עשתה זאת בצורה פומבית ובצורה שאיבה לפי רוחי. שום ממשלה איבה צריכה לסבול מעשים כאלה. איבי רוצה שתקום בישראל ממשלה כלשהי, שמייצגת את העם, וכל זה אזרח צריך לתת לה יד כדי לשמור על החוק והסדר במדיבה הזאת. אנשי עצמונה עלו למקום כדי למחות על החלטת הממשלה.

אני בעד טיפול באנשי עצמונה בדרכים המקובלות ולא לפרוץ את החוק. זה עלול לשמש תקדים לא טוב. אם יתקבל הרושם שכל אחד יכול לקחת את החוק לידיו; זה יהיה אסון לאומי. (מ. דרובלס: לא צריך להגזים). אני מביע את דעתי. אני מביע דעה שאיבה קשורה עם חילוקי-הדעות המדיביים ועם דרך הפעולה, אלא מבחיבת כבוד האדם. יש ערכים שהם עומדים מעל ומעבר לכל השתייכות מפלגתית ואיבטרס פרטי. אם נטפל בהם במקום זה יהיה בזה משום מתן גושפנקה למעשה לא ליגלי ואנטי ממשלתי. איבי רוצה לתת לזה יד. הטיפול במקום פירושו השקעות במקום שהממשלה התחייבה לפבותו.

יחד עם זאת איבי סבור שמפני שהם עשו זאת הם פסולים מלהיות גוף שעולה להתיישבות. אני מבקש לקבל כאן החלטה שקודם כל עליהם לעזוב את המקום, ואם הם רוצים להתארגן לגוף מתיישב בדרך אגב להם למקום מתאים. התגובה תכיר בהם, בבדוק מקום, ואם אם יחליטו שהם עולים לקטיף אני בעד זה.

אני עומד על כך שתהיה הפרדה גמורה בין המעשה שהם עשו לגבי עצמונה, שאיבי יכול לקבל אותו, לבין קבלתם כגרעין שעולה להתיישבות בדרכים המקובלות. כל קשר בין הדברים ישמש גבול חשוב ממדרגה ראשונה, וועדה זו איבה יכולה לתת לזה יד.

א. בראון: אני מכיר את הגרעין הזה די טוב, אני כיר גם את האנשים וגם את המניעים שהביאו אותם לשם. המניעים שלהם והצורה שבה הם נמצאים במקום זה הם בהחלט לא בניגוד לחוק. נכונה העובדה שלא פינו אותם, אבל זה לא מעשה בניגוד. זהו שטח שהכנו בזמנו כאשר הכנו את

א. בראון:

המיצפים, והם עובדים במשקים של חברים ומחליפים את הבידואים שעושים עבודה זו במספר ישובים. הם עובדים בבתי האריזה, והם רוצים להקים משקים חקלאיים ולהתיישב ולעבוד במשקים חקלאיים שלהם. הם רואים את עצמם כבקודת הכשרה חיובית; אלה אנשים שקטים שאינם עושים שום רעש לאף אחד. לא צריך להציג אותם כקיצוניים.

התחילו להתארגן
אחרי שהם xxxxxxxx והם מבקשים להתיישב בקטיף

בעתיד ברגע שייבנו שם בתים, מדוע שמחלקת ההתיישבות לא תטפל בהם כמו שהיא מטפלת בכל גרעין לקראת עלייתם לקטיף.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני מאד מצטער, מודיעים לי שאני צריך להכנס למליאת הכנסת כדי להשיב להצעה לסדר היום של חבר הכנסת זלמן שובל על הבושא: הצורך הדחוף במאמץ מרוכז להגברת ההתיישבות ביהודה ובשומרון. זה בושא שקשור לבושאים שאנחנו מטפלים בהם. הוא כבר מביא את הצעתו במליאת הכנסת, ואני מתבצל על שעלי להפסיק ישיבה זו. בישיבה הבאה בסיים את הדיון בשאלה זו.

<u>מ. שפירא:</u> אני חוזר על בקשתי שיודיעו לנו מספיק זמן מראש על מועד הישיבה.

<u>הישיבה ננעלה.</u>

הת/23 הקמת יישוב קבע למתיישבי קדש ברנע

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; ה"ה ד. סתו וש. רביד.

מ ח ל י ט י ם מכח החלטה מס. 899(הת/52) של הממשלה מיום ד' באב תשל"ח (7.8.78) ובמסגרת התכנון העקרוני בתיאום עם פריסת צה"ל בדבר הקמת 4-5 יישובים באזור ניצנה סמוך לגבול עם מצרים, לאשר העברתם להתיישבות של מתיישבי קדש-ברנע לביר-מלגה, או לנקודה סמוכה לביר-מלגה. המיקום המדויק של הישוב ייקבע בהקדם ותוך תיאום עם מערכת הבטחון.

הת/24 מיקומו של הגרעין החילוני של מצפה ירימו

עוזר שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים ש. תמיר, א. שרון; ה"ה א. בראון, א. כץ, ר. ווייץ, ש. רביד וד. סתו.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

הת/25 יישובים בחבל הבשור (פיתחת שלום)

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, ש. תמיר; ה"ה ר. ווייץ, א. בראון, ש. רביד, מ. דרובלס, א. כץ, י. שפירא, י. מרגלית וד. בועז.

המשך הדיון נדחה.

הת/26 אלון מורה

מר מ. שפירא שואל בענין אלון מורה.

יושב-ראש הועדה משיב.

./פרסום

ה/ת27 פרסום שמות הישובים החדשים ב"רשומות"

יו"ר הועדה פותח.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. ה/ת54 של הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום ל' בסיון תשל"ח (5.7.78), להטיל על ועדת השמות הממשלתית לפרסם ברשומות את שמות היישובים המוקמים על-פי החלטות הממשלה; ועדת השמות תעשה כן, בהתאם לקריטריונים על-פיהן היא פועלת.

ה/ת28 קבוצת ההכשרה של עצמונה

יו"ר הועדה פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, א. שרון; ה"ה א. בראון, ד. סתו, מ. דרובלס ומ. ווייץ.

המשך הדיון נדחה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

שמור

פרוטוקול
ישיבת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית

מיום ג' באייר תשל"ט (30.4.79)

נכח חבר הוועדה: א. שרון - יו"ר

נעדרו חברי הוועדה השרים: ש. ארליך, ז. המר, ע. ויצמן, ד. לוי, ח. לנדאו, מ. נסים, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: א. אביחי, מ. דרובלס, ר. וייץ, א. כץ. ע. לוינסקי, ט. פרידמן, מ. ריבלין, מ. שפירא, א. שנקר, א. תבין

א. בן מאיר	-	משרד החקלאות
א. בראון	-	משרד החקלאות
ח. חכם	-	משרד התעשיה, המסחר והתיירות
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
סא"ל ד. סתו	-	צבא הגנה לישראל
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות, ההסתדרות הציונית העולמית.
א. לישנסקי	-	מזכיר הוועדה

סדר היום: ה'ת/21 ההתיישבות בגליל - הקמת המצפים
ה'ת/22 ההתיישבות החדשה

בפרוטוקול זה 28 דפים

.../ההתיישבות

הת/21 ההתישבות בגליל - הקמת המצפים
הת/22 ההתישבות החדשה

היו"ר השר א. שרון: פותח את הישיבה.
אבקש קודם-כל את שמעון רביד לדווח על איוש המיצפים בגליל.

ש. רביד: אנחנו עומדים היום במצב כזה: ב-10 מיצפים גמרנו/לסלול את דרכי הגישה, ומתוכם ב-2 גמרנו גם את המישטח ועובדים בהם עכשיו גם בבניה. עד סוף מאי אנחנו מקווים שיהיו גמורים 6 מיצפים ו-6 מישטחים נוספים ויתחילו לעסוק בבינוי. בין 6 ל-8 מיצפים ישארו לספטמבר-אוקטובר, ואלה בעיקר מיצפים קטנים ששם יש לנו ענין עם הרשות לשמורות הטבע. כל השאר יהיו גמורים מבחינת הבינוי בסוף אוגוסט, ראשית ספטמבר. באותם המיצפים שהם מיועדים בהמשך הזמן להיות ישובים שיתופיים אנחנו מקימים את הבניה, אבל זו הכל בנייה ארעית במסגרת דיור לעולה וכדומה. למצפים הקטנים שהם יהיו מיצפים למשפחות בודדות אנחנו הזמנו מיבנים מדרום אפריקה. אשר למיצפים הנותרים בהם הבנייה היא בתקן של מחנות זמניים דוגמת המחנות שהקימונו בעבר.

סא"ל ד. סתו: לנו היה נסיון רע מאד עם המיבנים מדרום-אפריקה. היו בעיות עם החברה שאצלה הזמנו אותם.

ש. רביד: אני מקווה שלא יהיו לנו בעיות עם החברה שאצלה אנחנו הזמנו את המיבנים.
אני עובר עתה לאיוש המיצפים, כאן המצב הוא כזה: למעשה יש לנו שלושה סוגי מיצפים, ואנחנו ניצלנו את ההזדמנות הזאת שקיבלנו

שף צרביד:

תקציב בשביל המיצפים, והתלבטנו קשות מבחינה תקציבית לגבי הישובים שהוחלט עליהם מבחינת הקמת המחנות הזמניים, כמו הישובים באזור צלמון ותפן, ובתקציב של המיצפים ניצלנו את ההזדמנות כדי להעלות גרעינים חדשים, ויהיו לנו 7 גרעינים כאלה: 3 באיזור תפן; 3 באיזור צלמון ו-1 במורשת באיזור שגב. זה יהיה בסוף אוגוסט-ראשית ספטמבר.

היו"ר השר א. שרון: איזה ישובים אלה?

ש. רביד: תפן ג', תפן ד' ותפן ט', וכן קדרים, הרקור וגבעת חנייה שכבר יושבת במקום. גם הישוב מורשת כבר יושב במקום שלהם, כך שזה לא יפריע לבינוי מקום הקבע שלהם בעתיד.

נוסף לזה יש 12 מיצפים שהם מיועדים להיות ישובים בעתיד. כלומר, שנראה לנו שיש בהם פוטנציאל לפיתוח ישוב מבחינת גודל השטח שניתן לרכז באיזור ובפריסה אחידה.

המיצפים האלה נמצאים עכשיו בדיון בוועדת ההתיישבות הבין תנועתית להקצאת מספר הנקודות למנועות ההתיישבות השונות. מונתה ועדת משנה בהשתתפות: גבתי, שרון, נחמקין ואנוכי, ואנחנו עומדים בדברים עם התנועות וביום חמישי הקרוב יש לנו ישיבה בה אני מקווה שנגיע לקונצנסוס. פתאום התברר לנו שלמרות ההתנגדויות הרבות שהיו לתכנית הזאת מצד הקצוות יש עכשיו ביקוש יותר גדול ממה שאפשר להציע.

ש. רבי"ד:

בעקרון אני חושב שאנחנו נסתדר כאשר יש לענין זה שני מרכיבים שצריך לקחת אותם בחשבון, וזה נכון גם לגבי הקטע הראשון.

המרכיב הראשון והעיקרי בנושא זה, שאנחנו רוצים במסגרת זו לעזור לפתור את לחץ הביניים בישובים בגליל, שהוא לחץ חזק מאד, והוא אשר מכתיב במידה מסויימת חלק גדול מהחלוקה של המיצפים. אני לא רואה אפשרות מעשית שקילומטרים אחדים מאבדון נושיב אאאאאא במיצפה מישהו אחר שאינו מבני הישוב אבדון. אותו דבר גם לגבי מקומות אחרים.

בסך הכל יש לנו 19 מיצפים ומתוך זה 12 מיצפים קטנים שברגע זה אנחנו רואים אפשרות להכניס בהם כ-10 משפחות ולא נראית לנו אפשרות שהם יתפתחו לישובי קבע. לכן רוב המיצפים האלה, פרט ל-2 או 3 אשר כן התקשרו דרך התנועות התי"שבות לקבוצות קטנות, רובם אינם קשורים לתנועות התי"שבות ואפנם מעוניינים להיות קשורים.

בנושא זה הנהלת הסוכנות החליטה לקבל את העקרון של מיכרז פומבי, למרות ההדים שהיו לנו לגבי תכנית המיצפים, בעקבות הידיעות שהופיעו בכלי התקשורת ואנחנו ביקשנו קבוצות של 10 משפחות שרוצות לעלות למיצפים לפנות אלינו, אנחנו נבדוק את הקבוצות האלה ונעלה אותן על המיצפים הקטנים. לפני הפרסום היו לנו בערך 400 מועמדים; הפרסום הביא עוד כ-200 מועמדים, ואנחנו צריכים לראיין 600 מועמדים על 100 מקומות שיש לנו.

זה המצב. כלומר, פרט למיצפים הקטנים, שמצד אחד נעשה בחינה של הפניות ונפעל בהתאם לתוצאות, במיצפים שיש מיכוי שבמשך הזמן יתפתחו לישובים והם תוקצבו בדרך זו של ישוב בעתיד, יש בתנועות התי"שבות כ-12 גרעינים שאפשר להעלות

ש. רביד:

במצפים ואנחנו נקצה 1 או 2 מיצפים לתנועות.

א. בראון: הרבה אנשים פונים בענין זה למשרד החקלאות, למי עלינו להפנות אותם?

ש. רביד: לחבל הגליל בצפת. המיצפים הקטנים הם כמעט כולם בתחום הגליל ולא בתחום חיפה.

היו"ר השר א. שרון: שני נציגים של הרשות המקומית בראש פינה, אשר חיים בשטח, פנו אלינו דוקא בנושא הזה של המיצפים. הם חיים בשטח ויש להם שטחי מרעה אבל הם מעוניינים במיצפים, גם אותם צריך להפנות לחבל הגליל?

ש. רביד: כאן, אבל צריך להיות ברור מראש שלא נוכל להיענות לכולם.

א. בראון: כיוון שאין כאן בעיה של פרנסה מחקלאות, למה אי אפשר להפנים יותר אנשים למיצפים? אתה לא צריך להקצות להם אדמה חקלאית.

ש. רביד: נסינו לעשות תקציב מינימום, כאשר קבענו שבמיצפים הגדולים ישבו בהתחלה 10 משפחות, ובמשך הזמן הם יתפתחו, ולגבי המיצפים האחרים קבענו שהאנשים יבואו בכוחות עצמם. אם צריך לתקצב מראש 600 או 700 משפחות אנחנו שוב חוזרים לבעיית התקצוב.

היו"ר השר א. שרון: כל הנושא הזה של המיצפים הוא חשוב מאד; נעשה כאן צעד גדול קדימה לגבי יישוב הגליל. היינו בשטח וראינו את הדברים, נראה איך זה יתפתח בעתיד.

ש. רביד: המיצפים הגדולים בדרך כלל ממוזרים במקומות שם הם תוחמים שטחי עיבוד.

היו"ר השר א. שרון: ראינו בסיור בשטח שהמיצפה מעל מחנין משנה את כל המצב בשטח. המיצפים האלה ישנו את כל המצב בגליל.

ח. חכם: בהקשר לזה חשוב מאד לעשות משהו כדי להוריד אל הלחץ של בני המושבים. ישנם כ-70 בני מושב אחד שכולם הולכים למיצפים.

היו"ר השר א. שרון: בשיטה זו של העלאת מיצפים באיזור תפן ובאיזור צלמון אנחנו מעלים במסגרת זו גרעינים למקומם הקבוע.

ש. רביד: אני יודע שעל ידי זה אנחנו מזמינים על עצמנו במשך הזמן לחץ להקמת לולים, חממות וכדומה, כי השאלה זו קשורה לשאלה מתי מקימים במקום ישוב קבע.

היו"ר השר א. שרון: צריך לציין שאנחנו רצים כאן בקצב מטורף, אנחנו לא עוצרים באמצע וראשית כל מושיבים כל אחד במקומו. למדינה לא יהיה סנוס אלא להעמיד אמצעים לענין זה. כל הגרעינים שהתחילו בזמנו בצורה דומה הם עכשיו כולם ישובים

היו"ר השר א. שרון:

מבוססים כפי שהקימו פעם. זהו גל שקשה להסביר אותו והוא הולך ומשך כשנים האחרונות והגיע לשי'א, ואולי אפילו לא הגיע לשי'א, אבל צריך להושיב את האנשים המעוניינים בכל מקום אפשרי.

אני רוצה לעבור כאן על כמה החלטות שנתקבלו בוועדה הזאת, כדי להתחיל בעבודה לביצוען. אנחנו לא נפרסם זאת, רק נעבור על החלטות קודמות של הוועדה.

היתה החלטה על ברכת-צם ועל תל אבו קטיף; אחר כך היתה בבקשה החלטה על שני מקומות נוספים: האחד בסכין, מערבית מפרום הגולן, והשני ליד הירמוך במקום המיפגש של שלושה הגבולות. דרוסה משם היה פעם ישוב בשם נח"ל הגולן.

ש. רביד: זה צפונה יותר מול אליעד.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו לא קובעים כרגע את המקום המדוייק. אני יודע שאנשי המחלקה והמשרד של מרגלית סיירו במקום. זה קיים היום, וזה נוסף לנח"ל שיאון שיושב במקומו. צריך להקים במקומות אלה היאחזויות בהנחה שכל היאחזות כזאת תשמש אחר כך מוקד לישוב.

ש. רביד: יש מקומות שלפי דעתי הם בשלים להקמת ישוב, ולא צריך להקים בהם היאחזויות. אחד המקומות האלה לפי דעתי הוא סכין, ובמידה שהצבא ישחרר שם שטחים של מטחי אש רלוונטים יכולים לנשת גם לישוב תל-אבו-אקטיף.

מא"ל ד. סתו: בתל אבו קטיף עשו חפירה של 2-3 ק"מ. שאר השטח מוכשר, אם כי בפיקוד הצבא עריין יש התנגדות לשטח שהוא מזרחית לכביש.

היו"ר השר א. שרון: אני בעד השטח מזרחית לכביש, בין הכביש לבין רכס הגבעות האלה (תיאור על המפה). אני חושב שזה מקום יוצא מן הכלל.

ש. רבי"ד: לגבי שתי הנקודות הנוספות, ראשית לגבי ברכת רם בזמנו היתה החלטה ששם יעלה מאחז של הנח"ל, ואחרי שנראה כיצד הם מתפתחים נראה אם אפשר לפתח את המקום הזה לישוב רציני. ראיתי באיזה מקום שהדרוזים מנדבים 500 דונם לענין זה, אבל זה לא נגמר בזה. לכן אני מציע לתת עתה שלברכת רם יעלה מאחז. בענין זה כבר קיימת החלטה, וצריך רק שהצבא יעלה לשם מאחז.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו מחליטים לגבי ברכת רם ששם יעלה מאחז של הנח"ל, ולגבי תל-אבו-קטיף או שזה יהיה ישוב או היאחזות של הנח"ל.

ש. רבי"ד: לגבי ההכנות שם אין צורך בשלב מעבר כזה.

היו"ר השר א. שרון: לגבי סכיך אנחנו מחליטים שזה יהיה ישוב. מה לגבי ירמוק?

ש. רביד: ירמוק זה מקום חדש. בזמנו נסינו לחפש שם אתר, היה לחץ משלושה קיבוצים באיזור להקים שם קיבוץ רביעי. הלחץ הזה קיים עד היום. אנחנו אמרנו שמבחינתנו השטח הדרומי שם הוא יחסית צפוף וצריך לכוון את עיקר המשאבים למרכז השטח שהוא עדיין חשוף. צריך למצוא שם מקום. אם ההחלטה היא החלטה של מריניות צריך לסגור שם את השטח, כי הגבול הסבעי נקבע שם על ידי הקניון של רוקאד (תיאור על המפה) א ולא נקבע על ידי שום דבר אחר. שטחי העיבוד באיזור הזה מגיעים אחר כך עד למדרון. השאלה היא באיזו מידה צריך לשבת שם. זה מחייב בדיקה.

השאלה היא האם העניין של המדרון הוא תכתיב? אם זה מתכתיב אז אני עושה פשרות; אבל אם זה לא תכתיב, אפשר לשנות זאת מבחינה זו שאולי צריך ללכת קצת יותר צפונה לאיזור קונטרה (תיאור על המפה).

א. בראון: אנחנו רצינו מאשטה (?) זו, אבל הצבא לא אישר זאת.

היו"ר השר א. שרון: בגלל זה שזה שטח אימונים למטחי אש.

ש. רביד: (תיאור על המפה) מבחינת החיים הנורמליים למקם את הישוב על המדרון של קניון הרוקאד זה לא טוב. הישוב צריך להיות קצת יותר נחבא שם ולא גלוי על שפת המדרון. השאלה היא באיזו מידה ישנה חשיבות לשבת ממש במקום זה של מיפגש שלושה הגבולות. המיפגש שלושת הגבולות

ש. רביד:

הוא מול האו.פי.7. והשאלה היא באיזו מידה יש חשיבות שמיקום הישוב יהיה במקום הזה, או שאפשר ללכת צפונה יותר על מנת לחזק את השטח הצפוני-דרומי, אם אפשר לקרוא לזה כך. (מפה).

סא"ל ד. סתו: אבל אלה שטחי אימונים.

היו"ר השר א. שרון: אני הושב שחשוב לשבת בשטח שליד קניון הרוקאד, גם בקשר לנושא המים. בעניין זה ישנן כל מיני תכניות שעוד מוקדם לדבר עליהן, אבל אחת מהן היא מינהרה לכנרת, שעדיין לא נדונה.

ש. רביד: ברבוסי (?) (מפה) השטח כולו מעובד.

א. בראון: דיברנו בזמנו שצריך לבדוק את השטח דרומה יותר מול מוחיבה.

היו"ר השר א. שרון: אנחנו מסכימים שבברכת רם במקום שיתואם עם מערכת הבטחון, ועל כן יש כבר החלטה, יוקם מאחז של הנח"ל; בתל-אבו-קסיף תוקם היאחזות או ישוב ובסכין ניגש ישר להקמתו של ישוב.

ש. רביב: בהצעה המקורית שלנו דובר היה שבסכין יהיה ישוב שיתופי וכצמוד לו יהיה מרכז עירוני. בזמן האחרונה התאחדות האיכרים הביעה את רצונה לצאת לגולן בצורה של ישוב פתוח יותר. יכול להיות ששילוב זה במקום ישוב שיתופי

xxx

ש. רביד:

ומרכז עירוני מאוכלס על ידו, אפשר לקבל קונצפציה לאחד אותם במשותף במסגרת "שוב קהילתי". אם זה יסתדר אנחנו נדאג לכך.

לגבי הירמוק - אם נצליח לאתר "שוב רביעי בדרום באיזור זה (מפה) אני מציע להקים כאן קיבוץ רביעי לפי בקשת איחור הקיבוצים. יש להם כאן את מבוא חמת, אבל היתרון כאן הוא שאנחנו עומדים לפני הסדר קרקעות בגולן, ושם ליישובים הותיקים צריך למצוא בין 1000 ל-1500 דונם. אם במקום הזה (מפה) מוסרים להם אדמה כדי להקים קיבוץ רביעי, זה יותר קל.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> בזה נסרנו את הדיון לגבי הגולן. אנו עובר לחבל עזה. כפי שאתם רואים במפה בדרום לאיזור רפיח הקימונו את נח"ל גדיד. <u>במקום שנמצא נח"ל גדיד צריך להקים "שוב.</u> על זה יש כבר החלטה.

אני חושב שבכלל לא צריך היום להזדקק לצורך באישורים והחלטות אם זו תהיה היאחזות או "שוב, כי גם בעולם כבר כל כך ברור שכל היאחזות של הנח"ל מובילה ל"שוב, וזה אינו מחייב שהממשלה תטפל בזה. אבל זה מחייב קבלת החלטה בוועדה זאת כמובן.

<u>ליד נח"ל גדיד צריך להקים "שוב.</u> יש שם מושב במסגרת גוש המושבים של הפועל המזרחי. כל הגוש הזה (מפה) יהיה של "שובים שלהם.

כמו כן "שנה החלטה על הקמת קסיף ד' באיזור הזה. שם צריך קודם להעלות גרעין ואפשר כבר לגשת לביצוע.

ש. רביד: צריך לקבל פה ההלטה שמקימים שם ישוב אזרחי בקטיף ד' שהקרא גדיד.

כך נקבע בוועדת השמות המשלתית: קטיף ד' זה גדיד; לגנאור ה' ולגנאור ו' עדיין אין שמות. (היו"ר השר א. שרון: איזה זה גנאור?) זה צפונית יותר מגדיד (תיאור על המפה), זהו הישוב הצפוני באיזור זה, והוא ישוב של הצבא.

סא"ל ד. סתו: אם כך מדברים עכשיו על גדיר ואת גדיד צריך להקים.

ש. רביד: הגרעין שמיועד לעלות לגדיד יושב בכפר דרום.

סא"ל ד. סתו: זו בעיה של זמן. אם ברמת הגולן יכולים לחכות חצי שנה או שנה, כאן אי אפשר לחכות.

היו"ר השר א. שרון: אז נקים קודם-כל מאחז של הנח"ל שם, בקטיף ד' שהוא יותר דרומה.

סא"ל ד. סתו: הצבא נמצא באזור הדרומי מול חן-יונס.

היו"ר השר א. שרון: (מפה) אני רוצה לישב את זה שלידו.

ש. רביד: (מפה) אני מציע לחבר את שני הקצוות. גני-תל זה כצפון לכביש, בכיוון מחן-יונס לים.

היו"ר השר א. שרון: אני מקבל שמאשרים את קטיף ד' המאחז של הנח"ל. השאלה מתי זה ייעשה. זה רחוק.

סא"ל ר. סתו: עוד אין לוח זמנים אבל אני מניח שזה יהיה בחודש מאי.

היו"ר השר א. שרון: בזמנו דיברנו על שני ישובים בצפון הרצועה, מה שקראנו פעם זיקים ב' וזיקים ג', זה מנחל שיקמה דרומה (מפה). זה יוצא מול קיבוץ ארז.

ש. רביד: אתמול הייתי בשטח. יש קטע בין נח"ל (?) לבין הקו הירוק, ויש קטע מכביש לאיזור התעשיה בארז, לאורך הקו הירוק עד לים. הכוונה לשטח שהוא בתחום (תיאור על המפה) מה שהיה פעם רצועת עזה מעבר לקו הירוק. אני מעריך שהמקום האקטואלי הוא פה (מפה). יש פה גבעה יותר גבוהה, ויש כאן שטח קטן מאד שהוא בבעלות פרטית.

א. בראון: כאן יש איזור שאין בו ערבים.

סא"ל ד. סתו: זה 50 מטר מהכביש. אנחנו מדברים על שני מקומות ישוב: אחד שיושב במקום ושולם על השטח.

היו"ר השר א. שרון: מדובר בשטח שנקרא חוף ארז בצפון הרצועה, חולות ארז סמוך הכפר הערבי בית לחיא לבין הגבול של רצועת עזה, כפי שזה היה עד מלחמת ששת הימים. יש החלטה במקום הזה על שני ישובים. אם הצבא חושב שמספיק להכניס שם ישוב אחד אנחנו מבחינתנו יכולים לקבל זאת. אם הצבא רוצה ישוב אחד בדרום ואחד בצפון - אני לא מתנגד.

סא"ל ד. סתו: אתה ביקשת במקום הזה (מפה) שני ישובים בדרום ושני בצפון.

היו"ר השר א. שרון: זה דבר שאפשר לשנות. זה נראה לי יותר הגיוני.

ש. רביד: שם יש מקום ששולט על כל הדיונות.

א. בראון: הכי חשוב זה להתחיל לעבוד בשטח.

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה להבטיח את חוף הים הזה, כי זה חוף רחצה. אנחנו עומדים לאבד את חוף הרחצה של דקלה, ואת חוף הרחצה של ימית ונם את חוף הרחצה של מרובית. פה יכול להיות חוף רחצה נוסף במקום אלה שאנחנו מפסידים. יכול להיות כאן ישוב שיתפתח על יסוד החוף הזה, כפו שמרובית ודקלה אצא התבססו בזמנו על יסוד זה.

סא"ל ד. סתו: הארמות על החוף הן ארמות פרטיות של עזתים והארמות משמשות למחנה של עזתים.

היו"ר השר א. שרון: כאשר ישבו שם יהודים ישמשו את היהודים.

ש. רביו: אני חושב שהשטח צפוני מהקו הירוק (מפה) הוא בבעלותנו.

היו"ר השר א. שרון: אין בארץ חפים פרטיים. כנראה שהיתה סיבה למה החלטנו ללכת כאן ליישובים נוספים. [illegible] זה זמני, אבל בשבועות הקרובים אביא למשלה החלטה על עוד שני יישובים בדרום.

מא"ל ד. מתו: עדיפות ראשונה צריך לתת למקום הזה (מפה) עם אופציה למקום השני.

היו"ר השר א. שרון: אני הייתי שם ישוב אחד במקום המזרחי יותר, יותר קרוב לאיזור התעשיה של ארז, והשני הייתי מנסה למצוא מקום שיותר קרוב לשפת הים.

מא"ל ד. מתו: (מפה) ברצועה הזאת יש עורף שעולה על הכביש ושולט על שפת הים.

היו"ר השר א. שרון: זה מאר חשוב שם. זה מה שיתחום את הגבול. אנחנו מסכימים שמקימים שני יישובים בצפון הרצועה במקומות שהצבא יקבע. אם יוחלט רק על מאחזים בשלושה המקומות האלה ברצועה (מפה) מעלים לשם מאחזים של נח"ל.

א. בראון: כדאי להחליט פה על בדיקה של אפשרות התחלה של עבודות עפר כהכנות. זה אחד המקומות שמיועד לאחד הישובים שנרצה שיהיה שם, והשוב להתחיל לעבוד במקומות שהם שלנו.

היו"ר השר א. שרון: נצטרך ~~נצטרך~~ לקיים בירור משותף בנושא זה. כינתיים צריך קודם כל לעלות על השטח מה שאפשר יותר מהר. זה הסיכום לגבי חבל עזה. לגבי שילה יש החלטה שצריך לאתר את המקום הקבוע שדיברנו עליו.

סא"ל ד. סתו: המקום כבר סאותר.

היו"ר השר א. שרון: צריך להביא זאת לאישור לוועדת השרים לבטחון.

א. בראון: אם המטה אישר את המקום הקבוע לשילה צריך כבר עכשיו לתפוס את השטח.

היו"ר השר א. שרון: מה הבעיה סבחינת הצבא?

סא"ל ד. סתו: בפעם האחרונה נאמר שצריך להביא זאת למליאת הממשלה.

היו"ר השר א. שרון: זה הובא לממשלה ואושר.

סא"ל ד. סתו: אם זה אושר צריכה לבוא הוראה מלשכת שר הבטחון.

היו"ר השר א. שרון: לגבי אלון מורה טרם סוכם ועל מקום המושב הקבוע יסוכם ביום ששי בישיבת ועדת השרים לבטחון, לאור ההדים שהיו שם לגבי מצבן של הקרקעות. זה יאושר ביום ששי.

יש עכשיו אישורים לגבי הבקעה על אלמוג ב' ואלמוג ג'. הייתי בשטח עם שמואל צוקרמן. לדעתי אלמוג ג' צריכה להיות ליד אלמוג ב', צפונית יותר לאלמוג ב' ולחוגלה, כאן יעלה אלמוג ב' (היאור על המפה) ובחוות בצעה תעלה אלמוג ג'. מה אתם מציעים לעשות במקום הזה? (מפה)

ש. רביד: בהקשר לכל ההחלטות האלה אנחנו צריכים גם לדבר פעם על התקציב. ברור שכל הרשימה הזאת של היעודים מחייבת תקצוב מתאים כדי שאנחנו נוכל להכנס. כל זמן שהצבא נכנס שם עם מאחזים הוא יוצר עובדות, וזה לא נהגע לנו. אבל ברגע שמתחילים עם הבינוי יש בעיה של תקציב. יש לזה משמעות מעבר לכל הדיון הזה, כי הביצוע יקח זמן, אבל אם הכוונה היא ליצור עובדות מה אמא שיותר מהר, לפי דעתי צריך קודם-כל להעלות מאחזים. איני רואה דרך שנוכל לעלות עם היאחזויות בצורה מסודרת לפני עבור 6 או 7 חודשים בהתחשב עם מצב הכנייה. (היו"ר השר א. שרון: גם אם תהיה בניה זמנית?) מדובר על בניה זמנית.

היו"ר השר א. שרון: בענין זה נפגשתי עם אנשי איחוד הקיבוצים. זה גוש שלהם, וזה גם נוח לנו.

ש. רביד: השאלה היא מה תחזית כוח האדם שלהם לשנתיים או שלוש השנים הקרובות.

היו"ר השר א. שרון: השאלה היא האם אפשר להביא למקום כזה קבוצה של 20 איש, להקים בניה זמנית כפי שנעשה בשומרון ובגליל.

ש. רביד: הקמת בניה זו גם כן תקח 6 עד 7 חודשים.

היו"ר השר א. שרון: אם כן צריך להעלות שם מחזים.

מא"ל ד. סתו: קשה מאד לשבת באיזור הזה באוהלים.

היו"ר השר א. שרון: מדובר על נהורים בני 18 לא אנשים מבוגרים.

מא"ל ד. סתו: אם הם יקבלו פקודה הם ישבו, אבל זה קשה מאד. היה טוב להכנס לשם עם איזו תשתית.

ש. רביד: זה לא מעשי. אם היום אנחנו מקבלים את הכסף הדרוש אנחנו מזכירים בתים מרומיים, ולוקח זמן עד שמקבלים את הכתיפה אבל עדיין איני רואה שאנחנו מקבלים את הכסף.

היו"ר השר א. שרון: אני בעד מאחזים של הנח"ל, גם אם יהיו מאחזים קטנים, כי הייבים ליצור עובדות בשטח. הקמת מאחזים נח"ל זה הדבר הכי שהיר. נעשה נסיון מה שיותר מהר לעבור כאן לבניה זמנית, וצריך לקיים פגישה עם התנועות המיישבות לגבי יכולתן לאייש מקומות אלה.

ש. רביד: ואז אם נגיע עם הסבנים לא יהיה צורך בהחלטה נוספת.

סא"ל ד. סתו: אבל צריך יהיה לקבל אישור שאלה הופכים למקומות של ישוב קבע.

ש. רביד: לגבי אלטוג ב' אין בעיה, כי התכניות מוכנות יחסית. לגבי ההצעה הזאת של הורות בבעה, שהיא חשובה, צריך עוד לבדוק אותה. פה שוב קבענו שאנחנו יושבים קרוב לכביש, אבל מחרתיים ייתכן שהכביש לא יהיה פה (תיאור על המפה), זה יהיה חצי ק"מ פחות, בהנחה שיש מספיק קרקע לשבת עליה. מבחינת טן הכל הפוטנציאל של העלאת ישוב במקומות שליד זה (מפה) צריך לזכור שבסך הכל יש כאן קרקע לארבעה ישובים.

היו"ר השר א. שרון: לגבי הצפון יש דועי ג' ומחולה ג'. אלה מקומות מאושרים ושם לא צריך להעלות נח"ל.

א. בראון: שם אפשר להתחיל לעבוד, כי למחולה ג'
"ש גרעין שהיה מיועד לעלות לישוב
באיזור זה.

ש. רביד: זה לא שם. בכל הישובים האלה שוחלט
עליהם, והחפשה שהוסכם עליהם בפעם
שעברה בפסגרת "שובים חדשים, ובהתאם לסיכום שיש החדש שלנו עם
האוצר, אלה לא נכללו בתקציב הרגיל, וזה מחייב הקצבה נוספת
כל פעם שמתקבלת החלטה על "שוב.
בעקבות הסיכומים בישיבות הקודמות
העברתי פחות להקצאה ל-5 הישובים: 3 מאחזים שהם: קרני ב'
ומעלה אדומים ב' לא קיבלתי תשובה משר האוצר. בזמנו פניתי
לשר האוצר ואמרתי לאנשי אגף התקציבים שלא "יתכן שהם לא "שבו
בוועדה הזאת או שהם "שלחו נציג מוסמן, כדי שלא נצטרך אחר כך
לעבור את כל התהליך עוד פעם.

א. בן-פאיר: בעוד כחצי שעה "ש לנו פגישה בנושא זה
עם שר האוצר ונמצא בידי מכתב בענין זה
לשר האוצר.

ש. רביד: מה שהוחלט כאן זה מעבר למה שתוקצב, וגם
מה שכבר תוקצב עדיין לא העבירו לנו את
הכספים. אם חשוב לקבוע עובדות בצפון צריך להעלות נח"ל מה
שיותר מהר. עם כל הרצון הטוב שלנו אנשי"ממטעמנו או נחלאות לא
"שבו שם לפני עבור 6 או 7 חודשים מהיום מבחינת הקצבת הכספים
למבנים.

היו"ר השר א. שרון: זה לא יכול לחכות עד אז.

ש. רביד: אז צריך להעלות מאחזים של הנח"ל; כל דבר אחר לא יהיה רציני ולא מעשי, כי אין תקציב.

היו"ר השר א. שרון: במבוא שילה או ריחם במקום הזה יושבים שני גרעינים.

ש. רביד: אינני חושב שלגבי נח"ל יש בעיה של כוח אדם אם מדובר על מאחזים.

היו"ר השר א. שרון: אני מציע שנסכם שלגבי אלמוג ב' ואלמוג ג', רועי ג' ומחולה ג' נכנסים עם מאחזים של נח"ל.

היית רוצה לדעת מה קורה עם מורשת?

ש. רביד: הם רוצים את הדבר הכי יקר. לא הסכמתי להקים שם מחנה זמני אם יהיו שם משפחות. אנחנו ביקשנו 20 משפחות ואני הצעתי להכניס אותן למחנה זמני כאן (מפה) ולהשאיר אפשרות של גידול. הם התעקשו שצריך לבנות להם בתים במקום הקבע. אינני חושב שזה יהיה מקום הקבע אם יהיו שם משפחות. שם (מפה) יהיה עין חצבה מספר שתים.

היו"ר השר א. שרון: צריך לפתור את הבעיה שלהם.

היו"ר השר א. שרון:

אני רוצה למסור כאן כאינפורמציה שמועצת מינהל מקרקעי ישראל אישרה את החוזה בענין כפר הורדים וכבר ניגשים לעבודה שם. הענין הזה נמור. דיברתי במועצת המינהל על היישובים החדשים שהוקמו עליהם, ומוכם שלא נפרסם זאת. אני מציע גם כאן שלא נצא בשום הודעה על היישובים, אלא שההודעה שלנו תעסוק בדיווח על המיצפים והקמת היישובים ברמת הגולן.

ישנה בעיה שלא נפתרה עדיין וזו בעיית בית-אל.

י. מרגלית: אנחנו שלחנו ועדה משותפת של הסוכנות ושל המשרד שלנו לבית-אל, מחר או ביום ה' יבקרו שם; נציגי המשרד שלנו כבר היו שם.

פה יש מצב משונה, שכל אחד מהישובים משני רוצה שהשני יתבטל. צריך לראות מה ניתן לעשות שם, וזה תפקידה של הוועדה המשותפת הזאת.

היו"ר השר א. שרון: אני הייתי מציע למשרד הבינוי והשיכון שהוא יקח את המקום הזה תחת חסותו ויהפוך אותו לישוב xxxx עירוני גדול, כי יש במקום הזה עבשיו יותר כוח אדם מאשר לישוב אחד. קיבלתי תלונות מישוב אחד על הישוב השני ששם יש הזנחה מבחינת הנקיון. כאן יש בעיות שנצטרך לדון על-הן בישיבה הבאה.

א. בראון: לגבי הנושא של בית-אל - כבר לפני כחודש הוחלט על זה שהסוכנות יחד עם משרד הבינוי והשיכון יגמרו את הטיפול בבעיה זו. עכשיו מבקשים זאת עוד פעם לכאן. הוזמנו 10 מבנים שעומדים להגיע בשבוע הבא ואין מי שישלם בעדם.

י. מרגלית: תשלם אתה. לא מחזירים את הבעיה הנה, כל הזמן מטפלים בזה.

א. בראון: אני מבקש לקבל את התקציב הדרוש בצורה מסודרת.

היו"ר השר א. שרון: מדובר כאן בהרבה משפחות עם הרבה ילדים שחיים בתנאים קשים. אין שם גדר, אין מגנאים והכל פרוץ, ויחד עם זה הכל הולך ומסתבך על ידי קבוצת האנשים היושבת שם בצורה בלתי-רגילה. אני פונה ומציע למשרד הבנייה לקבל תחת כנפיו את הישוב הזה. אני מכיר את האנשים הנמצאים שם. זה יהפוך לישוב גדול במשך הזמן. יכול להיות שבמשך הזמן המחלקה להתיישבות תצטרך לטפל בזה, כדי להפוך זאת לישוב גדול. בינתיים נטפל בישוב הקיים. אני מאד מבקש שמשרד הבינוי יקבל זאת על עצמו.

א. בראון: אותו דבר היה עם הרוסים וכאשר אתה ביקשת את אבני הוא עשה זאת.

היו"ר השר א. שרון: היתה בעיה כזאת באלקנה ופנינו אז למשרד הבינוי והשיכון, הם עשו מבצע והקימו את הבתים וכולם מסתדרים לחיות שם.

היו"ר השר א. שרון:

אנחנו נמסור הודעה לתנועות ההתי"שבותית על הקמת הישובים ברמת הגולן. אני רוצה רק להזכיר נושא שנדון בו בישיבה הבאה, שכבר נגעתי בו וזה איזורו מאחזי הנח"ל. היום אין לנו זמן לזה, אני צריך להיות בפגישה עם שר האוצר.

ישנו נושא שאני רוצה לבחון אותו מחדש, וזה לגבי מה שהחלטנו בעבר בימס לריחן. באיזור ההוא ישנן הרבה אדמות והן מפוזרות. הכרחי באיזור ההוא לבצע יעור ממשלתי עד ל-10,000 דונם. אני מבקש לבדוק זאת.. צריך לזכור ששם היה הסדר קרקעות, לכן אין לנו צורך לעשות שם תעמולה, כי אני יודע בדיוק מה שאין לנו. במקום להקים שם מושב או ישוב חקלאי הייתי הולך שם לישוב קהילתי גדול פתוח בבנייה נמוכה, כדי שהמתיישבים ישבו על כל ההרים האלה. (תיאור על המפה).

<u>ש. רבי'ד:</u> ישנה ריחן של היום ויש הגיון להקים שם ישוב נוסף בדומה למי-עמי; ויש ריחן בוושם יש אפשרות לעשות מה שהשר מציע. אינני רואה סתירה בין שני הדברים.

<u>א. בראון:</u> היו לי שיחות עם בן-סאיר על מושבים שמקימים, ויש להם טענה גדולה, צודקת לפי דעתי, שלא צריך היה להקים שם את סלעית, אבל היא כבר קיימת; באותה מידה אין סיבה להקים שם מושבי חקלאיים. יש מקומות בבקעת הירדן ששם אין בירירה של דבר אחר אלא חקלאות, אבל פה אין כל מקום להקים ישובים חקלאים. זה מקום שצריך לייעד פה יהודים אבל באיזור זה צריך להגיע להסדר אחר. לא צריך כאן חקלאות, כי הכשרת השטח תעלה כאן הון תועפות.

ש. רביד: אינני יודע אם צריך לפתוח בוויכוח הזה, אינני מקבל שזה עולה הון תועפות; במקום אחר צריך להשקיע עבודה. אינני מציע בהזדמנות זו לפתוח בוויכוח על תולדות ההתי'שבות. אם ישנה בעיה אני מציע לבקש מהצבא - ועל זה צריך לאשר את ההחלטה - להעלות נח"ל בריתן ב' ולהתחיל בתהליך הזה של איזרוח ריתן א' ולהעביר חלק מהאנשים מריתן א' לריתן ב'.

היו"ר השר א. שרון: אולי נערוך סיור בשטח ואחרי זה נקיים דיון נוסף. יכול להיות שבמקום זה (מפה) יש אפשרות של פיתוח.

ש. רביד: צריך לראות את זה במקום.

י. מרגלית: לא רק אנחנו צריכים לסייר בשטח, אלא אנחנו צריכים לקחת אתנו גם בעלי מקצוע שיוכלו להמליץ אפפ מבחינת טיב השטח יש זכות קיום לישוב במקום הזה.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש כל אחד מהיושבים פה שכל אחד בתחום שלו יעשה כל מה שאפשר, עם כל זה שעדיין הכספים עוד לא הגיע. יש לי פגישה עכשיו עם שר האוצר בענין זה. אני מבקש כל אחד לדחוף את העבודות עד כמה שאפשר יותר מהר. אפשר להתחייב שהכל יכוסה. אני אחראי לזה שכל ההוצאות יכוסו. זה לא יישאר בלי תשלום.

י. מרגלית: אינני יודע מה המצב של רבי'ד, אבל אני כבר עברתי על חוק התקצי'ב ואני לא יכול לעבור יותר על התקצי'ב שאין לנו.

ש. רבי'ד: גם אני עברתי על התקצי'ב ולכן הזמנתי את המבנים בשבי'ל קרני שומרון ב' בשם אחר. אני בטוח שבבוא הזמן מבקר המדי'נה ישאל מה זה.

ח. חכם: יש גבול לדברים אלה. מזמינים מבנים וצריך להסתיר את זה מהאוצר, כי זה מחוץ להתקצי'ב. אם התקצי'ב לא מאושר מודיעים אנשי האוצר למבני תעשיה שלא לבצע את ההזמנה.

היו"ר השר א. שרון: אעלה את הנושא הזה בפגי'שה עם שר האוצר. אני מודה לכולכם.

<u>הישיבה ננעלה.</u>

ת/21 ההתיישבות בגליל - הקמת המצפים

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון וה"ה א. בראון, ש. רביד וח. חכם.

מ ח ל י ט י ם: בהמשך להחלטה מס' ת/9 של הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית מיום י"ב בשבט תשל"ט (7.2.79), רושמת הוועדה לפניה את דבריו של המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות לעניין המצפים בגליל, כדלקמן:

(א) תוכנית המצפים נועדה לקדם את פריסת האוכלוסיה היהודית בגליל ההררי, ולרתק את השמירה על קרקעות המדינה על-ידי נוכחות ומגורים במקום;

(ב) תוכנית פריסת המצפים מתחלקת לשלושה סוגים:

(1) אתרים שבהם הוחלט כבר על יישובי קבע, אולם מסיבות קרקעיות או תקציביות לא ניתן עדיין להקים את הישובים. למצפים אלה יכנסו גרעיני הקבע המיועדים לישובים, והם יהיו הראשונים להפיכתם לישוב עם הקצאה נאותה של משאבים והסדר הבעיות הקרקעיות. סך כל הישובים שהקמתם מתבצעת בדרך זו הוא: 3 באיזור תפן, 3 באיזור צלמון ו-1 באיזור שגב.

(2) אתרים שבהם יש סיכוי להקמת ישוב, מבחינה קרקעית -טופוגרפית בעתיד הקרוב. מצפים אלו יוקצו לתנועות ההתיישבותיות בהתאם למספר הגרעינים שלהם, לסמיכות הגיאוגרפית לישובים הקיימים, לאפשרויות הפיתוח והרצון לסייע בקליטתם של בני המושבים בגליל. סה"כ האתרים במסגרת זו, אשר יהפכו בעתיד לישובים, הוא 14.

(3) 9 אתרים יפותחו כמקומות מגורים לקבוצות קטנות שאינן קשורות בהכרח לקבוצות התיישבותיות מכיוון שאתרים אלה קטנים מדי לפיתוח ישובים קונבנציונאליים.

(ג) עלות הפעולה הנ"ל כ-250 מליון ל"י, שאושרו לפעולה על-ידי הנהלת הסוכנות היהודית; הפעולה עצמה מיועדת להסתיים עד תום שנה זו.

(ד) עד סוף חודש מאי תושלם הדרך ומשטחי ההקמה של המבנים ל-6 מצפים, כאשר הדרך והמשטחים ל-10 מצפים אחרים כבר הושלמו.

(ה) למצפים הגדולים הוזמנו מבנים טרומיים מחברות קבלניות בארץ ולמצפים קטנים יובאו מבנים משפחתיים מחו"ל.

.../ההתיישבות

הת/22 ההתיישבות החדשה

יו"ר הוועדה פותח.

בדיון משתתפים: השר א. שרון וה"ה ש. רביד, סא"ל ד. סתו, וא. בראון.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה

מ ח ל י ט י ם :

א. מכוח החלטות מס. 61(הת/7) ומס. 110(הת/15) של הממשלה מיום ד' בחשון תשל"ח (16.10.77), ומיום י"ח בחשון תשל"ט (30.10.77), להקים מאחז של נח"ל בברכת רם ובחל-אבו קטיף, במקומות שתואמו עם מערכת הבטחון;

ב. בהסתמך על החלטה מס. ב/115 של ועדת השרים לענייני בטחון מיום כ"ב באייר תשל"ט (19.4.79), להקים:

(1) האחזות או ישוב באזור הירמוך (במפגש שלושת הגבולות) וישוב בסכיך;

(2) מאחז בקטיף ד' ו-2 ישובים בצפון הרצועה, שנקראו בעבר זיקים ב' וזיקים ג';

(3) מאחזי נח"ל באלמוג ב', באלמוג ג', ברועי ג' ובמחולה, ג'.

ה י ש ב ה נ נ ע ל ת

מזכירות הממשלה

עליך 2 מאיץ 2.

פאלטס

שמור

פרוטוקול
ישיבת הועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית
י"ג בניסן תשל"ט - 10.4.79

נכחו : חברי הועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, ז. המר, ח. לנדאו, מ. נסים, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: מ. דרובלס, ר. וייץ, מ. ריבלין, א. תבין.

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, ע. ויצמן, ד. לוי.

נציגי ההסתדרות הציונית העולמית: א. אביחי, א. כץ, ע. לוינסקי, ט. פרידמן, מ. שפירא, א. שנקר.

ש. תמיר	-	שר המשפטים
מ. בן-מאיר	-	המנהל הכללי, משרד החקלאות
ש. ארד	-	משרד הבטחון
א. בראון	-	משרד החקלאות
ב. דל	-	לשכת שר החינוך והתרבות
ח. חכם	-	משרד התעשיה, המסחר והתיירות
א. יעקובוביץ	-	לשכת שר הפנים
י. מרגלית	-	משרד הבינוי והשיכון
סא"ל ד. סתו	-	צבא-הגנה-לישראל
ר. ענבר	-	משרד החינוך והתרבות
ש. רביד	-	החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
י. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל
א. לישנסקי	-	מזכיר הועדה

סדר היום : הת/16 בינוי בישובים החדשים עמ' 2.
הת/17 פעילות משרד התעשיה, המסחר והתיירות בישובים החדשים בגליל עמ' 20-22.
הת/18 מצב החינוך בישובים של ההתיישבות החדשה עמ' 27.
הת/19 ההתישבות החדשה (ראה הפרוטוקול) עמ' 32.
הת/20 בית-אל

./בינוי

בפרוטוקול זה 39 דפים.

ראה: שנה בשנה.

היו"ר השר א. שרון: פותח את הישיבה.

הסעיף הראשון היה צריך להיות: בינוי בישובים החדשים בגליל ובמקומות אחרים כולל דיווח על המצב הקיים ולוח זמנים להמשך הביצוע בהתאם לתכניות העיבוי, ועל כן היה צריך להיות דיווח של משרד הבינוי והשיכון ושל החטיבה להתי"שבות. ישנה פנייה של משרד הבינוי והשיכון שלא לדון בזה היום.

י. מרגלית: שר הבינוי והשיכון ביקש להיות נוכח בדיון הזה והוא לא יכול להשתתף בישיבה היום. אני מסוגל למסור דו"ח, אבל מישאלתו של שר הבינוי והשיכון שהדיון יישרן בנוכחותו.

היו"ר השר א. שרון: אני מקבל את בקשתו של שר הבינוי והשיכון, למרות שאנחנו דוחים כבר את הנושא הזה כמה פעמים; אבל אם שר מבקש בוודאי יש לו סיבה לכך. אני מציע שהיום רק נשמע סקירה קצרה ולא לדון. אני מבקש לשמוע דיווח גם של משרד הבינוי והשיכון וגם של המחלקה להתי"שבות.

הת/16. בינוי בישובים החדשים

א. דיווח משרד הבינוי והשיכון

י. מרגלית: אני מתייחס להפעלת התכנית לשנת 1979, שכוללת בתוכה גם פעולות אחרות של הקמתם של ישובים חדשים. (השר ס. נסים: מדובר על דיווח על המצב הקיים?) לגבי המצב הקיים יש לנו חוברת שרציתי לחלק אותה לקראת הדיון, אבל מאחר שידעתי שהשר לא יהיה ורציתי לחלק את החוברת בנוכחותו, לא הבאתי אותה היום.

היו"ר חשר א. שרון: אם אתה מבקש, נדחה את הדיון ליום שבו שר הבינוי והשיכון יהיה נוכח. האם אתה מתייחס בדיווח שלך גם ל-7 היישובים שאיה צריך להקים בשנת 1977/78?

י. מרגלית: כן בהחלט. התכנית הזאת כוללת מה שצריך להקים בשנת 1979 פלוס הדברים שהתחלנו בהם ב-1978, והם נמצאים בתהליכי ביצוע שונים. התכנית בכללותה מתייחסת ל-1600 יחידות דיור כאשר תקצוב ההפעלה שלהם יהיה בחודשים אפריל-יוני, כאשר בתקופה זו יוקמו ישובים חדשים במקומות אלה: כפר רות - 40 יחידות דיור; מלעית - 40 יחידות; באר צופר - 40; לפידות - 40; יסב - 40. כאשר אני מדבר על יחידות דיור מתלוות לזה גם התשתית וגם יחידות הדיור למסרות ציבוריות, שהן חלק בלתי-נפרד מהפעולה. כלומר, מלבד 40 יחידות הדיור בכל אחד מהישובים האלה ישנם גם בתים ציבוריים. אני מדבר כרגע על יחידות דיור שעוד לא התחילו בבנייתן. זה היה צריך להיות בשנת 1977/78 והועבר ל-1978/79. כאן יש לנו רשימה של 15 ישובים.

אני מוסר עכשיו דיווח על כל הדברים שטרם הופעלו בשנים הקודמות, כולל התכנית של 1978, כי צריך לראות זאת מאיזו שהיא נקודת זמן, מה מופעל בשטחים. אני מדבר על מה שמופעל עכשיו. (ס. דרובלס: מפעילים בשנת 1979/80 חלק מהדברים שהתחילו בהם ב-1978). התכנית הופעלה לגבי ישובים חדשים. הרשימה שנתתי של הישובים צריכה להיות מתוקצבת בחודשים אפריל-יוני.

אני עובר עכשיו לישובים עירוניים: בקצרין יוקמו 125 יחידות דיור; באלקנה - 80 יחידות דיור ובארי אל - 50; כאן מדובר על בנייה של יחידות קבע, כלומר יחידות דיור קבועות.

השר ח. לנדאו: מה פירוש בניית קבע?

מ. מרגלית: יחידות דיור סטנדרטיות בבנייה מוקה.
כאן מדובר על יחידות דיור שבמושבים
ומושבות היחידה הסטנדרטית היא של 78 מ"ר; ואם זה בישובים
עירוניים יחידת הדיור מתחילה מ-65 או 70 מ"ר ומגיעה עד 95-100
מ"ר, ומדובר על ישובים עירוניים שהוחל בהם בשנת 1978/79.
לגבי הוספת דיור בישובים חדשים קיימים,
וזה כולל את תכנית אהעיבוי, שגם כן נפעיל אותן בחודשים אפריל-
יוני, 240 יחידות דיור לתוכנית העיבוי; וכן בנאות הכיכר - 10
יחידות דיור ובבני עמי 20 יחידות.

היו"ר השר א. שרון: נאות הכיכר אינה שייכת לעיבוי?

י. מרגלית: צרפנו את נאות הכיכר ו-10 היחידות שם
כמעט שגמרנו את הקמתן.

היו"ר השר א. שרון: כמה הקימותם בגלגל ובפצאל?

י. מרגלית: במקומות אלה כל יחידות הדיור הוכנסו
במסגרת התכנית של העיבוי.
התחלה נוספת של יחידות דיור תהיה ביולי-ספטמבר לגבי ישובים חדשים
לחלוטין: בקצרין - 40 יחידות ובהר אודם - 45 יחידות; באותה תקופה
נפעיל את התכנית בישובים עירוניים: במעלה אפרים 75 יחידות דיור
ובקרני שומרון - 50. 75 היחידות במעלה אפרים הן במסגרת תכנית
העיבוי וכן 40 היחידות הנוספות בצקרין.

היו"ר השר א. שרון: בתאריך מסויים לפני כמה חודשים יצא מסמך של תכנית הבינוי כפי שסוכמה על ידי משרד החקלאות, הסוכנות היהודית, אגף התקציבים של האוצר ומשרד הבינוי והשיכון, ושם מרובר על רמת הגולן: אלי"ד - 10 יחידות; אפיק - 12; יהונתן - 10; מבוא חמה - 12; רמות - 6; נוה אטיב - 10; קשת - 10; הר אודם - 10; מעלה גמלא - 12; שעל - 10; גשור - 10; בבקעת הירדן: גלגל - 12; נערן - 12; ארגמן - 10; בקעות - 15; משואה - 10; מכורה - 15; קליה - 12; בגוש עציון: מגדל עוז - 10; אלון שבות - 12; בגוש קטיף: נצר - 10; קטיף - 10; האם כל זה מתבצע?

י. מרגלית: חלק הופעל וחלק יופעל באשר"ל-יוני, אבל מה שיופעל באפריל יוני לא ישנה דברים בתחום תכנית העיבוי שלא הופעלו עדיין.

היו"ר השר א. שרון: ביהודה ובשומרון דובר על יחידות דיור גם קבועות וגם זמניות כלהלן: נוה צוף - 25; תקוע - 18; עפרה - 16; תפוח - 40; שומרון - 35; עד כאן יחידות דיור זמניות; לגבי יחידות קבועות - בית אל - 50; אלון מורה - 50; חרס - 100; קרני שומרון - 100.

א. בראון: פה נשתנו כמה דברים, וחלק מהיחידות הזמניות הועברו לקבועות.

י. מרגלית: בחודשים אוקטובר-דצמבר 1979 אנחנו נפעיל את התכנית של בניית ישובים חדשים:

רחן - 40 יחידות; עפרה - 50; מתיהו - 40; אלון מורה - 50;

י. מרגלית:

אני מדבר על בניית קבע מתקיבים קודמים. עשינו רשימה מסודרת ובדקנו את יכולת ההפעלה הנדסית ואנחנו מפעילים זאת בצורה מודרגת על מנת להשתלט על ההפעלה.

באותה תקופה אנחנו נוסיף יחידות דיור לישובים חדשים קיימים: אבני איתן - 20 יחידות; יעד עוד 15 יחידות; מנוף עוד 10 יחידות; קטורה - 20 וצור נתן - 10. זה לגידול הטבעי הרגיל.

בתקופה ינואר-מרס 1980 נפעיל את קצרין ב' - 40 יחידות; גילון - 50; עצמון - 50 וקורנית - 40. אלה ישובי קבע חדשים.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> זה לא היה הסיכום שלנו. אנחנו סיכמנו שישובי קבע יוקמו בשומרון.

<u>י. מרגלית:</u> אם יוחלט להקים יחידות בשומרון אז ישובים אלה לא יבוצעו, ויבוצעו אלה שבשומרון.

רוב הדברים יבוצעו לפי רשימה זו בגליל. זה בשנת התקציב 1979. הדברים שהבאתי עד כה התייחסו לחלוקה תכנונית מבחינת היכולת של הביצוע הן של חברות הבנייה מצד אחד והן מבחינת השלמת התכנונים והתיאומים עם גורמים שונים מצד שני, ובמידה רבה גם יכולת ההפעלה מבחינה תקציבית. לגבי שאר ההתחלות הרי בתקציב משרד הבינוי והשיכון ישנם שני נתונים שמכתיבים את קצב הפעולה: נתון אחד, שלא יכולים לעבור מעבר ל-50% של ההתחלות עד אוקטובר. תקציב הבינויים שאושר על ידי הכנסת מאפשר להתחיל על 50%, אבל יש סכנה שזה יפגע בהפעלת החדשות, מאחר שיש לנו גרעון תקציבי ניכר לגבי ההפעלות של השנים הקודמות. על מנת לא לעכב את הבנייה הזאת

י. מרגלית:

הנסצאת בתהליך ניתן עדיפות ראשונה להתחלות נשטח. אני מדבר רק על החלק של משרד הבינוי והשיכון.

היו"ר השר א. שרון: אינני מזלזל בפעולה שנעשית, אבל כדי לא לכסות בכספים שנועדו להקמת ישובים חדשים גרעונות של ישובים משנים קודמות, האם ניתן להוריד את הסטנדרט של הבנייה? ביקרתי לפני כמה ימים ביעד, התפעלתי מהמקום שנבנה בצורה יפה ובלתי-רגילה, אבל מה עושים שם? במקום שהמתיישבים שם ישקיעו על הנוף של כל הכרמל וכל מפרץ חיפה, נותנים לאדם שלושת רבעי דונם קקע ובונים עליו בית אאאאאאאאא דו-משפחתי מפואר, משקיעים בכל יחידה כזאת 3 מיליון לי"י, עושים תשתית נפלאה של קירות בטון חלקים, עבודות גינון וכדומה. יעד באיזור שגב הוא מקום חשוב ביותר, אבל אם היו נותנים לכל אחד את המיגרש שלו במקום הזה ואומרים לאנשים לבנות. כל אחד מהמתיישבים השקיע שם כספים רבים, ולא מדובר בצעירים בני 18, אלא מדובר באנשים שרבים מהם הם אקדמאים; הם הקימו שם את המפעל המרכזי למחשבים, וגם למפעל הזה הקימו בית יפה ובלתי-רגיל, אבל זה גורם לכך שלא מתקדמים בבנייה במקומות אחרים. אולי אפשר להסתפק במגימום בשלב הראשון ולהשלים בשלב מאוחר יותר את הקירות היפים, הגינון, המדרגות וכו', וללכת לסטנדרט יותר נמוך כדי להרחיב את הבנייה באותם 33 ישובים שהם היום עדיין נמצאים במחנות זמניים.

י. מרגלית: השאלה היא האם נוריד את הסטנדרט ועד היכן נוריד אותו, והאם לא ניצור מצב שיהיה זה שוב מחנה זמני נוסף במקום שיהיה ישוב קבע. זו היתה עמדת משרד הבינוי והשיכון.

היו"ר השר א. שרון: היתי מעדיף זאת. היישוב עצמון שיושב עכשיו במקום ארעי צריך ליישב אותו, כי הם לקחו מישהו וצריך ליישב אותם במקום. זה תפקידנו בשלב הראשון לגבי יהוד הגליל, וכאשר ירחיב נבנה בתים, ואולי יבנו זאת בשיטה של "בנה ביתך". המימש שאנחנו נותנים של שלושת רבעי לאנשי יער ערכי מאות אלפי לירות, ואנחנו נותנים להם זאת חינם. נכון שיש הבדל בין גוש שגב לבין גוש תפן, כמו שיש הבדל בין קצרין לבין עצמון. יש הבדל בין גבעת חנניה לבין יעד. יעד זה בעצם סביון של חיפה, של הקריות ושל עכו.

ח. חכם: אין שום הצדקה שהמתיישבים יער לא ישתתפו אפילו מאיזה סכום מינימלי.

היו"ר השר א. שרון: הם משתתפים בהון האגודה. דיברתי עם האנשים במקום.

י. מרגלית: נושא ההתיישבות מבחינתי השתתפות המתיישבים צריך להידון באיזה מקום בצורה מסודרת לפחות בין המוסד המיישב ובין מחלקת ההתיישבות. אנחנו עודדנו את הנושא הזה כי באיזה שהוא מקום יש בזה משום מתן ערבות, שמה שנותנים כיום להקמת ישובים קהילתיים ולא ישובים חקלאיים, יוצר נרעין לגבי פיתוח הישובים העירוניים. נושא זה צריך להביא לדיון מהתיחס אליו מכל האספקטים. יכול להיות שאנחנו צריכים להחליט שבשלב ראשון לא צריך לבנות 60 יחידות - בתחום של מוסדות הציבור אנחנו יורדים קצת, אבל בתחום התשתית לא, כי מכינים תשתית לכל ישוב כפי שנהגנו כל השנים. אבל אני סבור שהיה זו טעות מצדנו

י"ג מרגלית:

אם היום נציע לאנשי יעד פרצלציה של הקרקע ושהמתי"שבים יקימו את הבתים. אני חושב שהתי"שבות תיפגע מכך שנקצה למתי"שבים את הקרקע ולא ניתן להם אפשרות בניה.

ב. דיווח החטיבה להתי"שבות

ש. רבי"ד: במסגרת תקצ"ב העיבוי היינו צריכים להקים כ-180 יחידות, ועוד כ-50 יחידות דיור היו בספק לגבי אפשרות הגדלת ישובים קיימים. במסגרת תקצ"ב העיבוי היינו צריכים להקים 234 יחידות דיור ומהן הופללו 184, וכולן כמעט בבטחון תהיינה נמורות לקראת פעולת האיכלוס ביולי-אוגוסט, כ-144 יחידות. 50 יחידות נוספות היו מיועדות לבית-אל. למעשה הן נרשמו לבית-אל, אבל כאשר הן תוקצבו לא היה ברור היעד שלהן. אז תפסה צדיין הוראת ההקפאה של בית-אל, ולא נשאר כסף ל-50 היחידות האלה, כי 184 היחידות אכלו את כל הכסף של 234 היחידות. אז הדבר לא היה אקטואלי, וברגע זה צריך להחליט אם בית-אל תכנס לתקצוב של "ישובי הקבע. עד כה לא היה טעם להכנס לבניה של 50 יחידות בבית-אל, אבל עכשיו אחרי הבג"צ מתחדש הנושא, כי עכשיו יוקצב התקציב לזה. כלומר, למעשה התקציב העיבוי לשיכון זמני מתבצע כולו. (מ. דרובלס: חתמנו על התוזים, אבל עדיין לא קיבלנו את הבתים, כי בתי החרושת לא סגרו את הקסתם). לקראת התורשים יולי-אוגוסט הם יהיו מוכנים לאיכלוס, כי ברוב המקומות מדובר על מבנה זמני; את מבני הקבע נונה משרד הבינוי והשיכון, ובחלק מהישובים קיבלנו על עצמנו את הנושא של הבניה הזמנית בלבד.

ש. רביד:

בתקציב העיבוי יש עוד 160-170 מיליון לשי לאמצעי ייצור שונים, שלמעשה כולם הופעלו, וכולם מתוקצבים בתקציב שמשוחרר בימים אלה. צריך לקחת בחשבון שלא סדובר על כך שכל האובייקטיבים נמצאים היום בשטח. אם מבחינת כספית היה צריך להזמין לולים בחוץ-לארץ והכסף כבר הוצא; הלול אמנם עדיין לא הוקם, אבל מבחינה תקציבים ההוצאה הכספית נעשתה. (השר ח. לנדאו: איפה תקחו את הביצים בשביל לולים אלה?) מדובר בעיקר בלולים לתרנגולי הודו לפיטום ולא לתרנגולות להטלת ביצים.

היו"ר השר א. שרון: להערה של השר לנדאו, משרד החקלאות ביטל את הסובסידיות לביצים והביא לחסכון של מיליארד לירות. היה על זה מאבק והדבר בוצע תוך קשיים גדולים. כעת תבינו דבר זה שמתחילת כהונתי במשרד החקלאות נקטתי עמדה זו ועמדנו בכך חרף כל הלחצים מצד כולם. (השר ח. לנדאו: הערתי היתה לשבח).

ש. רביד: זה מבחינת הדיווח על הדברים שכולם נמצאים בביצוע, אבל הנושא אינו מתמצה בדיווח הפשטני הזה, כי עדיין לא נראה פתרון הבעיה באופק, לא רק שאין זה מבעי שאנחנו נעסוק בבינוי במקום משרד הבינוי והשיכון, אלא שאין לא לנו ולא להם האמצעים הדרושים כדי לפתור בעיה זו. לא מתפקידי להגיד היכן צריך למצוא אותו התקציב הדרוש לייעודי קבע ואיפה צריך להקים את ייעודי הקבע. עם כל הכבוד, שמעתי שהשר שרון מדבר על 63 גרעינים, אני יודע שישנם 40 גרעינים שאינם מתוקצבים, ולדעתי הפתרון להם יוכל להימצא במקרה הטוב רק בעוד שלוש שנים. אם מתוך התקציב הקיים צריך לבחור שני ייעודים, אין זה משנה איפה בוחרים את שני הייעודים האלה.

השר ח. לנדאו: לאן מיועדים הנרעינים האלה?

ש. רביד: הנרעינים יושבים במקומות זמניים בגולן ובימית, בגדה המערבית וברצועת עזה, שבהם יעלו עוד מאחזים. בישיבה הקודמת דיברנו על המיצפים שעומדים להקים בגולן ובגליל, וזה יגדיל את התור עוד יותר. אי אפשר את כל זה להקים מבלי לקבוע תור. הוויכוח איפה יקימו 2 ישובים מתוך ה-40 המחכים הופך לחסר משמעות, כי אנחנו עוסקים בפרופורציות, ופירוש הדבר שלא יכולים אנו לקבל על עצמנו התחייבויות נוספות.

אינני מאמין שאנחנו מסוגלים לקבל החלטה כזאת, לכן צריך למצוא לזה פתרון. אנחנו עומדים בפני שוקת שבורה, כי אין לנו אפשרות להבטיח ירידות דיור מתאימות לעליה חדשה מארצות המערב, אנגליה וארה"ב. אנחנו מסוגלים לארגן 5 ישוביעולים בשנה בסדר גודל של 300 משפחות כל שנה, ואחר כך לתת תוספת של 10 משפחות לכל אחד מהישובים האלה.

היו"ר השר א. שרון: צריך להבין שהישובים האלה וישובי העולים כמו שדה-ניפן הם בעצם קיומם והצלחתם מבחינה כלכלית וחברתית מהווים מוקד של מוטיבציה שאין דוגמתה של עליה ארצה, כי אין ספק שעולים אלה נשארים בארץ, מתבססים ומתקדמים בצורה בלתי-רגילה. עומדים להכניס עכשיו אולפנים בנוש שנב, והיום אנחנו יודעים שאפשר להביא 5 נרעינים כאלה לשנה, ויכול להיות שבזה מתחיל בסיס לעליה ממשית מחוץ לארץ.

השר ח. לנדאו: מה המצב באפרת?

ש. רביד: הבעיה היא מספר היישובים החדשים. צריך לזכור שאנחנו עוסקים ב-135 יישובים שנוסדו מאז 1967 בשני צדי הקו הירוק; 100 מעבר לקו הירוק ו-35 בתוך הקו הירוק. (ח. חכם: אבל לא בגליל; ב-12 השנים האחרונות לא הוקם אף יישוב אחד בגליל). לא נכון. למה סתם להגיד.

היו"ר השר א. שרון: במשך 13 השנים עלה יישוב אחד - חזון, אבל מאז במשך השנתיים האחרונות עלו 12 יישובים הנמצאים בתהליך כזה או אחר והם חלק מה-26 שדובר עליהם; ונוסף לזה, תוך ראיית חומרת המצב בגליל העלינו את התכנית של 29 המיצפים שנותנים בידינו שליטה על כ-120 אלף דונם קרקע, מתוך הצורך להבטיח את ההתיישבות היהודית בגליל בשנים הבאות.

אני מקבל את הערתו של חכם במה שנוגע לבעיות הדמוגרפיות בגליל. בוועדה הזאת אמרנו לא פעם שהנושא הדמוגרפי לא ימצא את פתרונו על ידי 29 מיצפים אלה. מאידך הבטחת הקרקע בידיים יהודיות בגליל על ידי 26 היישובים שמקימים עכשיו, ו-29 או 30 ההיאחזויות נותנים לנו, לפי דעתי, קרקע להמשך כאשר נוכל לפתור את הבעיה הדמוגרפית שחכם חוזר ומתריע עליה ללא הרף, ואני יכול רק לברך על כך.

ש. רביד: אנחנו עוסקים לא רק ביישובים חדשים, אלא בפוטנציאל הקיים ביישובים הקיימים, ותוספת של 10 משפחות לכל אחד מהיישובים הקיימים זה עוד מאות משפחות. אנחנו יכולים להציע 5 גרעינים של עולים לשנה, אבל איננו יכולים להציע 5 יישובי עולים ורק 2 לאנשי הארץ, כי איננו יכולים להגיד לישראלים לדחות זאת עוד ועוד, כאשר מדובר על בנייה וייהוד הגליל. צריך לזכור שלאותם הגרעינים שהעלינו אותם במחנות זמניים נתנו

ש. רביד:

להם דיור סיניסום ובתנאים קשים. הדיור ניתן למשפחות שעלו לפני 3 או 5 שנים, והיום יש יותר ילדים; המחנה נבנה באופן זמני ונהיה צפוף ופירוש הדבר מתן פתרון זמני לדברים שפתרונם הקבוע אינו נראה באופק.

האינפלציה לצערי הרב היכתה בנו מאד במישור השיכון, והרגשתי היא שאנחנו נכנסים לפיגור שלא נוכל לסגור אותו. פירוש סגירת הפיגור הזה הוא הגבלת האמצעים העומדים לרשות משרד השיכון, אם לא הרבה מזה. אם לא נחלץ מזה זו תהיה בעיה בלי סוף. התחלנו לפני שלוש וחצי שנים עם 14 ישובים והגענו עכשיו ללמעלה מ-40 ישובים ללא פתרון. אני מתייחס בכך לצורך לקיים דיון בדרג עליון כדי למצוא דרך כיצד לצאת מהבוץ הזה.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> לפי בקשתו של השר דוד לוי לא נקיים דיון בהעדרו, אני מבקש להפנות רק שאלה אחת לשר הבינוי והשיכון, שדיבר לאחרונה על התחלות בנייה של 55,000 יחידות. אני יכול רק לברך על דבר זה, אבל אני מבקש להעביר לשר את המשאלה שלנו, האם אפשר מתוך 55,000 התחלות הבנייה האלה, לבנות לפחות 5000 יחידות בהתי"שבות, היינו פותרים חלק גדול מהבעיות, ובמשך הזמן רוב הבעיות היו יורדות מהפרק. אם אפשר היה השנה מתוך 55,000 התחלות הבנייה להעביר 5000 להתי"שבות, לא היתה נשארת לנו אף בעיה. הייתי אומר דברים אלה בדיון גם בנוכחותו של השר לוי.

<u>י. מרגלית:</u> אין כוונה שהממשלה בעצמה תבנה את כל 55,000 היחידות האלה, אלא שהמשק הפרטי וחברות קבלניות יבנו 35,000 יחידות ואולי אפילו 40,000 ואת היתרה תבנה הממשלה מתקציבה.

היו"ר א. שרון: אני מבקש להעביר את הבקשה הזאת לשר ולראות אם זה אפשר. נוצר מצב, כולנו רוצים שערי הפיתוח יתפתחו, ואין חולק על זה כאן. יחד עם זאת יש מצב מוזר, שיש לנו אלפי משפחות שרוצות להצטרף למה שמתקרא ההתישבות, מישובים קיבוציים ועד ישובים קהילתיים, לפי המתכונת שבונים עכשיו, ומשפחות אלה מתדבקות על דלתותינו, כולל 5 הגרעינים מחוץ-לארץ שאפשר להביא כל שנה. אם אפשר היה חלק מהתוספת הבנייה האלה לעשות בהתישבות, זה היה פותר הרבה בעיות.

י. פרגלית: אני אמנם מייצג כאן את שר הבינוי והשיכון, אבל כראש המינהל לבנייה כפרית אני קצת משוחד, ואני סבור שנושא הדיור של ההתישבות הוא בעל עדיפות ראשונית, אבל בענין זה צריך לקבל את הכרעת השר.

היו"ר השר א. שרון: נביא נושא זה להכרעה בישיבה שבה ישתתף שר השיכון והבינוי.

מ. דרובלס: אני רוצה להמחיש בצורה מעשית את האינפורמציה הכללית ששמענו כאן משמעון רבי. היום במספרים בהתישבות אנחנו זקוקים ל-1600 עד 2000 יחידות דיור, ואם לא ניערך לבניית 2000 יחידות הדיור האלה יהיה פינגור בהתישבות. תקציב משרד השיכון לשנת 1979/80 יסתכם, לפי הערכתי, ב-1500 יחידות. כאשר יהיה דיון xxxx נתייחס לכך.

היו"ר השר א. שרון: אני רוצה להודיע, ואפשר גם לרשום זאת כהחלטה, שמיד לאחר חג הפסח תתקיים פגישה עם ראש הממשלה, שר האוצר, שר הבינוי והשיכון ואולי יצטרפו עוד

היו"ר השר א. שרון:

שרים שקשורים לנושא, ואנוכי, כדי לדון בנושא זה. לצורך דיון זה אני מבקש לקבל מהחטיבה להתי"שבות ומשרד הבינוי והשיכון, פירוט של הצרכים המיידיים לשנה הקרובה. אני מבקש שתכינו נייר משותף עוד בשבוע הקרוב של חול המועד כדי שהוא ישמש בסיס לדיון. אני מבקש שבדיון הזה ישתתפו גם נציגי המחלקה להתי"שבות, כדי שיוכלו להציג את כלמיכלול הבעיות. נעבור עכשיו לסעיף ב'.

השר ח. לנדאו: לפני שעוברים לסעיף הבא בסדר היום אני מבקש למסור הודעה כללית. למרות שאני יודע שמישיבות אלה דולף הכל החוצה, ומגמת הדליפה היא ברורה לי לחלוטין, יש איזו מגמה לדליפות האלה, לדעתי אנחנו צריכים ליד השולחן הזה לדבר באופן גלוי וברור עם כל סכנת הדליפות.

יש ממשלה ויש מדיניות בישראל והמתנגדים לה יתנגדו, אבל צר לי שהם עושים זאת בדרך זו של הדלפות. אני אומר בצער רב ובהכרה מלאה שמישיבות אלה דולפת אינפורמציה שמזינה את אויבי ישראל ועוזריהם. צריך להיות ברור שלכל היושב ליד שולחן זה צריכה להיות אפשרות לחוות כל דעה, אבל אין להזיק למדיניות הממשלה ואין להזיק לעם ישראל. פה אפשר להביע כל דעה, אבל לא להוציא החוצה אף מילה. כל אחד חייב לראות זאת כאכסיומה. אני מציע פרינציפ אחד שלא נחיה בג'ונגל ולא בסטנדרטיים אנטי-מוסריים, שלפי דעתי הם אנטי-מוסריים. כל אחד יכול לנצל את הבמה הזאת כרצונו, זה גם כן חמור מאד, אבל אלה החיים שלנו ואין לנו חיים אחרים. אני יודע שאני חי בתוך מסגרת ואוירה איזו שהיא, ובתוך מושגים שהמפלגתיות עולה על הממלכתיות, אבל בכל זאת אני רוצה לומר מה שאני מוצא מחובתי לומר. אני חושב שאני

השר ח. לנדאו:

מי"צג בזה את הסדיניות הממלכתית המשלתית, והדברים חייבים להיאמר, עם כל מה שקשור בזה ופעם לתמיד נדע איפה אנחנו חיים. אולי נגיע למסקנה שבדיונים רציניים נצטרך לדון בפורומים שונים. מנסיוני בישיבות אלה אני יודע שרק יצאתי מהישיבה, וכעבור שעתיים שמעתי את הדברים ברדיו ובטלוויזיה, והרדיו של קהיר ודמשק לא פיגרו אחרי זה. אני רוצה שיהיה ברור מה ומי אנחנו עומדים כאן לשרת בישיבה הזאת.

ר. ויץ: אני קצת מבולבל מכל הדברים האלה, הייתי מבקש לדעת איזו ידיעה הודלפה משולחן זה?

השר ח. לנדאו: איזו ידיעה לא הודלפה? אני העירותי הערה כללית, אם היא תעזור איני יודע. איני ~~xxxxxx~~ יודע למה דוקא אתה כל כך רגיש לזה.

ר. ויץ: אולי מפני ש"על ראש הגנב בוער הכובע"; יש לי צורת התבטאות שונה משלך, אני יושב הרבה שנים בוועדה הזאת, ואתה אמרת דברים שהם חמורים מאד לדעתי, ולכן אני מבקש לדעת איזו ידיעה הודלפה?

השר ח. לנדאו: למה דוקא אתה מגיב?
לגופו של ענין אני רוצה להעלות קונצפציה מבחינת תפישת הבנייה ומבחינת קצב העליה, ועלינו להציג קודם כל את הנתונים הבסיסיים האובייקטיביים הקובעים את קצב הבנייה, אפשרויות התכנון והמשאבים וכוח האדם. ובכוח האדם אני מתכוון גם לתכנון וגם לכושר הביצוע, כאשר החומרים אינם הענין הרלוונטי,

השר ח. לנדאו:

כי אבן וחצץ יש לנו בארץ. הבעיה הזאת קשורה גם בתזוזת הצבא וגם בכוח האדם וגם בציוד ואפשרויות העבודה.

כל התכניות האלה הן יפות מאד, ואשרי הסרבה בתכניות כאלה. מי אינו מבין את בעיית הגליל. כל אחד יודע שכל מה שנעשה בשטח זה יבורך. אני מציע תיזה האומרת קודם כל מבחינת האתגר הלאומי היום, ממדיניות הממשלה הזאת, שיש למהר מאד בהקמת ישובים חדשים ביהודה, שומרון ועזה ולחיזוקו של הגולן. אילו עמדה לפנינו השאלה לחלק את אלון-מורה ועפרה, אני נגד זה, כי לדעתי יש להקים ישובים חדשים ולאחד את יהודה, שומרון ועזה וליצור עובדת נוכחות באיזורים אלה מהר ככל האפשר, וככל שנמהר יסב לנו, כי נמלא את חללה של ארץ ישראל. זאת יש לעשות היום, למלא את החלל היהודי של ארץ ישראל, שצריכה להיות יהודית ויהיין אינה יהודית די, וכוונתי ליהודה, שומרון ועזה. הישובים שקיימים כבר יחכו. ראיתי את התכנית של אלון-מורה, עפרה ואריאל - הם רוצים הרבה דברים. אמרתי להם שאולי הם יצטרכו להמתין ולא נבנה להם דיור קבע, אלא נקדיש את המאמצים להקמת 20 ישובים חדשים במקום לסייע לישובים קיימים. אני מציע למהר ולישב את הארץ ולא לחזק כרגע את הקיים. מי שבמצב חלש צריך להביא אותו למצב שיעמוד על רגליו, אבל את העוצמה צריך להקדיש לגידול הבניה בארץ, ולבניית הקבע עוד יש לנו זמן. אנחנו צריכים לכלכל את מעשינו בהגיון מדיני. (<u>השר ג. פת</u>: עד היום זה לא נעשה?) וכי אמרתי שעד היום זה לא נעשה?

אני מציע ללכת בדרך הזאת. ביקרתי בישובים האלה ושאלתי למה לא קולטים שם זוגות צעירים? אז יקימו לא אשכובית אחת אלא שתי אשכוביות לשיכון לזוגות צעירים עם ילדים. בהתחשב עם המצב הפיננסי אין לזה השוואה. צריך לשחרר את משרד הבינוי

השר ח. לנדאו:

והשיכון מהראגה לשיכון לזוגות צעירים במקומות שהבנייה עולה הון. נוציא את הזוגות הצעירים מהעיר ונחזק את היישובים החדשים, כאשר התשתית כבר קיימת.

לשאלת התקציב - אם אומרים שאפשר לבנות רק בתקציב שאושר עד אוקטובר, אני מציע לא להשתלט על התקציב, אלא שהתכנון יאפשר לך כאילו יש כסף, ואלה האחראים לכך ידאגו לזה שיהיה כסף.

י. מרגלית: התכנון הוא נפרד מיכולת הביצוע. עם התכנון אנחנו רצים קדימה.

השר ח. לנדאו: אני משוכנע שאפשר להעביר זאת, יצטרכו להיות משאבים לכך. אם הבעיה היא קיום לעם ישראל ביהודה, שומרון ועזה יצטרכו להיות משאבים לכך. נפסיק לתת בשדה התעופה מיץ ונעביר את הכסף הזה ליישובים.

ועוד נקודה, שמעתי שביעד בונים וילות, וזה מפליא אותי מאד. מי לא יהיה מוכן לעבור למקום שם בונים וילות של 3 מיליון לי"י? אני מציע למחוק את הדבר.

ר. ויץ: המספר שאתה נוקב בו של שלושה מיליון לי"י לבנייה ביעד זה לא מדויק.

השר ח. לנדאו: אני התייחסתי לאינפורמציה שנמסרה כאן, אני מוכן לקבל פרטים. הבנייה בארץ הזאת היא מעשה חלם. בנייה קשה עד היום נמשכת מ-17 עד 24 חודש. באמריקה בונים בית לוכסוס של 50 קומות ב-9 חודשים. היום ישנה בעולם

השר ח. לנדאו:

בנייה לא מתועשת של 4 קומות שכל דירה בה בנייתה נמשכת רק 7 שבועות. יש טכניקות חדשות בדברים אלה, ואנחנו נמצאים בימי הביניים בשטח זה. אני מקווה שהצד הטכני לא יהיה למכשול, ואני חושב שבשב"ל זה כדאי להפריש כסף למחקר אם יש צורך בזה. בגלל זה האוכלוסיה לא תתפוצץ. אני מציע שנחשוב על שיטות הבנייה. יכולים לקדם את הענין הזה במשך חודשים בסקומות שונים. יש פה הליכה מחשבה ומושגים מיושנים וחיים על פי זה, שום דבר לא נשתנה במשך הרבה שנים.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> זה בתחום שאנחנו לא עוסקים בו כרגע. יש לנו בסדר היום שורה של נושאים בוערים ואנחנו מוכרחים לקבל החלטות, אין לנו זמן היום. קיבלתי את הגישה לעבוד בהרבה מקומות, אני מוכן להתייחס לזה, אבל אני מציע שהיום לא נדון בנושא זה, כי בדיון זה צריך להשתתף שר הבינוי והשיכון, אלה נושאים שהם בתחומו. כמה מהדברים שהעלה כאן השר לנדאו הם באופן בלעדי בתחומה של המשלה, כגון: ספת ההתי"שבות, קצב ההתי"שבות; האם לחזק את הישובים הקיימים או להוסיף ישובים אחרים - אלה נושאים שבאופן קבוע עולים בוועדת השרים לבטחון, ואני מציע לא לדון בזה כאן. כל מה שעשינו בשנה האחרונה היה בנוי על הגישה הזאת, שיכולנו לבנות שני ישובים לתפארת, אבל בנינו עשרות ישובים שהחזקנו אותם על כרעי תרנגולת, כי האמנו שיצירת המפה לעת הזאת היא החשובה. אני חושב שכך עשינו, ואת השאר נשאיר לדיון בממשלה. אני מבקש לעבור לסעיף הבא בסדר-היום.

ר. ויץ: אני מסכים שצריך לעבור לסדר-היום, אבל אינני יכול שלא להגיב על הדברים שנשמעו כאן. אני משתתף בוועדה זו הרבה שנים, גם בממשלה הקודמת וגם בממשלה הזאת, רק בקטע קטן. אני חושב שהישובות אלה לא מודלפים דברים. יש טעם לקיים ישובות אלה בהם ויכוחים נוקבים שהם יתמשכו וה
ויתפכו נוקבים יותר ויותר, דוקא בגלל החשיבות ההיסטורית של הישיבות האלה. אני העברתי תזכיר לראש הממשלה שיש בו הצעה רצינית ביותר. אני מקווה שנדון בזה בזמן הקרוב. מהתזכיר הזה לא דלף שום דבר.

היו"ר השר א. שרון: נדון בו, אבל בישיבה הבאה לא היום.

ר. ויץ: אינני מקבל את הדברים שנאמרו פה, ונחלצתי להגנת כבודה של הוועדה הזאת, כי אני אולי הותיק מכולם היושב בה וכבוד הוועדה יקר בעיני.

הת/17. פעילות משרד התעשיה, המסחר והתיירות בישובים חדשים בגליל

ח. חכם: לגבי ההתישבות החדשה בגליל אעמוד על שני נושאים: נושא המסחר בהתחלה ואחר כך התעשיה. נושא המסחר הוא חשוב ביותר לגבי המתישבים היושבים במקום, והתברר שקיימת תופעה די חמורה בהתחלה כאשר כל הגופים שמספקים מצרכי מזון סרבו להכנס לישובים מחוסר כדאיות סלולים. הנושא הזה היום מצא את פתרונו פרט לנושא הלחם, מאחר שאנחנו נאלצים לשלם בעד הובלת הלחם במוניות, כי הקבלנים אינם רוצים להכנס לישובים האלה? (היו"ר א. שרון: אולי צריך להטיל סנקציות על המסרבים?) אי אפשר. נושא הובלת החלב ויתר הדברים סודרו

ח. חכם:

לאחרונה. ענין הובלת הלחם לא סודר, ולכן אנחנו משלמים למוניות הסובילות את הלחם.

לגבי התעשיה - לאחרונה גוש שגב הוכרז רשמית כאיזור פיתוח א' ולכן נושא התעשיה באיזור זה מקבל יתר חשיפה. אני יכול לומר בהכללה שאין בעיות תעסוקה למתיישבים, ובכל יישוב בנפרד יש אפילו מפעל קטן שעובד במקום. למשל, קורנית קיבלה מהמשרד שלנו אישור להפעיל זמנית מפעל בקרית ביאליק עד שיהיה להם מקום להקים את המפעל באיזור התעשיה שלהם. נושא התעסוקה התעשייתית של המתיישבים החדשים הוא באחריות ובסיוע המלאה של המחלקה להתיישבות ובשיתוף פעולה מלא אתנו בנושא זה.

נושא נוסף הוא המרכז שהולך ומתבצע ובימים הקרובים הוא יופעל, וזה מפעל איזורי לפיתוח התעשיה של איזור שגב.

לגבי צלמון - שני היישובים מורן ורותם אומצו על ידי שני קיבוצים ותיקים בסביבה: מורן אומצה על ידי כברי ורותם על ידי גבת, ובכל אחד מאלה מבחינת המסחר והתעשיה הנושאים פתוחים לגמרי. כל היישובים האלה הם יישובים חקלאיים ותעשייתיים, אין שם יישוב שאין בו התחלה של מפעל.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> באחת הישיבות שמענו על פיתוח מבני תעשיה בשומרון, אני מבקש לדעת האם זה נמשך?

<u>השר ג. פת:</u> הכל הולך ונמשך.

הת/18 מצב החינוך בישובים ביהודה ובשומרון

גב' ר. ענבר: יש לי כאן נתונים לכל הישובים שמעבר לקו הירוק, אבל עדיין אין לי נתונים על עזה. הנתונים האלה מעודכנים עד ל-1.1.79, בינתיים ודאי נוספו ילדים. בסך הכל בישובים אלה מקבלים חינוך 4913 ילדים, מהם 2117 בגילים עד 5, ולמעלה מ-2000 ילדים מגיל 5 עד 17, ועוד כ-2000 ילדים שלומדים מחוץ לאזור. סך הכל למעלה מ-5600 ילדים ביהודה, שומרון ובנימין והגולן. 3111 ילדים ביהודה, שומרון ובנימין ומזה בקרית-ארבע יש כ-500 ילדים. שם היה גידול של 150 משפחות; 697 ילדים בבקעה ו-1150 ילדים בגולן.

השר ז. המר: בעזה יש ברגע זה 150 ילדים בלבד, כי אלה ישובים צעירים.

גב' ר. ענבר: ההנחה של משרד החינוך היתה, שמוסדות חינוך מאורגנים היסב ובעלי תשתית טובה הם תנאי הכרחי לצמיחתם של ישובים חדשים. הישובים החדשים שמעבר לקווים מתלבטים בהרבה מאד בעיות, בעיקר אלה שבשומרון ויהודה שלא קמו על פי תכנית אב אלא עלו על השטח בלי מחשבה תחילה. לישובים אלה היה הרבה יותר קשה. לא היו להם אנשים בעלי נסיון מינהלי שיכלו לתכנן את חיי הקהילה ולארגן את חיי החברה, והם היו זקוקים להתכה צמודה. כדי לסייע להם בכך החליט משרד החינוך להקים יחידה מיוחדת בת ארבעה אנשים שתפקידה לדאוג לכך שהמשרדים המחוזיים השונים אשר מטפלים בישובים יתנו את מלוא תשומת הלב לישובים שבתחום טיפולם, ויחד עם זה למסור לנו את הבקשות והדרישות המיוחדות כדי שנוכל לתת להם טיפול נכון.

גב' ר. ענבר:

לדוגמה, על פי הנחיית שר החינוך והתרבות הוחלט שכל היישובים שמעבר לקו בבקעה, ברצועה ובגולן יקבלו סטטוס של ישובי פיתוח אפלוס לצרכי חינוך. כדי לבסא זאת במעשה יש צורך בתקנה צאאאאאא מיוחדת שתתן להם סטטוס זה, בלי להתחשב באם התקנה פורסמה ברשומות או לא. הסטטוס המיוחד הזה קובע שבית הספר מוחזק בצורה מלאה על ידי משרד החינוך והתרבות; ניתן להם יום חינוך ארוך לכלל הילדים. בגני הילדים נותנים להורים אפשרות לצאת לעבודה והילדים מוחזקים בגנים במסגרת יום לימודים ארוך וגנים אלה מוחזקים על ידי משרד החינוך. אנחנו מקימים גנים כאלה ביישובים בכל מספר ילדים שיהיה בלי להתחשב, והם מקבלים טיפול מלא על ידי משרד החינוך והתרבות. או למשל, הסעות ילדים ותלמידים. לפעמים יש צורך לנייד ילדים מישוב לישוב ואנחנו דואגים למימון ההסעות האלה.

במסגרת הטיפול הזה התגלתה בעיה מיוחדת של התאמת והכשרת כוח האדם שעמד לרשותנו לתנאים המשתנים. אין זה סוד שבכל ישוב ביהודה, שומרון ובנימין יש עתודה גדולה של כוחות הוראה, ויכולנו ללמד שם את הילדים לרבות בבתי ספר תיכוניים, אבל התגלו קשיים להסב את האנשים לעבודה בגיל רך. בשביל זה הקימו מערכות הכשרה מיוחדות שבהם מסיעים את האנשים למרפז בירושלים מיהודה, שומרון ובנימין, ומכינים אותם לפעילות משותפת לגיל הרך, כדי שהם יוכלו לעבוד בכיתות מעורבות של ילדים בגילים שונים. דבר ידוע הוא שקשה ללמד לא רק הרבה מדי ילדים בכיתה, אלא קשה גם ללמד מעט מדי ילדים בכיתה אחת. המורה צריך להתמודד עם חומר

הגב' ר. ענבר:

ג'רוי"ם חברת"ם. כבר היום פועלת מחלקת הכשרה ליד יחידת המטה שלנו, שהי"א חלק ממנה, ומתכוונים לתת הכשרה לכל המורים על פי הצרכים המשתנים בישובים שלהם.

ועוד דוגמה, שנה בעי"ה נוספת, ולפי בקשת שר החינוך קיבלתי על עצמי לטפל בבעיית הפעוטונים. אם לדבר כאן ספיזוד על הבקעה ועל הגולן, הרי הם צרניים ויצואנים, וגורמים אלה מעוניינים שהאמהות תוכלנה לעבוד יום שלם, ואז יש צורך לתת מסגרת חינוך מתאימה לפעוטים. יותר מזה, אמנם פעוטונים בדרך כלל מוקמים על ידי ארגוני נשים מתנדבות, אבל כדי להתמודד עם הבעיה הזאת בשטחים לא יכולנו לערב יותר מדי את ארגוני הנשים, כי הם בדרך כלל הולכים אי פה שנוח להם ויש להם אם תחזית להגיע לשם. הם אינם מסוגלים לטפל בזה. לבסוף ערבנו בזה את משרד הרווחה והגענו אתו להסכמה לפרוס מערכת פעוטונים בכל מערכת היישובים באשר הם שם, ולהתחלק עם משרד הרווחה בארגונם, הפעלתם, הדרכת כוח האדם וצוות המורים והפיקוח על הפעוטונים האלה.

לשאלת הקמתם של הפעוטונים האלה - לגבי יישובים שאחרי [illegible] שמשרד הבינוי והשיכון מופקד על הקמתם ממילא מקימים פעוטונים. אני משוכנעת שאי אפשר להקים יישוב ויחידות דיור מבלי להקים יחד עם זה פעוטון. לגבי היישובים הזמניים עיבדנו תכנית במשרד החינוך שהסוכנות מקימה את הפעוטון גם ביישוב הזמני ומשרד החינוך דואג לקיומו.

שנה בעי"ה נוספת - כבר הזכרתי שגם בגולן, גם ביהודה ושומרון וגם בבנימין, יש ריבוז גדול של כוחות הוראה מעולים בעלי מוטיבציה גבוהה להמשיך להורות. לדעתנו יש חשיבות גדולה בכך שהם יוכלו להמשיך בזה גם מבחינת ניצול כוח אדם מקצועי, ויש לזה גם חשיבות כלכלית. יש לנו ענין שהמורים יעבדו ביישובים

גב' ר. ענבר:

שבהם הם גרים ולא יסעו למרחקים. מקובל שמשרד השיכון בונה כמעט בכל ישוב בית ספר שדה. זה לא חל עדיין על ישובי יהודה, שומרון ובנימין. בנקעה בהרי אפרים בונים עכשיו בית ספר שמשרד כוח הוראה מצויין. אנחנו מעוניינים שיבנו מוסדות כאלה גם במקומות אחרים. השלמנו אותם לפי שעה בעזרת הסוכנות בחוצה שומרון ובעפרה וקריית ארבע. הם נמצאים בבתי מגורים ויש רצון בעוד מספר ישובים להקים מוסדות כאלה. במספר ישובים נוספים אנחנו מתלבטים בבעיה של מבנים, אבל לפני המבנים אנחנו מתלבטים בבעיה של תקציבים. בדרך-כלל התשתיות ההתחלתיות ניתנות על ידי הציבור במוסדות החינוך, אבל נדמה לי שהציבור במוסדות הממלכתיים צריך להיות חלוץ בחטיבת ההתישבות החדשה כמקום להקמת מוסדות כאלה על פי פעולת יזמים פרטיים למיניהם.

לנושא של אחזקת חיים קהילתיים - הבעיה לוחצת ביותר, כי אנשים באים אחרי יום עבודה, ישבים בישוב הקטן שלהם, אינם מסוגלים לפרוץ את הגבול וגם לא להתארגן. על פי בקשת השר בדקנו אפשרות להקים מתנס"ים מרכזיים עם פונקציות מרכזיות בשומרון, וההחלטה על כך נתקבלה בימים אלה, ואני מקווה שבקרוב נוכל להתחיל בהקמתם, והכוונה היא להמשיך ולהקים מרכזים קהילתיים באיזורים אחרים וגם ביהודה, שם רואים בזה צורך עוד יותר גדול מאשר בשומרון, כי הרגשת הבדידות של האנשים מדאיגה אותנו מאד, וצריך לטפל בזה בהקדם. גם בגולן יש כמה מתנס"ים אבל צריך לחזק את הפונקציה הקהילתית שלהם.

גב' ר. ענבר:

לגבי ההצטיידות - בדרך כלל בשטח הישובים מצטיידים במשך תקופה ממושכת, ובמשך השנים הענין נמשך וצומח. יש מודעות סוציאלית. זה לא מוטל רק על משרד החינוך והתרבות. פה יש לישובים דרישות. אם הם מוכנים ללכת לתנאי חיים שנחשבים למינימום בשטח הפרטי, הם דורשים בכל תוקף - וקשה לנו להסביר מדוע לא לעשות זאת - שלילדיהם תהיה רמת חינוך דומה למה שמקובל בחברה במדינת ישראל.

כדי להקים את כל המוסדות הדרושים בבת אחת דרושים להערכתי כספים בסדר גודל של כ-60 מיליון ל"י. כדי לתת לישובים אלה מעל למה שמקובל לתת בבתי ספר בגודל ומספר שווה יש צורך בהשקעה של 60 מיליון ל"י. עד היום הושקעו עשרות מיליוני לירות, אבל זה רחוק מלספק את כל הצרכים.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> אני רוצה לשבח את המעשים של משרד החינוך והתרבות, כי על להודות שבביקורים שלי בישובים אני מתרשם שמרגישים מאד את הפעולות של משרד החינוך. לא הרגשתי במחסור בציוד בישובים שאני מבקר בהם. נעשתה שם פעולה גדולה מאד בתחום זה ואני רוצה להודות על כך.

<u>גב' רחל ענבר:</u> אני מבקשת לעמוד על עוד שתי בעיות. בעיה אחת שמטרידה אותי זה המבנים. אנחנו לא יכולים להסתדר במה שיש לנו, ואני מבקשת לתת את הדעת על כך שיש לנו מחסור ב-80 מיליון ל"י לבניית בתי ספר בישובים.

הבעיה השניה היא כללית. אני סבורה שבלי השענות על תקציבי הבינוי כאשר החינוך הוא 25% עד 35% מהתקציב לבינוי, בלי זה לא נוכל להמשיך, ויהיה קשה מאד.

הת/19. איזרוח האחזויות נח"ל

א. בראון: ישנו ישוב אחד ריסוני"ם שנמצא על הצטלבות הכבי"ש של יריחו-מעלה האדומים-עופרה שהוא מאחז והוא מוכן להתאזרח וצריך לעבור את כל ההליכים הדרושים בסוכנות והוא צריך לקבל על כך אישור מוועדת השרים למאחזים. זה המקום הראשון שיש בשבילו גרעין והוא מוכן לעבור את ההליכים בסוכנות היהודית מבחינת ועדות הקליטה, בדיקות ודברים אחרים. הוא מוכן לעלות בעוד חודש בערך, באותו מקום שהנח"ל יושב היום וגם בתנאים ובמבנים של הנ"חל כפי שהם קיימים שם היום. יחסית בנוי שם די הרבה. מדובר בזוגות צעירים עדיין בלי ילדים, וזה המקום הראשון שבא בחשבון.

שני מקומות נוספים שבאים עם רצון של איזרוח לקראת התי"שבות קבע וזה כוכב השחר בהמשך, אבל שם ישנה בעיה אחרת. לגבי מעלה הנח"ל יש גרעין שהולך לקראת גיבוש וצריך לקבל החלטה. גם שם מדובר לתפוס את המקום של הנח"ל עצמו ואפשרות להיעזר על ידי סנור, שיושב 2.5 ק"מ מצפון להם. מעלה הנח"ל נמצא בכביש ג'נין-שכם מצפון לשבי שומרון. אלה שלוש ההאחזויות שמבקשות לקבל אישור לאיזרוח.

השר מ. נסים: מה מספר המתי"שבים בכל מקום?

מ. דרובלס: כ-40 יחידות בכל מקום.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש להוסיף אי־זרוח של עוד ישוב אחד שרק עכשיו עלה, אבל נראה לי כחשוב ביותר, וזו ההיאחזות ליד רפיח. עדיין אין לנו שם אפילו, בינתיים קוראים לו קטיף ו', ויש לנו שם גרעין. שם מקימים גוש שמורכב מגוש ישובים של איחוד המושבים של הפועל המזרחי. יש שלושה מושבים במקום; יש מאחז אחד ומורג שגם כן נמצא באיזור זה שגם כן יגיע לאיזרוח במשך הזמן. הם מאד רוצים לדעת האם יכולים בהקדם להתחיל לטפל גם באיזרוח הישוב הזה, שנראה לי כדבר חשוב.

א. בראון: הרעיון הוא שבמקום שיכנסו לכפר דרום שבו הם רוצים להכנס, שיכנסו ישר למאחז.

השר ש. תמיר: לגבי שלושה האיזרוחים שנתבקשו כאן - אני הבנתי בשעתו שכל הנושאים של ההתי"שבעות ביהודה ובשומרון יעושרו או בוועדת השרים לענייני בטחון או בממשלה. האם אנחנו פועלים במסגרת האישורים הללו? לגבי זה ברצוני לשאול שאלה אינפורמטיבית.

היו"ר השר א. שרון: הייתי אומר שבעולם כבר חדלו להבחין בין היאחזות של נח"ל לבין ישוב ישן, בכל מקום שמעלים היאחזות, שזה שלב ראשון לקראת ישוב קבע. כשנתיים האחרונות לא העלינו אף פעם בעיות כאלה בממשלה, גם לא כאשר איזרחנו את אלמוג. זה דבר שהולך באופן טבעי. יש שלבים של מאחזים, היאחזויות וישוב.

השר ש. תמיר: זה דורש אישור של ועדת השרים לבטחון.

א. בראון: זה אושר בזמנו בוועדת השרים לסאחזים והחטיבה להתי"שבות מאזרחת אותם.

השר ש. תמיר: אני מציע לסען הסדר הטוב שידווח על זה בוועדת הבטחון או שזה יאושר שם, כדי שהדברים יהיו מתואמים.

היו"ר השר א. שרון: ההחלטה לאיזרוח ישובים אלה תובא על ידי לישיבת ועדת השרים לבטחון הקרובה בתור דיווח לוועדה. (השר ש. תמיר: ואם זה דורש אישור - שיאושר על ידי ועדת הבטחון).

ר. ויץ: הייתי מבקש לשמוע מפי רבידי, איני חושב שיש הבדל בין בקשת האיזרוח הזאת לבין איזרוח אחר של ישובים. הייתי רוצה לדעת אם הדבר תואם עם מחלקת ההתי"שבות אשר צריכה לשאת בעול הישוב אחר כך, כדי להפוך אותו לישוב של ממש. לי הדבר הזה חשוב.

א. בראון: זה לא יעשה בלי תיאום עם מחלקת ההתי"שבות.

מ. דרובלס: לי הדבר הזה לא נראה חשוב.

היו"ר השר א. שרון: איננו עוסקים כאן בתיאום בין ראשי המחלקות בסוכנות היהודית; ככלל מקובל אצלנו שלא נעשית פעולה כזאת בלי שהיא מתואמת עם הסוכנות היהודית, ויש מגע מלא גם במקרה זה. אני מציע להוסיף לדון בזה. אם בראון לא הסכים, הוא יביא זאת לידיעת כל מי שצריך.

מ. דרובלס: הפרוצדורה היא כזאת: הוועדה צריכה לקבל החלטה עקרונית על איזרוח. אחר כך החטיבה להתי"שבות בודקת את הגרעין, כי אם אין החלטה עקרונית אין מה לבדוק. הסיכום כאן צריך להיות קודם-כל שיש החלטה על איזרוח.

היו"ר השר א. שרון: כדי להבהיר את הרקע בחצני לקבוע שאנחנו זקוקים היום לגרעיני נח"ל בדחיפות; יש מקומות כמו ~~רמת הגולן~~ רימונים, כוכב השחר שהנח"ל יושב שם שנים, ויש מעלה הנח"ל שיושב שם קרוב לשנה; כוכב השחר יושבים שם קרוב ל-5 שנים. אנחנו זקוקים היום לגרעיני נח"ל בצורה דחופה ביותר למשימות שלשמן הם ~~נועדו~~ נועדו, ואין צורך להרחיב את הדיבור על כך. על כן אני מקווה מאד שכל מה שמדובר כאן לא יצא החוצה, גם לא נוציא הודעה בעניין זה. מקובל עלי שאנחנו מקבלים החלטה על איזרוח, ובעקבות ההחלטה על איזרוח ניגשים לתיאומים ולדברים אחרים.

מבחינתנו היום עומדים על הפרק בנושא של איזרוח רימונים, כוכב השחר, מעלה נח"ל וקסיף ו'. עם קבלת ההחלטה הזאת על איזרוח ישובים אלה ייעשה כל התיאום, ונוסף לכך יובא הדבר לידיעת ועדת השרים לבטחון בישיבה הקרובה לידיעת הוועדה. אם הוועדה תרצה להתייחס לזה, זה עניינה. זה נשאר פתוח. גם בוועדת הבטחון ידוע ודובר על זה לא אחת, וכולם יודעים שהאיזרוח הוא שלב לקראת הקמת ישוב. זה דבר שקיים כבר 30 שנה.

ר. ויץ: אני מסכים בהחלט שצריך לשפר את גרעיני הנח"ל. אין בזה חילוקי-דעות. אם החברים עיינו בתזכיר ובתכנית שהגשתי לראש הממשלה, ואם התכנית הזאת תתקבל זה נותן לנח"ל חשיבות עליונה. על זה אין חולק. אבל לא

ר. וי"ץ:

הי"ת רוצה שנוצי"א זגוגית מחלון אחד ונעביר אותה לחלון שני, ונשאיר את החלון הראשון פרוץ. יש להתי"שבות כללים משלה. אנחנו רוצים בהתי"שבות מפתחת קי"מת ומתמדת. על זה אין ויכוחים. ברגע שעושים אותה כך היא חי"בת להיות. גם על זה אין חילוקי-דעות. חילוקי הדעות הם איפה צריכה להיות ההתי"שבות. לפני שהנושא הזה הועלה המחלקה להתי"שבות על שני ראשי"ה, הוותי"ק והצעיר, ומנכ"ל מחלקת ההתי"שבות דאגו לזה דאגה רבה.

אם ההחלטה כאן היא כפופה לכך שהמחלקה תבדוק ותמצא שיכולים להעלות עוד גרעינים ויש מה לעשות אתם, אני הראשון שאתמוך בהצעה. אבל אם נמצא לאחר הבדיקה שהדבר הוא בבחינת העברת זגוגית מחלון אחד לחלון שני, אסור לדעתי לעשות זאת. זו אינה בעיה פוליטית, אלא זו בעיה מקצועית.

<u>היו"ר השר א. שרון:</u> עמדה זו מקובלת והיא ידועה. כרגע הבאנו הצעה לאזרח את הסקומות האלה לפי הכללים הסקובלים, ואין כוונה להוציא זגוגית מחלון אחד ולקבוע אותה בחלון שני.

לחיים חכם יש עוד נקודה קצרה שהוא בקש להעלות. ישובים רבים ביהודה ובשומרון סובלו בסיוגים שונים. רשמנו זאת לפנינו בישיבה הקודמת וסוכם ששר התמ"ת יתי"ץ עם הרשות לקביעת שמות לישובים. אם לא נעשה הדבר אני מבקש לעשות זאת.

<u>ח. חכם:</u> זה נוגד החלטה קודמת של הוועדה, שישובים אלה ישובצו בין המוסדות אבל לא יהיה על זה פרסום רשמי. אני אעביר זאת לשר.

א. בראון: לא היתה החלטה כזאת.

היו"ר השר א. שרון: אני מבקש שהדברים יקבלו תוקף.
אני מבקש לחזור לרגע לעניין ריחן. אני חותר בריחן להקים ישוב קהילתי גדול, ויש לנו כבר שם לישוב זה. ריחן נמצאת ליד אום אל פחם. הכוונה היא לישוב קהילתי גדול שבנוי על מקומות תעסוקה במקומות אחרים, ולא לחזור להקמת ישוב חקלאי שם.

ש. רבידי: זה לא עומד בסתירה, יש ריחן ב' וגם ריחן ג'.

היו"ר השר א. שרון: נדון על זה בישיבה הבאה.
הח/20 בית-אל
ישנה בעיה של בית-אל. בדקנו את הנושא הזה מכל הכיוונים וכל הצדדים. לפי דעתי בבית-אל המצב יתפתח בצורה הבאה. יש ישוב קהילתי קטן של מספר עשרות משפחות. זה ישוב סגור והוא רוצה להשאר ישוב סגור. זו עובדה שאי אפשר להתעלם ממנה. יש לנו הישיבה שזה גוף דינמי בצורה בלתי רגילה וסביבה חיות היום מספר משפחות לא קטן, יש שם מעל 20 משפחות. לפי דעתי האיזור הזה של הישיבה עומד להתפתח, לפי הדמויות שאני מכיר שם, והאנשים שפועלים שם זה עומד להתפתח לישוב גדול ממדים. זה יהיה ישוב גדול, כי יש לו רזרבה קרקעית. בין שני המקומות האלה ספרידים חילוקי דעות שהם יכולים להתגבר עליהם. חילוקי הדעות הם לא על רקע פוליטי, אלא על רקע זה שהישוב הקהילתי הקטן רוצה להגביל את ההתפתחות של המקום השני, ולפי דעתי גם את ההתפתחות של הישוב עצמו. הם רוצים להשאר ישוב קטן ומצומצם. הם חיים במרחק של כמה קילומטרים ביניהם, ואינם יכולים בשום פנים ואופן להתאחד.

היו"ר השר א. שרון:

שר החינוך, שר הדתות ואני וגם דרובלס ודיינים ורבנים מירושלים עשינו כל מיני נסיונות, ואין אפשרות לגשר על חילוקי הדעות ביניהם. אי אפשר לגשר ביניהם ויחד עם זאת צריך לתת להם אפשרות להתפתח. אני יודע שרענן דיץ מתנגד בנושא זה, ואני מציע למצוא פתרון לנושא זה. אילו היה כאן שר הבינוי והשיכון אולי אפשר היה לסיים את הנושא הזה היום.

אני מציע את הפתרון הבא: שמחלקת ההתיישבות תמשיך לטפל בישיבה כפי שהיא מטפלת בה; ויחד עם זאת היא פונה למשרד הבינוי והשיכון להכניס תחת כנפיו את הישוב השני, שהיום נמצא כמה קילומטרים מהישוב הראשון, וכיוון ההתפתחות שלו הוא צפונית-מזרחית ממקומו הקודם, ויש לנו מספיק קרקע כדי להקים שם אלף יחידות דיור. ושימשיך הטיפול בישוב הקיים כפי שהוא קיים היום.

אני יודע שהצעה זו תעורר התנגדות מצד מחלקת ההתיישבות שלא מתבקשת לטפל בשני ישובים סמוכים זה לזה. אני מבקש על זה את אישור הוועדה.

<u>ד.ויץ:</u> פה אין חילוקי-דעות פוליטיים, אלא פה יש בעיה של ישוב קיים. הנסיונה להתפצלות קיימת בהרבה ישובים בארץ הן מבחינת של ריב חמולות והן מבחינת אינטרסים אחרים. היתה ההתפצלות האומללה בזמנו שיצרה את עין חרוד א' ועין חרוד ב', ועוד פיצולים כאלה. אני בזמנו התנגדתי לזה, ואני עדיין חושב שזה היה דבר אומלל. התנגדתי לזה בזמנו כי זו תופעה רעה שיש בה בזבוז של הרבה משאבים. עד היום אני סבור שזה מעשה שאסור היה לעשותו. אם ניתן יד בכל מקרה של חילוקי-דעות ובכל מקרה של ויכוחים פנימיים להתפצל נביא על הספעל ההתיישבותי

ר. וייץ:

קללה שאין דוגמתה. אני חושב שאסור לעשות זאת ויהיו המניעים אשר יהיו. יש הרבה דוגמאות של ישובים שרוצים להתפצל, ואני מזהיר מפני זה, ראשית מפני שזו תיהפך למגיפה בכל הישוב; שנית, הישיבה עצמה - ואני מסכים כאן לדברי שר החקלאות - יכולה לשמש בסיס טוב להתפתחות דינמית ועירונית.

על כן אני מציע שמשרד הבינוי יסכים לבדוק יחד אתנו את השאלה, אם יש אפשרות להקים גם מרכז עירוני על ידו. אם לא תימצא אפשרות כזאת נמצא פתרון בהתיישבות בינינו. אם יתגבש הפתרון שיש להכיר בבית-אל כישוב עירוני לכל דבר ויש להתחיל בבניית אלף יחידות בבת אחת, אני מציע שהישוב יתוכנן בצורה טובה מההתחלה, ושלא ניגרר אחרי סכסוכים קטנים ונשבש על ידי זה את עבודת מחלקת ההתיישבות.

אני מקבל את הצעת היו"ר, ואני מציע לבוא בדברים עם משרד השיכון ולבדוק את העניין לגופו של דבר. אם הפתרון יהיה בכיוון של מה שקיים היום, מה טוב. אם נגיע להצעה שניה, עוד יותר טוב, אבל לא לתת יד למופעה הרת אסון.

י. פרגלית: הנושא של בית-אל אינו מוכר לנו. יש הרבה מוסדות חינוך שעומדים בפני עצמם. אם הישיבה צריכה להיות בסיס לישוב קהילתי גדול, זה נושא אחד. אם הכוונה שהישיבה תשאר כישיבה, זה שוב דבר אחר.

מ. דרובלס: בית-אל היום מוגדרת כישוב קהילתי, אאא והדבר אאא התפתח לישיבה עירונית, וכאשר זה יעבור את 400 או 500 המשפחות זה יכנס לתחום הרגיל של ישוב עירוני כמו בפקומות אחרים.

מ. דרובלס:

הבעיה היום היא שהישוב בבית-אל, בגלל בעיות טכניות, התנגד לזה. עכשיו יש לנו מכתב מהם שאינם מתנגדים שהישוב כישוב יהיה אגודה עצמאית בגלל צורת החיים שלהם. צריך למצוא פתרון יחד עם משרד הבינוי והשיכון כדי לפתח את הישוב עד שיגיע להיות ישוב עירוני גדול, אבל אי-אפשר לחפש בשבילם מקום אחר, כי בגבעה הזאת הישוב התחיל לבנות, והם התחילו להקים בתים סביב אותו מחנה, ולא צריך להקים עוד מרכז.

השר ח. לנדאו: אם מדובר על ישוב קהילתי, איזה ישוב זה יהיה כפרי או עירוני?

מ. דרובלס: שניהם גם יחד, יש שם אגודות וקואופרטיבים ובמשך הזמן זה יתפשט.

א. בראון: מוכרחים היום לצאת עם החלטה מכאן, כי בישוב הזה החברים מסתובבים זה חודשים ללא חשמל, אין גדר ואין מי שיטפל בישוב הזה. צריך היום לקבל החלטה שמחר מישהו מתחיל לטפל בישוב הזה. זה חשוב.

מ. דרובלס: אני מציע בהמשך להצעת היו"ר שהחטיבה להתי"שבות יחד עם משרד הבינוי והשיכון ידווחו בישיבה הקרובה איזה פתרון הם מציעים לישיבה הזאת.

היו"ר השר א. שרון: אני מקבל את ההצעה שתיערך בדיקה מיידית. בעיני נראה הפתרון שאני מציע, כי זה לא מוסד חינוכי של ישיבה, אלא זה גרעין דינמי; יש שם דמויות מעניינות

היו"ר השר א. שרון:

מאד. ומול הישיבה, שרוצה לחיות חיים קהילתיים מצומצמים, לשנו הישוב השני ולשניהם ישנה אפשרות להתפתחות. אני משוכנע בזה שבעתיד הם יתפכו לעיר גדולה. אני מקבל שאחרי בדיקת הדבר תתקבל כאן החלטה. אני מבקש מיוסי מרבלית, כנציג משרד הבינוי והשיכון, להביע נכונות לקחת דבר זה תחת כנפי משרדו. שם יש אפשרויות בלתי מוגבלות.

השר ז. המר: מה שאורי בראון מציע אינו סותר את מה שאמר רענן וייץ ודרובלס, שבעצם מחליטים כאן שיהיו שם שתי יחידות, והגופים הנוגעים בדבר יבדקו כיצד הם יכולים לפעול ולראות יחד איזה פתרון להציע.

היו"ר השר א. שרון: ההחלטה היא שמדובר בשתי קבוצות התי"שבות הנמצאות במקום, וכי שיטת וצורת הטיפול בהן תסוכם בתכנית שתסוכם בין משרד הבינוי והשכון לבין אגש התיישבה להתי"שבות.

השר ח. לנדאו: כהצעה לסיכום בסעיף זה אני מציע הצעה של שלושה סעיפים: א) הוועדה ממליצה לקדם את הקמתם של ישובים חדשים ביהודה ושומרון, חבל עזה, הגולן והגליל, על פני הרחבתם של ישובים קיימים, אשר מצבם מתקבל על הדעת מבחינת המבנים ומספר המתי"שבים, גם אם תוכננה עבורם הרחבה הדרושה. יחד עם זאת יש להחיש את עיבויים של היישובים אשר טרם הגיעו למצב של מינימום הכרחי לקיומם; ב) הוועדה פונה לשר הבינוי והשיכון לבחון שיטות בינוי מודרניות המאפשרות קיצור זמן משמעותי להקמת מבנים; ג) הוועדה מביעה משאלתה, כי יש לעשות להפנייית פתרון בעייית הדיור לזוגות צעירים לישובים ביו"ש, עזה והגולן.

השר ש. תמיר: אני מבקש לשכנע את שר התחבורה לוותר על הצעת הסיכום שלו. הוועדה שלנו היא ועדה אכזקוסיבית מבצעת. הבעת המישאלה או קבלת החלטה כללית לפי דעתי בסהותם הם ענין למטשלה; ולכן לחרוג מהתפקיד המעשי איני חושב שזה תורם משהו. פה מקבלים שורה של דברים קונקרטיים. נדמה לי שלטובת אותה רוח שהשר לנדאו עמד בראשית דבריו, ואני שותף לה ומזדהה אתה, דוקא לכן אין מקום להצעת סיכום כזאת.

השר ח. לנדאו: אני מוכן לוותר על הצבעה על הצעתי, אבל אני מבקש שהיא תירשם בפרוטוקול.

היו"ר השר א. שרון: הנושא של הזונות הצעירים זה דבר חיוני, אבל מכל הדברים אינני חושב שזה הפורום שצריך להחליט על כך.

אני מציע את הנוסח הבא לסיכום הישיבה הזאת. (קורא).

השר ח. לנדאו: אני מציע לגבי סעיף החינוך להביע סיפוק מכל הדברים ששמענו עליהם כאן, אבל לא לכלול זאת בהודעת הסיכום.

אני מבקש את סעיף ז' בסדר היום למחוק, כי בעיית התחבורה בישובים החדשים ביהודה, שומרון ורמת הגולן מצאה את פתרונה.

היו"ר השר א. שרון: (קורא נוסח הצעת הסיכום לישיבה על כל תיקוניה).

הישיבה ננעלה.

הת/16 בינוי בישובים החדשים

ראש המינהל לבנייה כפרית במשרד הבינוי והשיכון וראש החטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית מרווחים בנושא בינוי בישובים החדשים.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, ח. לנדאו; ה"ה י. מרגלית, ש. רביר, מ. דרובלס, ר. וייץ וח. חכם.

מ ח ל י ט י ם :

א. הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, רושמת לפניה את הודעתו של יו"ר הועדה כי יש בכוונתו לזמן בעתיד הקרוב ישיבה עם ראש-הממשלה, שר האוצר, שר הבינוי והשיכון ושרים אחרים הנוגעים בדבר - בענין הצורך בבנייה נוספת בתחומי ההתיישבות החדשה.

ב. בהמשך לעיל להטיל על משרד הבינוי והשיכון והחטיבה להתישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, להגיש בדחיפות ליו"ר הועדה להתישבות מפרט משותף של הצרכים המיידיים בתחומי הבנייה בהתישבות.

המשך הדיון נדחה.

הת/17 פעילות משרד התעשיה, המסחר והתיירות, בישובים החדשים בגליל

מתאם פעולות הממשלה בגליל סוקר את פעילות משרדו בנושא מסחר ותעשיה בישובים החדשים בגליל.

(סקירתו של מתאם פעולות הממשלה בגליל רשומה בפרוטוקול המילולי של הועדה להתישבות מיום י"ג בניסן תשל"ט - 10.4.79).

הת/18 מצב החינוך בישובים של ההתישבות החדשה

נציגת משרד החינוך והתרבות סוקרת את פעולות משרד החינוך והתרבות בתחום החינוכי בישובים החדשים ביהודה, שומרון, בקעת הירדן, רמת הגולן וחבל עזה.

מ ח ל י ט י ם הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית רושמת לפניה בסיפוק רב את סקירת משרד החינוך והתרבות בישובים החדשים של יהודה, שומרון, בקעת הירדן וחבל עזה.

./התישבות

הת/19 ההתישבות החדשה

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, ש. תמיר; א. שרון וה"ה א. בראון מ. דרובלס, ר. וייץ וש. רבידי.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

הת/20 בית-אל

יו"ר הועדה להתישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים א. שרון, ח. לנראו, ז. המר; ה"ה ר. וייץ, י. מרגלית, מ. דרובלס וא. בראון.

ההחלטה שמורה במזכירות הממשלה.

הת/19 **ההתישבות החדשה - איזרוח האחזויות בח"ל**

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר את איזרוחן של ההאחזויות הבאות : -

1) **רימונים ;**
2) **כוכב השחר;**
3) **מעלה נח"ל;**
4) **קטיף ו' ;**

ב. להטיל על יו"ר הועדה להתישבות, להביא את ההחלטה הנ"ל לידיעת ועדת השרים לענייני בטחון."

הת/20 **בית-אל**

מ ח ל י ט י ם : בהסתמך על החלטה מס. 333(הת/2) של הממשלה מיום ט"ו בטבת תשל"ט (14.1.79) בענין חלוקתה של בית-אל לשני ישובים נפרדים, לקבוע - כי המדובר הוא בשתי קבוצות התישבות שנמצאות במקום וכי, השיטה וצורת הטיפול בהן תסוכם בתכנית, בין משרד הבינוי והשיכון לבין ההסתדרות הציונית העולמית".

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת